Verslag van de vergadering van Provinciale Staten d.d. 7 oktober 2020 (debat)

A. Opening

De voorzitter: Goedemorgen allemaal! Goedemorgen, goedemorgen! Het is een mooie woensdag en een bijzondere manier van met elkaar vergaderen. Het is fijn dat we als Staten weer eens een keertje elkaar tegen kunnen komen, maar dat geldt niet voor ons allen. Dus dat, ja, dat is jammer. Maar dat we elkaar gewoon wel fysiek op deze manier tegen kunnen komen om te kunnen debatteren is een groot goed. Ik heet iedereen welkom in deze Statenzaal uiteraard. Maar ook al diegenen die met ons meekijken via de livestream, want we gaan ervan uit dat de andere Statenleden die hier niet kunnen zijn vanochtend, met ons meekijken. Ik hoor al goedemorgen. Ik weet niet precies van wie, maar het wel heel leuk. Ja, ik hoop overigens dat niet de hele tijd iedereen mee gaat doen vanaf het scherm. Maar, de andere Statenleden doen dus mee. De gedeputeerden zijn ook aangehaakt. En zullen steeds twee gedeputeerden hier in de Statenzaal zitten. En de pers en het publiek is natuurlijk ook van harte welkom om via het scherm met ons mee te kijken.

2. Mededelingen

De voorzitter: We willen natuurlijk de agenda zo goed mogelijk afwerken. Dat betekent dat we in de ochtend een aantal onderwerpen de revue laten passeren die zijn behandeld in de Staatscommissie FCBE en in de middag komen de onderwerpen aan de orde die bij OGB aan de orde zijn geweest. Het onderdeel rondvragen is eveneens verdeeld over een ochtend- en een middag- deel en het sluit aan bij de verdeling van de agendapunten. Tussentijds, ik schat in zo rond 12.30 uur, wordt er geschorst voor een lunch en de lunch wordt in de fractiekamers neergezet en in de toebedeelde ruimte in de hal. Daar staat de lunch dan ook gereed. Verder kan ik u vertellen dat we gaan stemmen over de voorstellen over de ingediende moties en amendementen hedenavond, digitaal in een aparte vergadering en die stemmingen zullen plaatsvinden om 20.30 uur. En ja, normaliter doen we dat natuurlijk na ieder agendapunt, maar nu doen we alle stemmingen vanavond om 20.30 uur. En zoals u heeft gemerkt hebben we nu een aantal spelregels rond corona in huis. Het is denk ik goed dat ik die nog even noem, want we hebben ook in het presidium dit aan de orde gehad dierbare Statenleden en ik ga als uw voorzitter daar ook echt goed op letten dat we die spelregels met elkaar vasthouden. Dus ik ga u vragen om uiteraard uw handen te desinfecteren als u de zaal weer binnenkomt, zo veel mogelijk op uw plek blijven zitten gedurende de Statenvergadering. En u mag best wel eens even gaan staan, als u dan het zicht niet belemmert op uw achterbuurman of buurvrouw, om even de benen te strekken, maar blijft dan wel gewoon in de buurt van uw tafel. Koffie en thee wordt ieder uur zoals gebruikelijk rondgebracht. Interrupties. Ja, dat is ook even anders als anders. Ja normaal rent u hier naar de interruptiemicrofoon en kan ik u heel goed zien, want dan gaat u daar gewoon staan. Maar nu ga ik natuurlijk de hele dag rondkijken of een van u aan het zwaaien is, zo van: Hallo Jetta, we willen even interrumperen. Dus schroom niet en zwaai echt enthousiast hoor, want anders dan ga ik dat niet allemaal zien. Dus u kunt interruptie plegen, maar vanaf uw eigen stoel. En dan is het dus fijn als ik dat zie. Er zijn geen inteken- lijsten, dus ik vraag bij ieder agendapunt wie het woord wil voeren. En als we het laatste agendapunt hebben gehad, dan hoef ik u niet te vertellen dat u heel rustig de zaal kunt verlaten, op anderhalve meter afstand van elkander. Ik zie nu reeds een hand van Bernadet.

Mevrouw Van den Berg: Ja dank u voorzitter. Even een vraag over de rondvraag. U geeft aan dat die opgeknipt wordt. Kunt u aangeven welke rondvraag bij het ochtenddeel gedaan wordt en ook bij het middagdeel?

De voorzitter: Dat ga ik u zo even aangeven. Bij het ochtend deel is er een rondvraag binnengekomen van de fracties van de PvdA en Sterk Lokaal en bij, even kijken, en bij de middag is het een rondvraag voor de heer Kuipers staat hier. Maar ik moet u eerlijk zeggen, dat ik zo snel niet zie welk rondvraagpunt dat is.

De heer Du Long: Voorzitter, misschien kan ik een beetje helpen, want het is onze rondvraag in verband met de afwezigheid van de heer Kuipers. Vanochtend is onze rondvraag naar vanmiddag verplaatst. Oorspronkelijk zou die nu zijn, maar hij gaat naar vanmiddag.

Mevrouw Van de Berg: En voorzitter, dan zoek ik even de rondvraag over de aardbeving bij Winde.

De voorzitter: Die is vanmiddag.

Mevrouw Van den Berg: Die is vanmiddag. Oké, dan geef ik alvast aan dat, ik zou het woord voeren, maar vanmiddag ben ik er niet, dus dan zal Roy namens ons de vragen stellen.

De voorzitter: Goed zo, de heer Pruisscher. Oké, dank u wel. Even kijken, dan kan ik u melden dat de vergaderingen van de Statencommissies zullen worden ondertiteld en ook van Provinciale Staten. Dat is een hele klus. En ik moet u dus vragen en ook mezelf, om heel duidelijk te spreken voor de microfoon, want dan kan die ondertiteling makkelijker plaatsvinden. In het presidium van 5 oktober is besloten om het indienen van schriftelijke vragen ten behoeve van de behandeling van de begroting te verlengen tot maandag 12 oktober 12.00 uur. En dan zullen de antwoorden door het college van GS worden aangeleverd op vrijdag 23 oktober om 18.00 uur bij de griffie. De behandeling van de begroting vindt vervolgens plaats in de Staten- commissie FCBE van 28 oktober en uiteraard daarna in de vergadering van Provinciale Staten op 11 november. En de Statengriffie legt deze data nog even voor u vast in een mailtje. Gedeputeerde Bijl heeft aangegeven een mededeling te willen doen over de verkoop van drie waterbedrijven door de WMD. Ik geef het woord aan gedeputeerde Bijl.

Gedeputeerde Bijl: Voorzitter dank u wel. De WMD is bezig met de afronding van de activiteiten in Indonesië. Ze zijn, nog in een drietal bedrijven zijn de deelnemingen van 51, 51 en 49%. Die deelnemingen die zijn verkocht onder voorbehoud van goedkeuring van de aandeelhouders. Ik ben voornemens om als aandeelhouder in te stemmen met deze verkoop. Het college heeft gisteren gezegd dat dat een goed idee is. Het is te doen gebruikelijk dat ik voordat ik wat doe, ook dat bij u meld. Als er geen emotie of opstand uitbreekt, dan zal ik ook mijn handtekening zetten. Te uwer informatie. De boekwaarde van de deelneming staat op nul. In de tijd is alles afgeboekt en wanneer de transactie tot een volledig goed einde wordt gebracht, dan zal het nog op termijn € 100.000 gaan opleveren maximaal voor de WMD. Maar belangrijker is dat hiermee invulling wordt gegeven aan eerdere besluiten om volledig terugtrekking uit Indonesië te bewerkstelligen en ook om de risico's die daar nog voor een deel aan deze deelneming zitten helemaal terug te brengen naar nul. Dus, mijn voornemen is om daarmee in te stemmen. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel gedeputeerde Bijl. Ik kijk even de zaal rond en ik zie dat de Staten dit voor kennisgeving aannemen. Dan, even kijken, zijn er afmeldingen voor vandaag ontvangen van de heer Duut van OpDrenthe en van de heer Smits van de VVD-fractie.

C. Vaststelling van de agenda

En dan zou ik graag de agenda willen vaststellen. Ik vraag u of er nog andere agendapunten zijn. De fractie van D66 heeft de motie vreemd aan de orde van de dag aangekondigd over het injecteren van

productiewater in lege gasvelden. Ik stel voor om deze motie als agendapunt I toe te voegen. De sluiting wordt daarmee agendapunt J. Kan ik daarmee de agenda vaststellen? Dat is het geval.

D. Besluitenlijst van de vergadering van Provinciale Staten van 1 juli 2020

De voorzitter: Dan komen we bij de besluitenlijst. Er zijn geen tekstuele opmerkingen binnengekomen op de besluitenlijst. Ik stel voor de besluitenlijst van de vergadering van 1 juli 2020 vast te stellen conform het concept. En ik concludeer dat we dat kunnen besluiten met z'n allen.

E. Ingekomen stukken

De voorzitter: Dan kom ik bij agendapunt E, Ingekomen stukken. Toegezonden is een lijst met ingekomen stukken A.21 tot en met A.23. B.1 tot met B.15 en C.1 tot met C.3 en de fractie van Forum voor Democratie heeft aangegeven bij het ingekomen stuk A.11, dat gaat over drugs- problematiek in Drenthe, een vraag te willen stellen aan gedeputeerde Bijl. Hij is hierover geïnformeerd. Ik zie dat de heer Blinde…

De heer Blinde: Klopt, dank u wel voorzitter. Ja, het gaat dus om stuk A.11, Beantwoording drugsproblematiek, en daarin gaf GS aan, dat op dit moment de waterschappen niet testen op sporen of resten van synthetische drugs in waterzuiveringsinstallaties. Bij die beantwoording geven ze ook aan, de provincie heeft een oren- en ogen- functie als het om drugsproblematiek gaat. Ik zie dat andere provincies dat wel vaak doen. Dus mijn verzoek aan GS is, van kunnen jullie onderzoeken samen met de waterschappen om daar wel op te gaan testen. Omdat het gewoon meer inzicht geeft in een groeiende drugsproblematiek in Drenthe.

De voorzitter: Het woord is aan gedeputeerde Bijl.

Gedeputeerde Bijl: Ja voorzitter dank u wel. In de vorige collegeperiode was dit misschien meer logisch geweest om die vraag aan mij te stellen, want toen had ik de waterschappen in mijn pakket. Volgens mij heb ik de heer Blinde ook een mailtje teruggestuurd, dat collega Kuipers hierover gaat. Maar het lijkt mij goed in het kader van collegiaal bestuur, dat ik de vraag van de heer Blinde meeneem naar de heer Kuipers en dat wij daarop terugkomen. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel gedeputeerde Bijl. Ik kijk nog even naar de heer Blinde. Prima. Dan doen we het op die manier. Ik stel u voor om de stukken af te doen zoals op de LIS is aangegeven.

De heer Vorenkamp: Voorzitter.

De voorzitter: Even kijken. Ja, de heer Vorenkamp van de PVV-fractie.

De heer Vorenkamp: Ik wil wat zeggen over C.3. Dat is een voorhangprocedure, maar misschien dat dat nog aan de orde komt.

De voorzitter: Er komen drie voorhang- procedures nog aan de orde. Dus, een momentje. Dan kunt u zo aan het woord komen. We gaan beginnen bij stuk C.1. Bij brief van 8 september stelt het college voor om extra middelen in te zetten voor de sociale instellingen en € 165.000 te verstrekken aan CMO STAMM voor de uitvoering van de Sociale Agenda in 2020. Ik kijk of de Staten daar wensen of bedenkingen bij hebben en zo niet, dan kan GS overgaan tot subsidie- verlening. Goed. Dan gaan we

naar de voorhangprocedure op stuk nummer C.2. Bij brief van 15 september stelt het college van GS voor om noodsteun te verlenen aan de culturele infrastructuur. Een subsidie van € 500.000 te verstrekken aan het Drents Museum als cofinanciering van de noodsteun vanuit het Mondriaan Fonds en € 185.500 aan de gemeente Emmen als cofinanciering voor de noodsteun vanuit het Fonds Podiumkunsten aan het Atlas Theater. En als er geen wensen of bedenkingen zijn vanuit de Staten, dan kunnen we concluderen dat GS over kunnen gaan tot subsidieverlening. En ik zie dat dat het geval is. Dank. Ik zal de hamer eens gebruiken, want zo hoort dat, dan weten we dat dat dus kan. Dan kom ik bij voorhangprocedure op stuk numero C.3 en ik heb de heer Vorenkamp reeds gezien. Dat stuk gaat over het voorstel van GS om een subsidie te verlenen van € 163.431 aan bouwbedrijf Broekman te Nijensleek, voor het project 'Innovatieve thermische opslag koloniewoningen Frederiksoord'. Ik geef de heer Vorenkamp het woord.

De heer Vorenkamp: Ja voorzitter, we hebben inderdaad bedenkingen. De onderbouwing van dit voorstel is nauwelijks aanwezig en voldoet volgens ons niet aan de criteria van de Noordelijke Rekenkamer. Waarom moet er bijvoorbeeld een subsidie zijn en geen lening? Het gaat hier om meer dan € 80.000 per woning, alleen om een experiment te doen waarvoor volgens ons al lang geen experimenten meer nodig zijn voorzitter. En het gaat hier eigenlijk alleen om vermindering van het fossiele energieverbruik van twee redelijk kleine woningen, als nu tenminste een gasgestookte ketel hebben. En dan is het toch wel een peperdure oplossing. Zulke experimenten zijn toch niet nodig? Onze vraag is, van welk begrotingsbudget gaat dit eigenlijk af, wordt hiervoor aangesproken? Had het niet vermeld moeten worden voorzitter? Het is ons allemaal te vaag en wij stellen daarom voor, om die € 163.000 hiervoor niet in te zetten.

De voorzitter: Ik kijk rond of er nog meer woordvoerders zijn op dit punt. Dat is niet het geval. Dan kijk ik naar het College. De heer Bijl?

Gedeputeerde Bijl: Voorzitter, dit is de portefeuille van collega Stelpstra. Dus ik kan niet echt ingaan op de vraag van de heer Vorenkamp. Dus ik stel voor dat puur schriftelijk antwoord geven op de vraag uit welk krediet dit komt. Maar het college heeft niet voor niets dit besluit genomen, dus ik denk dat de heer Stelpstra er aan hecht dat dit doorgaat. Dus dat zal wel mijn verzoek zijn aan de Staten om hiermee in te stemmen. Maar dan hebben we kennis van de bedenkingen van de PVV.

De heer Vorenkamp: Voorzitter, hoort in zo'n voorstel, hoort daar niet sowieso duidelijk te zijn aan PS van welk begrotingsbudget dit geboekt wordt?

De voorzitter: Mag ik het volgende voorstellen kortheidshalve, dat we vanuit GS laten weten vanuit welke begrotingspost de dekking wordt aangedragen. En dan concludeer ik dat in ieder geval de meerderheid van onze Staten instemt met dit voorstel, nadat we wel even netjes laten weten aan alle Staten welke begrotingspost hieraan zit is. Zo besloten. Dank u wel. Dan ben ik aan het eind van de C-stukken en kom ik bij de rondvraag. De heer Uppelschoten.

De heer Uppelschoten: U bent vanochtend zo snel, dat ik even naar adem moet happen om te zien waar we zijn. Ja, maar ik had een vraag en het is een vrij korte vraag. Dat is de brief B.11 Vrijdag is er een kort geding heb ik begrepen.

De voorzitter: Kunt u even zeggen waar B.11 over gaat, ook voor de anderen. Het is een schriftelijke vraag van de Statenfractie Forum voor Democratie over de uitspraak Europese Hof. Dat gaat over of de vergunningen die verleend zijn voor het bouwen van windturbines, of die wel op juiste gronden zijn toegekend. Ik heb begrepen dat er nu vrijdag een kort geding hier in Assen speelt. En dat de inzet is

dat de bouw van de windmolens gestopt moet worden. Mijn vraag is, is er iemand van GS of voor de provincie ook aanwezig bij dit kortgeding hier in Assen?

De voorzitter: Wij hebben dit niet aan de orde gehad binnen GS, dus ik ga er vanuit dat dat niet het geval is.

Gedeputeerde Brink: Dat is iets anders voorzitter, dan dat we dat natuurlijk wel volgen. Dat is een andere als aanwezig zijn.

De voorzitter: Ja uiteraard. We volgen het zeker, we volgen het zeker. Goed. Dat gezegd hebbend ga ik naar punt F van de agenda en dat is de rondvraag.

F. Rondvraag (Statencommissie FCBE)

De voorzitter: Er is een rondvraag binnengekomen van de fracties van de PvdA en Sterk Lokaal en die wordt dus heden middag beantwoord. Voor het overige zijn er geen vragen ontvangen voor het onderdeel FCBE. Dus ik kijk even rond of dit nog steeds het geval is. En het is nog steeds het geval. Goed en voor OGB zijn er dus twee rondvragen ingediend en die zullen worden behandeld bij agendapunt H.

G. A-stukken

De voorzitter: Dan ga ik over naar agendapunt G. Dat zijn de A-stukken.

G-1 Benoeming voorzitter Noordelijke Rekenkamer; Statenstuk 2020-949

De voorzitter: Begint bij G-1, de Benoeming van de voorzitter voor de Noordelijke Rekenkamer. Ik stel voor om bij acclamatie over te gaan tot benoeming van deze voorzitter. En als u daarmee instemt, zouden wij een licht applaus kunnen laten horen, staat hier. Dus laten we dat maar doen op de vroege ochtend. Nou, van harte gefeliciteerd met de nieuwe voorzitter van de Noordelijke Rekenkamer. Ik kan u melden dat Provinciale Staten van Friesland op 23 september hebben ingestemd met de benoeming van mevrouw Beukers, want dat wordt de nieuwe voorzitter en zodra de benoeming ook in Groningen is geschied, dat zal naar verwachting morgen zijn, dan zal mevrouw Beukers tijdens de eerstvolgende Statenvergadering op 11 november aanstaande, hier in Drenthe worden beëdigd.

G-2 Bestuursrapportage 2020 en 6e Begrotingswijziging 2020; Statenstuk 2020-946

De voorzitter: Dan ga ik naar G2. Dat is de Bestuursrapportage 2020 en de 6e Begrotingswijziging 2020. Ik kijk even rond. Aldus besloten.

G-3 De Toekomst van het Drentse Panel; Statenstuk 2020-951

De voorzitter: G3. De Toekomst van het Drentse Panel, voorstel van het presidium. Aldus besloten.

G-4 Economische Koers; Statenstuk 2020-939

De voorzitter: Dan stel ik de B-stukken aan de orde. En ja, ik wil u nogmaals oproepen om aan uw spreektijd te denken als we zo meteen gaan debatteren. Kijk, want meerdere facties hebben aangegeven dat zij moties of amendementen willen indienen. Het verzoek aan u allen is om dat in de eerste termijn reeds te doen, zodat de woordvoerders van de andere fracties daarop kunnen reageren. En we gaan ook degenen die hebben aangekondigd dat ze moties of amendementen willen indienen als eerste het woord geven bij een agendapunt. Zoals ik al zei, we hebben geen sprekers lijst, dus ik ga inventariseren per agendapunt welke woordvoerders per fractie aan de orde zullen zijn. En ik begin bij agendapunt G4, de Economische Koers. Bij dit agendapunt worden ook spreektijden gehanteerd. In de eerste termijn zijn er twee minuten per fractie, voor het college zijn er 10 minuten en de fractie die een motie indient, of moties indienen, heeft drie minuten spreektijd. En dat is bij dit agendapunt de VVD. Dus ik kan me voorstellen dat ik begin bij de VVD. Als het gaat om de woordvoerder. En de woordvoerder, is dat mevrouw Udinga? Ja ok. Mag ik weten welke andere woordvoerders het woord gaan voeren? Ok, ik ga even kijken. Dat is dus de heer Loof, zie ik hier. Dan zie ik daar de heer Blinde. Even kijken. Van de zijde van de PVV is het de heer Uppelschoten. Van D66. O sorry, is het de heer Vorenkamp. Neem me niet kwalijk. De heer Pragt van D66. Even kijken. Ja, mevrouw Dikkers van de SP. Daar zie ik mevrouw Potharst van de Partij voor de Dieren. Ik zie mevrouw Van den Berg van de ChristenUnie. Ik, even kijken, de heer Schoenmaker, Sterk Lokaal. Dan heb ik misschien nog Groen Links? Ja, de heer Nijmeijer. En het CDA? Ja, de heer Van Dekken. Ik merk dat ik echt even moet kijken waar u allemaal zit dames en heren. Goed zo. Ik nodig u uit om het woord te voeren vanaf uw zitplaats. En ik geef het woord dus in de eerste instantie aan mevrouw Udinga voor haar drie minuten gaat u gang.

Mevrouw Uinga: Dank u wel, voorzitter. Tijdens de commissievergadering waren we het er in deze zaal over eens dat, naast gezondheid, werkgelegenheid in deze coronacrisis het belangrijkste aandachtspunt is. In de voorliggende ‘Economische Koers’ staan gelukkig veel zaken die kunnen bijdragen aan een betere werkgelegenheid. Maar voordat je in een baan kunt starten, moet je eerst een opleiding doen en ervaring opdoen in de praktijk door middel van het volgen van stages. En juist op dat gebied ligt momenteel een groot probleem in onze provincie, die met name mbo-leerlingen voortbrengt. Want die stages zijn er niet of te weinig door de coronacrisis. Niet alleen MKB Drenthe brengt dit probleem onder de aandacht, ook de Samenwerkingsorganisatie Beroepsonderwijs Bedrijfsleven heeft een meldpunt voor stage- tekorten opgericht. De landelijke politiek zoekt naar oplossingen en GroenLinks en de VVD hebben samen het voortouw genomen in deze discussie. Maar we voelen ook provinciaal de noodzaak om actie te ondernemen. Vandaar dat we een motie om een stage- regeling voor bedrijven en studenten indienen. Dit doen we samen met D66, Sterk Lokaal, Forum voor Democratie, de PvdA en GroenLinks. En ik lees nu de motie voor. Provinciale Staten in vergadering bijeen op 7 oktober 2020, constaterende dat mede door de corona- crisis op alle niveaus en met name in het mbo te weinig stage- en leerplekken worden aangeboden, hierdoor de aansluiting van onderwijs op de arbeidsmarkt in gevaar dreigt te komen en huidige stimuleringsmaatregelen onvoldoende lijken te werken, roept het college op te onderzoeken of een regeling kan worden uitgewerkt die het aantal stage- en leerplekken binnen Drentse bedrijven en instellingen bevordert voor met name mbo studenten en een dekkingsplan op te stellen voor de financiering hiervan, en gaat over tot de orde van de dag. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel mevrouw Udinga. En als ik het goed begrepen heb wordt deze motie ook ondersteund door een tweetal andere fracties, of is dat niet het geval? Ik had het in mijn eerste gedeelte al genoemd, maar namens ook D66, Sterk Lokaal, Forum voor Democratie, GroenLinks en de Partij van de Arbeid. Dank u wel. Dan geef ik nu het woord aan de heer Schoenmaker…

Mevrouw Van de Berg: Voorzitter.

De voorzitter: Even kijken. Ja mevrouw Van den Berg.

Mevrouw Van den Berg: Ja, ik zou graag een vraag willen stellen aan mevrouw Udinga.

De voorzitter: Gaat u gang.

Mevrouw Van den Berg: Ik was heel, het probleem zeg maar, goed probleem dat u aan de orde stelt. Ik ben alleen even benieuwd, u vraagt aan het college om een dekkings- plan, hebt u enig inzicht in wat dit zou gaan kosten, een dergelijke regeling?

Mevrouw Udinga: Dank u wel. Enig inzicht is lastig. Het zal niet om € 5.000 gaan, het gaat echt wel om serieus geld, schat ik in. Maar ik heb ook begrepen dat er een arbeidsmarkt, een opleidingsfonds is, waar nog het nodige inzit voor 2021. En ja, ik verwacht dat GS met een mooi dekkingsvoorstel zal komen en gaat uitzoeken wat dat dan moet gaan kosten en dan weer bij ons terug komt.

De voorzitter: Mevrouw Van den Berg nog? Dank u wel. Dan geef ik nu het woord aan de heer Schoenmaker van Sterk lokaal Drenthe. Neem me niet kwalijk. Gaat uw gang.

De heer Schoenmaker: Dank u wel voorzitter. De Economische Koers Drenthe 2020- 2023 is opgesteld voor de COVID-19-uitbrak. Voor een iedereen is het dit moment onduidelijk hoe deze uitbraak de economie op de middellange termijn en de lange termijn gaat raken. Bepaalde sectoren worden zeer hard geraakt. In de evenementensector is vrijwel al het werk verdwenen, horecabedrijven staat het water aan de lippen en touringcarbedrijf luiden de noodklok. Het is maar de vraag hoe snel zich dit zal herstellen. Ondanks de vele ludieke initiatieven is het voortbestaan in economisch gezonde situatie onder de huidige condities uitgesloten. Er zijn horecagelegenheden waar het terras voorzieningen nog enigszins voor een normale zomer hebben gezorgd, echter terrasinkomsten zijn vaak weersafhankelijk en we gaan de herfst en winter tegemoet. En of een openstelling van de winterterrassen deels redding kan bieden, moet nog blijken. Laat ik het kort houden. De fractie van Sterk Lokaal Drenthe is positief over het ondernemersloket de IBDO, Ik Ben Drents Ondernemer. Het is gericht op de generieke mkb en accenten op ‘groen is slim’. Onze fractie vindt het onder de huidige criteria slim om het groene te accentueren. Maar in tijden van crisis mag het wat ons betreft ook iets minder groen zijn. Ik Ben Drents Ondernemer, in betere tijden zou je dan wellicht de criteria weer iets kunnen aanscherpen. En de motie die zonet is uitgelegd, die ondersteunen wij en zijn we mede-indiener van. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel meneer Schoenmaker. Dan geef ik het woord aan de heer Pragt van D66.

De heer Pragt: Dank u voorzitter. Voor ons ligt het Statenstuk Economische Koers 2020- 2023. D66 ondersteunt de thema's zoals die benoemd worden bij onze inzet, zijnde: slim, innovatief, digitalisering, groen, duurzaam, vergroening circulair en met impact. Dit thema sluit aan bij de doelstellingen van D66. D66 vindt het goed dat nadrukkelijk de samenwerking gezocht wordt tussen onderwijs, bedrijfsleven en overheid. Ook vinden wij het goed en logisch dat de Economische Koers 2020-2023 op hoofdlijnen is. Dit mede gezien de onzekere economische toekomst door de corona-crisis. En terecht wordt op pagina 4 vermeld: Deze ontwikkelingen vragen om een snelle handelende overheid die flexibel is, zich snel aanpast en meegaat in alle veranderingen. Maar een democratisch proces is ook vooraf kaders aangeven. Snel en flexibel handelen mag wat D66 betreft niet ten koste gaan van de zorgvuldigheid en informatieverstrekking aan PS. De gedeputeerde heeft in de commissie FCBE van 9 september toegezegd dat de uitvoeringsprogramma's, inclusief concrete en

controleerbare doelstellingen, apart ter vaststelling worden voorgelegd aan de Staten. Dat is goed. Dit vinden wij belangrijk. Hiermee kunnen we invulling geven aan onze taak en verantwoordelijkheid als PS. Bij onze werkwijze en netwerken worden deelagenda's en uitvoerings- programma's genoemd. D66 vindt het goed en belangrijk dat impact ondernemen een van de uitvoering programma's is en de aandacht krijgt die het verdient. En we krijgen, en we kijken uit naar de 'Notitie Impact Ondernemen', die in het eerste kwartaal 2021 aan de Staten worden voorgelegd. Als bijlage is toegevoegd: Economische gevolgen coronacrisis en mogelijke steunmaatregelen. Onze dank voor het toevoegen van deze bijlage. Uit de bijlagen blijkt dat de gevolgen van het bedrijfsleven, voor het bedrijfsleven en de werkgelegenheid gelegenheid ten gevolge van de coronacrisis nog niet te overzien zijn. Wij zitten immers nog midden in de corona- crisis. Er wordt een grote rol weggelegd voor het ondernemingsloket IBDO. Vanuit het IBDO zijn extra corona activiteiten opgestart en begeleid. Kan de gedeputeerde aangeven wat hiervan de resultaten zijn tot nu toe? En natuurlijk ondersteunen wij van harte de motie die door de VVD is ingediend en ook door ons. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel heer Pragt. Dan kom ik bij de heer Vorenkamp van de PVV.

De heer Vorenkamp: Ja dank u voorzitter. Over de Economische Koers van de provincie. Al is dat een koers op hoofdlijnen willen we graag ons licht laten schijnen voorzitter. Dat laatste op hoofdlijnen is prima, want we hebben te maken met een huidige crisissituatie. Overheden moeten beseffen dat ze eigenlijk nauwelijks in staat zijn banen te scheppen, maar wel gemakkelijk bedrijven, werk en banen kunnen laten verdwijnen. De regelgeving van de overheid is eigenlijk het grootste knelpunt voor de economie. Denken wij nu werkelijk dat als Tesla plannen wilde realiseren om hier een grote fabriek neer te zetten, dat dit was gebeurd en dat dit had gekund? Denk aan de drie miljard aan plannen voor nieuwe bedrijvigheid in de Eemshaven regio, die vermoedelijk, zoals er nu naar uitziet, naar het buitenland zullen verdwijnen. Dagblad van het Noorden, twee weken geleden. Ook de specifieke provinciale regelgeving in de vorm van zogenaamde wensen die er kunnen zijn, die kunnen de werkgelegenheid hier zuur opbreken. Denk bijvoorbeeld aan de wens van de provincie dat landbouw grondgebonden dient te worden. We vernemen nu uit de media dat dit al snel kan leiden tot gebrek aan perspectief voor agrarische ondernemers, die dan maar min of meer gedwongen overgaan tot zonneverakkering. De houding van de regionale overheden wanneer initiatieven worden ontplooid, is ook zeer belangrijk voor het vestigingsklimaat. Indien overheden zaken zoals vergunningen of beslissingen op de lange baan schuiven of gaan weifelen, dan gaan bedrijven projecten heroverwegen. Als er een probleem opduikt, denk dan mee als overheid. Hoe kan het dan wel? Infrastructuur is voorwaardenscheppend, voorzitter. Het is dan ook onbegrijpelijk dat er zoveel weerstand is tegen verdubbeling van de N34 en dat er dan veel partijen zijn die het geld liever investeren in een boemeltje tussen Emmen en Groningen. Scholing. Een goede scholing van de jeugd hoort ook bij die infrastructuur. Investeren in een betere aansluiting op de arbeidsmarkt is zeker geen weggegooid geld. Drenthe is een prachtige, schone, rustige omgeving om in te wonen. Ideaal dus om buiten en na je werkzame leven hier te verblijven als toerist, maar ook voor Drentenieren. Dat wordt nu meer gezien dan ooit. Niet voor niets zijn de prijzen van appartementen hier buitenproportioneel gestegen en de …

De voorzitter: meneer Vorenkamp, wilt u op uw tijd letten, want u bent er al overheen. Zou u willen afronden?

De heer Vorenkamp: Ik ben met de laatste alinea bezig, voorzitter. De zorgsector voorzitter, is ook een belangrijke sector in Drenthe. Die combinatie zou versterkt moeten worden volgens ons. Zeilers die wind mee hebben, dienen te versterken, gebruik dat en zet daarop in. Drenthe heeft ook grote bedrijven nodig. Om die bedrijven aandacht…

De voorzitter: Mag ik uw laatste zin? Want ik moet echt op de spreektijden letten.

De heer Vorenkamp: Oké, de laatste zin jammer genoeg dan. Er staat in deze economische koers weinig concreets, maar wel iets waar wij niets in zien. Een hobby van de noordelijke provincies namelijk, de zogenaamde waterstofeconomie. Gaat dat een project worden dat net als onze sensor-avonturen gaat aflopen? De PVV denkt van wel voorzitter. In de tweede termijn kom ik terug op de motie van de VVD.

De voorzitter: Prima. En daar heeft u dan een minuut voor, zeg ik u nu maar alvast.

De heer Van Dekken: Voorzitter.

De voorzitter: Even kijken, wie steekt zijn vinger op? De heer Van Dekken.

De heer Van Dekken: Als u mij toestaat, had ik toch een vraag in de richting van de heer Vorenkamp. Mag dat?

De voorzitter: Uiteraard, gaat uw gang.

De heer Van Dekken: Want volgens mij was de PVV heel goed op weg, door de noodzaak van de infrastructuur hier in het noorden te bepleiten. Ik was daar eigenlijk wel wat van onder indruk, meneer Vorenkamp. Alleen, hoe krijgt u het nou voor elkaar om van die belangrijke lijn tussen Emmen en Zwolle te waarderen als een boemeltje? Kunt u daar nog iets over zeggen?

De voorzitter: De heer Vorenkamp.

De heer Vorenkamp: Ik heb het hier niet over de trein tussen, over het spoor tussen Emmen en Zwolle, maar ik heb het hier over de zogenaamde Nedersaksenlijn tussen Emmen en Groningen via Stadskanaal, via Musselkanaal via, nou ja, nog allerlei andere tussenstations. Moet ik dat nog verder uitleggen?

De voorzitter: De heer Van Dekken nog?

De heer Van Dekken: Nee dank u voorzitter. Ja, dat maakt mij niet rustiger. Dat maakt me eigenlijk alleen maar onrustiger, dat u juist dat bedoelde. Want ik denk dat we daar later nog op komen. Dank u voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel heer van Dekken. Daar ga ik over naar de heer Blinde van Forum voor Democratie.

De heer Blinde: Dank u wel voorzitter. Na wikken en wegen heeft de fractie van Forum besloten toch voor deze Economische Koers te stemmen. Dit heeft een aantal redenen. Ten eerste omdat de koers enkel kaderstellend is en nog niet verder is uitgewerkt. Forum is het roerend eens met het college van GS, waar het erkent dat de economie zich niet laat plannen en om die reden een strikte planeconomische benadering afwijst. Maar dat de koers bij onvoorziene omstandigheden op basis van weloverwogen inzicht en in goed overleg met PS bijgesteld moet kunnen worden. Een tweede punt wat FvD betreft, wat ons heeft doen besluiten voor de economische koers te stemmen, is het gegeven dat tijdens de FCBE-vergadering naar voren kwam, dat het college aangaf dat het mogelijk is dat de verschillende kaders kunnen conflicteren met elkaar. En dat het in tijden van recessie en de corona crisis het kader werkgelegenheid bovenaan staat. Dus dat het zwaartepunt in die context boven groen

staat. Dit realisme verdient het ook om gewaardeerd te worden. De derde en laatste reden waarom FvD, ondanks dat wij lang niet tevreden zijn met alle gekozen kaders, voor dit Statenstuk stemmen, is het gegeven dat er bepaalde zaken niet in staan. Dus wat ontbreekt is net zo belangrijk, ondanks namelijk, en dan met name coalitiepartij ChristenUnie dat wel wilde, zo kwam naar voren tijdens de FCBE-vergadering. Specifiek doel ik hiermee op het gegeven dat niet groen, dus zeg maar normale economisch potentieel, niet wordt uitgesloten binnen de gekozen economische koers. Dus dat is, dat lijkt misschien een kleinigheidje, maar binnen dit politieke klimaat voorzitter, zijn wij daar als FvD al heel blij mee. Dus pakken wij wat we pakken kunnen. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel heer Blinde. Dan kom ik bij de heer Nijmeijer van GroenLinks.

De heer Nijmeijer: Ja dank u wel voorzitter. Ja, we hebben het over de Economische Koers 2020-2023. Een koers op hoofdlijnen en een verdere concretisering volgt nog op onderdelen in deel-agenda's en allerlei deelprogramma's. Na de behandeling van het stuk in FCBE van drie weken geleden, is de herziene versie een grote verbetering. De meest actuele gegevens zijn erin opgenomen, er is inzicht gegeven in het tijdpad van de deelagenda's en de uitvoerings- programma's. De begeleidende brief geeft helder inzicht in de werkwijze die u voorstaat om deze kader- stellende koers verder uit te werken. De actualisatie van de laatste cijfers over de impact op de Drentse arbeidsmarkt veroorzaakt door de corona crisis benadrukken daarmee ook dat het van belang is dat deze koers op hoofdlijnen dient te zijn. De toekomst laat zich juist in deze onzekere en dynamische tijd moeilijk te voorspellen. Flexibiliteit en doortastendheid is daarbij van groot belang. Nogmaals wil ik benadrukken dat, hoewel de koers behoorlijk doorvlochten is met woorden als groen, duurzaamheid, toekomstbestendig, kern kwaliteiten van Drenthe, kansrijke innovaties, onze fractie zal altijd blijven zoeken naar een juiste balans in de spanning die zit tussen deze woorden en de ontwikkelings-ambities die de koers uitspreekt. Economische groei moet ook gaan over de brede welvaart. Groei betekent niet altijd bloei. Daarom zijn wij blij dat de motie 'Brede Welvaart' in de uitvoering wordt meegenomen. Onze fractie stemt uiteraard in met voorliggende Economische Koers. De motie. Er is een hoog tekort aan stage en leerwerkplekken in het mbo. Mede door de corona crisis zijn die stagetekorten in het mbo een groot probleem. Het stijgende tekort landelijk is inmiddels al opgelopen tot 19.000 plekken. In Drenthe gaat het om enkele honderden, aldus de SBB. Bedrijven en instellingen die door de coronaregels al moeite hebben het hoofd boven water te houden, zien nauwelijks kans om daarnaast nog stagiaires te begeleiden. Het is een rem op de studievoortgang en verkleint mogelijkheden op de arbeidsmarkt. Ruim 40% van de beroepsbevolking heeft een mbo-diploma. En om dat diploma te behalen is een goede stage of leerwerkplek tijdens de studie cruciaal. Daarom steunen wij deze motie, hebben we hem ook mede ingediend, om te kijken of er financiële prikkels kunnen zijn om instellingen ertoe te bewegen om stage- en leerwerkplekken beschikbaar te stellen En daarnaast, dat is de laatste zin voorzitter, als provincie zouden we ook het goede voorbeeld kunnen geven. En ik roep daarbij ook op, om te bezien of er in dit huis ook extra stage- of leerwerkplekken mogelijkheden zouden kunnen worden gerealiseerd. Dank u voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel meneer Nijmeijer. En u bent wel een klein beetje over uw tijd heen moet ik zeggen. Dus, maar goed. U sprak net de laatste zin uit toen ik wilde ingrijpen. Goed mevrouw Potharst van de Partij voor de Dieren.

Mevrouw Potharst: Ja dank u wel voorzitter. Deze Staten staan opnieuw op het punt om een Economische Koers vast te stellen zonder dat er concrete doelstellingen benoemd worden of monitoring wordt ingesteld op de te behalen resultaten. Uit de evaluatie van Technopolis over de vorige Economische Koers was wat dat betreft helder. In de Economisch Koers 2016- 2019 zat geen overzicht van de resultaten. Als er zo'n evaluatie ligt op deze oude koers, dan zou je verwachten dat er voor een nieuwe Economische Koers concretere doelstellingen worden geformuleerd, die op termijn

gemeten en gemonitord kunnen worden. En ook in deze tijd dat de duurzame voorwaarden gesteld zouden worden als er steun vanuit de provincie gegeven wordt. Er ligt nu een koers op hoofdlijnen. Gelukkig kregen we tijdens de commissievergadering op antwoord van de Partij voor de Dieren van gedeputeerde Brink, dat er concretere kaders, eisen en voorwaarden gegeven worden in de deeluitwerkingen. En dat hebben we ook weer in de brief gezien die we nu hebben gekregen van GS. Daar kijken we naar uit en we willen graag bevestigd krijgen van GS, dat deze deelplannen ook ter vaststelling worden voorgelegd aan de Staten. En wat de Partij voor de Dieren betreft, zou deze Economische Koers juist moeten inzetten op meer groen in plaats van minder groen, als het nodig is. Want de bestrijding van de economische crisis moet in samenhang worden gezien met andere crises, zoals die op het gebied van voedsel, water, energie, biodiversiteit, klimaat en dierziekten. Al deze crises worden veroorzaakt door het korte termijn denken, waar ook financiële malaise het gevolg van is. Helaas is deze Economische Koers die nu voorligt, gebaseerd op oud economisch denken, waarin vragen staan als: Waar kun je geld mee verdienen en waarmee is de werkgelegenheid gediend? Terwijl de nieuwe Economische Koers wat de Partij voor de Dieren betreft een groene economie zou moeten zijn, die vragen stelt als: Waar liggen de grenzen van economische groei? En, welke sectoren moeten krimpen in verband met het beslag wat zij er mee doen op de vraag naar water? Voorzitter, het mag duidelijk zijn dat wij nog niet overtuigd zijn van deze Economische Koers met betrekking tot de motie die voorligt. Wij horen graag van GS in hoeverre zij terug gaan komen bij de Staten met een concreet voorstel. Wij zijn het er mee eens dat onderzocht wordt wat er nodig is om inderdaad meer stageplekken te creëren. Maar we willen graag weten welke, uiteindelijk als dat onderzoek is gedaan, wat we dan gaan doen en ook wat dat dan kost. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel mevrouw Potharst en ik geef het woord aan mevrouw Dikkers van de SP-fractie.

Mevrouw Potharst: Dank u wel voorzitter. Met betrekking tot de Economische Koers op hoofdlijnen. We zullen in deze ronde instemmen met dit plan. Ik heb verder op onze bijdrage in de commissie niet heel veel inhoudelijke aanvulling meer. We zullen wel heel kritisch de uitvoering van de deel- agenda's gaan volgen, met concrete kaders en eisen. En ja, wat ons betreft is het ook heel belangrijk dat die vastgesteld worden in PS. Dus daar graag een reactie op ter bevestiging. En dan wat betreft de motie. Aangegeven werd in Drenthe, volgens de SBB, enkele honderden stageplaatsen tekort zouden zijn. Ik denk dat dat een optelsom is van heel veel verschillende varianten. En stages in het mbo vallen onder de opleidingen, de BOL-opleidingen, dat daar is een beroepspraktijk- stage onderdeel van het opleidingstraject. Als je geen stage hebt, kun je ook niet diplomeren, dus dat is heel essentieel. En in de BBL heb je het gewoon over werk. Dan heb je een arbeidscontract en als je geen arbeidscontract meer hebt omdat dat beëindigd wordt, dan kun je ook verder niet in je opleiding. Nou, met die splitsing is de constatering, zoals die in de motie aangegeven wordt, zijn terecht. Op de laatste na wat ons betreft, want of de huidige stimuleringsmaatregelen onvoldoende lijken te werken? Ja, dat is eigenlijk nog te vroeg om dat te zeggen. Stimuleren van stagebiedende bedrijven is zeker goed, maar het probleem is toch vooral gelegen in de situatie en minder in de middelen, want er is gewoon te weinig werk. Er zijn bedrijven die hun werkzaamheden niet kunnen uitvoeren en daar vandaan sluiten bedrijven en vervallen BBL- plekken.

De voorzitter: Mevrouw Dikkers, u bent over uw tijd heen, zou u willen afronden?

Mevrouw Dikkers: Ja, ik wil afronden. Dus wat ons betreft is het beter, zou het beter zijn om niet de financiële middelen in de stagebedrijven te steken, maar veel meer in te zetten op begeleiding van werk naar werk en hier de bedrijven in te ontlasten. En daar komt ook vanuit het mbo een initiatief.

De voorzitter: Dit was uw laatste zin. Oké, dank u wel. Dan kom ik bij mevrouw, nee sorry, bij de, ja bij mevrouw Van den Berg van de ChristenUnie.

Mevrouw Van den Berg: Ja dank u voorzitter. Tijdens de commissievergaderingen hebben we al gesproken over de Economische Koers. Een koers die ertoe doet, zeker gezien de zorgelijke economische situatie van dit moment. En tijdens de commissievergadering heeft de ChristenUnie een aantal zaken aangegeven. Aansluitend bij de evaluatie van de vorige Economische Koers vindt de ChristenUnie het belangrijk om duidelijke doelen te stellen. We gaven aan dat de provincie de legitimiteit heeft om te sturen, al is dat dan ook maar op beperkte schaal, gezien het budget dat we ook inzetten als provincie. En wat ons betreft zouden we nog scherper kunnen kiezen, bijvoorbeeld door onze schaarse middelen alleen in te zetten op bepaalde sectoren, zoals specifieke sectoren in de groene economie. De huidige crisis biedt immers ook kansen voor vergroening. We hebben ook aandacht gevraagd voor de monitoring van de resultaten en gevraagd om transparantie over de inzet van onze middelen, bijvoorbeeld door een koppeling te maken tussen deze koers en de meerjarenbegroting van de provincie. We zien dan ook uit naar de verdere concretisering. Verder hebben we gevraagd om conform het coalitieakkoord ook aan de slag te gaan met een agenda voor de zorg- economie in Drenthe. En dank aan het college voor het alsnog opnemen van deze agenda in deze koers. Tot slot hebben we ook kritische vragen gesteld over de oplegger die is meegestuurd en nu op verzoek van GroenLinks ook is opgenomen in de bijlage. Wij meenden daarin een afzwakking te lezen van de inzet op een groene economie, maar zijn door het college overtuigd dat zij deze ambitie hoog blijft houden. En u kunt erop vertrouwen dat wij dat ook met interesse blijven volgen. Dit gezegd hebbend kunnen wij instemmen met het vaststellen van deze Economische Koers. Dan over de motie. Een sympathiek idee. Alleen we hebben geen idee en ook de indieners volgens mij niet, wat dit gaat kosten. Dus we kunnen nog niet zo goed inschatten welk beslag dit gaat leggen op de provinciale begroting en ook geen afweging maken tussen de besteding aan andere zaken. Bovendien is het ons ook niet duidelijk of er bijvoorbeeld ook landelijke middelen beschikbaar komen. Dus wij horen graag eerst een reactie van het college op dit voorstel.

De voorzitter: Dank u wel mevrouw Van den Berg. Dan kom ik bij de heer Loof van de Partij van de Arbeid.

De heer Loof: Dank u voorzitter. De Economische Koers 2020- 2023 is een goed verhaal wat ons betreft, In de commissie hebben we dat al laten doorklinken. Op onderdelen hebben we enkele accenten gelegd en ik noem ze toch nog even: Het verbinden van onderwijs en arbeidsmarkt blijft een speerpunt voor ons, net als de onderkant van de arbeidsmarkt in een snel veranderende wereld; de ombouw van onze economie naar groen en seculair; en zorg vooral voor goede randvoorwaarden, zoals voldoende huisvesting, want in een vestigingsklimaat alleen kan je niet wonen; bereikbaarheid en een flexibele en goed georganiseerde overheid. De Economische Koers is een koers, een richting. Het is geen plan. Dat heeft gedeputeerde Brink goed uiteengezet in de commissie. Daarbij bleef hij als een soort mantra herhalen: “We gaan voor een sterke, slimme economie met impact”. Het tussenwoordje ‘groen’ viel telkens even weg. Dat kan natuurlijk een keer gebeuren, maar het moet geen gewoonte worden, wat ons betreft. In de commissie ontstond er discussie over de vraag kan het even wat minder groen nu de economie last van corona heeft? Het antwoord van de gedeputeerde was ons inziens niet bevredigend. We kunnen niet blazen en toch het meel in de mond houden. en als we willen komen consumeren, dan moeten we dat faciliteren en sommige dingen ook accepteren, als wat bijvoorbeeld verdozing van ons landschap. Dat is ons te makkelijk voorzitter en niet passend bij de richting die in de koers wordt beschreven. Vergroening biedt juist nu kansen in het licht van de verschuiving naar brede welvaart, zoals in het coalitieakkoord is verwoord. En dat staat ook letterlijk in de tekst van deze Economische Koers. Misschien levert de huidige crisis wel net het beslissende zetje op, om onze economie met inachtneming van het belang van de werkgelegenheid en alles wat

daarmee samenhangt, daadwerkelijk anders en weer toekomstbestendig in te richten. Onze fractie denkt overigens wel dat deze koers daar een goede bijdrage aan kan leveren. Dank u.

De voorzitter: Dank u wel meneer Loof. Dan kom ik bij de heer Van Dekken van… O, ik zie een interruptie van de heer Schoenmaker voor de heer Loof. Ga uw gang meneer Schoenmaker.

De heer Schoenmaker: Dank u wel voorzitter. Ja een heel helder verhaal van de PvdA. Alleen ik hoor de heer Loof vertellen dat het IBDO 'Ik Ben Drents Ondernemer' dus niet zou moeten gelden voor geen groene ondernemers, maar in tijden van crisis hebben wij met name aangegeven om daar ruim denkender in te zijn. Blijft u van mening of bent u van mening op het moment dat ze daar toch behoefte aan hebben, ze zijn niet helemaal zo groen, dat daar sowieso een nee tegen deze ondernemers gezegd moet worden?

De voorzitter: Heer Loof.

De heer Loof: Het gaat hier om een visie. Die zijn we nu aan het vaststellen, een koers, dat heb ik ook gezegd, het is geen plan, het is geen koers. En daarin weeg je met elkaar de dingen die je daarin belangrijk vindt. En in ons geval geef ik heel duidelijk aan, dank voor uw woorden dat ik een helder betoog had, maar dat vond ik zelf ook wel… Heeft u goed kunnen horen waar door ons het accent het meest wordt gelegd? En zo zullen we daar tegen alle voorstellen gaan aankijken die langs gaan komen. Dus.

De voorzitter: De heer Schoenmaker nog. Oké. Prima. Dan, ik zie de heer Blinde.

De heer Blinder: Dank u wel voorzitter. Ja dank u wel voorzitter. Ik heb nog een keer een vraag aan de voorzitter van de Partij van de Arbeid en dan met nadruk op arbeid. Ik kan me nog tijden herinneren dat allerlei programma's waren, die heetten werk, werk, werk. Ik klink nu misschien een beetje als een oud-PvdA'er en dat neem ik dan maar voor lief, maar als we gewoon even op de man af vragen van, waar ligt nu uw prioriteit, bij werk, dat mensen zelfredzaam zijn, dat mensen zich kunnen ontwikkelen of bij het groene? Wat vindt u belangrijker?

De voorzitter: De heer Loof.

De heer Loof: Beide meneer Blinde. Als u goed heeft geluisterd, maak ik geen onderscheid tussen het ene of het andere. Ik, wij denken dat deze crisis ertoe zou kunnen leiden, als we het slim aanpakken met elkaar, om de economie voort te zetten, zorgen voor werkgelegenheid, maar misschien met een andere invalshoek, een ander tintje. Dit zou misschien wel een heel erg goeie beweging kunnen gaan opleveren naar een wat meer op groen ingerichte economie. En groen staat wat ons betreft ook gelijk aan werkgelegenheid. Waarom niet?

De voorzitter: De heer Blinde nog in tweede instantie?

De heer Blinde: Nee, dank u wel voorzitter. Het was een bevredigend antwoord.

De voorzitter: Dank u wel meneer Loof. En dan tot slot heer Van Dekken van de CDA-fractie.

De heer Van Dekken: Ja dank u wel voorzitter. Ja, dank voor dit heldere document. Voor wat ons betreft staat het helemaal in het teken van werk, werk, werk. En wij zien een heel goed sociaal economisch leefklimaat voorliggen, wat vanuit deze kadernota eigenlijk spreekt. Voorzitter, de andere collega's hebben het ook al gezegd, wij hebben de inhoudelijke bijdrage in de FCBE-commissie

gedaan, maar ik zou ook vanuit het CDA wel willen zeggen dat er een paar sporen belangrijk zijn. Die specifieke Regio Deals, die staan voor wat ons betreft ook in het teken van samen doen. We zijn daar op de goede weg, maar kan GS het met ons eens zijn dat we daar nog veel sterker op zoek moeten naar concrete innovatieve samenwerking op het gebied van die regionale economische groei, werkgelegenheid en goede bereikbaarheid. Wij willen gaan voor de beste infrastructuur op het fietspad, de weg, de nog snellere weg, het water, de lucht, of per kabel of glasvezel. Voorzitter, ik denk dat die regionale samenwerking, maar ook de samenwerking met Duitsland essentieel is. Ook vanuit dat thema werk, werk, werk en wij zouden de samenwerking met Friesland en Groningen in de SNN, die we zeer waarderen, nog beter willen maken. Wij zouden eigenlijk heel graag die economische samenwerking met Overijssel nog eens wat steviger op de kaart willen zetten. En volgens ons is het ook tijd en dat zeg ik dan ook maar even in de richting van de pers, dat we de bestuurlijke samenwerking vanuit het Samenwerkingsverband Noord- Nederland uitbreiden naar Overijssel. Het zit bij ons diep in de overtuiging dat Drenthe nog sterker kan profiteren van de economische groei van de regio's Zwolle en Salland. En onze fractie wil heel graag met de collega's ook in Overijssel onderzoeken, hoe we dat kunnen intensiveren. Ik weet dat ook andere partijen hier in dit huis bezig zijn om die samenwerking verder vorm te geven. Maar ik zou aan het college willen vragen, kan er een gesprek komen met zowel de voorzitter als de directie van het samenwerkingsverband van SNN om de concrete mogelijkheden op dit punt te onderzoeken? En wil GS meedenken, zo vraag ik ook aan de gedeputeerde economie en aan onze voorzitter, om dat binnen de SNN nog eens aanhangig te maken. Voorzitter, ik rond af voor wat betreft het beleidsdocument. Daar staan wij positief tegenover. En ik zal mij nu nog kort uitlaten over de motie.

De voorzitter: Super kort

De heer Van Dekken: Ja. Op moment dat het college daar een helder verhaal heeft voor wat betreft de dekking, dat zijn de overwegingen die de ChristenUnie ook al heeft aangegeven, dan zullen we dat meenemen in onze weging. Maar in meer algemene zin, stageplekken zouden niet categoraal voor een bepaalde sector moeten gelden, maar in de breedte aan de orde moeten zijn.

De voorzitter: Dank u wel. De heer Pragt heeft een vraag voor u, van D66.

De heer Pragt: Ja, hoorde ik het goed dat het CDA pleit voor een noordelijke regio inclusief Overijssel? Of heb ik het verkeerd verstaan?

De voorzitter: De heer Van Dekken.

De heer Van Dekken: Dat hebt u niet alleen heel goed verstaan, maar dat is exact de overweging die we hierin in willen brengen. Voor wat ons betreft is de SNN toe naar een upgrade richting SNON.

De voorzitter: En de heer Pragt nog.

De heer Pragt: Dank u wel.

De voorzitter: Dan zijn we aan het eind gekomen van de beraadslagingen eerste termijn van de zijde van de Staten en gaan we over naar de eerste termijn van de zijde van GS en die krijgen in totaal 10 minuten en ik begin bij gedeputeerde Brink.

Gedeputeerde Brink: Ja voorzitter dank en ik dank ook de Staten voor de steun die er is voor deze nieuwe Economische Koers. En ik wil nog wel ingaan op een aantal opmerkingen die gemaakt zijn naar aanleiding ook van de discussie in de Staten. Maar ik kan u wel aangegeven, ik zal die dank ook

overbrengen aan onze medewerkers die wel degelijk getracht hebben, en ik kijk ook even naar de ChristenUnie en ook naar de Partij van de Arbeid, om de thema's die u belangrijk vindt, om die ook goed te verwoorden in de Koers. En het is aan ons met elkaar om daar invulling aan te geven en ook de juiste koers te houden met elkaar, zeg ik dan maar even. En we komen daar natuurlijk bij die uitvoerings- programma's nog op terug. Goed, ik loop toch even langs, want er is ook iets gezegd over, ja corona. En terecht zegt u en er wordt gesproken over een evaluatie. We geven maar aan, juist deze koers is wat globaler en flexibeler gemaakt, juist naar aanleiding van de evaluatie die aangaf van, ja, haal je nu wat je als je het heel sec op schrijft in aantallen en in, het heel specifiek maakt, dan zie je dat een economie, en dat is door een aantal partijen ook rechtsom, dit niet laat sturen. En we hebben dat ook juist nou dit jaar gezien. En als er nou een jaar is, waarvan je zegt, we zien hoe snel het kan veranderen, dan is het wel dit jaar geweest. En dan heb je, als je vorig jaar een Koers had vastgesteld, dan had je die denk ik nu misschien wel weer moeten kijken. En dat is de reden geweest dat we hem nu juist zo gemaakt hebben. Dan kan ik ook nog even ingaan voorzitter, want volgens mij heeft D66 daar naar gevraagd, want ik kan niet alles behandelen, dan hebben we denk ik te weinig tijd, maar ik kan wel aangegeven, in het programma Ik Ben Drents Ondernemer is een aantal keren naar voren gekomen en ik kan eigenlijk melden dat dat een fantastische rol gespeeld heeft juist in deze crisis. Het programma is een aantal jaren neergezet en binnenkort komen we ook met een voorstel bij u om met verlenging voor de komende jaren weer te doen. Er moet een nieuwe inschrijving plaatsvinden, is deze week door het college vastgesteld, dus komt ook naar u toe. Maar dan kan ik u melden dat we ook in die crisistijd bijna 2000 ondernemers bereikt hebben. Dat we kunnen aangeven dat 9 webinars, maar wel dat dat 1250 kijkers zijn, meegedaan hebben aan die webinars. Dus ik denk dat dat aangeeft dat Ik Ben Ondernemer het programma geslaagd is. Dat dat steun krijgt van zowel kennis en onderwijsinstellingen in de toekomst, maar dat het ook steun krijgt van de gemeentes en dat we daar goed gezamenlijk optrekken. En dat doet mij goed, want daarvoor hebben we het met elkaar gedaan. Ja, PVV zeg ik maar even, ik vond dat u wat somber begon. Ik kan wel eindigen met van nou ja, u had het over de landbouw, ik ga er niet over, maar ik heb daar wel een beetje verstand durf ik te zeggen, en u zei we gaan naar grondgebonden toe. Als er een provincie is die dat kan waarmaken, is het wel deze, omdat wij denk ik een redelijk extensieve landbouw hebben en die dat grondgebonden nog wel wel kan waarmaken. En dat geeft denk ik ook een voorsprong naar de toekomst toe. En u had het nog iets over de zorgsector. Nou, dan kan ik u aangeven, de zorgsector en vooral met de ChristenUnie, die had het daar ook over, ja, is nu ook opgenomen in de Koers. En ik kan ook melden ook over de Health Hub bijvoorbeeld, ik denk een pareltje wat wij met elkaar hebben neergezet, ook vanuit de vorige periode, ook daarvoor hebben we afgelopen maanden een akkoord bereikt over Health Hub 2.0 en ook dat komt naar u toe. Maar ik ben daar heel lovend over en de zorgeconomie is wel degelijk van belang voor de toekomst van Drenthe, want daar ligt ook een stuk werkgelegenheid. Ja, de heer Blinde. Ik moet eerlijk wezen, ik dank voor de steun. U zegt, u was nog niet helemaal overtuigd. U kiest misschien iets meer voor de andere kant, maar als ik dan gelijk ga misschien naar de vraag van de Partij van de Arbeid en de heer Blinde, waar ook even de discussie over ontstond, ik denk dat we het met elkaar over eens zijn, dat we naar een groenere en een duurzamere toekomst toegaan. Dat straalt deze Koers ook uit. En dan zeg ik richting D66: met impact. Met andere woorden, meer dingen bij als alleen groen of duurzaam. Tegelijkertijd is het niet altijd de provincie die daarover gaat. Als bedrijven komen, dan zullen ze ook komen zonder soms tussenkomst van de provincie. Waar wij onze middelen over inzetten, als het gaat bijvoorbeeld over cofinanciering van Europese middelen, dan gaat het vaak altijd over innovatie, over duurzamer, toekomstgericht. Dan zijn dat de thema's die ook in Europa gelden en die ook in deze Koers verwoord zijn en die ook vanuit het kabinet gelden. Wij hebben natuurlijk ook gekeken, hoe kun je vanuit Europa, kabinet, naar Drenthe toe, gebruik maken van de middelen die ook vanuit de ministeries komen. En dan ligt denk ik de waarheid in het midden. Als wij kunnen sturen, zullen we zeker kijken hoe kunnen we het groener, duurzamer en slimmer krijgen. Ik denk dat ook daar trouwens, dat heb ik de vorige keer ook gezegd, een bedrijf dat naar de toekomst kijkt en die gaat investeren, is in 99% van de gevallen altijd duurzamer en

groener dan dat ze waren. Dat weten zij ook. Ik denk aan een ondernemer die echt vooruit wil, die ziet dat. Dus daar hoeven we niet eens zoveel in te sturen. Maar let wel, er kunnen ook bedrijven komen waar geen middelen van de provincie in zitten, maar wat wel banen oplevert. En dan kun je soms toch blij zijn dat ze komen. Want we hebben net, volgens mij was het, ik dacht van GroenLinks, de heer Nijmeijer die ook al gaf over het bruto gelukproduct, want dat is ook iets wat wel een leven krijgt, maar het geluk hangt ook wel samen en niet altijd met een baan. Want ik wil niet zeggen dat als je geen baan hebt, dat je niet gelukkig kan zijn. Voor sommigen is het ook niet gegeven. Zo helder ben ik ook. Maar tegelijk denk ik wel dat het van belang is dat we wel middelen hebben, want voordat je kunt uitgeven moet het wel eerst verdiend worden, dus daar hoort ook een economie bij. Daarom is er ook een sterkere economie, slim, groen en duurzaam. Daarom is daar bewust voor gekozen. Ik wil dat toch nog benadrukken voorzitter. Maar laten we ook oppassen. We hebben al een fan van de heer Wiegel, waar net een boek van uitgekomen is. Laten we de verschillen niet groter maken, maar juist in deze zaal proberen de verschillen met elkaar te verkleinen. En het is aan het college om het totaal van wat hier gezegd wordt, te vertalen in een goed beleid waar we Drenthe sterker mee maken. En dat is ook wat dit college graag wil. Maar dan kom ik ook nog over iets van, er werd gezegd van, nou, dit college wil dingen mogelijk maken. Wij zitten op het idee en niet van dat we met elkaar gaan kijken van wat niet kan, maar juist wat wel kan, binnen de filosofie die we hier vaststellen. Even kijken voorzitter Mevrouw Potharst, ja. Volgens mij kiezen wij wel degelijk voor groen, dus ik deel niet helemaal uw mening. U kunt zeggen, ik wil nog meer, dat mag, maar daar zal nu, maar de koers is flexibel. We gaan voor een gedegen toekomst. Ik heb al aangegeven, daar hoort ook werk bij. We kunnen ook niet allen alleen eten van als het alleen maar groen is. Er moet ook inkomen en er moet ook economie zijn. Volgens mij is het een samenhang, waar ook de heer Loof aangaf, het gaat om werk, het gaat ook om groen. En volgens mij is dat een goede mix in deze agenda. De agenda's gaan we vaststellen. Volgens mij stond dat in het stuk, wat wij nagezonden hebben, dus die uitvoeringsprogramma gaan we vaststellen. De Partij voor de Dieren en mevrouw Dikkers vroegen daar naar volgens mij. Dat gaan we doen. ChristenUnie. Ik denk dat ik daar iets van gezegd heb. Het is geen afzwakking van, heb ik hier nog bij gezet, maar het is wel een, wat ik toegezonden heb in het stuk wat nagezonden is voor corona, daar sloeg u nog een keer op aan. En volgens mij is het geen afzwakking, maar we leven wel in een andere tijd. En dan vond ik het nodig om die nuance te maken, maar daar hebben we denk ik in de commissie voldoende over gezegd. Maar ik heb ook iets gezegd over wat de denkwijze is van deze provincie. Ik denk dat ik over de Partij van de Arbeid, snel veranderende wereld, dat deel ik. Ik heb iets gezegd over groen. Ik wil nog wel het CDA, nou had ik het soms even niet helemaal de indruk of u nou tegen de pers praat of tegen het college, dat was voor mij even zoeken wanneer u weer oversloeg, wanneer ik er een antwoord op moet geven, maar ik wil het wel proberen.

De voorzitter: De heer Van Dekken wil de zaak even verduidelijken. Ga uw gang. De heer Van Dekken.

De heer Van Dekken: Dank u wel voor deze prachtige vragen, zo zeg in de richting van de gedeputeerden. Ik had daar volgens mij heel nadrukkelijk nog even het woordje ‘ook’. Dus ook in de richting van de pers, maar natuurlijk vooral ook in de richting van ons zeer gewaardeerd college.

De voorzitter: Het college gaat daar staccato op antwoorden.

Gedeputeerde Brink: Het is nog te vroeg voor mij voorzitter, blijkbaar heb ik dat dan net ontgaan. Voorzitter, volgens mij deelt het college de mening van het CDA de heer Van Dekken, dat wij moeten kijken naar samenwerkingsverbanden. Dat doen we in regio's, dat doen we met de derde STEK zone, dat doen we met Groningen, met de regio Groningen Assen. Wij kijken met de regio Zwolle mee, daar zitten we mee verbonden. Daar spelen we een actieve rol. Wij proberen ook een actieve rol te spelen

en dat doen we ook in de SNN. Daar zit de provincie Drenthe vaak denk ik, het is wel eens eerder gezegd, ook een beetje als een soort smeerolie soms tussen een aantal partijen in. Maar Drenthe probeert daar degelijk de samenwerking te versterken. Ik kan u ook melden, ik heb al eerder aangegeven, ik wil graag met u nog een keer in discussie over het spel wat nu plaatsvindt over de Europese fondsen. Maar ik kan u melden…, iedere week hebben wij een call daarover en we trekken zeer goed samen op en wij hebben een goed uitgangspunt en we proberen zoveel mogelijk middelen ook in die zin naar Noord-Nederland te krijgen. Iedere week hebben we daar een call over. Maar tegelijkertijd zegt u ook iets van, nou zou, de Duitslandagenda is gezegd, wij delen heel veel wat u gezegd heeft, maar u zegt ook iets van moet de SNN ook even kijken. De SNN is in de vorige verandering van 1.0 naar 2.0 wel veranderd natuurlijk, in een groot gedeelte als een uitvoeringsorganisatie juist voor de Europese middelen. En natuurlijk komen daar zaken aan de orde die soms vooral uit samenwerking gaan, maar ik kan u ook melden dat Friesland bijvoorbeeld veel meer kijkt naar Flevoland en ook naar Noord-Holland. Dus ik denk ook dat we ons eigen battles moeten tellen. Dit college mag u van verwachten dat we de samenwerking zoeken, waar ook voor de Drentse samenleving verbindingen liggen, waar sociaaleconomische samenwerking ligt, waar die sociale aspecten komen. Dat gaan we doen. En ook binnen SNN zullen wij kijken waar de samenwerking mogelijk is. Voorzitter dan rest mij eigenlijk niets anders dan nogmaals dankzeggen voor de steun die er is en ik denk dat de heer Bijl nog graag even wil ingaan op het thema ‘Onderwijs en arbeidsmarkt’.

De voorzitter: Dank. Prima en daar heeft de heer Bijl nog een minuut voor. Gaat uw gang. De heer Bijl.

Gedeputeerde Bijl: Voorzitter, dank u wel. Ik denk dat de VVD mede namens een groot aantal andere partijen terecht aandacht vraagt voor de problematiek met betrekking tot de tot stages. De problematiek was tijdens de hoogconjunctuur ook, maar anderszins, maar nu ingegeven door problemen met bedrijven en bedrijfstakken. Aan de andere kant, we hebben ook, collega Brink en ik, onlangs contact gehad met het college van bestuur van het Drenthe College. Bij het Drenthe College was de situatie nog niet echt problematisch, maar men ziet wel aankomen dat er problemen kunnen ontstaan. U kunt beter maar aan de voorkant van een probleem zitten dan aan de achterkant. De motie, die roept het college op en ik zou, die oproep zou ik wel op willen nemen, maar dan kijk ik ook even naar de inbreng van mevrouw Dikkers. Ik denk dat we bij de uitwerking ook degelijk moeten kijken naar de BOL en de BBL en ook het onderwijs erbij moeten betrekken. Er waren een paar fracties die hadden wat zorgen over de middelen. Er zitten in onze begroting, zitten wel wat middelen voor deze activiteit, die we ook als multiply kunnen gebruiken naar rijksmiddelen. De A&O-fondsen, mevrouw Udinga hintte er al op, die geven wat dat betreft wel mogelijkheden. Dus voorzitter, als u mij vraagt, ziet het college mogelijkheid om hier wat van te maken, zou ik zeggen volmondig ja. In de richting van de indieners van de motie, in de richting van de SP, die zegt: “Denk erom, dat en dat speelt ook”. En ook in de richting van de terechte vraag: “Kunnen we het ook betalen?”. Dus ik ben eigenlijk voornemens, als u het goed vindt, om met een plan terug te komen wat uitgaat van bestaande middelen en multiply-middelen vanuit rijksfondsen? Dank u wel. Dus, je zou eigenlijk kunnen zeggen, we nemen het over. Maar ik weet niet of u nog vanavond echt wil stemmen hierover. Maar ik denk dat er een brede steun is voor het doel en dat het college graag bereid is om daar uit-werking aan te geven.

De voorzitter: Dan gaan we in tweede termijn zo meteen kijken of het feit dat het college hier zo positief op reageert, misschien voldoende is om de motie niet in stemming te hoeven brengen heden avond, maar dat zullen we zien, want we gaan naar die tweede termijn. En ik kijk in de eerste instantie naar mevrouw Udinga van de VVD- fractie.

Mevrouw Udinga: Dank u wel voorzitter. Ja, allereerst hartelijk dank aan de gedeputeerde voor de positieve reactie. En ook goed dat wordt onderzocht of de motie breder ingezet kan worden richting BOL- en BBL-trajecten. Mooie aanvulling van de SP. Dank daarvoor. We willen de motie wel graag vanavond in stemming brengen, omdat er toch ook nog wel wat kritische geluiden waren te horen in de eerste termijn. En daar wil ik nog wel eventjes op reageren. Want de CU vraagt ook, er komen natuurlijk misschien ook wel landelijke regelingen. Ja, dat weten we nu nog niet. We weten alleen wel dat de nood in Drenthe in ieder geval hoog is. Gedeputeerde geeft aan dat dat bij het Drenthe College meevalt. Wij horen hele andere geluiden. Dus daar zit misschien wat ruis op de lijn. We hebben in ieder geval niet de tijd om te wachten op mogelijke landelijke regelingen. Een heel jaar mbo-studenten dreigt studievertraging op te lopen en de aansluiting op de arbeidsmarkt kwijt te raken. En dat zowel MKB Drenthe als de SBB de noodklok luidt in Drenthe, dat geeft wat ons betreft wel aan dat we toch echt wel snel actie moeten ondernemen. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel mevrouw Udinga. De heer Schoenmaker van Sterk Lokaal.

De heer Schoenmaker: Dank u wel voorzitter. Ja, allereerste dank gedeputeerde Bijl voor de toelichting op de motie. Ik denk dat die heel helder was. En goed om te horen dat de motie als zodanig overgenomen zou kunnen worden en dat er ook dekking gezocht is, gevonden is eigenlijk, voor de motie. Ik denk dat we nog in een schorsing moeten bepalen of de motie dan wel of niet in stemming brengen met de indienende partijen. En voor de gedeputeerde Brink, erg mooi om te horen, zeer positief dat al 2000 ondernemers gebruik hebben gemaakt van ‘Ik Ben Drents Ondernemer’. Vraag is natuurlijk wel even, waren dat allemaal groene ondernemers? Nou, als ik u beluister in de afsluiting, ga ik ervan uit dat het gelukkig niet alleen maar groene ondernemers geweest zijn, maar dat er iets meer ruimte is voor de overige ondernemers. En dus bedankt daarvoor.

De voorzitter: Ook dank aan de heer Schoenmaker. Dan de heer Pragt van D66.

De heer Pragt: Dank u voorzitter. Bedankt voor de heer Bijl voor de ondersteuning van de motie. Het overnemen van de motie, dus wat dat betreft is het een feit. En wat ons betreft hoeft daar geen stemming meer over plaats te vinden. En dank de heer Brink voor de uitgebreide toelichting en vooral dat het toch een groen hart heeft met impact. Dat doet ons goed en wij ondersteunen en kunnen instemmen met deze koers. Dank u.

De voorzitter: Dank u wel meneer Pragt, kort en krachtig. De heer Vorenkamp.

De heer Vorenkamp: Ja voorzitter. Twee stemverklaringen dan maar. Voorzitter, de PVV zal voor het stuk stemmen, omdat we de toezegging hebben gekregen, dat PS iedere concrete uitgave van dit beleid voorgelegd krijgt in die agenda om daarover te beslissen. Was dat niet zo geweest, had de PVV tegengestemd in verband met de waterstofhobby. Even over de motie. Ja wij hebben geen concrete signalen vernomen. Die heeft u ook niet opgesomd bij uw motie naar ons toe. Dus gezien het… We hebben geen concrete signalen gezien dat geld van de provincie meteen zou helpen. We zien de motie als een aanbod- gestuurde motie, dus een aanbod gestuurde actie in plaats van een vraaggestuurde actie. Zoiets zou vraaggestuurd dienen te zijn, dus het bedrijfsleven zou eerst richting de provincie moeten komen met vragen hiernaar. Vandaar dat wij tegen de motie zullen stemmen.

De voorzitter: Dank u wel meneer Vorenkamp. De heer Blinde van Forum voor Democratie.

De heer Blinde: Ja dank u wel voorzitter. Ik ga ook maar even in op de motie van mevrouw Udinga. Het is gewoon een fantastische motie. En ik moet zeggen ja, dank u wel voor het politieke ambachtelijke werk dat ze daarvoor verricht heeft. Ik weet ook dat er daar wel daadwerkelijk vraag is

vanuit de provincie, vanuit de maatschappij om dit op te pakken, het heeft ook echt uitgebreid in kranten gestaan, werkgeversorganisaties et cetera. En ik moet zeggen de motie past gewoon fantastisch binnen het nieuwe Forumthema 'Werk, werk, werk'. Dus ik zou zeggen: "Duimpjes omhoog". Dank u wel voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel meneer Blinde. De heer Nijmeijer, GroenLinks. Nee, heeft geen aanvullende inbreng. Mevrouw Potharst, Partij voor de Dieren. Gaat uw gang?

Mevrouw Potharst: Excuus. Ik wist niet wat uw volgorde was. Voorzitter, wij hebben geluisterd wat GS heeft gezegd en ook de andere fracties. We zijn wel teleurgesteld dat wordt aangegeven dat… Er kunnen bedrijven binnen komen waar de provincie geen sturende rol in kan spelen en volgens mij heeft gedeputeerde Brink het dan over de economische instrumenten die wij hebben als provincie. Wij zijn van mening dat het college dan haar invloed minimaliseert, want sturing kan niet alleen door middel van economische instrumenten, maar ook andere bevoegdheden, bijvoorbeeld strengere normen stellen met betrekking tot grondwater- kwaliteit. Dus ik zou dat nog mee willen geven ter heroverweging, ook als nieuwe bedrijven binnenkomen waar wij als provincie geen economische sturing op kunnen hebben. En ook kan de provincie voorlichting geven, ook misschien het licht van deze Economisch Koers, als die zo groen is, dat we die bedrijven juist in Drenthe willen hebben. Verder zijn wij blij met de toezegging over de motie dat die verder wordt uitgewerkt en dat er gekeken wordt welke rijks- fondsen daarvoor beschikbaar zijn. Zoals het er dan nu voorstaat zullen wij deze motie ook steunen.

De voorzitter: Dank u wel mevrouw Potharst. Dan ga ik naar mevrouw Dikkers van de SP-fractie.

Mevrouw Dikkers: Dank u wel voorzitter. Ik ben blij met de manier waarop de heer Bijl de motie wat in een breder perspectief plaatst. En als die in stemming gebracht wordt zullen wij wel voorstemmen, hoewel we ervan overtuigd zijn dat het probleem niet zodanig echt in de financiën zit en dat dit misschien wel een positief effect kan hebben hoor, dat zal ik niet ontkennen. Maar volgens mij moeten we breder bekijken en zitten we vooral in de versnippering. Daar moeten we voor oppassen, want ik heb ook even op de website van de SBB gekeken, nou, daar kan je zo al een stuk of zes, zeven regelingen uithalen die allemaal inzetbaar zijn met betrekking tot stage en werkplek. Ik zal ze niet opnoemen gezien de tijd, maar een keer googelen en je hebt er zo een hele rij. Dus naast de corona gerelateerde subsidies denk ik dat er aan de financiële kant, dan maken we het heel smal. Dat was het.

De voorzitter: Dank u wel mevrouw Dikkers. Mevrouw Van den Berg van de ChristenUnie.

Mevrouw Van de Berg: Ja dank. Dank aan de reactie van het college ook van gedeputeerde Bijl op de motie. Zoals hij hem uitlegde en daarmee aan de slag wil lijkt ons een goed idee en we wachten ook graag af waar hij mee komt, zodat we ook een goede afweging kunnen maken of een dergelijk voorstel, plan, onze steun kan krijgen.

De voorzitter: Dank u wel. De heer Loof van de Partij van de Arbeid.

De heer Loof: Dank u uw voorzitter. Dank ook aan het college voor de beantwoording. Nog even een reactie op de Heer Brink. De tekst is goed. De uitgangspunten van de Economische Koers en de instrumenten die de provincie ter beschikking staan evenzo. Waar het om gaat is dat je dat dan ook voortdurend blijft uitdragen in de volle breedte, dan trek je als vanzelf de goede bedrijven aan. En wat de motie betreft volg ik ook het voorstel van de VVD om hem wel in stemming te brengen. Wij dienen hem ook mede in en ik denk dat het een goed signaal is. Dank u.

De voorzitter: Dank u wel meneer Loof. En dan de heer Van Dekken van de CDA- fractie.

De heer Van Dekken: Ja dank u wel voorzitter. Dank ook voor de beantwoording vanuit het college, want als je heel goed luistert, dan kun je geen andere conclusie trekken dan, dat ons college ook zegt met betrekking tot die motie, daar hebben we de middelen voor. Het is ook, zo zeg ik in de richting van de VVD, een belangrijk onderwerp. Dus gegeven de toelichting hier in deze Staten uitgesproken zullen wij die motie gaan steunen vanavond. En dan toch nog even rondom het wervelende betoog wat meneer Brink had rondom de SNN en ik ken zijn inzet op dat verhaal, maar ik heb toch nog geen antwoord gekregen in hoeverre er vanuit die systematiek vanuit de Regio Deals een nog steviger samenwerking met Overijssel mogelijk is. Dus daar zou ik nog graag een antwoord op willen hebben.

De voorzitter: Dank u wel heer van Dekken. Dan zijn we aan het eind gekomen van de tweede termijn van de zijde van de Staten. En kijk ik naar de tweede termijn van de zijde van het college en geef de heer Brink het woord en het college heeft een spreektijd van maximaal vijf minuten.

Gedeputeerde Brink: Voorzitter, nou misschien met het laatste te beginnen, maar volgens mij kan de heer Bijl daar ook nog iets over zeggen, er is ook een Regio Deal in vanuit de regio Zwolle en daar doen wij ook aan mee. Als het over onze Regio Deal gaat, doet natuurlijk ook Hardenberg daarin mee. Dus wij kijken wel degelijk. Ik denk dat dit college alles wat binnen ons vermogen ligt om te kijken naar de samenwerking ook richting het zuiden en richting het oosten. Daarnaast blijven we natuurlijk het sterke SNN als het gaat ook om, ik heb net de fondsen en al genoemd, maar kijk ook naar het Wopke-Wiebes-fonds, waar we met bijvoorbeeld de Universiteit van het Noorden, waar je met een snelle verbinding naar de Randstad, waar je een heel aantal dingen gezamenlijk aan probeert te trekken. Dit college wedt niet op een paard, maar zal zeker kijken van waarvoor juist voor de Drentse bevolking en voor onze inwoners de belangen liggen en zal daar ook alles aan doen om die samenwerking dan te zoeken. Ik denk dat alleen in de huidige maatschappij je het met samenwerking het verst komt, want daar is ook al door iemand gezegd dat ook deze Koers een kwestie van samenwerking is. Voorzitter, dan heb ik nog wel een vraag richting de PVV. Want op zich ben ik dankbaar, blij, dat de PVV zegt, we zullen deze Koers steunen, maar tegelijkertijd wordt er een opmerking gemaakt over Waterstof. En ik weet hoe u in deze Staten ongeveer maandelijks discussieert over duurzame energie. Maar de Koers en het college is een weg ingeslagen de afgelopen periode, om te kijken hoe wij, en de agenda Drenthe 4.0 is daar een voorbeeld van geweest, hoe wij vervangende werkgelegenheid kunnen krijgen bij het terugdringen. Dat kost 8000 banen in onze provincie, dat de gaswinning stopt, daar willen wij nieuwe werkgelegenheid voor. Je ziet dat Europa, het kabinet en Noord-Nederland en Drenthe inzet op nieuwe kansen voor de waterstof economie. Ik wil graag dat u instemt, want ik vind het een goede Koers. Ik vind het een Koers die Drenthe verder helpt. Ik vind het een Koers die past in deze tijd. Ik ben nogmaals dank voor de steun. Ik ben dank verschuldigd aan de medewerkers die dit hebben gedaan, maar ik moet u wel aangeven, die koers is ook helder. Dat wij gaan voor vervangende werkgelegenheid. We gaan voor een nieuwe duurzamere energie, voor toekomstgericht en daar wordt waterstof zeker bij. Ik wil er toch wel een opmerking over maken, dat we elkaar goed begrijpen voorzitter. Dank u wel voorzitter.

De voorzitter: U heeft eigenlijk een vraag gesteld aan de heer Vorenkamp. De heer Vorenkamp.

De heer Vorenkamp: Ja dank u wel. Ik weet dat de Europese Unie, het Rijk et cetera inmiddels, en de provincies natuurlijk en sommige gemeentes, inzetten op waterstof, maar dat is wedden op het verkeerde paard. Want waterstof is sinds de zestiger jaren als al de meest veelbelovende energiedrager voor de toekomst en dat zal het nog waarschijnlijk 50 tot 60 jaar blijven.

De voorzitter: De heer Brink.

Gedeputeerde Brink: Voorzitter, ik weet hoe de PVV tegen dit soort zaken aankijkt. Wij kijken naar de toekomst. Ik denk dat ook hier innovatie en vernieuwing ons sterk gaan helpen, als het gaat om als je elektriciteit omzet in waterstof en waterstof weer omzet in elektriciteit. En er is ook nog te weinig groene stroom, maar de wereld verandert snel. Laten wij dan met elkaar proberen er bij aan te sluiten en daardoor ook weer nieuwe banen te krijgen. Het is niet voor niets Drenthe 4.0. Wij hadden de turf, we hadden de olie, we hadden het gas en we willen ook die nieuwe energievoorziening, ook in onze provincie, juist ook voor de banen en de economie die u ook zo belangrijk vindt. Dus laten we daar met elkaar op blijven inzetten. Dank u wel voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel heer Brink. Ik kijk naar de heer Bijl.

Gedeputeerde Bijl: Voorzitter dank u wel. Nou, ik denk dat we aardig op een lijn zitten, de Staten en het college. Het is natuurlijk aan de indieners van de motie om hem wel of niet in stemming te brengen. Alleen de PVV hoor ik nog enige aarzeling in de zin van, is er wel vraag naar. Er is zeker vraag naar. We hebben ook ervaring in eerdere jaren met dit soort regelingen. Dat hecht ik er ook wel aan om te zeggen, dat het uitgangspunt ook eerder geweest is, de student die geen stageplek kon vinden. Het gaat ons niet om dat we een bedrijf een premie geven ook als er geen probleem is. Nee, als er een probleem is, dan moet daar de inzet op gepleegd worden. Dus we moeten ook op zoek. Waar ligt het probleem? En die gaan we echt helpen met dit soort regelingen. Dus wat dat betreft zou ik ook de PVV nog willen vragen om nog eens na te denken over deze motie.

De heer Vorenkamp: Voorzitter.

De voorzitter: Wederom een vraag aan de heer Vorenkamp. Gaat uw gang.

De heer Vorenkamp: Dank u voorzitter. Nou, ik zal wel hierop reageren met, wij zullen ons nader beraden. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel heer Vorenkamp. Vergt dit nog nader beraad bij de heer Bijl? Dan is ook het college aan het eind gekomen van de beraadslaging. Dat geldt voor ons allen. Ah nee. Ik zie mevrouw Potharst nog. Ga uw gang.

Mevrouw Potharst: Ja voorzitter, ik zou nog eventjes willen vragen of het college ook nog antwoord geeft, wil geven op mijn suggestie dat we ook kunnen kijken naar andere bevoegdheden van de provincie. Dus niet alleen economische instrumenten gebruiken als er bedrijven binnenkomen die niet voldoen aan onze groene ambities zeg maar. Bijvoorbeeld strengere normen stellen aan grondwater-beschermingsgebieden. Dat heb ik net geopperd. En daarnaast hoor ik ook de Partij van de Arbeid in die richting meegaan van, we kunnen ook naar buiten toe dit zo uitstralen dat bedrijven zich wel twee keer bedenken voordat ze in Drenthe willen gaan vestigen, als ze dus inderdaad onze ambities niet ambiëren. Dus graag nog een reactie daarop.

De voorzitter: De heer Brink.

Gedeputeerde Brink: Ja voorzitter, ik moet eerlijk weten dat ik mij bijna afvraag of u twijfelt aan de inzet van dit college. En als ik kijk hoe wij, hoe groen Drenthe is en ik heb ook nog, als het over mijn eigen portefeuille gaat, vrijetijdseconomie onder mijn hoede, dat ik denk van, dan zien we natuurlijk heel goed wat ons goud ook van de provincie is. We zien ook dat in onze provincie denken dat we ons gelukkig mogen prijzen dat landbouw en natuur nog redelijk in evenwicht is. Ik kan wel zeggen

grondgebonden landbouw naar de toekomst sterker. Laten we dat met elkaar vasthouden. Wij hebben toevallig gisteren in het college nog over grondwater gehad, waar u het over heeft, maar ik denk dat de natuurgebieden goed beschermd zijn. Ik denk dat we een goed regime hebben om schoon grondwater doen. Het mooiste en het beste drinkwater komt uit deze provincie, dus wij zullen dat met elkaar natuurlijk borgen. Iets anders is als wij daar strengere eisen aan zouden moeten stellen. Daar zou deze gedeputeerde niet voor zijn, zeg ik maar heel eerlijk.

De voorzitter: Dank u wel. Dan zijn we aan het eind gekomen van de beraadslaging over dit agendapunt, de Economische Koers. Wij gaan hedenavond stemmen over, dat zullen we nog zien, de motie. Ik denk dat die stemming gaat komen en over de Economische Koers als zodanig.

G-5 Subsidiëring van Marketing Drenthe 2021- 2024; Statenstuk 2020-945

De voorzitter: Dan ga ik naar agendapunt. Een voorstel van het college. En ik ga even weer inventariseren wie het woord wil voeren. De PVV-fractie. Wie wil het woord voeren? De heer Vorenkamp. De SP? Ja, de heer Mäkel. Forum voor Democratie? Ja, de heer Blinde. GroenLinks? Nee, die wil niet het woord… De heer Schoenmaker, ja Sterk Lokaal, ook het woord. Even kijken, mevrouw Potharst. VVD: mevrouw Udinga. ChristenUnie? Nee. D66, de heer Pragt. Dan de Partij van de Arbeid, de heer Loof. CDA, de heer Van Dekken. Dank u wel. Ik geef het woord aan de heer Vorenkamp van de PVV.

De heer Vorenkamp: Dank u voorzitter. Voorzitter, Marketing Drenthe doet best ook zaken die zinvol lijken te zijn. Ik noem bijvoorbeeld de websites Drenthe.nl, de evenementen en de kwaliteitsverbeterings- slag van de recreatiesector. Maar het is ons onduidelijk of Marketing Drenthe met de marketingactiviteiten zinvolle resultaten bereikt. Liggen er niet doublures met eigen provinciale programma's alsmede met de Recron, bijvoorbeeld juist op vlak van kwaliteitsverbetering van recreatiebedrijven. In hoeverre is er bij de activiteiten van Marketing Drenthe sprake van doublures wat dat betreft. In ieder geval denken wij voorzitter dat PS meer inzicht dient te krijgen in targets en behaalde resultaten door Marketing Drenthe, dan tot op heden gegeven is om deze subsidies zomaar te laten doorlopen. We hebben hier de adviezen van de Noordelijke Rekenkamer in gedachten. Vandaar ons amendement voorzitter en ik wou dat amendement dan meteen maar voor gaan lezen. Het amendement. Provinciale Staten in vergadering bijeen et cetera ter behandeling van de subsidiëring Marketing Drenthe 2021-2024, constaterende dat er tot op heden onduidelijk is wat de effecten van de activiteiten van Marketing Drenthe voor de vrijetijdseconomie in Drenthe, aangezien de doelen niet op meetbare wijze gedefinieerd zijn en de effecten van het gevoerde beleid niet worden gemeten, overwegende dat de doelen en de te bereiken effecten van de marketinginspanningen nu eerst gedefinieerd en gemeten dienen te worden, alvorens voor een langere periode subsidies toe te kennen, dat een jaar tijd voldoende zou moeten zijn om deze doelen en de te bereiken effecten te definiëren en de effecten daarvan daadwerkelijk te meten, dat het verstandig en doelmatig is om de subsidie verstrekking na 2021 afhankelijk te maken van de resultaten ten aanzien van te bereiken maatschappelijke doelen en kwantificeerbare gemeten effecten, besluiten de tekst van het ontwerpbesluit als volgt aan te passen: op pagina 2020-945-1 voor punt 1 van het ontwerpbesluit gewijzigd in punt 1. De subsidie aan Marketing Drenthe voor 2021-2024 in beginsel te continueren, onder voorbehoud van vaststelling van de begroting 2021-2024 en dat: A. Na ieder jaar een duidelijke rapportage wordt geleverd met meetbare beleids- doelen en beleidseffecten, B. De subsidies steeds voor 1 jaar worden toegekend, C. Subsidiëring na 2021 afhankelijk zal zijn van de gerealiseerde maatschappelijke effecten en gaan over tot de orde van de dag.

De voorzitter: Dank u wel heer Vorenkamp. Ik geef het woord aan de heer Mäkel-van Luttikhuizen en die krijgt drie minuten vanwege het feit dat hij ook een amendement wil indienen. Ja.

De heer Mäkel: Ja dank u wel voorzitter en een prachtig amendement heb ik net gehoord van de heer Vorenkamp. Dank daarvoor, maar wij hebben zelf een nog mooiere kan ik u verklappen. Het is zo dat inderdaad voor ons ligt dat Statenstuk subsidiëring Marketing Drenthe. En daar worden de Staten van Drenthe door GS geadviseerd de boekjaar subsidie van de begrotingen 21 tot en met 24 te continueren en met ingang van 2021 de subsidie- bijdrage te indexeren tot een totale subsidiebijdrage in 2024 van bijna € 1,6 miljoen en dat per jaar voorzitter. Alvorens die langjarige subsidie te verstrekken, willen wij als SP graag dat de Staten eerst de bespreking van het rapport van de Noordelijke Rekenkamer afwachten. Het is namelijk zo dat, de SP zou het toch op z'n minst vreemd vinden wanneer de Staten nu zouden besluiten voor vier jaar akkoord te gaan met de jaarlijkse subsidie om die te continueren. Terwijl we weten dat er binnenkort een rapport van de Noordelijke Rekenkamer komt, waarin onderzocht gaat worden, de onderzoeksresultaten bekend worden gemaakt naar de effecten van het provinciaal beleid. En daarom willen wij het volgende amendement indienen voorzitter. Provinciale Staten van Drenthe in vergadering bijeen op woensdag 7 oktober 2020, gelezen Statenstuk 2020-945 Subsidiering Marketing Drenthe 2021-2024, PS besluiten op een later moment over de subsidie voor de jaren 2022-2024, in ieder geval na bespreking van het rapport van de Noordelijke Rekenkamer, onderzoek naar marketing en promotie toerisme de effecten provinciaal beleid en besluiten deel- besluit 1 als volgt te wijzigen: De boekjaren subsidie aan Marketing Drenthe voor 2021 te continueren onder voorbehoud van vaststelling van de begroting in 2021. Dat was het voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel meneer Mäkel. Dan ga ik door met de heer Blinde van Forum voor Democratie.

De heer Blinde: Dank u wel voorzitter. Nou ook met betrekking tot de subsidiëring van Marketing Drenthe hebben wij als Forum na enig wikken en wegen besloten toch voor te stemmen. Nou laat ik eerst maar eens beginnen met wat ons enigszins een beetje verbaasd. En dat is eigenlijk, de provincie heeft een eigen marketingbureau opgericht. Dat is al lang geleden besloten, toch kijken wij er een beetje bevreemdt naar. Waren er toen niet genoeg marktpartijen die marketing konden oppakken? Maar goed, water onder de brug, laten we maar zeggen. Een tweede punt waar we onze bedenkingen bij hebben, is waarom direct via een subsidie toekennen. Normaliter neemt een opdrachtgever per jaar een bureau in dienst en besluit zo rond oktober of men de relatie verder wil zetten, vaak gebaseerd op van tevoren vastgestelde doelstellingen. Dan moet ik er wel bij zeggen, deze punten zijn eerder kritiek naar ons als PS en GS, als naar Marketingbureau Drenthe zelf. Dan voorzitter wat voor Forum de balans heeft doen doorslaan naar voorstemmen, waar tijdens de afgelopen FCBE- vergadering nog enige ruis op de lijn zat tussen gedeputeerde Brink en mijzelf, is na een zeer prettig werkbezoek vorige week bij Marketing Drenthe alle twijfel omtrent kwaliteit, of zaken gemeten worden of niet et cetera, weggenomen. Marketing Drenthe is wat Forum betreft een professioneel marketingbureau die zeker meerwaarde creëert naar zowel toerisme als ondernemers toe in Drenthe. Daarbij is Forum van mening dat Drenthe ook een enorm potentieel heeft en dat dit benut en gekapitaliseerd moet worden en wij zien in Marketing Drenthe een geschikte partner om dit te doen. Dat is, dan zitten wij begrijpelijkerwijze ook een beetje in onze maag met de amendementen die natuurlijk zijn ingediend. Want wij kunnen ons wel vinden in, nou ja niet een subsidie voor vier jaar, maar het liefst gewoon per jaar dat je evalueert. Alleen, wij zijn het ook niet helemaal eens met de precieze invulling en de contexten van zowel de PVV als de SP. Dus daar zullen we eigenlijk nog even ons verder op moeten beraden. Dank u wel voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel meneer Blinde. De heer Schoenmaker van Sterk Lokaal.

De heer Schoenmaker: Dank u wel voorzitter. De fractie van Sterk Lokaal vindt het promoten en daarmee Marketing Drenthe voor Drenthe belangrijk. We hebben een prachtige provincie wat we vol trots moeten uitdragen. Dit uitdragen zal leiden tot groei in vele sectoren waar alle Drenten van profiteren. De inwoners omdat er voorzieningen blijven en de ondernemers omdat er een prima boterham in Drenthe is te verdienen, zeker op het toeristische vlak. Het op waarde inschatten van de resultaten van Marketing Drenthe ten opzichte van behaalde resultaten blijft altijd lastig. Sportmarketing Drenthe scoort erg hoog als het gaat om de naamsbekendheid vergroting. De fractie van Sterk Lokaal zal dan ook instemmen met de beleidspunten. En als reactie op de ingediende moties, als je het hebt over marketing. ga ik ervan uit dat je kijkt over een meerjarenplan om een bepaald product te promoten. Dat kan nooit als je geld krijgt voor een jaar. Je moet weten waar je voor langere periode aan toe bent. Dus wij zullen deze moties absoluut niet steunen, omdat je visie moet hebben. Voor visie heb je geld nodig en duidelijkheid, zodat je verder kunt. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel heer Schoenmaker. En het ging om amendementen. Maar goed, dat is even een puntje op de i, zal ik maar zeggen. Goed mevrouw Potharst, Partij voor de Dieren.

Mevrouw Potharst: Dank u wel voorzitter. De Partij voor de Dieren vindt het belangrijk dat Drenthe bezocht wordt door recreanten om anderen te laten delen in de kernwaarden van onze mooie provincie. Maar als de boodschap is dat Drenthe de oerprovincie is, dan zal er wat ons betreft voor de komende jaren naast de inspanningen op marketing- gebied een herbezinning plaats moeten vinden op de inhoud van activiteiten van Marketing Drenthe. Want wat is de grens van het aantal activiteiten en recreanten dat Drenthe kan hebben om te blijven voldoen aan de kernboodschap met betrekking tot de slogan ‘Oer Drenthe’? Ik schets even hoe het er in de afgelopen periode ging in de Drentse natuur. Stel u voor. U bent een paar kraanvogels en u zit trots met de kinders in de tuin in het Fochteloërveen. Plotseling fietsen er ineens grote luidruchtige wezens door die tuin en de kinders zijn verderop in paniek en u als ouders kunt er niet bij komen. U begrijpt, paniek alom en er zijn zelfs kleine kraanvogels gestorven door deze onrust. Voorzitter, onze natuur is geen safaripark of een economisch verdienmodel. De natuur is van zichzelf en verdient het niet om als marketingproduct te worden uitgebuit. En de natuur is het thuis van vele dieren, zoals de kraanvogels. Daarom vragen wij om een herbezinning, zodat alle bewoners van de natuur er zelf ook in alle rust kunnen leven. Hiermee doel ik ook op het schieten van de weinige konijnen die er nog zijn, de vossen, de reeën, de eenden, de hazen en ook nog die paar zwijnen die per ongeluk het bordje Drenthe gemist hebben. Tot slot voorzitter. In het Statenvoorstel wordt geen woord gerept over de evaluatie van de resultaten van de marketingacties van Marketing Drenthe. Doen we wel de juiste dingen? Dat er mooie glossy's gemaakt worden, dat kunnen we zien. Maar wat is het effect van deze producten? Graag een reactie van de gedeputeerde daarop. De PVV en SP hebben amendementen ingediend. Wij wachten nog even op de reactie van GS op deze amendementen. In ieder geval willen wij af van vrijblijvende subsidies en ook wij willen eerst de resultaten van de Noordelijke Rekenkamer afwachten, voordat we weer voor vier jaar € 1,5 miljoen besteden aan marketing. Tot slot, laten we een andere weg inslaan in Drenthe. Laten we de rust provincie worden in plaats van een soort Zeeland op de Hondsrug. Echt oer.

De voorzitter: De heer Schoenmaker heeft een vraag voor u.

De heer Schoenmaker: Ja dank u wel voorzitter. Ja ik, heel mooi voor de Partij van de Dieren om te horen dat ze zo begaan zijn met het lot van de kraanvogels en dat daar natuurlijk geen mensen bij in de buurt mogen komen, want die kraanvogels. die schrikken zich helemaal een hoedje. Maar wat is uw mening op het moment dat er een vos komt waar die kraanvogels net zo van schrikken, waardoor

ze net zo opgevreten worden die jongen? Denk je dan net zo over de vossen? Of is dat een discussie waarvan u zich toch maar veiligheidshalve van af houdt?

De voorzitter: Mevrouw Potharst.

De heer Vorenkamp: Voorzitter, mag ik even aanvullen?

De voorzitter: Even kijken, de heer Vorenkamp.

De heer Vorenkamp: Het is een hele korte aanvulling.

De voorzitter: Gaat uw gang.

De heer Vorenkamp: Dank u wel. Niet alleen wat als er een vos komt, maar wat als er een wolf komt? Ja, nou zo kunnen we heel veel dieren op gaan noemen.

De voorzitter: Mevrouw Potharst.

Mevrouw Potharst: Ja dank u wel. Ook bedankt voor de vragen. Kijk, in de natuur gaat het natuurlijk over eten en gegeten worden en dat is onderdeel van de natuur. En wat ons betreft kunnen en de vossen en de kraanvogels volop blijven in onze natuur. En het is aan ons de taak om deze dieren te beschermen. Even naar de beide…

De heer Schoenmaker: Mag ik daar een korte reactie op geven?

De voorzitter: Ja, de heer Schoenmaker.

De heer Schoenmaker: Bedankt voor het antwoord. Ik hoor u inderdaad zeggen dat het niet uitmaakt of een vos het nou wel of niet op eet, want dan gaat het zo in een keer om de natuur en niet meer om de kraanvogels. Dus bedankt voor het antwoord.

De voorzitter: Dank u wel. De heer Vorenkamp laat het erbij. En mevrouw Potharst nog? Goed. Dan ga ik door met mevrouw Udinga van de VVD- fractie.

Mevrouw Udinga: Dank u wel voorzitter. De vrijetijdseconomie is ontzettend belangrijk voor Drenthe, voor banen, levendigheid en het in standhouden van voorzieningen. En gelukkig gaat het goed met het toerisme in onze provincie. 7 miljoen overnachtingen. 1,7 miljard omzet en 5-15% van de Drenten heeft zijn of haar baan te danken aan het toerisme. Marketing Drenthe doet goed werk. Kijk naar de corona crisis en hoe de club van een bedreiging een kans wist te maken. En ook de recreatie-ondernemers zijn erg tevreden met het werk van Marketing Drenthe zo blijkt. De bedreigingen zijn nog lang niet verdwenen. Maar met zo'n professionele en enthousiaste club als Marketing Drenthe denken we dat de juiste dingen worden gedaan om ervoor te zorgen dat toeristen en dagjesmensen ook de komende jaren Drenthe weten te vinden. We zijn daarom graag voor dit voorstel en in de tweede termijn reageren wij op de amendementen van de PVV en de SP.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Udinga. Dan is de volgende woordvoerder de heer Pragt van D66.

De heer Pragt: Dank u voorzitter. De toeristische sector is van groot belang voor de provincie Drenthe en vooral nu is het van belang om Drenthe te blijven promoten. D66 is van mening dat Marketing Drenthe uitstekend werk levert en de activiteiten van Marketing Drenthe hebben een positieve

uitstraling en effect op toeristisch Drenthe. Dat is in dit coronajaar weer gebleken. De geluiden die ons bereiken vanuit de toeristische sector zijn overwegend positief en ondersteunen het beleid van Marketing Drenthe. De werkelijke economische effecten zijn altijd moeilijk zo niet onmogelijk om exact te bepalen bij marketingactiviteiten, zoals Marketing Drenthe die uitvoert. En wij zijn ook van mening dat marketingactiviteiten een lange termijnvisie vergen en vereisen en niet een hapsnap gebeuren. Dus wij zijn ook voor een vierjarige subsidieverstrekking en dat geeft continuïteit aan Marketing Drenthe en ook stabiliteit en dat is gewoon van belang om hun werk goed te kunnen doen. Wij zullen dus de amendementen van de PVV en de SP niet steunen. Dank u.

De voorzitter: Dank u wel meneer Pragt en ik geef het woord aan de heer Loof van de Partij van de Arbeid.

De heer Mäkel: Voorzitter. Mag ik even reageren?

De voorzitter: De heer Mäkel heeft een vraag voor de heer Pragt.

De heer Mäkel: Ja, want het is helemaal niet zo dat als u ons amendement zou steunen, dat daarmee die subsidie op losse schroeven komt te staan of dat die dan niet voor vier jaar gecontinueerd wordt. Het gaat er gewoon om, dat wij ook willen dat de bevindingen die straks door de Noordelijke Rekenkamer bekend zullen worden gemaakt, dat die mogelijk meegenomen kunnen worden in die voortgezette subsidie. En daar kunt u toch niet tegen zijn?

De voorzitter: De heer Pragt.

De heer Pragt: Ja, ik begrijp wat u zegt. Natuurlijk is een rapport van de Noordelijke Rekenkamer belangrijk. Wij weten niet wat er weer, die hier gaan behandelen en op wat voor termijn. De subsidie gaat in 2021 en duurt tot 2024. Dus ik denk dat het van belang is om nu te beslissen over de subsidiëring van Marketing Drenthe. We moeten zeker kritisch kijken naar het rapport dat eruit komt.

De voorzitter: De heer Mäkel nog? Oké. Dan kom ik bij de heer Loof van de Partij van de Arbeid.

De heer Loof: Dank u voorzitter. De Partij van de Arbeid is positief over het voorstel en over Marketing Drenthe en stemt daarom graag in met het voorstel. Wij steunen de motie en het amendement dan ook niet. En om ons standpunt te onderstrepen, haal ik graag even Jouke van Dijk aan, hoogleraar aan de RUG, die heel recent in een uitgebreid interview, dat is terug te lezen op www.kennisvoorkrimp.nl, stilstond bij het belang van toerisme en recreatie voor een vitaal platteland. Het interview ging vooral over Groningen en ook het bureau Marketing Groningen kwam voorbij, maar in het hele interview kan je Groningen vervangen door Drenthe en je begrijpt de urgentie om juist nu een goed functionerend bureau voor meerdere jaren gelegenheid te bieden haar werk te doen in een voor Drenthe een belangrijke economische sector. Maar dit jaar mag er dan door omstandigheden die we allemaal kennen op sommige plekken heel druk zijn geweest, dat wil nog niet zeggen dat we klaar zijn voor de komende jaren. Ik ben het vanochtend niet heel vaak eens met de heer Schoenmaker, maar wel met zijn opmerking: ‘Een visie voer je niet in een jaar uit, daar heb je meerdere jaren de tijd voor nodig’. Dus vandaar voorzitter onze opvatting. En wij zien overigens de wolf wel degelijk als Drents Verdienmodel.

De voorzitter: Dank u. Het is een bijzondere uitswinger. Tot slot de heer Van Dekken van de CDA-fractie.

De heer Van Dekken: Ja voorzitter, er is al heel veel gezegd. Ik denk dat wij ook als CDA hier willen onderstrepen het belang van Marketing Drenthe, een provincie met rust, landschappelijke waarden die ertoe doen. En wij sluiten ons wel aan bij ook de overtuiging dat je daar heel zorgvuldig en heel goed en heel professioneel mee om moet gaan, om dat ook onder de aandacht te brengen. Om die reden moet je bijvoorbeeld ook heel goed nadenken waar je zonneweides en zo aanlegt. Dat je daar als toeristen niet teveel last van ondervindt, zou je kunnen zeggen. Maar in ieder geval, Marketing Drenthe die heeft in het verleden wel eens wat minder gepresteerd, maar zou ook op dit moment moeten kunnen rekenen op meerjarige subsidie. En dat raakt ook de reguliere meerjarige subsidiesystematiek met waarborgen tot meer jaarlijkse steun. Om die reden zullen we de amendementen ook niet steunen, omdat dat toch een beetje de sfeer krijgt voor wat ons betreft van een soort onder curatele stelling. Wij zitten echt in de stand van, er zijn voldoende waarborgen in het model van jaarlijks verantwoorden om dat hier in dit huis goed te doen. Dus wij steunen het stuk en wensen Marketing Drenthe veel succes.

De voorzitter: Dank u wel heer Van Dekken. We zijn aan het eind gekomen van de beraadslaging in eerste termijn van de zijde van de Staten en ik kijk naar de heer Brink voor zijn inbreng aan dit debat van de zijde van GS.

Gedeputeerde Brink: Dank u wel voorzitter. Nog een keer begin ik met dank voor de steun die u uitspreekt, met name richting Marketing Drenthe. Want dat is de organisatie die het voor ons de afgelopen tijd heeft gedaan. En als het aan dit college ligt en gelukkig aan een meerderheid van deze Staten, ook de komende vier jaar moet gaan doen. Voorzitter, want het gaat goed met de vrijetijds-economie in onze provincie, ondanks even de dip die we toch dit jaar hebben, want voor een aantal bedrijven is het nog steeds moeilijk. Ik kijk met name ook naar de dagrecreatie. Dus ik besef me dat het nooit helemaal generiek is, maar gemiddeld weg denk ik toch dat we ook zelfs in een corona- jaar er nog redelijk zijn uitgesprongen. En dat is niet alleen een verdienste, dat is met name een verdienste van de ondernemers, maar Marketing Drenthe speelt er wel een belangrijke rol in. Voorzitter en ik wil misschien wel gelijk naar de amendementen gaan. Want ik denk dat dat misschien wel de crux is waar het om draait. Gelukkig hebben een aantal fracties aangegeven, volgens mij de Partij van de Arbeid, D66, Sterk Lokaal, maar ook de VVD, volgens mij moet je juist als het goed gaat en volgens mij hebben ze het verdiend, ze zijn genomineerd voor een aantal awards, omdat ze het gewoon zo specifieker op marketing, technisch gezien zo goed doen en ze zijn echt die verbindingsschakel, ze doen veel meer dan ze alleen marketing, verdient dat er lange jaren perspectief, verdient ze ook de steun om daar hun beleid in voort te zetten, om daar rust te hebben, dat je weer kunt bouwen voor de komende jaren. Dus dat deel ik. Voorzitter, dan wil ik ook gaan naar de amendementen en dan begin ik maar met de PVV. Ja, die zegt eigenlijk in een amendement van, nou ja, ach het is een overwegen en het is grotendeels overbodig, nou dat deel ik dusverre. Volgens mij is het, blijft het altijd nodig, blijft het altijd nodig dat je doen. En eigenlijk gaan beide amendementen dan over, hoe kunnen we monitoren? Ik kan u zeggen dat wij natuurlijk met Marketing Drenthe gaan naar jaarplannen en dat ook dit college de jaarplannen natuurlijk toetst.

De heer Vorenkamp: Voorzitter.

Gedeputeerde Brink: Dat de totaal rapportages worden aangegeven. En het is juist het college wat in opdracht van u, wel degelijk toetst en kaders stelt en afrekenbaar is. En ik zeg maar richting de SP-voorzitter, voordat misschien de PVV kan, tegen de SP zeggen, mocht, ik heb die niet, maar mocht de Noordelijke Rekenkamer zoveel kritiek hebben, dat er nodig is dat deze gedeputeerden, omdat u vindt dat er bijgesteld moet worden, dan zal ik natuurlijk, natuurlijk meteen contact opnemen. En dan is het, u wilt ook nog trouwens voor het eerste jaar wel die zekerheid, want dan kunnen we in het nieuwe jaarplan daar weer opnieuw rekenschap mee houden en opnieuw aanscherpen. Wij stellen doelen, wij

stellen kaders. Daar worden ze op afgerekend. Dus mocht dat zo zijn, waar ik geen enkele aanleiding toe heb, dan kan dat. En u mag mij daar dan ook aan houden. En nogmaals, er komen kwartaalrapportages, we gaan eens een keer weer op excursie en op bezoek. Ook Marketing Drenthe zal u zelf meenemen en laat u ook vooral ook inspireren door ondernemers, die heel tevreden zijn over Marketing Drenthe.

De heer Mäkel: Voorzitter, mag ik even?

De voorzitter: De heer Vorenkamp in eerste instantie.

De heer Vorenkamp: Ja dank u voorzitter. In het begin van zijn betoog heeft de heer Brink gezegd dat in ons amendement zou staan, dat Marketing Drenthe grotendeels overbodig zou zijn. Waar staat dat precies? Want ik kan dat niet lezen in mijn eigen amendement.

De voorzitter: De heer Brink.

Gedeputeerde Brink: Ik lees het maar. Let wel, dit is iets waar ik dan ook, uw moties worden niet altijd rechtstreeks aan mij verzonden, maar in de overwegingen staat dat 'marketinginspanningen voor Drenthe momenteel vermoedelijk grotendeels overbodig zijn'. Lees ik in het eerste aandachtsstreepje.

De voorzitter: De heer Vorenkamp.

De heer Vorenkamp: Dat wordt dus, dat wordt dus getriggerd door de huidige crisissituatie. Want de VVD heeft zonet ook de fout gemaakt, door de huidige gunstige situatie van de recreatiesector toe te schrijven aan Marketing Drenthe. Maar dat kun je niet toeschrijven aan Marketing Drenthe, want het ligt gewoon aan de situatie, de crisissituatie. Mensen willen in eigen land op vakantie. Dus, en daarom heb ik dat woord 'overbodig' neergezet. Marketing, de marketingactiviteiten als zodanig, ik zeg niet dat de overige activiteiten overbodig zijn, maar de marketingactiviteiten als zodanig zijn overbodig grotendeels.

De voorzitter: De heer Brink.

Gedeputeerde Brink: Excuus, volgens mij kunnen we hier heel lang over gaan. Ik deel die mening niet. Marketing, het is net als in het bedrijf uitoefent, je moet zeven dagen in de week 24 uur per dag alert zijn. Dat moeten ook de ondernemers in die vrije tijdseconomie. En dat moet ook Marketing Drenthe, want de markt verandert, de consument verandert, de vrijetijdssector verandert. Daar moet je alert in zijn en daar moet je in sturen. En dit jaar, met een beetje geluk hopen we toch volgend jaar misschien wel iets minder in de corona crisis te zitten en dan is er weer een andere situatie. Dus laten we ons niet blindstaren dat het dit jaar misschien zo goed gegaan is. Ik hoor ook, ik zit ook in een call waar het NBTC en waar de andere DMO's ook in zitten, ook maandelijks over, zeg maar, hoe krijg je het herstel van economie aan de gang? En dan wordt er jaloers gekeken hoe Marketing Drenthe toch de marketing van Drenthe weer opgepakt heeft. Hoe ze de mensen weer verleid hebben om deze zomer naar onze provincie te komen. Dus dat is wel degelijk van belang. En het ene jaar is het andere niet. Voorzitter, ik wil nog even naar de Partij voor de Dieren.

De voorzitter: Maar de heer Mäkel had ook nog een vraag voor u.

De heer Mäkel: Ja dank u wel voorzitter, want als ik de heer Brink beluister en wat hij zegt van, dat er wel degelijk een mogelijkheid is om als het rapport bekend wordt van de NRK dat daar dan op geanticipeerd wordt, dan zegt de heer Brink dus eigenlijk van, steun het amendement van de SP.

De voorzitter: De heer Brink.

Gedeputeerde Brink: Nee, ik zeg nou juist ‘steun het niet’, omdat ik het overbodig vind, omdat ik al aangegeven heb ook richting de PVV, Marketing Drenthe verdient voor vier jaar de steun. Marketing Drenthe is een top- organisatie. Ze doen het goed. De sector is er trots op. Ik ben er trots op. En wat ik zeg is, dat wij niet op de blauwe ogen geld geven, wij geven geld op basis van jaarplannen. Daar wordt een prestatieovereenkomst mee gemaakt. En ik heb gezegd, wat ik niet heb, dat er ook maar enige aanleiding is dat bij de Noordelijke Rekenkamer hier kritiek op komt, maar mocht dat zo zijn, want daar gaat het u om, dan ben ik best bereid om daarnaar te kijken hoe kunnen we insturen, mits dat het zinvol is en dat het bijdraagt aan een nog effectievere marketing voor onze provincie. Dat heb ik gezegd, maar uw amendement vind ik volstrekt overbodig. En dat geldt trouwens ook en nog sterker, ik vind het gewoon overbodig en niet nodig. Wij sturen, wij controleren, wij betrekken u daarbij en indien nodig kunnen we ook bijsturen. Dank u wel.

De voorzitter: De heer Mäkel nog.

De heer Mäkel: Nou ja, nou goed. Ik constateer voorzitter, dat we het oneens zijn.

De voorzitter: De heer Brink vervolgt zijn betoog.

Gedeputeerde Brink: Dan zijn wij hier gelukkig dat er meerdere partijen zijn en dat we op basis van een goede discussie mag ook ieder zijn eigen conclusie trekken. Daar hoeft de waardering onderling niet minder voor te zijn. Voorzitter, dan toch nog even naar de Partij voor de Dieren. Ja, wat is de ondergrens voor Drenthe? Hoe druk is het? Wij proberen wel degelijk aan spreiding te doen. Wij zijn in goed overleg ook met de natuurorganisaties, over hoe we omgaan met onze natuurgebieden. Ik heb al aangegeven, en ik denk als we naar onze Natura 2000 gebieden kijken, dat het redelijk goed beschermd zijn. Misschien wel zo goed dat we heel veel schaduwwerkingen krijgen, maar daar neem ik dan maar voor mijn rekening. En ik durf ook aan, dat we daar wel degelijk naar kijken en in goed overleg. Als het over de kraanvogels gaat voorzitter, wil ik nog wel iets vertellen. Dertig jaar geleden stonden de eerste kraanvogels bij ons op het land. Ook jongen en die weiden mooi achter de koeien aan. Ik had de indruk dat er nog wel een maiskorreltje soms in de mest zat, dat ze die nog wel eens meepikten, of ze zo schuw zijn en of ze helemaal verdwijnen en altijd door toeristen, kun je ook je vraagteken zetten. Er zijn ook andere zaken en er zijn al een paar genoemd die soms zorgen dat niet alles overleeft in de natuur. En dat ben ik met u eens, dat is de natuur, zo werkt de natuur en ik zie ons eigenlijk in Drenthe als mensen ook wel een beetje onderdeel van de natuur. En als u dan een vergelijking maakt tussen Zeeland en de Hondsrug, daar kan ik niet zoveel mee. Ik kan u wel zeggen, als het over economie gaat en we hebben het over banen, we hebben het over bruto geluk, ik heb u aangegeven dat geld, kan ik mijn huis nog betalen en kan ik mijn huur betalen, heb ik nog een baan, kan ik u wel melden dat in Borger-Odoorn een op de drie banen gelinkt is aan die vrijetijdssector. Zeer, maar dan ook zeer essentieel voor die Drentse samenleving en zeker ook in het landelijk gebied. Voorzitter, ik dank de andere fracties. Ja, ik dank iedereen voor de inbreng, maar ik dank zeker voor de steun en volgens mij ligt hier een goed plan voor. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel heer Brink. We gaan over naar de tweede termijn van de zijde van de Staten en ik kijken of daar nog behoefte aan bestaat bij de heer Vorenkamp. Ja, dat is het geval. Ga uw gang.

De heer Vorenkamp: Ja dank u voorzitter. Ja ons, ik wil even meedelen, ook richting de heer Brink, dat ons amendement niet bedoeld is om Marketing Drenthe af te schaffen. En het is inderdaad zo dat

marketingactiviteiten alleen altijd effect moeten hebben op langere termijn. Dus je moet marketingactiviteiten op lange termijn uitvoeren. Het punt, dat is het punt helemaal niet. Maar het punt is, dat wij niet goed, wij als Provinciale Staten, niet goed geïnformeerd worden over de verwachtingen gemeten effecten. Dat, tenminste, dat is onze mening. Dat is de stelling van onze fractie. Daar gaat het om. En nemen wij als PS dan, en dat zeg ik richting de andere partijen die dus allemaal afwijzend zijn, bijna allemaal, nemen wij als PS onze rol nu op of doen we dat niet? Goed. En dan nog een keer richting de VVD. De VVD claimt dat de huidige positieve effecten aan Marketing Drenthe toegerekend kunnen worden. En ik denk dat dat gewoon niet kan. Ik denk dat dat gewoon wel heel gemakkelijk is. Tot zover.

De voorzitter: Dank u wel heer Vorenkamp. De heer Mäkel van de SP-fractie.

De heer Mäkel: Ik wil eigenlijk wel heel kort houden. Wat de heer Vorenkamp zegt, ben ik eigenlijk ook wel mee eens, hoewel ik toch vind dat het amendement dat wij hebben ingediend, dat dat wat meer steun verdient dan het amendement van de heer Vorenkamp. Maar goed, daar gaat het dan verder niet op. Maar als ik hem zo beluister, dan en dat vind ik wel, dus even los van die amendement, dan vind ik dat we heel goed in de gaten moeten houden, ook wat ik beluister vanuit de Noordelijke Rekenkamer, dat wij als Staten goed in de gaten moeten houden, dat wij de vinger aan de pols houden. En, want uit alle rapportages blijkt dat het niet duidelijk genoeg is, hoe wij als staten worden bediend, met andere goede bedoelingen hoor, ik geloof niet dat er kwade opzet is, met alle goede bedoelingen, dat de gedeputeerden ons op een bepaalde manier willen informeren. Maar wij zouden graag veel concreter worden geïnformeerd. En dat is niet alleen wat wij als SP vinden, maar het wordt ook ondersteund door wat de Noordelijke Rekenkamer regelmatig constateert. Dus in die zin steun ik datgene wat de heer Vorenkamp naar voren brengt. Dank u wel voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel meneer Mäkel. De heer Blinde van Forum.

De heer Blinde: Ja, om even in te gaan. Een aantal partijen die zeggen van, nou joh, als je nou een contract voor een jaar aangaat, dan is dat hapsnap, dan loopt je visie in gevaar. Ik kan er eigenlijk alleen maar op reageren dat, wij bepalen de visie. Een bureau voert hem uit. Dus of u nou een jaarcontract of een tweejarig contract uitvoert, dat doet geen afbreuk aan je eigen visie, daar ga je namelijk zelf over. Die ligt in je eigen handen. Dus ik, maar ik denk dat het uit een andere emotie komt eigenlijk, die opmerkingen. En dat is dat we natuurlijk heel graag goed willen zorgen voor een marketingbureau wat toch wel heel sterk aan de provincie gelinkt is. Ik moet daarbij wel concluderen, dat ik denk van nou, ik denk dat heel wat private partijen met enige jaloezie kijken naar dergelijke opdrachtgevers. Er wordt wel heel erg ook vanuit het opdrachtnemerbelang meegedacht. Maar goed, het zij zo. Dus dat zijn mijn bedenkingen voorzitter. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel heer Blinde. Ik kijk nog even naar de heer Nijmeijer van GroenLinks of die nog op de amendementen wil reageren. De heer Schoenmaker? Nee. Mevrouw Potharst, Partij voor de Dieren. Ja?

Mevrouw Potharst: Ja. Voorzitter, we zijn blij dat de gedeputeerde Brink ervan overtuigd is dat ook hij onderdeel is van de natuur. Dus we hopen ook echt dat dat naar voren komt in al zijn uitingen in dit huis, maar ook hierbuiten. En wat betreft de balans tussen natuur en landbouw, daar zijn we het mee oneens. Want wat ons betreft kan het nog veel beter dan goed. De programma's die door de provincie bedacht zijn, richten zich daar natuurlijk op. Dus, nou ja, als dat nu al goed zou zijn, dan waren die programma's denk ik ook niet nodig. En heb ik nou goed beluisterd dat gedeputeerde Brink zei, dat de Natura 2000 hierna al te zwaar beschermd is? Ik kon het niet goed verstaan, wat hij zei, dus ik wil even horen wat die dan precies bedoelde. En verder wil ik nog over de amendementen zeggen, dat

wij van mening zijn dat het amendement van SP moet blijven bestaan. En dat zullen we ook zeker steunen als zij het in stemming brengen, omdat inderdaad wij als Staten gewoon alle informatie willen gebruiken die nodig zijn om een taak goed uit te voeren. En zeker gezien de tijdigheid van dit rapport, denken wij dat wij gewoon deze resultaten mee zouden moeten nemen in ons besluit. En dan, als we nu een besluit moeten nemen, dan eerst voor een jaar toekennen in het licht van die vierjarige toekenning, die dan ook kan volgen. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel mevrouw Potharst. Mevrouw Udinga, VVD fractie.

Mevrouw Udinga: Dank u wel voorzitter. Ja ik wil graag even reageren op de amendementen. De PVV wil graag meer weten over de verwachte gemeten effecten, dus wat levert het op? Op zich is dat een legitieme vraag, ten aanzien van de meetbaarheid van de doelen. Maar helaas is dit lastig te meten en dat geeft de heer Vorenkamp zelf ook al aan. Punt is dat marketing een van de factoren is die hierin meespeelt, net als het weer, corona en de ondernemingsgeest van recreatieondernemers. Maar de PVV wil marketing cijfers en resultaten zien en wij hebben even wat opgevraagd. Drenthe stond in 2019 in de top drie favoriete bestemmingen van Nederland. Recreatieondernemers geven Marketing Drenthe een 7,5 als rapportcijfer. Het aantal overnachtingen is tussen 2014 en 2019 met 10% gestegen. In 2019 werkten er 410 meer mensen in de vrijetijdssector in Drenthe dan een jaar eerder. Dat is ruim 7% van alle banen. In juni 2019 dacht 11% van de Nederlanders Drenthe te bezoeken en in februari 2020 was dit gestegen naar 15%. En na de campagne ‘Reserveer alvast je plekje’ van deze zomer, steeg dit zelfs naar 33%. Drenthe was tijdens reclamecampagnes het meest zichtbaar van alle provincies en een op de zes mensen noemt spontaan de reclame van Drenthe te hebben gezien. En Drenthe wordt door Marketing Drenthe gepositioneerd als de oerprovincie. In februari 2020 vond 44% Drenthe de oerprovincie van Nederland en in 2017 was dit nog 30%.

De voorzitter: Mevrouw Udinga wilt u op de tijd letten, want u bent er ver overheen.

Mevrouw Udinga: Wij zijn ervan overtuigd dat Marketing Drenthe uitstekend werk doet, waar we met recht trots op mogen zijn en niet aan twijfelen. Een lange termijn financiering voor het uitvoeren van een visie is daarbij onontbeerlijk. En we hebben vertrouwen in Marketing Drenthe en steunen de amendementen dus niet. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel mevrouw Udinga. Mevrouw Van den Berg van de ChristenUnie.

Mevrouw Van den Berg: Ja dank u wel voorzitter. In de commissievergadering hadden wij al aangegeven heel tevreden te zijn over de werkzaamheden van Marketing Drenthe en dus ook voor dit voorstel te zijn. Maar ik had nog niet gereageerd op de amendementen. Dus dat wou ik hierbij doen. De amendement van de PVV. Wij hebben de reactie van het college gehoord en alle vertrouwen erin dat zij ook via de jaarplannen en dergelijke goed een vinger aan de pols houden als het gaat om de resultaat- afspraken. En de motie van de SP. Ik vind het een sowieso een onhaalbare motie als wij, het rapport wordt pas in december verwacht, dus als wij pas daarna daarover gaan spreken, is het al 2021. Nou, dan kun je zo de stekker uit Marketing Drenthe trekken, als zij geen subsidie hebben. Dus ja, onhaalbare motie. En uiteraard gaan we altijd rekenkamer rapporten, als daar de dingen uitkomen die om bijsturing vragen, zullen wij dat agenderen. Dank u wel voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel mevrouw Van den Berg. De heer Pragt D66.

De heer Pragt: Ja dank u voorzitter. Nou, ik kan niet over de argumenten heen van de VVD die ze opsomde. Echt geweldig. En ik moet zeggen dat wij als D66-fractie regelmatig op werkbezoek gaan in de toeristische sector, veel praten met toeristische ondernemingen en we hebben daar een bijzonder

positief beeld over Marketing Drenthe opgedaan. Dus wij steunen van harte dit, de subsidiëring van Marketing Drenthe voor vier jaar. Dank.

De heer Mäkel: Voorzitter mag ik heel even?

De voorzitter: Ja, de heer Mäkel.

De heer Mäkel: Want wat ik allemaal hoor, dan zeg ik, ja, er wordt geen recht gedaan aan datgene wat wij naar voren brengen. Want wij zijn ook heel, als ik naar mezelf kijk, ik ben heel trots op onze provincie met een prachtig, dat we in staat zijn om 1,7 miljard om te zetten in. En als ik mevrouw Udinga ook hoor, zeg ik, dat is fantastisch allemaal. U kunt trouwens zo volgens mij bij Marketing Drenthe gaan werken. Maar dat doet natuurlijk niets af aan het feit dat wij vinden dat, en ook door wat de Partij voor de Dieren al gezegd heeft, dat enige wat wij voorstellen is, dat we die vinger aan de pols houden. Het is helemaal niet zo dat wij het zo sterk op de, dat we van plan zouden zijn om die subsidies stop te zetten, daar gaat het helemaal niet om. Geenzins. Dus, dat wou ik toch even rechtzetten.

De voorzitter: Ik bespeur hier geen vragen aan de heer Pragt, dus ik kijk nog even naar de heer Pragt. Heeft u nog? Nee, geen reactie. Goed, dan ga ik door met de heer Loof van de Partij van de Arbeid-fractie. De heer van Dekken van het CDA? Ja.

De heer Van Dekken: Ja voorzitter, dan even heel kort. Ik denk dat wat mevrouw Udinga zojuist uitstekend deed, dat is niet alleen raadpleegbaar op de websites, maar op het moment dat je als Statenlid naar die werkbezoeken of naar die infobijeenkomsten van Marketing Drenthe gaat, dan raak je gewoon onder de indruk van de zorgvuldigheid hoe zij een doelgroepenbeleid richten. Of dat nou gaat over Chinezen of over Belgen of jonge gezinnen, daar raak je gewoon van onder de indruk. Dus nogmaals steun in de richting van het prachtige werk van Marketing Drenthe. En dan nog een laatste, want ik vond het heel mooi dat mevrouw Potharst zojuist zei, ook meneer Brink is onderdeel van de natuur, alleen, ik vroeg me nog wel even af, of de gedeputeerden dan wel reageren hoe dat past in dat fenomeen eten en gegeten worden?

De voorzitter: Dank u wel voor deze afsluitende woorden in tweede termijn van de zijde van de Staten. En ik kijk naar de heer Brink voor de tweede termijn van de zijde van GS. Heer Brink.

Gedeputeerde Brink: Ja dank u wel voorzitter. Nou ja, beter dan de VVD kan ik niet melden om te zeggen van hoe goed Marketing Drenthe het doet. Ik heb getracht om een beeld te geven van hoe ondernemers er tegenaan kijken, want daar doen ze het voor. Dus eigenlijk wil ik me daar wel bij aansluiten.

De heer Vorenkamp: Voorzitter.

De voorzitter: De heer Vorenkamp.

De heer Vorenkamp: Nu wil ik toch wel ernstig bezwaar aantekenen. Want meneer Brink, die rekent gewoon alle effecten, dus alles wat gerealiseerd wordt in Drenthe op recreatiegebied, toe aan Marketing Drenthe. En dat vind ik gewoon onbestaanbaar. Dus, dat gaat gewoon veel te ver.

De voorzitter: De heer Brink.

De heer Vorenkamp: Wij vragen juist om de effecten, dus om de nettobijdragen, dat is de plus die Marketing Drenthe er bovenop zet, om dat duidelijk te maken, niet naar de eind- effecten. Mevrouw Udinga heeft gelijk…

De voorzitter: De heer Brink, de heer Brink.

Gedeputeerde Brink: Ik hoop voorzitter, dat u ook geluisterd hebt naar mijn eerste termijn, toen heb ik ook gezegd, dat is een eerste verdienste van alle ondernemers. Het is misschien wel een verdienste dat men met elkaar Drenthe, ik kijk ook in de richting van mevrouw Potharst, dat we Drenthe zo mooi bijgelegd hebben zo het nu is. Dat we de rust en de ruimte met elkaar bewaard hebben. Dus er zijn veel meer factoren, maar Marketing Drenthe is daar een niet onbelangrijke factor in, in Drenthe wel op de kaart gezet en neem dat nou maar even aan van een deskundige. Waar ik al zei, als ik met het NBTC spreek en de andere DMO's, de marketingorganisaties, dat ze onder de indruk zijn wat ze hier doen. En ik heb niet willen zeggen en ik ga ook niet zeggen, dat het alleen de verdienste is van Marketing Drenthe. Het is een totale keten, die moet sterk zijn en die moet zorgen dat Drenthe goed op de kaart komt. Daar doen trouwens ook de 500.000 Drenten aan mee. Voorzitter dan, ja mevrouw Potharst, de natuur. Ik zou bijna zeggen, als u wat niet vindt wat ik over de natuur doe, dan moet, volg mij dan eens op Twitter en dan denk ik dat ik wel degelijk in de natuur te vinden ben. Ik ben daar een groot geworden. Ik ben er trots op en ik durf ook nog de stelling aan dat ik redelijk weet hoe de natuur werkt en hoe het leeft en hoe het gaat. Als u gaat over de bescherming van de Natura 2000-gebieden zal het u niet verbazen dat ik als VVD-gedeputeerde inderdaad vind dat die bescherming net zwaar genoeg is. Dat het een bescherming verdient, mag duidelijk zijn. Maar we leven soms niet meer in 1900, waar soms wel types voor aangewezen zijn. Dat is mijn mening, maar we hebben te maken met hoe het ingericht is en daar zal dit college naar handelen om de natuur te beschermen, zodat wettelijk gediend is. Dat mag u van dit college verwachten. Iets anders wat je als VVD-gedeputeerde vindt. Voorzitter en dan, eigenlijk heb ik daar niet zoveel op te zeggen, nou toch wel richting de SP, want ik wil ook wel recht doen aan uw motie. Wanneer, terecht zegt u, u zegt niets over de waarde van Marketing Drenthe. En dat deel ik met u, dat de motie zo is opgeschreven, want het enige wat u zegt in de motie, wacht het rapport af en ga dan voor die laatste drie jaar. Wat ik zeg, is van, ik vind dat Marketing Drenthe zeker, alle lof wordt hier gezwaaid, maar ook over ondernemers. En dat wil ik, namens u controleer ik Marketing Drenthe. En onze ambtenaren doen dat maandelijks, kwartaal-rapportage. Ik heb al gezegd, er wordt gemonitord, er is een opdracht en daar komt een opdracht-beschrijving terug wat ze moeten doen. Dat doen wij voor u. Ik heb u aangegeven van, volgens mij verdienen ze het om die koers die ze ingezet hebben, die sterke koers die belangrijk is, die alom geprezen wordt om die voort te zetten. En ik heb al aangegeven, mocht het zo zijn, dan ga ik wel degelijk kijken vanaf wat beter kan. Dan vind ik eigenlijk dat uw motie overbodig is, niet nodig is. Wij doen wat u zegt, wij controleren, wij monitoren. En er is ook geen aanleiding, want daar laten we het nou omdraaien, u zegt, mocht er aanleiding zijn, maar geef dan ook een beetje vertrouwen. Er is nog geen rapport en er is nog geen kritiek. Dus uw motie, u kunt mij altijd tot de orde roepen als dat wel zo is, want dan ben ik graag bereid om daarop in te gaan. Dus ik zou bijna zeggen, houdt uw motie dan aan of dien hem niet in. PVV vind ik dus afkeuren, die keur ik af en die van u zou ik zeggen, niet doen, afkeuren. Ze verdienen ruimte om hun beleid dat ze ingezet hebben, het goede beleid, wat alom geprezen wordt, maar onderdeel is van die toerisme die zo belangrijk is voor ons Drenthe, om vier jaar steun te krijgen voor de komende jaren. Dank u wel voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel heer Brink. We zijn er gekomen, aan het eind van de beraadslaging over dit agendapunt. We gaan er hedenavond over stemmen.

G-6 Cultuurnota 2021- 2024 'Cultuur om te delen', Statenstuk 2020-947

De voorzitter: Dan gaan wij naar agendapunt G.6. En dat is de Cultuurnota 2021- 2024. Onder het motto ‘Cultuur om te delen’. Ook hier ga ik even weer inventariseren wie het woord willen voeren. Van de zijde van Forum voor Democratie, de heer Omlo zie ik. Mevrouw Kleine Deters van D66. Even kijken, de heer Uppelschoten van de PVV. GroenLinks niet. De heer Schoenmaker van Sterk Lokaal. Mevrouw Potharst, Partij voor de Dieren. Mevrouw Dikkers, SP. Mevrouw Meeuwissen de VVD. De heer Pruisscher van de ChristenUnie. Mevrouw Roggen van de Partij van de Arbeid en mevrouw Mentink van het CDA. Prima. Dan gaan we beginnen met de heer Omlo van Forum voor Democratie. Gaat uw gang.

De heer Omlo: Ja dank u wel voorzitter. Tijdens de commissievergadering heeft onze fractie complimenten aan GS gegeven voor het opstellen van een evenwichtige Cultuurnota. Een nota die velen in de sector duidelijkheid en zekerheid geeft. Onze fractie is verheugd dat zowel het Rijk als provincie extra accenten geeft aan cultuureducatie. Wellicht mag ik de suggestie geven om het boekje ‘De Canon van Drenthe’ weer opnieuw op te geven. Het boekje is niet meer leverbaar en deze Canon is een mooie manier om de jongeren van nu kennis te laten maken met deze Canon, met de Canon van Drenthe. Ook zijn wij verheugd op de inzet op talentontwikkeling en de inzet op spreiding en functie van de bibliotheken. We hebben echter ook onze zorgen geuit in de commissie, zorgen over het tekort aan restauratie- vaklieden voor onderhoud aan het Drentse erfgoed, gedeelde zorgen van Boom Heemschut over de impact van de energietransitie op ons unieke culturele landschap en zorgen over de hoogte van die incidentele middelen waardoor experimenten en vernieuwende initiatieven minder mogelijk zijn. Natuurlijk hebben we ook zorgen over het door corona geteisterde cultuursector. Voorzitter, deze Cultuurnota geeft een overzicht waar het college de komende jaren op in wil zetten en Forum zal deze Cultuurnota dan ook gaan steunen. Er wordt veel gesproken over geld, maar weinig over mensen. En vanuit de sector, en ik noem nu even de musea, ontvangen wij signalen dat er een tekort is aan vrijwilligers. Vrijwilligers waar een groot deel van de sector op drijft. Onze fractie zou dan middels de volgende motie GS willen verzoeken daarvoor de komende tijd extra inzet op te plegen. En dan nu de tekst voor de motie. Provinciale Staten van Drenthe in vergadering bijeen op woensdag 7 oktober, overwegende dat de cultuursector zeer afhankelijk is van vrijwilligers, vrijwilligers in de culturele sector een belangrijke rol spelen bij het realiseren van de provinciale doelen in de Cultuurnota, constaterende dat veel vrijwilligers in de cultuursector op leeftijd zijn en tijdens de corona crisis begrijpelijkerwijs hun werkzaamheden blijvend afbouwen, met betrekking tot vrijwilligerswerk jongeren in eerste instantie zich eerder aanmelden als vrijwilliger buiten de cultuursector en hierdoor een tekort bestaat aan vrijwilligers binnen de cultuursector, verzoeken het college van GS te verkennen en vervolgens toe te passen hoe zij haar podium en bereik optimaal kan inzetten, zodoende de aanwas van jongere vrijwilligers voor de cultuursector te stimuleren en gaan over tot de orde van de dag. En deze motie is mede ingediend door de VVD. Dank u wel voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel meneer Omlo. Mevrouw Kleine Deters van D66.

Mevrouw Kleine Deters: Dank u wel voorzitter. De Cultuurnota en breed aanbod op het gebied van kunst en cultuur, waarbij iedereen kan meedoen en ruimte krijgt voor ontwikkeling, krijgt onze steun. D66 vindt het belangrijk dat kunst voor iedereen toegankelijk is, of je nu in de stad of op het platteland woont. Overal waar de kunst de verbeelding prikkelt en het cultureel klimaat weet te verrassen, wordt het leven rijker. Samen cultuur beleven, bevordert ook de samenhang. En toch willen we nog enkele punten onder de aandacht brengen voorzitter. De kunst en cultuursector bestaat uit gesubsidieerde instellingen en zelfstandige niet gesubsidieerde instellingen, of kunstvormen zoals u wilt. Ook in onze provincie hebben we prachtige ateliers en galerieën, die bestaan zonder overheidssteun. Deze ateliers en galerieën worden door inwoners bezocht, maar trekken ook toeristen. Volgens Hans Abbing, professor Kunst- sociologie van de UvA: ‘Kunstenaars zijn bereid om tegen een laag inkomen

te werken. Ze nemen een leven in armoede voor lief, zolang ze maar kunnen doen wat ze het liefste doen: Schilderen, schrijven, dansen en ontwerpen. Kunstenaars hebben een roeping die sterker is dan de zucht naar financiële welvaart', aldus Abbing. Einde citaat. Stond twee weken geleden in het Dagblad van het Noorden. D66 vindt dat deze roeping ook gewaardeerd mag worden met steun, als dat even nodig is. Dit vraagt geen wijziging van beleid, gedeputeerde, maar in de uitvoering ook openstaan voor vragen van niet gesubsidieerde kunstvormen. Gedeputeerde, bent u bereid om dit met een open houding te ontvangen, deze signalen en daarop in te gaan? En een ander punt dat we willen aangeven, is het steunpakket. Wij waarderen de acties en maatregelen die de gedeputeerde heeft ingezet voor deze sector. Ook vanuit onze fractie hebben we onze contacten met partijgenoten gebruikt en eerlijk gezegd een flinke discussie met de minister gevoerd toen Drenthe eerst weinig aanspraak leek te maken op de extra Rijksmiddelen. Wij zijn tevreden. Die 15 miljoen voor de podiumkunsten, geld voor de witte vlekken en het landelijk corona steunpakket is verdubbeld van 60 miljoen met twee keer 60 miljoen. Maar via de subsidie…

De voorzitter: Mevrouw Kleine Deters wilt u afronden. Oké. U bent al een halve minuut…

Mevrouw Kleine Deters: Oké, dan even de vraag die ik daarover aan de gedeputeerde zou willen stellen, is dat ons helaas ook signalen bereiken vanuit gemeenten, dat de middelen specifiek in de septembercirculaire, genoemd voor de culturele instellingen, daar mogelijk niet aan besteed worden. Gedeputeerde wilt u in het VDG-overleg met de wethouders kunst en cultuur dit indringend bespreken, want het mag niet zo zijn dat Rijk en provincie ondersteunen en gemeenten mogelijk de middelen die ze er wel voor krijgen, anders inzetten. Dank u wel voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel mevrouw Kleine Deters. Dan kom ik bij de heer Uppelschoten van de PVV.

De heer Uppelschoten: Dank u wel mevrouw de voorzitter. Wij kunnen ons vinden in de ambitie van het college om de basisstructuur in stand te houden. En gezien de huidige situatie is het goed om het huidige beleid voort te zetten. En vooral het inzetten op brede toegankelijkheid en participatie voor veel mensen, vinden wij lovenswaardig. En ook dat daar geen extra middelen voor nodig zijn. Maar we zien wel dat, er gaan moeilijke tijden aankomen. Het geld dat nu is uitgegeven aan de economie, om de economie draaiend te houden, zal toch ook weer terugverdiend moeten worden of bezuinigd? We vrezen dan dat in de toekomst de cultuur wel eens onder druk kan komen te staan en dat er de moeilijke keuzes gemaakt moeten worden. Die keuzes of richting van keuzes wordt niet vermeld in de nota. Wij willen daar wel iets over zeggen. Wij denken dat het verstandig zou zijn om met name de Drentse kunstenaars te helpen. Dus liever geen internationale festivals met internationale kunstenaars, maar ons richten op de Drentse kunstenaars en dat in, hier in Drenthe overeind houden. Wat vinden wij essentieel? Nou, dat de musea natuurlijk, bibliotheken, Drents erfgoed, cultuur-educatie en Centrum voor Kunst & Cultuur. Wat wij minder belangrijk vinden, dat is Into Nature en landschapskunst. Dat laten we zo. Wij vinden de natuur in Drenthe zo mooi, dat ie niet mooier gemaakt hoeft te worden met de beeldende kunst. En erger nog als de landschappen als decor gaat dienen voor kunst, dat vinden bijna een belediging. Dus als er dingen gestreept moeten worden, zou het dat mogen zijn. En bovendien hebben wij ook een andere zorg. Je leest voortdurend dat de gemeentes in grote moeilijkheden komen en dat ze niet meer in staat zijn de begroting rond te krijgen, dat zal waarschijnlijk ook een druk op de cultuur opleveren. Blijven wij in staat om gemeenten te helpen om de cultuur overeind te houden? Want een eenmalig steunpakket is mooi, maar ik denk dat op lange termijn nu, zeker in deze periode, te maken zullen krijgen met een druk op de cultuur. Wat houden we wel overeind en wat niet? En voorzichtige keuzes, ik bedoel, kunnen we in de nota niet vinden, behalve continuering van het beleid, waar wij blij mee zijn en de brede toegankelijkheid en participatie, fantastisch, maar zo mooi zal het waarschijnlijk de komende jaren helaas niet kunnen blijven.

De voorzitter: Dank u wel heer Uppelschoten. Dan kom ik bij de heer Schoenmaker van Sterk Lokaal.

De heer Schoenmaker: Dank u wel voorzitter. De fractie van Sterk Lokaal Drenthe wil allereerst een compliment maken over het zeer informatieve en goed met cijfers onderbouwde de Cultuurnota. De cultuursector heeft zwaar te lijden onder de huidige pandemie. Vele musea, podiumkunsten, evenementen, festivals, daarvoor zal 2020 de boeken ingaan als rampjaar. Vele voorstellingen zijn gecanceld en we hopen dat er als gevolg van deze pandemie geen unieke culturele parels zullen verdwijnen. In de commissievergadering hebben we ons uitgesproken over de zorgen rondom de PeerGrouP. En we zijn verheugd dat tussen de commissievergadering en vandaag positieve ontwikkelingen zijn rondom deze groep. Onze fractie is van mening dat niet elke vorm van cultuur zichzelf moet kunnen bedruipen. Cultuur is juist bedoeld om de diepte in te gaan en de kennis over te dragen aan de volgende generatie, waar louter commerciële voorstellingen of instellingen deze behoefte nauwelijks kunnen invullen. Tot slot, en zo hebben we dat ook in de commissievergadering aangegeven en ik hoor het de heer Uppelschoten van de PVV ook noemen, maken wij ons grote zorgen over de cultuursector gestimuleerd vanuit de dorpen. We maken ons zorgen over de dorpshuizencultuur in de provincie. Dorpshuizen hebben het zwaar en zijn noodgedwongen om bezuinigingen door te voeren, omdat de gemeentes daar geen geld meer voor hebben. Dorpshuizen dreigen te verdwijnen. Op dit moment zijn we in gesprek met het BOKD om dat te investeren, inventariseren en hoe groot dat probleem is, omdat dorpshuizen een enorme sterke relatie hebben met de cultuur. Wij komen hier op een later tijdstip op terug. Even over de motie. Ja, ik heb hem alleen staan inderdaad dat die ingediend was door de PVV, of door Forum. Hij schijnt ook ingediend te zijn door de VVD. Wij zullen deze zeker steunen, want wij staan er volledig achter. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel heer Schoenmaker. Mevrouw Potharst van de Partij voor de Dieren.

De heer Potharst: Dank u wel voorzitter. Dit college laat met deze Cultuurnota zien dat Drenthe een hart heeft voor kunst en cultuur en daar zijn wij als Partij voor de Dieren blij mee. Kunst en cultuur zorgt voor een verrijking van het leven en ze staan voor de immateriële waarden die mijn partij belangrijk vindt. De structurele steun die wordt toegezegd aan cultuur op het voortgezet onderwijs en de diverse muziek- gezelschappen, kunnen wij goedkeuren. Waar we onze vraagtekens bij zetten is het muziekonderwijs op de scholen en voor kinderen. Dit is een zorgenkindje voor onze provincie en we pleiten ervoor dat de provincie hier meer geld voor vraagt aan de minister. Want zonder aanwas vanuit de kinderen zal de kunst en cultuur op termijn doodbloeden. Graag een reactie van het college. Daarnaast willen we onze kritiek uiten op het steunen van festivals in Natura 2000 gebieden en verbreden van de N34 door het Geopark De Hondsrug. Een gedeputeerde wilde tijdens de commissievergadering deze aspecten niet betrekken bij cultuur. Maar is cultuur niet datgene wat ons allemaal bindt? En kan het niet juist bijdragen aan op een andere manier naar onze leefomgeving aan te kijken? Onze ogen te openen en ons te motiveren om nu al in het provinciale beleid een afweging te maken wat de impact is op deze leefomgeving? Misschien kan de gedeputeerde een heroverweging maken en dit aspect wel betrekken, door bij de subsidie- verlening voorwaarden te stellen aan het bevorderen en/of beschermen van de unieke waarde van Drenthe. Bijvoorbeeld door de natuur- vergunning van het FestiValderAa op te nemen, dat deze niet in een Natura 2000 gebied mag plaatsvinden. Ook de voorstellen die de PVV doet met betrekking tot het decor en natuur als decor voor de kunst en cultuur, is wat ons betreft een belangrijk punt. En misschien kan een gedeputeerde daar een antwoord op geven? Dan de motie die door het Forum voor Democratie wordt ingediend. Hierbij wordt gevraagd om jongeren als vrijwilliger te gaan werven. Wij zijn als Partij voor de Dieren van mening dat een structurele stimulering van de professionals in de cultuursector belangrijker is dan het werven van meer vrijwilligers. We zijn trots op de huidige vrijwilligers en zijn ervan overtuigd dat je dit werk vrijwillig doet, omdat je het graag doet en niet omdat je als jongeren

daartoe gestimuleerd wordt. Tot slot voorzitter. Kunst en cultuur zet aan tot denken, het maakt emoties los, het ontroert, ontregelt en verbindt. En dat heeft onze Drentse samenleving hard nodig. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel mevrouw Potharst. Mevrouw Dikkers, SP-fractie.

Mevrouw Dikkers: Dank u wel voorzitter. Wat betreft de Cultuurnota. Daar zijn wij blij mee en dat is in de commissie voldoende besproken, wat ons betreft. En ik wil alleen even ingaan op de motie van Forum. We twijfelden of alleen de cultuursector afhankelijk is van vrijwilligers. Daarom geen motie voor vrijwilligers, want waarom zou je die dan niet verbreden tot vrijwilligers in een veel bredere setting? Dat is ook wat betreft buurthuizen, zorgcentra et cetera. Maar los daarvan, er is recent onderzoek, wie, waar en wie als vrijwilliger werken en waar zij dat werk doen. En jongeren binden zich veel minder aan een specifieke organisatie, doen tijdelijk inzetten op onderwerpen, maar niet structureel. Vereniging Van Damme, daar hebben we deze periode en ook in de vorige periode workshops van gehad, die geeft daar prachtige voorbeelden van over het gedrag van de zwerm. Dat jongeren zich binden aan een zwerm zoals de spreeuwen dat doen en overstappen naar een andere zwerm en tijdelijke dingen doen. Deze motie is wat ons betreft te eenzijdig en zal zelfs als deze uitgevoerd wordt, niet het gewenste resultaat opleveren. Via het Platform Vrijwillige Inzet, waar onderzoek naar feiten en cijfers gedaan wordt en ik merk dat er altijd erg enthousiast op gereageerd wordt, dus ik heb er ook een paar. Bijna 50% van de jongeren doet een keer per jaar vrijwilligerswerk. Dat doen ze meestal bij sport, school of jeugdwerk zettingen. Dat is 55% van jongeren dat incidenteel vrijwilligerswerk doet. En de inzet is relatief vaak, dus eigenlijk relatief vaak, maar bijna altijd op korte, overzichtelijke klussen. Dus als je werkelijk iets wilt in een stimuleren van vrijwilligerswerk, dan zou je misschien eerder moeten kijken naar hoe je je vrijwilligerswerk organiseert en of je daar meer aan kunt sluiten bij het gedrag van jongeren, dan jongeren beïnvloeden zich te gaan gedragen op een manier die eigenlijk niet meer bij deze tijd past.

De voorzitter: Mevrouw Dikkers, de heer Omlo heeft een vraag voor u.

De heer Omlo: Nou, er is niet direct een vraag. Natuurlijk zien wij ook wel de noodzaak dat overal vrijwilligers nodig zijn en zou je het heel makkelijk breed kunnen trekken. Dus waarom nou specifiek de cultuursector? En dan met name nog maar misschien wel de musea. Als er musea sluiten omdat er gewoon geen vrijwilligers beschikbaar zijn, nou, volgens mij moeten we ons daar dan de vraag stellen van, hoe kunnen we dat aanjagen? En vanuit dat oogpunt is deze motie een beetje opgericht. Natuurlijk professionalisering en werk, dat absoluut ben ik met de Partij voor de Dieren eens, maar toch vrijwilligers zijn wel degelijk een noodzaak voor de cultuursector.

De voorzitter: Mevrouw Dikkers.

Mevrouw Dikkers: Ja ik onderschrijf ook niet dat vrijwilligers wel een toegevoegde waarde hebben en misschien zelfs noodzakelijk zijn, alleen het richten op jongeren in deze vorm zoals de motie het aanvraagt, is volgens mij niet een erg effectieve wijze.

De voorzitter: De heer Omlo nog? Goed, dan gaan we door met mevrouw Meeuwissen van de VVD-fractie.

Mevrouw Meeuwissen: Dank u wel voorzitter. ‘Ode aan Drenthe’. Land van reuzen en harde werkers, land van zand en land van veen, bossen, kanalen, stroompjes en vennen, hier ging de tijd nog ongemerkt heen. Mensen met petten, met stokken, met klompen, zij groeten een ‘moi’ en kuieren door. Mensen op weg met karren en paarden over het zandpad, een eeuwenoud spoor. Dit mooi

gebied met zijn diepe historie. Dit mooie landschap met sporen van pijn, deze gemeenschap met goedlachse mensen, rijk is het leven, rustig de schijn. Hier zit de grond in de ziel van de mensen. Hier geeft natuur hen hun dagelijkse moed. Hier dwaalt men tijdloos, kalmeren gedachten, stroomt rivier en kanaal door het arbeiders bloed. Ook in het nu is geschiedenis voelbaar. Dit land voedt die mensen, voedt de mensen, de vonk in hun hart. Cultuur stuurt de wensen, de voetstap, de richting in lied, werk, verhaal. Het is hier dat het start. Voorzitter. Dit gedicht 'Ode aan Drenthe' van Gertrud Reimink won afgelopen zomer de derde prijs in de gedichtenwedstrijd van het Drents Museum, Stichting Drents Landschap en Huus van de Toal. Het gedicht onderstreept het belang van cultuur in onze provincie en wij ondersteunen dat zeer. En met de Cultuurnota zoals die voorligt, stemmen wij van harte in. Voorts de motie die door de heer Omlo van Forum voor Democratie al goed is toegelicht, die dienen wij mee in. En mevrouw Dikkers geeft al een interessante input over de, voor de uitwerking van die motie. Dus, wat mij betreft, des te meer reden om die motie in te blijven dienen. Wel geven wij het college nog graag mee, om de extra 2 miljoen van het Rijk voor de regionale witte vlekken, om die in te zetten op die cultuurproducties en activiteiten waar heel veel Drenten van genieten en niet slechts een handjevol liefhebbers, dat toch wel aan zijn trekken komt. En ook de PVV heeft hier een paar interessante opmerkingen over gemaakt, waar wij ons wel bij willen aansluiten. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel mevrouw Meeuwissen, ook voor het mooie gedicht. De heer Pruisscher van de ChristenUnie.

De heer Pruisscher: Ja, dank u wel voorzitter. Cultuur geeft kleur aan onze samenleving. Professionals en amateurs werken samen aan het mooier maken van onze provincie. We zijn dan ook blij met deze nota waarmee we cultuur breed toegankelijk maken, door van jongs af aan in aanraking te komen met kunst en cultuur en door er zelf aan mee te doen en door talent te ontwikkelen. Deze aandacht voor cultuureducatie, participatie en talentontwikkeling vinden we noodzakelijk voor onze culturele infrastructuur. In dat kader wil ik dan ook de gedeputeerde vragen, hoe hij aankijkt tegen het voornemen van de gemeente Hoogeveen om de subsidie aan Scala volledig weg te bezuinigen. Een belangrijke organisatie die zorgt voor cultuureducatie en amateurkunst in het zuidwesten van onze provincie. Als dat wegvalt, ontstaat er naar onze mening een onaanvaardbaar witte plek in de culturele infrastructuur en daarmee heeft dat ook gevolgen voor onze provinciale doelstellingen, ze zijn bovendien onderdeel van Stichting Kom Binnen. Graag horen we dan ook van de gedeputeerde wat hij gaat doen om dat onzalige idee toch ook ten goede te keren. We willen ook nog even stilstaan bij de ondersteuning bij het maken van kerkenvisies, daar zijn we erg blij mee. Ze zijn als religieus erfgoed beeldbepalend in steden en dorpen. Voor veel mensen liggen er herinneringen aan belangrijke momenten in het leven, maar ook in ons Drents landschap hebben ze een cultuur-historische functie. Midden in het dorp torent een gebouw van onze voorouders, van onze gedeelde geschiedenis, dat ons kan blijven inspireren. Kortom, iets om door te geven, om te delen met elkaar. Dank u.

De voorzitter: Dank u wel meneer Pruisscher. Mevrouw Roggen van de Partij van de Arbeid.

Mevrouw Roggen: Dank u voorzitter. Gelijk maar even een reactie op de zojuist ingediende motie door Forum en VVD. Wat ons betreft kun je er niet op tegen zijn dat meer jongere vrijwilligers werken in de culturele sector gaan doen. We zijn benieuwd naar de reactie van de gedeputeerden op deze aangekondigde motie. Voorzitter, tijdens de commissievergadering sloot ik af met de uitnodiging naar de overige fracties om aan te sluiten bij de PeerGrouP motie die de Partij van de Arbeid van plan was om in te dienen. Dank nog aan de collega's voor de positieve reacties daarop. Kort daarna echter stelde het kabinet extra miljoenen beschikbaar en daarmee kreeg de PeerGrouP alsnog zicht op de financiële middelen voor hun positief beoordeelde plannen door het Fonds Podiumkunsten. Het kabinet stelt er ook nog eens 2 miljoen beschikbaar voor cultuur in de regio. Ongewis is nog de

verdeling hiervan over die regio's. Het gevolg is dat de Cultuurnota op een paar onderdelen tekstueel is aangepast. In de aangekondigde nadere uitwerking die wordt voorgesteld, hebben wij alle vertrouwen. Voorzitter, tot slot, met de vaststelling van deze Cultuurnota ‘Cultuur om te delen’ komen tal van ambities uit het coalitieakkoord binnen bereik. Daar zijn wij erg blij mee, want hebben we niet allemaal de afgelopen maanden een ontstellend gebrek aan culturele vitaminen opgelopen? Dit gaat de Cultuurnota als papieren documenten natuurlijk niet oplossen, maar het biedt zeker perspectief.

De voorzitter: Dank u wel mevrouw Roggen. Mevrouw Mentink van de CDA-fractie.

Mevrouw Mentink: Dank u wel voorzitter. Voorzitter, als geest en hand niet samengaan, ontstaat er geen kunst. Dit was mijn openingstekst bij de afgelopen commissievergadering en daar staan we nog steeds achter. Vooral doordat dit college langs de velden is gegaan om te inventariseren wat voor de organisaties en gemeenten belangrijk is. En zie hier het resultaat. De Cultuur- nota 2021-2024 ‘Cultuur om te delen’. Onze waardering daarvoor. Voor onze fractie staat Noaberschap hoog op de lijst, waar inwoners gezamenlijk initiatieven nemen en samen de leefbaarheid optimaliseren. In de commissievergadering hebben we het gehad over een van de impulsen die ook in de nota staat: Podium Platteland. Wij, CDA, gaan ervan uit na de beantwoording van de gedeputeerde, dat lokale initiatieven hieruit kunnen putten en waar dorpshuizen en wijkcentra sms een soort thuishaven kunnen zijn voor deze initiatieven. Vooral nu in deze tijd, nu de Covid weer uitbreidt, is er behoefte aan genegenheid, samenhorigheid, verbindend, omzien naar elkaar. Daar kan kunst en cultuur een steentje aan bijdragen, met inachtneming natuurlijk van de RIVM-regels. Maar dan nog, juist nu komen er meerdere creatieve ideeën. Voorzitter, in september is er een nieuw cultuurseizoen gestart. Dat geeft hoopt voor de cultuursector, maar ook voor al onze inwoners, bezoekers om naar verschillende evenementen te gaan, wat maar mogelijk is. Dat geeft de inwoners moed. Niet voor niets hebben ze de titel ‘Kop d’r veur’ gegeven. We beseffen dat gemeenten en cultuursectoren in zwaar weer zitten. Dan nog vinden wij, dat wij, als provincie deze sectoren, gemeenten zo goed mogelijk moeten faciliteren, binnen ons vermogen. Voorzitter, complimenten voor deze Cultuurnota en zijn instemmend op dit beleid. Dan nog even over de motie. Ook wij hebben, net als mevrouw Dikkers, van de partij, dat dus ja, vinden wij ook, dat dus de vrijwilligers, je kunt geen stiefkinderen maken, dus wij hebben dus ook iets van, verenigingen horen daar ook bij. Dus we zijn eigenlijk ook wel benieuwd naar de beantwoording van de gedeputeerde over deze motie.

De voorzitter: Dank u wel mevrouw Mentink. U was laatste woordvoerder van de zijde van de Staten in de eerste termijn op dit agendapunt, de Cultuurnota. We gaan over naar de zijde van GS bij monde van gedeputeerde Bijl.

Gedeputeerde Bijl: Voorzitter dank u wel. Om te beginnen wil ik de Staten danken voor de Staten-brede steun voor de essentie van deze Cultuur- nota. De vele dingen die erin staan en toch hebt u nog een paar dingen gevonden, waarvan u zegt van, kijk dan nog eens naar of geef daar eens antwoord op. Ik kreeg zonet een uitnodiging binnen of ik mee wil doen aan een bijeenkomst over de rol van provincies in de cultuur in Nederland, waarbij werd aangegeven dat het opvallend is dat er zulke grote verschillen bestaan hoe provincies met cultuur omgaan. Provincie Noord-Holland geeft bijvoorbeeld acht € 8 per inwoner uit aan cultuur. Als wij dat zouden doen met nog geen 500.000 inwoners, zeg maar € 4 miljoen even afgerond, dan kunnen we nog niet eens het Drents Museum daarvan laten bestaan. Dus als je ziet wat er allemaal in deze Cultuurnota staat, dan kun je bijna wel de conclusie trekken, dat we best aardig veel doen aan cultuur. En hoe kun je nou zo'n verschil verklaren tussen Drenthe en Noord-Holland en de Randstad in z'n algemeenheid? Daar zijn de steden de grote dragers van het cultuurbeleid. En je ziet dat hier in Drenthe de gemeenten van oudsher niet echt een zwaar cultuurbeleid hebben. Dat we als provincie daarin een meer dan proportionele rol spelen. En daar kun je van zeggen, ja dat is jammer. Maar aan de andere kant, als we het niet zouden

doen, en we doen dat gelukkig in goeie samenspraak met de gemeenten, dan zou er heel wat minder op cultureel gebied te bieden zijn in Drenthe. Dus ik denk dat het goed is dat we het wel doen, dat we die invulling geven. Maar als je het hebt over een missie die we nog hebben uit te dragen richting Den Haag, om het maar zo te zeggen, dan is het dat cultuur buiten de Randstad voornamelijk gedragen wordt door de provincies. En daar is Drenthe er nadrukkelijk een van. Daar mogen we trots op zijn met z'n allen. Ja, uhm, ik kom ook wel een beetje in de vraag terecht van de rollen. Ik kijk eerst maar even naar de dorpshuizen. Ik denk dat belangrijk is dat de gemeenten daar ook hun rol innemen. De september- circulaire is al even genoemd. Gemeenten krijgen ook in het kader van coronaschade middelen uitgekeerd ten behoeve van dorpshuizen. Ik denk dat we moeten oppassen dat we niet alles in de Cultuurnota gaan inbrengen. Wat natuurlijk wel kan, dat is, we hebben behoorlijk nog wat middelen voor losse projecten, dat die projecten, er wordt ook gewezen op het Podium Platteland onder andere, wat ik samen met collega Kuipers mag doen. Er kan natuurlijk nog heel veel worden aangevraagd vanuit projecten. En waar die projecten draaien, ja dat maakt ons niet zoveel uit. Dat kan natuurlijk heel goed ook in dorpshuizen of op andere locaties. Zo moeten we, die kans moeten we wel benutten. Dan kijk ik ook toch even, dat ligt voor mij wel een beetje in het verlengde van het dorpshuis, het fenomeen vrijwilliger, waar zouden we zijn zonder de vrijwilliger in alle sectoren van de Drentse samenleving? Die vrijwilliger is zo onmisbaar. Maar ik worstel wel een beetje met de vraag, wat ik met een motie aan moet als die zou worden aangenomen, want wat is dan de rol van de provincie in het werven van vrijwilligers? Ik vind eerlijk gezegd dat die rol eigenlijk lokaal ligt, dat die bij de instellingen ligt, maar dat je hooguit zou kunnen zeggen wat zou je in de randvoorwaarden kunnen betekenen? En in die zin, de heer Omlo noemt ook met name de musea in dit kader, ben ik wel blij dat we met het platform van Drentse Musea maar 54 musea zijn aangesloten. 54. Dat wij hebben afgesproken dat we met een subsidieregeling komen voor de kleinere musea, dat ze allemaal een plan mogen indienen voor € 5000 met een zestal toetsingscriteria, die men zelf heeft aangegeven. En een ervan is vrijwilligers. Dus u zou kunnen zeggen, uw wens wordt al ingevuld door de werkelijkheid. En in die zin is de motie wat mij betreft dan ook overbodig. Dat we al echt zicht hebben op het belang van vrijwilligers en ook daadwerkelijk in de randvoorwaarden, dat wat meenemen. En als ik even kijk naar de nieuwe regeling sinds dit jaar, subsidies op het snijvlak van cultuur en vrijetijdseconomie, zijn de 87 instellingen door heel Drenthe die daarvan profiteren en vrijwilligers is een van de criteria die daarbij nadrukkelijk wordt gewogen. Dus in die zin zit het al in het beleid ingebakken. Maar ik vind eerlijk gezegd niet dat wij zelf een actieve rol moeten gaan vervullen als provincie in het werven van vrijwilligers, maar wel open oog en oor voor de randvoorwaarden van de instellingen in de culturele sector die daarmee te maken hebben. En die is er. Ja ook, waar ben je van? We zijn met de Cultuurnota niet van de inkomensvoorziening. D’r zijn veel mensen die hun werk hebben of hadden, althans hun brood verdienden in de cultuur. Dat geldt niet alleen voor galeriehouders, dat geldt ook voor freelance muzikanten, er zijn heel veel mensen uit de culturele sector die in de zzp zitten. We hebben bewust de lijn gekozen, wij zijn niet voor de inkomensvoorziening. Daar zijn landelijke regels voor. Dus, het is helemaal niet verkeerd als mensen een kans zien in de regelingen die we wel hebben. We hebben ook in de corona- tijd een loket opengesteld voor een aantal kleinere aanvragen. Nou, daar hebben ook zelfstandigen uit de culturele sector hun kans gezien en gepakt. Maar ik vind niet dat wij daar vanuit de Cultuur- nota een rol in moeten spelen. Voorzitter, ik zie een vraag aankomen van mevrouw Deters, Kleine Deters.

De voorzitter: Sorry. Fijn dat u die ziet, want ik zag haar hand niet onmiddellijk. Mevrouw Kleine Deters.

Mevrouw Kleine Deters: Ja dank u wel voorzitter. Gedeputeerde, u legt mij woorden in de mond die ik niet uitgesproken heb. Ik heb het over ‘niet gesubsidieerde kunstvormen’ en met name op aanvragen van projecten. En inderdaad het voorbeeld van de corona ondersteuning, daar konden ook zelfstandigen deelnemen. U legt het nu uit als een inkomensondersteuning, dat was niet mijn vraag.

De voorzitter: Dat is meer een statement.

Gedeputeerde Bijl: Voorzitter, als het gaat om aanvragen van projecten, daar is bij mijn weten bijna niks en niemand van uitgesloten. Die is juist heel open in deze nieuwe Cultuurnota. Nou, dan moet je gewoon een project indienen. Maar dat is niet alleen voorbehouden dan aan atelierhouders. Dus dat gaat om het project. Die moet dan gewogen en beoordeeld worden. Nou dat is in z'n algemeenheid juist in deze nota wat mij betreft mogelijk. De ChristenUnie, die vraagt naar de situatie van Scala. Ja, dat is een lokale afweging. Dat moeten ze ook vooral lokaal doen. Ik was niet van plan om ze de Levieten te gaan lezen, maar ik wil wel best het gesprek aangaan van wat kan dat nou betekenen? Er zijn meer plekken waar het muziekonderwijs de laatste tien jaar heel anders is georganiseerd. Het is ook een vraag van de Partij voor de Dieren. Ja, vind ik eigenlijk gewoon toch een lokale zaak, hoe dat soort dingen wordt georganiseerd. Dat staat dus niet in deze nota. Wat mij betreft gaan we dat ook niet van de gemeente overnemen. Voorzitter, ik zie een hand van de heer Pruisscher.

De voorzitter: Ja, dat kan ik heel goed snappen. De heer Pruisscher.

De heer Pruisscher: Ja dank u wel. Het is lastig als ik zo ver weg zit, maar ja. Dat is inderdaad het lastige natuurlijk van die lokale afweging. Ik begrijp uw positie daarin volledig. Tegelijk kunnen we dan niet met droge ogen beweren dat onze provinciale doelstellingen in de zuidwesthoek gewoon braaf gehaald worden, als zo'n grote organisatie wegvalt.

De voorzitter: De heer Bijl.

Gedeputeerde Bijl: Ja, ik weet niet of die wel of niet gehaald kunnen worden, of er niet andere vormen zullen ontstaan. Maar nogmaals, ik wil dat in eerste instantie toch aan de lokale afwegingen laten, want er zijn meer lokale muziekscholen en ik voel er eerlijk gezegd niks voor om de bezuinigingen die lokaal op dat front worden bereikt, dat we die allemaal gaan overnemen. Wij doen al heel veel. De bibliotheken krijgen van ons, alle gemeenten, een ton per jaar. We doen de culturele impulsen, die snijvlaksubsidies. Er wordt al heel veel door ons eigenlijk, lokale pijn wordt er weggenomen en samen met gemeenten opgelost. Ben ik voor. Waar ik ook altijd aan gemeenten vraag van, goh wat doe je zelf, als ze wat dingen aan ons vragen. En dat geldt ook voor de corona schade, dat is ook nog een van de vragen. Wij gaan echt wel tegen gemeente zeggen, moet je eens luisteren, wij gaan jullie problemen niet oplossen als je zelf niet meedoet. Als je het zelf niet de moeite waard vindt om er geld in te steken, waarom vraag je het ons dan? Het is, in die zin zijn we best wel kritisch. Nou, ik probeer de balans te zoeken tussen wat lokaal is en wat uitstraalt naar meer dan lokaal. En daar hebben we het gesprek over. En ja, daar hebben we binnen VDG, binnen het overleg met de cultuur- wethouders goeie gesprekken over.

De voorzitter: De heer Pruisscher.

De heer Pruisscher: Ja dank voor het antwoord. Fijn dat u het gesprek ook aangaat en ik steun u in de opvatting dat wij dat dan niet per se gaan overnemen. Helemaal duidelijk.

De voorzitter: De heer Bijl nog op dit punt? Dan kijk ik naar de heer Schoenmaker.

De heer Schoenmaker: Dank u wel voorzitter. Ja, ik deel ook de inbreng van de heer Pruisscher wel op dit vlak, omdat wij in de kranten toch wel bezorgd zaken lees rondom muziekonderwijs op scholen door bezuinigingen van een gemeente. Maar een gemeente, dat raakt in dit geval meerdere gemeentes. Dan heb ik het over de voorgenomen plannen van Hoogeveen en Scala. Op het moment

dat een gemeente besluit om de subsidie stop te zetten, zou dat een faillissement kunnen betekenen van een instelling, waar andere gemeentes dat niet op kunnen vangen. En daarmee verdwijnt dit stuk cultuur wel degelijk voor, dit is bovengemeentelijk. Ligt er dan toch niet een rol weggelegd voor de provincie?

De voorzitter: De heer Bijl.

Gedeputeerde Bijl: Voorzitter, dit is niet bovengemeentelijk, dit is intergemeentelijk. Het is gewoon een gemeenschappelijke regeling. Dus die gemeenten moeten gewoon met elkaar rond de tafel gaan en volwassen met elkaar bespreken wat de voornemens zijn van een van de deelnemers en de effecten daarvan. En ik pas ervoor om nogmaals de bezuinigingen van gemeenten over te gaan nemen. De gemeente Hoogeveen moet echt zijn verantwoordelijkheid nemen om met zijn collega gemeenten, binnen deze gemeenschappelijke regeling of binnen de afspraken van de subsidiëring van Scala, met elkaar op een goede manier dit te gaan doen. Dus ik ga daar als provincie, ga ik daar niet op zitten in de zin van, we gaan de problemen overnemen. Ik vind dat men eerst zelf zich moet realiseren, wat men daar aan het doen is. En er zijn meer situaties geweest in Drenthe waarin dat gespeeld heeft. Het is wel een lokale afweging en dat wil ik graag zo laten.

De voorzitter: De heer Schoenmaker nog? Ja?

De heer Schoenmaker: Ja, ik hoor het antwoord inderdaad van de gedeputeerde en ik snap z'n beantwoording. Alleen, op het moment dat de zorgen zo groot zijn dat de gemeentes dit niet meer kunnen opvangen, want dat schijnt een groot probleem te zijn in meerdere gemeentes, zou dat doodzonde zijn, als de provincie wellicht bij machte is, principieel dit niet zal doen, waardoor toch zo'n culturele voorziening voor scholen et cetera weg zou vallen. Dus ik hoop dat er toch nog ruimte zal zijn in de toekomst. Dat de gemeentes het op moeten lossen, logisch. Of het op te lossen is met de huidige tekorten in de gemeentes, dat waag ik te betwijfelen. En daar zal toch deze cultuursector of deze cultuur vorm voor heel veel Drenten volgens ons niet de dupe van mogen worden.

De voorzitter: De heer Bijl.

Gedeputeerde Bijl: Voorzitter, het is heel simpel als de Staten zeggen, we willen gewoon gemeentelijke taken gaan financieren, dan moeten we dat uitspreken en de middelen ernaast leggen. Wat ik aangeven is, dat binnen deze Cultuurnota daar geen rekening mee wordt gehouden.

De voorzitter: Mevrouw Kleine Deters.

Mevrouw Kleine Deters: Ja voorzitter dank u wel. Over het algemeen ben ik tegen de dubbelrollen, maar mijn collega Statenlid Schoemaker heeft de dubbelrol als ook gemeenteraadslid in Westerveld. Ik weet dat ook in uw gemeente de discussie speelt om de compensatie- gelden, of die wel of niet aan cultuur uitgegeven worden. Dus ik zou graag vanuit deze positie een dringend beroep op mijn collega Schoenmaker willen doen, om zich daar in de gemeenteraad van Westerveld dan ook heel sterk voor te maken. Dank u wel mevrouw Kleine Deters.

De voorzitter: Ja, de heer Schoenmaker mag reageren. Ga uw gang.

De heer Schoenmaker: In dit geval is het, speelde het helemaal niet vanuit de gemeente Westerveld op dit moment. Ik acteer puur op wat er in de kranten vermeld staat over de gemeente Hoogeveen. Dat het gevolgen zou kunnen hebben, dat kan. Alleen, het is op dit moment, acteer ik puur op de toch wel hele dramatische berichten vanuit Hoogeveen.

De voorzitter: Mevrouw Kleine Deters nog.

Mevrouw Kleine Deters: Ja voorzitter, andere signalen bereiken mij vanuit deze gemeente.

De voorzitter: Waarvan akte. De heer Bijl vervolgt zijn betoog.

Gedeputeerde Bijl: Ja. Voorzitter dank u wel. Er is ook nog gesproken over de 2 miljoen voor de witte vlekken. Drenthe is een van die zes witte vlekken. Het is nog niet bekend hoe de verdeling van die 2 miljoen zal zijn. We hebben wel aangegeven dat wij bij de inzet van die middelen zullen kijken in eerste instantie naar Garage TDI en Into Nature. Waarom doen wij dat? Omdat wij die twee instellingen ook hebben gesteund om te komen tot een erkenning in de BIS, in de landelijke infrastructuur, om daar een structurele subsidie voor te krijgen. En ik kan me nog herinneren dat, toen de BIS bekend werd en er geen enkele Drentse instelling instond behalve het verplichte Drents Museum, dat heel Drenthe ook heel teleurgesteld was dat dat gebeurde. En ik denk dat we moeten voorkomen dat we de volgende ronde weer als een witte vlek tevoorschijn komen, want deze middelen zijn onder andere bestemd om te komen tot de juiste ondersteuning, ook van die mogelijkheden die kunnen leiden tot een plek in de BIS of in de FPk. En dat zal bij ons wel een belangrijke rol spelen in de inzet van de middelen, maar ik zal daar de Staten natuurlijk nog nader over informeren. Nou, voorzitter. Het lijkt net door alle discussies dat we het op een heleboel terreinen niet eens zijn. Ik denk dat het wel meevalt. Maar het is wel goed denk ik om een aantal dingen aan te scherpen. En dat zelfs met de zeer ruimhartige insteek die u als Staten mogelijk maakt voor de cultuursector in Drenthe, dat er best nog wel wat opmerkingen en wensen liggen. Maar wij kunnen niet alles van een positief antwoord voorzien en ik denk dat wat heel belangrijk is, en daar doelde de heer Pruisscher denk ik ook op, dat onderschrijf ik ten volle. Dat we ook proberen om samen met de gemeente de maximale inzet van de beschikbare middelen te realiseren in Drenthe en daar doen we heel veel aan. Dat we inderdaad zeggen, nou als jullie wat doen, doen wij ook wat. En omgekeerd. Niet in alles vragen we cofinanciering, omdat we ook de moeilijke situatie van de gemeente zien. Maar alleen leunen op de provincie, dat is niet goed en dat gaan we ook niet doen. We gaan het samen met de gemeente doen, samen met de vele instellingen die in Drenthe actief zijn. En ik denk dat we best een hele mooie nota hebben liggen als basis voor de komende vier jaar en de culturele sector en de cultuur in Drenthe en de beleving daarvan weer vooruit helpen. En wie weet helpt het zelfs wel tot meer toeristen in Drenthe, even met een knipoog naar de vorige agenda. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel heer Bijl. Ik kijk of er behoefte bestaat en een tweede termijn van de zijde van de Staten. De heer Omlo.

Mevrouw Meeuwissen: Voorzitter.

De voorzitter: Even kijken, mevrouw Meeuwissen.

Mevrouw Meeuwissen: Ja, ik heb eigenlijk behoefte aan een hele kleine schorsing, want ik wil even met de heer Omlo overleggen als dat mag.

De voorzitter: Ja, als u dan uw mondkapje opdoet en dat in een belendende ruimte gaat doen op anderhalve meter afstand. Ik schors voor twee minuten.

Mevrouw Meeuwissen: Fijn.

De voorzitter: Ik zie dat beide woordvoerders terug zijn. Dus we zouden kunnen continueren. Ik geef het woord aan de heer Omlo van Forum voor Democratie.

De heer Omlo: Ja dank je wel voorzitter. We hebben even overlegd samen met de VVD. We zijn verheugd dat gedeputeerden inderdaad ook inzien dat de vrijwilligers natuurlijk van noodzaak zijn voor de culturele sector en dat daar de focus wel degelijk op komt. Dus in dat kader willen we dan ook aangeven dat we de motie intrekken. Voor de rest zijn wij tevreden over de beantwoording en dank daarvoor.

De voorzitter: Dank u wel meneer Omlo, ook voor de korte en krachtige manier van verwoorden. Mevrouw Kleine Deters zie ik even niet. De heer Uppelschoten. De heer Uppelschoten, ga uw gang.

De heer Uppelschoten: Dank u wel mevrouw de voorzitter. Wij hebben voorzichtig aangegeven dat je misschien nou, het eerste over Hoogeveen. De gemeenten maken ook eigen keuzes. Blijkbaar is de keuze voor cultuur, heeft wat minder prioriteit dan andere dingen en dat mogen gemeenten doen, maar ik ben het eens met de gedeputeerde, dat betekent niet dat de provincie dan moet bijspringen. Dus dat even vooropgesteld. Maar een tweede is, wij denken toch ook dat je best wel keuzes mag maken in ons eigen culturele aanbod. Ik heb voorzichtig aangegeven dat land art en Into Nature wat ons betreft daar niet meer bij horen. Er zijn ook internationale festivals of Into Nature internationaal en er worden internationale kunstenaars uitgekozen. Wij zouden nu toch meer de prioriteit willen, houdt de Drentse cultuur overeind, maar ook de Drentse kunstenaars. En steun activiteiten waarbij zij zich kunnen manifesteren en laten we ons voorzichtig terugtrekken uit al die internationale dingen en al die grote dingen. Het is veel belangrijker dat we nu gewoon de cultuur in Drenthe overeind houden. Nou, dat was mijn vraag. Daar heeft u niet op gereageerd, dus ik ben benieuwd of u die richting ook ziet. En het benoemen van een aantal basiselementen die hoe dan ook altijd overeind moeten blijven in Drenthe. Daar heb ik er ook een aantal van genoemd en ik heb het idee dat we in de komende tijd wel eens voor die keuzes kunnen komen te staan. Dank u wel heer Uppelschoten.

De voorzitter: Mevrouw Kleine Deters zie ik weer terugkomen.

Mevrouw Kleine Deters: Ja voorzitter, excuus ook wij hadden enig vertraging. Goed, dank u wel voor de beantwoording. Wij zijn het in essentie met u eens. Vandaar ook mijn oproep om toch in uw overleg met het VDG het gesprek met Kunst en Cultuurwethouders te hebben over de inzet van de besteding van de compensatiemiddelen culturele instellingen, zoals die specifiek in de septembercirculaire is vermeld. Daar maken wij ons echt even zorgen over wat betreft een aantal gemeenten. Gelukkig niet allemaal. Maar ons bereiken ons verontruste signalen. Toch even aansluitend op de laatste opmerking die meneer Uppelschoten net inbracht. Het is zeker niet de keus van D66 om de internationale, zoals u ze verwoordt, te schrappen. Wij horen ook van Drentse kunstenaars dat juist die wisselwerking en de kruisbestuiving zoals je ze misschien zou kunnen benoemen, van wezenlijk belang is tussen lokale, provinciale, nationale internationale kunstenaars. Dus daar zit zeker toegevoegde waarde voor onze provincie en wij zouden dat heel graag overeind willen houden. Dus daarin ook steun. Ik heb begrepen dat de motie ingetrokken is, dus daar hoeven we dan verder niet op in te gaan. En fijn dat die verbreed wordt en juist ook daar de verantwoordelijkheid ligt waar die hoort. Dus dank u wel voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel mevrouw Kleine Deters. De heer Schoemaker, Sterk lokaal.

De heer Schoenmaker: Dank u wel voorzitter. Allereerst bedank ik de gedeputeerde voor de beantwoording of het ingaan op de zorgen die wij natuurlijk hebben. Dat de oplossing niet meteen voorhanden is, dat snappen wij ook wel. Maar wel bedankt voor de beantwoording. Een warm pleidooi

voor cultuur in Drenthe, over het algemeen voor cultuur, van de heer Uppelschoten van de PVV vind ik mooi. Ik ken de PVV vanuit het verleden, met name als het gaat over cultuur, over linkse hobby's en elite, maar ik hoor hier een heel ander verhaal. Dus ik ben daar wel, ik ben er eigenlijk wel heel positief door verrast. En ik wou mevrouw Meeuwissen een compliment maken voor 'Ode aan Drenthe'. Ik kende het niet, maar u heeft het fantastisch gedaan.

De voorzitter: Nou, ook weer mooi. Mevrouw Potharst van de Partij voor de Dieren. Nee. Mevrouw Dikkers van de SP. Nee. Mevrouw Meeuwissen van de VVD.

Mevrouw Meeuwissen: Ja dank u wel. Ik kan u vertellen, de 'Ode aan Drenthe' die won de derde prijs en ik had natuurlijk ook die van de eerste prijs kunnen voorlezen of de tweede prijs, maar die waren allebei in het Drents. En dat wilde ik u toch niet aandoen, mijn Drents. Goed, even richting gedeputeerde, goed dat u niet vanzelfsprekend alle gemeentegaten vult, daar zijn wij het van harte mee eens. En wij zijn verder, ik houd het kort, heel benieuwd naar het antwoord op de vraag van de PVV. Misschien hoeft niet à la minuut allemaal keuzes gemaakt te worden, maar dat gaat natuurlijk de komende maanden wel gebeuren. Ook die twee miljoen, daar moeten keuzes voor gemaakt worden. En ja, wij denken dat het heel belangrijk is dat het geld goed terechtkomt, ook vooral in Drenthe, waar het heel hard nodig is. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel mevrouw Meeuwissen. De heer Pruisscher, ChristenUnie.

De heer Pruisscher: Ja voorzitter. Ik begon de commissie behandeling met het overslaan van alle lof en direct maar over op kritische noten. Dat heb ik nu niet gedaan. En dus nu nogmaals alle lof voor deze nota. Dat mag dan ook gezegd worden. Ook blij met de opmerking van de gedeputeerde om richting Den Haag toch te blijven melden dat de rol van de provincie groot is op het cultuurvlak en juist rond de perikelen rond het Fonds Podiumkunsten en de PeerGrouP blijkt maar weer dat we soms op het randje balanceren. Dus daar is blijvende aandacht voor nodig. Dank en succes met de uitvoering.

De voorzitter: Dank u wel heer Pruisscher. Mevrouw Roggen van de Partij van de Arbeid. Mevrouw Mentink van het CDA.

Mevrouw Mentink: Ja, nou doet ie het. Dank je wel voorzitter. Ook wij zijn de gedeputeerde erg dankbaar voor de beantwoording, voor de heldere beantwoording van alles en vooral met betrekking tot de kerntaken. Ook voor ons kan het niet zo zijn dat wij automatisch bijpassen op het moment dat gemeenten ergens bezuinigen. We hebben dit eerder gezien rondom de bibliotheken. Dus we zijn het daar als CDA mee eens. Dank u wel voor de heldere beantwoording en tot de volgende keer.

De voorzitter: Nou, dat is dan wel vier jaar, want dan is er weer een Cultuurnota. We zijn aan het eind gekomen van de tweede termijn van de zijde van de Staten. Ik constateer dat de motie die was ingediend is ingetrokken. Dus die maakt geen deel meer uit van de beraadslaging. Ik kijk naar de gedeputeerde voor zijn tweede termijn.

Gedeputeerde Bijl: Voorzitter, ik kan niet beloven dat er voor mij een volgende keer komt wat betreft de Cultuurnota, maar je weet nooit. Ik wil de fracties van Forum voor Democratie en VVD danken voor het meedenken over de motie en dus het intrekken. Zoals gezegd, het is wel een onderdeel van onze randvoorwaarden om daar naar te kijken bij vraagstelling naar de culturele sector. De heer Uppelschoten dus toch een antwoord verschuldigd op de vraag van, wat als je voor keuzes komt. Nou, dat heb ik ook in de commissie gezegd, kijk, wij weten natuurlijk niet wat er de komende jaren precies gaat gebeuren. Wij verwachten in het kader van de coronaschade afwikkeling vanuit het Rijk, in ieder geval een ton of 9. Compensatie voor de eerste 8 miljoen die het kabinet heeft gegeven aan

provincies, of er nog veel daarna komt, dat betwijfel ik. Maar goed, we zullen het zien. Maar om die in een potje te stoppen voor het komend jaar, om nog enige oorlogskas te hebben om dingen te kunnen opvangen die in dat kader extra moeten gebeuren. Maar daar komen we nog wel bij u op terug. En ja, we hebben ook bij deze coronacrisis, hebben we toch meteen gekeken waar ligt de ruggengraat van de Drentse cultuur. En we hebben bijvoorbeeld in die zin niet kinderachtig gedaan over zes gemeentelijke theaters, we hebben gezegd, die theaters zijn juist van belang dat ze in Drenthe overeind kunnen blijven, dus we hebben ook geholpen in de steun aan die theaters, net zoals we alle musea hebben geholpen. Ja, Into Nature, daar hebben we nog van afgesproken dat we na de volgende sessie daar een evaluatie van komt. Dus dat gaan we ook nog bekijken, hoe dat verder gaat. Wat denk ik toch nog wel aardig is, dat dit weliswaar een internationaal iets is, maar ook de laatste keer dat het was in Frederiksoord en omgeving, dat het heel veel mensen heeft getrokken van van buiten Drenthe, toeristen ook. En de toeristische sector in die omgeving, die was zeer te spreken, want die wilden ze zelfs wel voor vast hebben daar. Daarmee geef ik even aan dat we ook moeten oppassen om niet te benauwd te denken als het gaat om dit soort dingen. Ik denk dat Drenthe en alle instellingen in Drenthe heel veel aandacht krijgen, maar dat we ook wel een beetje daarbuiten mogen denken wat mij betreft. Dus ik ben in die zin nog niet zo somber over Into Nature. Maar nogmaals, de evaluatie komt en dat geldt ook voor de toedeling van ons deel van de 2 miljoen. Kregen we maar 2 miljoen, maar ons deel van de 2 miljoen, daarover zal ik u apart berichten, hoe we dat denken te gaan aanpakken. Voorzitter, ik denk dat ik zo alles gehad heb. Ik trek de conclusie dat er veel steun is voor deze nota, waarvoor dank. Mede namens de culturele sector in Drenthe. Dank u wel.

De voorzitter: Ik zie de heer Uppelschoten nog voor een interruptie. Ga uw gang.

De heer Uppelschoten: Kijk ik, het Into Nature, dan verwijs ik ook, en dat vinden we heel goed, dus grote toegankelijkheid en participatie en internationale activiteiten, hebben wij het idee dat dat toch meer is voor een culturele elite. En die gun ik heel veel mooie dingen, maar die kunnen meestal goed voor zichzelf zorgen. En om die reden ook zeggen wij dus van, als je nou moet schrappen, kijk dan naar dit soort dingen. En dan heb ik liever activiteiten waar heel veel Drenten zelf naartoe kunnen gaan en Drentse kunstenaars, dan dat internationale mensen trekken en internationaal publiek krijgen. Dat kan voor het toerisme wel goed zijn, maar we hebben het nu over cultuur. Ik zou willen dat Drentse mensen meer met de cultuur in aanraking komen en dat de participatie en de toegankelijkheid voor hen groter is. Dus de, ik kan ook geruststellen, we zijn niet van ons geloof afgevallen. De Drentse bevolking zou meer cultuur moeten hebben en makkelijker tot culturele uitingen kunnen komen. En daar passen niet volgens ons, of minder, de internationale activiteiten bij.

De voorzitter: De heer Bijl.

Gedeputeerde Bijl: Voorzitter, ik denk als het gaat om de budgetten die we voor de internationale zaken hebben, die blijven beperkt tot activiteiten in het grensgebied met Duitsland. Dat is de insteek. En ik weet dat u de Duitsland Agenda bijzonder positief waardeert, dus uw waardering voor onze culturele inzet wordt hier, nee misschien nog wel weer groter. Dus ja, ik denk dat we best wel redelijk dicht bij mekaar zitten, maar ik wil wel ervoor pleiten dat we niet op voorhand zeggen, als iets internationaal is, dan is dat niet goed. Daar zitten een aantal aardige dingen in, die al een groot aantal jaren hun waarde bewijzen. En Into Nature moet zich nog bewijzen definitief. Daar gaan we het nog een keer over hebben naar de volgende editie. Maar ik denk dat er misschien wel meer Drentse elementen in zitten dan misschien we vooraf denken. Maar goed, de ideeën zijn gewisseld. Ik stel vast dat ook de fractie van de PVV deze nota wil steunen, waarvoor dank, en daarmee lijkt het een statenbrede steun te hebben. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Dan zijn we gekomen aan het eind van de beraadslagingen over dit agendapunt. En Statenleden, we schorsen nu voor, tot 13.05 uur stel ik me zo voor. En ik wil u vragen om met uw mondkapjes op, gewoon een voor een de zaal te verlaten, zodat er niet een opstopping bij de deur ontstaat. En ik zie jullie terug om 13.05 uur. Uw lunches staan klaar en ik wens u smakelijk eten.

Heropening van de vergadering

De voorzitter: Dames en heren, we gaan weer beginnen. Ja, da's goed. Fijn. Ik zie de fractievoorzitters weer aangeschoven en nieuwe woordvoerders. Zoals we vanochtend voor onze schorsing al constateerden, vergaderen we natuurlijk anders dan anders door het coronavirus. Dat zeg ik even voor alle mensen die met ons meekijken. Niet alle Statenleden zijn aanwezig, omdat we echt willen proberen om de coronaregels goed na te leven. Dus ook onze Statenleden dragen mondkapjes als ze de zaal verlaten en houden goed afstand van elkander. Dat is ja, aan de ene kant mooi, maar aan de andere kant natuurlijk ook verdrietig dat het moet. Maar zo is het. En de andere Statenleden die hier vandaag niet kunnen zijn, vanmiddag niet kunnen zijn, die kijken met ons mee. Fijn om jullie ook allemaal te zien, zal ik maar zeggen overdrachtelijk. En hedenavond gaan we stemmen over alle voorstellen die vandaag successievelijk aan de orde komen. En ik zou alle Statenleden willen verzoeken om vanaf 20.00 uur in te loggen, in te pluggen, zodat ze om 20.30 uur echt ook kunnen beginnen. Dat gezegd hebbend, wil ik ook nog graag, het misschien een beetje buiten de orde, maar ik doe toch, mevrouw Slagt feliciteren. Zij is hier en zij is gepromoveerd afgelopen maandag en dat is toch altijd wel een wapenfeit. Dus van harte gefeliciteerd hiermee. Ja. [applaus] Zo is het. Goed zo. Dan is er nog een mededeling heb ik begrepen van de heer Uppelschoten. Ga uw gang.

De heer Uppelschoten: Ja. We hebben vanochtend discussie gehad over de motie over de stageplaatsen. En ik heb van de heer Bijl begrepen dat die het betoog van mevrouw Dikkers erg ondersteunt en dat het niet alleen over geld gaat, maar dat het veel breder is. Ik bedoel, dat weet ik zelf ook nog uit mijn verleden, geld is vaak geen probleem, omdat je overal fondsen hebt en de bedrijfschappen, maar het vinden van een arbeidsplaats… En als er geen arbeidsplaatsen zijn, is het ook heel moeilijk om een stageplaats te vinden. En in die context heb ik begrepen, zal de heer Bijl die motie plaatsen. Nou, dan zullen wij die motie van harte steunen en dan wordt die dus unaniem door de PS gesteund. Dus ja, ik weet niet of die dan nog in stemming gebracht moet worden, maar dat moet dan de GS maar besluiten.

De voorzitter: Wij.

De heer Uppelschoten: wij, oh, neem me niet kwalijk.

De voorzitter: Dat besluit de indiener, zo zijn we getrouwd zal ik maar zeggen. Maar u heeft hier nu eigenlijk een stemverklaring avant la lettre afgelegd, dus nou, daar nemen we allemaal kennis van. En dan kunnen de indieners kijken of zij de motie wel of niet willen handhaven voor de stemmingen.

G-7 Rapport ‘Zoektocht naar duurzaamheid in het landbouwbeleid’ van de Noordelijke Rekenkamer; Statenstuk 2020-948

De voorzitter: Dat gezegd hebbend, gaan we over naar agendapunt G-7 en zien daar het rapport ‘Zoektocht naar duurzaamheid in het landbouwbeleid’ van de Noordelijke Rekenkamer. De spreektijd bedraagt in eerste termijn 3 minuten per fractie, 15 minuten voor het college van GS. De Partij voor de Dieren heeft twee amendementen aangekondigd en de fractie van de PVV heeft een motie

aangekondigd. Daardoor krijgen zij een minuut extra om die in te kunnen dienen. En ik ga nu even inventariseren wie van u allen het woord wil voeren. Partij voor de Dieren, lijkt me helder. PVV, De heer Vorenkamp. Forum voor Democratie, de heer Blinde. Mevrouw Slagt heb ik begrepen van GroenLinks. De heer Mäkel van de SP. De Heer Schoenmaker? Ja. De Heer Moes van de VVD. Ja. De heer Veldsema van de ChristenUnie. Klopt? Oké. Mevrouw Kleine Deters van D66. Wie van de Partij van de Arbeid? Ja, de heer Schomaker. En van het CDA mevrouw Vedder. Goed, dan gaan we beginnen met mevrouw Potharst van de Partij voor de Dieren. U heeft vier minuten gelegenheid om uw inbreng te leveren.

Mevrouw Potharst: Ja dank u wel voorzitter. Van 2012 tot 2018 is er ruim 10 miljoen geïnvesteerd in de duurzame landbouw in Drenthe. Uit het voorliggend rapport van de Noordelijke Rekenkamer blijkt dat we niet precies weten hoe en of dat de duurzaamheid ten goede is gekomen. Daar waren de meeste Statenfracties, net als wij, tijdens de commissievergadering terecht kritisch op het gevoerde beleid ten aanzien van de duurzaamheid in de landbouw. Het college wil echter niet alle aanbevelingen van de Noordelijke Rekenkamer overnemen, want zegt GS, wij doen het nu in Drenthe juist heel goed. Kijk maar naar de Ontwikkel- agenda duurzame veehouderij. En als we het college mogen geloven, dan is dit programma een schoolvoorbeeld van doelmatigheid en doeltreffendheid. Zelfs in Den Haag zijn ze onder de indruk van de Drentse aanpak. De Partij voor de Dieren wil daarom graag meer weten over de resultaten van het programma. Wij dienen vandaag een amendement in waarbij we het college vragen de resultaten met de PS te delen. Concreet vragen we in ons amendement om het ontwerpbesluit aan te vullen met de volgende zin: “Gedeputeerde Staten sturen in het eerste kwartaal van 2021 Provinciale Staten een verantwoording van het al dan niet behalen van de doelen, zoals geformuleerd in het ontwikkel programma melkveehouderij en natuur”. Graag een reactie van GS en de andere fracties op dit amendement. Voorzitter in de Ontwikkel- agenda melkveehouderij en natuur zijn drie concrete doelstellingen geformuleerd. 1. In 2020 presteren alle Drentse melkveehouderijen wat betreft fosfaat- en stikstofoverschotten in ammoniakemissie per hectare per jaar op het niveau van 25% beste bedrijven uit 2013. In 2020 is de organische stof balans van grondgebonden melkveehouderij op bedrijfsniveau positief. In 2020 bedraagt de minimale weidegang 120 dagen per jaar en 6 uur per dag en is minimaal gelijk aan het percentage weidegang in 2012. Een logische vervolgstap is volgens ons, zeker gezien de aanbevelingen van de Noordelijke Rekenkamer, dat GS de resultaten van dit beleid deelt met PS, zodat we de effectiviteit ervan kunnen beoordelen. Vraag aan GS: “Kan dit worden toegevoegd?” Het beleid voor de duurzame landbouw in Drenthe was en is nog steeds onvoldoende. Echte duurzaamheid komt pas als we echte keuzes durven te maken. De keuze voor meer plantaardige mensenvoeding, meer biologische teelten en minder water afhankelijke teelten zoals siergewassen. Maar met die keuzes is er nu in landbouw sprake van minder broeikasgassen, minder stikstof, minder ammoniak, minder fijn stof en minder landbouwgif. Een stap in die goede richting is het verbinden van duurzaamheidsdoelen aan de voorwaarden voor pacht- gronden. Hiervoor heeft de Partij voor Dieren een tweede amendement opgesteld en daarin stellen voor om het ontwerpbesluit aan te vullen met de volgende zin: “Gedeputeerde Staten gaan onderzoeken of zij door middel van de voorwaarden voor het pachten van provinciale landbouwgronden, meer duurzaamheidsdoelen in de landbouw in Drenthe kunnen bereiken en leggen de uitkomst van dit onderzoek voor aan Provinciale Staten”. De pachtgronden zijn namelijk een instrument dat GS onvoldoende benut voor de verduurzaming van de landbouw. Het is geen landelijke maatregel, dus niets staat het college in de weg om hier serieus werk van te maken. Ook hierop graag uw reactie. Tot zo ver.

De voorzitter: Dank u wel mevrouw Potharst. De heer Vorenkamp van de PVV.

De heer Vorenkamp: Dank u voorzitter. Ja, voorzitter het rapport geeft ons bekend voorkomende en over een reeks van rapportages van de Noordelijke Rekenkamer zich repeterende bevindingen.

Langzamerhand zou PS zich toch dienen te realiseren dat er iets moet veranderen. En dan moeten we vooral ook aan onze eigen rol denken. PS dient zich vooral niet neer te leggen bij voorstellen die in onvoldoende mate aan het door het NRK, door het Nederlandse, de Noordelijke Rekenkamer, geadviseerde criteria voldoen. Die lijn wordt in de gegeven adviezen nu toch wel zichtbaar, toch? Ziet GS die lijn ook in de rapporten reeks van de Noordelijke Rekenkamer? Voorzitter, die aanbevelingen van de Noordelijke Rekenkamer onderschrijven wij uitdrukkelijk. Want als blijkt dat ingezet beleid onvoldoende effect heeft, dan moet dat beleid gestopt worden, want dat geld kan maar een keer besteed worden. Van ons als Statenleden wordt gevraagd om toe te zien op effectieve besteding. Voorzitter, onze fractie is ook ernstig geschrokken van enkele bevindingen in dit rapport en de antwoorden tijdens de commissie OGB van de Noordelijke Rekenkamer. Onze fractie vindt het daarom tijd om te onderzoeken hoe het nu eigenlijk zit met die subsidie registratie in de provinciale dossiers. Vandaar onze motie en die lees ik nu voor. “Constaterende dat de Noordelijke Rekenkamer in dit rapport constateert: ‘Doorgaans was het niet duidelijk of een landbouw gerelateerde besteding een subsidie betrof en vervolgens of het om duurzame landbouw ging’. En ook: ‘Het geheugen van ambtenaren moest daarvoor geraadpleegd worden’. Vervolgens dat op de, tijdens de commissie Omgevingsbeleid aan de Noordelijke Rekenkamer gestelde vraag “Hoe ernstig is dit?”, werd geantwoord door de Noordelijke Rekenkamer: “Ernstig”. Dat de Noordelijke Rekenkamer hierna ook mededeelde, dat het geconstateerde geen bewijs is dat de administratie over de gehele linie van de provinciale subsidieverlening niet op orde zou zijn. Vervolgens dat conclusie 3, 6 en 8 van het rapport veralgemeniseerd aangeeft, ‘Concrete omschrijvingen van gewenste effecten ontbreken, respectievelijk direct toegankelijke en op de beleidscyclus bruikbare gegevens over specifieke bestemmingen ontbreken veelal, respectievelijk het maatschappelijk effect van het beleid is niet te bepalen.’ Vervolgens dat het provinciale project ‘Consulent duurzame melkveehouderij’ gebleken is wel te voldoen aan de criteria, als het gaat om de voorziene en meetbare effecten. Overwegende dat de conclusies van de Noordelijke Rekenkamer, als het gaat om het ontbreken van concreetheid van de gestelde beleidsdoelen en meetbaarheid van de beleidseffecten, een conclusie is die een repeterend karakter heeft gekregen in de rapportage van de Noordelijke Rekenkamer. Dat indien beleidsdoelen en maatschappelijke beleidseffecten meetbaar dienen te zijn, een goede subsidieregistratie per project voorwaarde is. Dat het blijkbaar wel mogelijk is de subsidie registratie zo in te richten dat dit kan, toont het project ‘Consulent duurzame melkveehouderij’ aan. Dat momenteel onduidelijk is of de provinciale subsidie- registratie zodanig ingericht is en gevoerd wordt, dat beleidsdoelen en maatschappelijke beleidseffecten meetbaar kunnen zijn. Dat zonder inzicht in de maatschappelijke beleidsdoelen en gerealiseerde effecten van subsidies onduidelijk is of deze verantwoord besteed worden. Verzoeken GS dat door iedere gedeputeerde op korte termijn een onderzoek ingesteld zal worden naar de subsidieregistratie die onder zijn verantwoordelijkheid valt, om te onderzoeken of: A. Van alle uitgaven ingeval het een subsidie betreft een dossier bijgehouden wordt, überhaupt. B. Of die dossiers niet alleen voldoen aan rechtmatigheidseisen, maar ook na, of ook de beleidsdoelen en voorziene maatschappelijke beleidseffecten opgenomen zijn. C. Of ook de resultaten van de bedoelde beleidseffecten zijn opgenomen. Vervolgens dat GS zo spoedig mogelijk hierover een gekwantificeerd verslag doet aan PS. In hoeverre voldaan wordt aan bovengenoemde dossier- eisen, alsmede eventuele maatregelen voorstelt die zij neemt, om alsnog te voldoen aan die eisen en gaan over tot de orde van de dag.

De voorzitter: Dank u wel heer Vorenkamp. En dan geef ik het woord aan de heer Blinde van Forum voor Democratie.

De heer Blinde: Dank u wel voorzitter. De Noordelijke Rekenkamer heeft een uiterst kritisch rapport uitgebracht over het provinciaal beleid inzake het streven naar duurzaamheid in de agrarische sector. En als ik het goed begrijp, die toevoeging moet er wel bij, want als u het mij toestaat voorzitter, het rapport is nogal breedsprakig en qua taalgebruik weinig toegankelijk, is de essentie van de kritiek niet

zozeer dat het beleid op zichzelf niet zal deugen, maar dat het verstopt zit in een veelheid van verschillende beleidsterreinen. En dat om die reden de precieze doelstellingen en de doelmatigheid van de genomen maatregelen niet goed zijn vast te stellen. Dat is zo'n beetje de teneur van zowat elk rapport van welke rekenkamer dan ook. De bekende KRC, Kritische Rekenkamer Canon. Uw college reageert in de beleidsbrief die het rapport begeleidt hier en daar een tikje knorrig en eerlijk gezegd hebben wij daar in dit geval wel enig begrip voor. Bevordering van duurzaamheid in de agrarische sector is nu eenmaal een beleidsaspect dat zeker in onze provincie in talloos veel verschillende dossiers een rol speelt. En de eis om dan precies dat aspect uit die talloze dossiers te isoleren, lijkt verdacht veel op het verzoek om alle stukjes winterpeen uit de pan hutspot te halen en ze in een kommetje te doen. Niettegenstaande de licht gereserveerde houding van uw collega ten opzichte van een aantal conclusies uit het rapport, belooft het college zijn best te zullen doen om een en ander in de toekomst te verhelderen, blijkens uw verzoek om de belangrijkste aanbevelingen uit het rapport over te nemen. Wij kunnen ons daar wel in vinden voorzitter. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel meneer Blinde en ik zie dat echt voor me met die hutspot. Dan mevrouw Slagt van GroenLinks.

Mevrouw Slagt: Voorzitter, de fractie van GroenLinks heeft tijdens de OGB-vergadering van 16 september enkele concrete vragen gesteld. We zijn het met GS eens dat het wenselijk is, dat de Noordelijke Rekenkamer ook het college proactief informeert en samenwerkt. Het doet ons deugd dat het college ook de definitieve duurzaamheid, ook de definitie van duurzaamheid van Brundtland hanteert. Volgens Brundtland is duurzame ontwikkeling een ontwikkeling die voorziet in de behoeften van de huidige generatie, zonder daarbij de behoeften van toekomstige generaties, zowel hier als in andere delen van de wereld, in gevaar te brengen. Als GroenLinks staan wij niet onwelwillend tegenover het systeem van belonen tegen presteren, waar ook 16 september over gesproken is. Voor nu, in de transitie fase, kan dit middels subsidies met harde doelstellingen. We hebben in de commissie al besproken dat duurzaamheid vervlochten is met het economisch verdienmodel. In de landbouwsector is echter veel subsidie afhankelijkheid. Wij vragen GS voor op de lange termijn aandacht te hebben voor meer subsidie-onafhankelijke duurzaamheid en dit na te streven door diverse partners te betrekken, zoals bijvoorbeeld ook de banken, de fabrikanten, de voedsel-verwerkers, supermarktketens en consumenten. Daar wil ik het bij laten voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel mevrouw Slagt. En ja, zou ik mevrouw Dikkers en de heer Mäkel mogen vragen om een beetje afstand van elkaar te houden? Dank u wel. Dat klinkt wat onaardig, maar u begrijpt waarom ik dat vraag. En dan kom ik bij de heer Mäkel-van Luttikhuizen van de SP-fractie.

De heer Mäkel: Ja dank u wel voorzitter. Allereerst, ja dat rapport is kritisch en we moeten ons dat aantrekken. Niet alleen GS, maar ook, we moeten ook naar onszelf kijken, en ook ervoor zorgen dat de rapporten, de gegevens van gedeputeerden, zo worden aangeleverd dat wij onze controlerende taak goed kunnen uitvoeren. Want als we, voor mezelf bekijk ik een samenvatting, gemaakt om het heel kort te houden voorzitter, wat daarin staat en dat komt ook steeds weer terug. Maak het meetbaar, maak het beleid niet te vrijblijvend. Ik snap best als je in een coalitie zit dat het fijn is dat je het wat vrijblijvend maakt, zodat je alle makke schapen in het hok houdt. Maar aan de andere kant wordt het voor ons dan ook wel heel erg moeilijk om te weten van, wat zijn nou de doelen? Hoe zijn die duidelijk geformuleerd? En zijn die eigenlijk wel geformuleerd? En geef indicatoren, zegt de Noordelijke Rekenkamer. En geef streefwaarden aan en gebruik parameters. Nou, dat soort zaken daarvan vinden wij dus dat de NRK daar heel erg duidelijk over is en wij vinden als SP dat dat ook allemaal overgenomen moet worden. Niet de belangrijkste zaken, maar alle aanbevelingen gewoon onverkort overnemen. En dan voor wat betreft de ingediende moties, daarvan van zegt de SP, daar willen we heel graag even het antwoord afwachten, want ze komen ons heel sympathiek voor, maar

we willen graag even kijken hoe GS erop reageert. En dan zullen we daar nader op terugkomen. Tot zover voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel meneer Mäkel. De heer Schoenmaker van Sterk Lokaal.

De heer Schoenmaker: Dank u voorzitter. Voorzitter, onze agenda wordt door een groot deel gevuld door onderwerpen op het terrein van duurzaamheid. Terecht, daar veel aandacht voor is. Als eerste het rapport 'Zoektocht naar duurzaamheid in de landbouw'. De opdracht was helder en de conclusies ook. Wanneer je een periode van zeven jaar onderzoekt, dan vallen er een aantal conclusies te trekken. In de commissie hebben we daar, zijn we daar nader op ingegaan. Het geeft voorbeelden van opsommingen van maatregelen, werkwijzen, versnelling agenda's, subsidies en bestedingen. Het rapport trekt ook heldere conclusies en die zijn niet allen even positief. Is dat erg? Nee, dat laat zien dat we nog op zoek zijn. Maar voorzitter, we zijn op weg en we willen leren van hetgeen we ervaren en tegenkomen. Er valt nog veel te doen en we kunnen ons dan ook vinden in de aanbevelingen en de adviezen. En we willen daar waar mogelijk aan meewerken. Tot slot voorzitter, we zijn op weg naar duurzaamheid of we zijn de weg naar duurzaamheid ingeslagen en dat is de belangrijkste winst. Ook wat ons betreft. De amendementen en de moties. Daar willen we graag de beantwoording van de gedeputeerden in meenemen. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel meneer Schoenmaker. En dan kom ik bij, even kijken, de heer Moes van de VVD-fractie.

De heer Moes: Dank u wel voorzitter. In de commissievergadering heb ik het meeste al gezegd en we weten allemaal nog, er is veel geld in het verleden heengegaan en ook de komende jaren staan er miljoenen richting het platteland. En niet alleen naar de boeren, maar voor de hele platteland. Wat ik vandaag niet hoorde van de andere partijen, maar wat we onszelf wel aantrekken, dat is een van de conclusies, dat de PS ook te weinig controleert met alle subsidies. Dat is het, de VVD trekt zich dat aan en we zullen zeker zorgen dat we hier in de toekomst beter controle willen hebben. In een commissievergadering heb ik een voorbeeld gegeven, had ik zelf een mini-enquête gedaan onder deelnemers aan alle cursussen en workshops. En de vraag richting college is: "Zijn er op het provinciehuis ook cijfers en resultaten van onderzoeken naar de resultaten en bevindingen van de deelnemers aan de workshops en cursussen? En zo niet, en evenwel, is het college bereid om ook bij de laatste cursussen nog een enquête onder de deelnemers te doen, om te zien wat het draagvlak is en de resultaten ervan en ons hiervan in kennis te stellen?". Nou, dat was in de eerste termijn. Het meeste is in de commissie gezegd. Dank u wel meneer Moes.

Mevrouw Slagt: Voorzitter.

De voorzitter: Even kijken.

Mevrouw Potharst: Ja. Hier ook een interruptie.

De voorzitter: Ah ja mevrouw Slagt, sorry. Ik moet de hele zaal rondkijken. Mevrouw Slagt van GroenLinks. Ga uw gang.

Mevrouw Slagt: Begrijp ik het nou goed voorzitter, dat de VVD nou net noemde dat zij ook een grotere rol van PS benadrukken en daarbij de aanbeveling 8 van het rapport over willen laten en het door de commissie van onderzoek op zich te laten nemen? Begrijp ik dat nou goed?

De voorzitter: De heer Moes.

De heer Moes: Wij zijn voorzitter, onze controlerende functie is niet goed genoeg in al deze trajecten. Het zal zeker een mogelijkheid zijn om met de Commissie van Onderzoek hier onderzoek naar laten te doen. Dat is een van de mogelijkheden.

De voorzitter: Mevrouw Slagt nog?

Mevrouw Slagt: Ja, dan vind ik dat heel erg mooi om te horen, dus dan klopt het wat ik hoorde, dat wij de Commissie van Onderzoek de eventuele wensen van de diverse fracties te laten verzamelen om de input en de PS-rol hier op zich te nemen.

De voorzitter: De heer Moes nog?

De heer Moes: ja, we zitten hier in de Statenvergadering, niet in de Commissie van Onderzoek, dus we wachten de Commissie van Onderzoek eerst af.

De voorzitter: Helder. Dan mevrouw Kleine Deters van D66.

Mevrouw Kleine Deters: Ja, een verduidelijkende vraag aan de heer Moes. Ik dacht dat ik u hoorde zeggen, het is een van de mogelijkheden, maar het gaat juist om de rol van PS. En nu geeft u denk ik te horen dat u naar mevrouw Slagt zegt, ja Commissie van Onderzoek, pak het maar op. Even voor mij twee verschillen.

De voorzitter: De heer Moes.

De heer Moes: Ja het zijn twee sporen. Ik heb gezegd dat wij als VVD meer op de controlerende kant gaan zitten om dat alles in de gaten houden. En als een Commissie van Onderzoek daar ook een rol in kan spelen, dan zullen we dat zeker niet wegwuiven, maar ondersteunen.

De voorzitter: Oké. Mevrouw Kleine Deters nog?

Mevrouw Kleine Deters: Ik, een ander moment zal ik meneer Moes verduidelijking vragen. Ik pak hem nog niet helemaal op.

De voorzitter: Oké. Ik kijk nog even verder rond. Zijn er nog meer interrupties? Nee. Oké, dan gaan we door met de heer Veldsema van de ChristenUnie.

De heer Veldsema: Dank u voorzitter. Veel gras is natuurlijk al voor mijn voeten weggemaaid, dus ik zal het kort houden. Over dit rapport hebben we de vorige vergadering, hebben we kritische vragen gesteld, goede antwoorden gekregen en zijn het eens met de adviezen en besluiten zoals die voorgesteld worden. Met name aanbeveling 8 is natuurlijk een bijzondere. We moeten de hand in eigen boezem steken. En dat moeten we ook zeker gaan doen. Wij zijn wel van plan, we dienen als PS de aanbeveling aan ons aan te trekken en moeten vooraf al meedenken over de meetbaarheid en de kwantificeerbaarheid van hun doelen. En wat de moties betreft, wachten we eerst even de reactie van GS af.

De voorzitter: Dank u wel meneer Veldsema. Mevrouw Kleine Deters van D66.

Mevrouw Kleine Deters: Ja dank u wel voorzitter. Ja, de uitkomsten van het rapport van de Noordelijke Rekenkamer zijn schokkend en teleurstellend. Ernstig vinden wij de constatering van de Noordelijke

Rekenkamer het gebrek aan overzicht en inzicht met betrekking tot duurzame landbouw. Niet concreet, niet meetbaar, geen inzicht in bestemmingen landbouwsubsidies en geen overzicht van de maatschappelijke en economische effecten ervan. Daarmee vinden wij, de motie van de Partij van de Dieren spreekt ons zeer aan. Wachten even de reactie van GS af om er definitief een oordeel over te kunnen vellen. D66 vindt het vanzelfsprekend, gezonde natuur en gezonde landbouw. En het is geen keuze tussen dierenwelzijn of rendement. Het is geen keuze tussen maatschappelijk belang of economische groei. Wij vinden dat de kern- kwaliteit van Drenthe als natuur, aantrekkelijk landschap, een gezonde leefomgeving, verder versterkt moet worden met kringlooplandbouw, met een sterke lokale en circulaire economie. Als het coronatijdperk en de droge zomers ons iets hebben laten zien voorzitter, is dat een nieuwe economie nodig is. Een economie die niet meer om groei draait, maar om continuïteit en wat je door moet geven aan de volgende generaties. Daar ligt een verantwoordelijkheid van ons allen. D66 vraagt om onderscheid te maken tussen subsidies met een expliciete bestemming van ecologische verduurzaming en daarbij zicht te houden op de voortgang. En misschien sluit dat aan bij wat de heer Moes beoogt, maar daar wil ik dan graag op een ander moment met meneer Moes eens tijd voor uittrekken om daarop door te spreken. D66 vraagt ook om de landbouwsector de ruimte te geven om zich toekomstgericht te ontwikkelen. En waarbij deze ruimte en ontwikkeling wat ons betreft vertaald dient te worden naar de inzichtelijke en de meetbare doelen. Ja en eigenlijk voorzitter, dat GS de aanbevelingen overneemt en PS informeert over de implementatie daarvan, zoals gedeputeerde eerder heeft aangegeven, vinden wij dan ook eigenlijk niet meer dan vanzelfsprekend. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Kleine Deters. Het woord is aan de heer Schomaker van de Partij van de Arbeid.

De heer Schomaker: Dank u wel voorzitter. Voorzitter, het is altijd goed om kritisch te zijn op de bestedingen van overheidsgelden. In die zin is de Partij van de Arbeid-fractie blij met instanties als het NRK. De Partij van de Arbeid vindt subsidiëring van de agrarische sector een goede zaak. Op deze manier wordt de sector in staat gesteld betaalbare producten voort te brengen. Op deze manier wordt de sector ook in staat gesteld om innovaties mede mogelijk te maken die de verduurzaming en bevordering van circulaire landbouw stimuleren. Schriftelijke reactie. De schriftelijke reactie van GS op het NRK- rapport was er een van onderkenning dat er verbeterpunten zijn. Uit de reactie van gedeputeerde Jumelet, tijdens de recente commissievergadering, blijkt dat GS wel degelijk van mening is dat de subsidies goed en controleerbaar verstrekt zijn en dat beleids- effecten meetbaar zijn. Prestaties werden beloond. Vooral het laatste deel van de periode 2012-2018 is volgens GS naar behoren verlopen. De wijze waarop de aanbevelingen van het NRK door GS worden beantwoord, stemmen de Partij van de Arbeid fractie tevreden. Voorzitter dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel meneer Schomaker. En tot slot mevrouw Vedder van het CDA.

Mevrouw Vedder: Dank u wel voorzitter. Ook deze fractie vond het rapport teleurstellend. En ik zit er ook nog steeds mee in mijn maag. Maar misschien een beetje op een andere manier. Als chaos en onrust een graadmeter zijn voor transitie, dan kunnen we toch wel zeggen dat we met de landbouw midden in een transitie zitten. En de mannen en vrouwen die nu in enorme onzekerheid zitten en zich laten zien en horen, zijn ook de mannen en vrouwen die straks de klus voor ons moeten gaan klaren. En wat heb je dan nodig? Een overheid die zegt, wij zien die onzekerheid ook. Wij hebben de antwoorden ook nog niet, maar we lopen met jullie mee op en zijn bereid om samen met vallen en opstaan te ontdekken wat wel en wat niet werkt. Het durven vormen van een lerende samenleving, daar gaat het om als we het hebben over duurzame landbouw, omdat die transitie daar niet zonder kan. En als ik daar dan dit rapport naast leg, dan vind ik het zo demotiverend. Als de eerste aanbeveling is, stel vast hoe de landbouw er volgens de provincie uit zou moeten zien, dan heb je

mijns inziens niet begrepen wat de essentie van een transitie is. En als je je afvraagt wat Nedersoja met duurzaamheid te maken heeft, dan heb je je niet goed verdiept in de materie van duurzaamheid. Als je je hardop afvraagt waarom een duurzame bedrijfsvoering rendabel moet zijn, dan snap je gewoon niet hoe de wereld werkt. Wat dat betreft sluiten wij ons ook bij van harte bij de oproep van GroenLinks aan, dat verduurzaming niet afhankelijk zou moeten zijn, zou moeten worden, van subsidies. Het moet in zichzelf rendabel worden. En als je je beklaagt over het feit dat je door samenwerking de effecten niet voldoende toe kan schrijven naar elke individuele partner, dan ben je de verbindingen die we de afgelopen jaren met veel pijn en moeite hebben gemaakt, aan het ontrafelen. En dat is nou juist niet wat we nodig hebben. Harde woorden voorzitter, dat realiseer ik mij echt wel. Maar ik ben ook echt teleurgesteld over de technocratische manier waarop de NRK dit onderzoek is aangevlogen, zonder dat ze oog lijken te hebben voor de maatschappelijke top- context. En dat vind ik heel erg jammer, want ik had hoge verwachtingen van dit onderzoek. Tot slot voorzitter. Wij kunnen ons vinden in de conclusies van GS. Het woord 'knorrig' is al eens gevallen. Ik wil mijn complimenten geven over de reactie, want als ik het had moeten doen, was de reactie nog veel knorriger geweest. En dan nog een wilde suggestie tot slot. Misschien zou het goed zijn om bij een volgend onderzoek van de NRK naar provinciaal beleid te starten bij de verantwoordelijk gedeputeerde. Dat lijkt mij de efficiëntie van het onderzoek en de kwaliteit van het rapport namelijk alleen maar verhogen. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel mevrouw Vedder. En ik zag dat mevrouw Slagt een vraag voor u heeft.

Mevrouw Slagt: Ja. Ik constateer enige teleurstelling in uw stem en ik wil u vragen of u uw woorden ook positief kan formuleren, zodat het u niet hetzelfde doet als wat u de NRK verwijt eigenlijk in het rapport. Dus hoe zou u uw woorden positief formuleren?

De voorzitter: O, nou mevrouw Vedder.

Mevrouw Vedder: Ja, wat een mooie mooie vraag voor mij.

De heer Vorenkamp: U kijkt al een stuk vriendelijker.

Mevrouw Vedder: Ik vind dat je uit het rapport heel duidelijk kan zien dat, wat eerder ook al werd gezegd door Forum, dat verduurzaming in de landbouw iets is wat in heel veel dossiers terugkomt. Dus dat we dat integraal aanvliegen. En dat is een belangrijke zaak en nodig. Dat we dat aanvliegen met de partners in het veld en dat is nodig. Dat wij aan het leren zijn en aan het ontdekken zijn wat we moeten doen om de landbouw te verduurzamen. Dat we van tevoren niet alles misschien al weten, maar het toch aandurven om onze nek uit te steken. Allemaal dingen die ik van harte toejuich. En in Drenthe doen we dat gewoon. Het wordt in het hele land gezien en geroemd, alleen wij hebben in dit huis zelden over. Dat vind ik jammer.

De heer Vorenkamp: Voorzitter.

De voorzitter: Mevrouw Slagt nog in tweede instantie?

Mevrouw Slagt: Dank u wel. Ik vind het heel mooi om al positieve woorden te horen. De uitsmijter had van GroenLinks betreft niet gemoeten. Ik denk dat we in de positieve sfeer elkaar zeker zullen vinden.

De voorzitter: Wil mevrouw Vedder daar nog op reageren? Prima. Ik zie de heer Vorenkamp.

De heer Vorenkamp: Dank u voorzitter. Ja, ik heb ook een vraag aan mevrouw Vedder. Mevrouw Vedder die stelt dat het goed zou zijn als de Noordelijke Rekenkamer in het vervolg de onderzoeken begint bij GS. En GS heeft de vorige keer ook zoiets gesuggereerd in commissie OGB. Maar hoe zit het dan met de onafhankelijkheid van de Noordelijke Rekenkamer als ze beginnen met GS te interviewen, of de insteek van GS eerst te horen krijgen? Gaat die onafhankelijkheid dan niet op z'n minst deels verloren?

De voorzitter: Mevrouw Vedder.

Mevrouw Vedder: Nou, ik heb toevallig zelf ervaring met onderzoekscommissies die mij op andere onderwerpen hebben bevraagd. En ik vind het eigenlijk gewoon een hele logische volgorde om als je onderzoek gaat doen, te starten met een gesprek bij degenen die erover gaat. Om in ieder geval neer te leggen wat je wil onderzoeken, waar je naar op zoek bent. Zodat in ieder geval de communicatie tussen die twee partijen veel efficiënter verloopt. Want er is nu sprake geweest van een zoektocht naar documenten die wel of niet hebben bestaan. Allerlei verwarring, Babylonische spraakverwarring, heeft, is allemaal gewoon zonde van de tijd.

De voorzitter: De heer Vorenkamp nog in tweede instantie.

De heer Vorenkamp: Nog even voorzitter. Is mevrouw Vedder dan niet bang dat GS op een gegeven moment de loop van het onderzoek gaat beïnvloeden, of de uitkomsten ervan nog erger gaat beïnvloeden?

De voorzitter: Mevrouw Vedder.

Mevrouw Vedder: Als een gedeputeerde dat voor elkaar krijgt bij een rekenkamer, dan vind ik dat we vooral de vraag moeten stellen of onze Rekenkamer goed in elkaar zit en niet of de gedeputeerde z'n werk wel goed doet.

De voorzitter: Mevrouw Kleine Deters heeft ook een vraag voor u.

Mevrouw Kleine Deters: Mevrouw Vedder, ik schrik een beetje dat u zegt van de gedeputeerde gaat erover. Volgens mij is het zo dat PS kader stelt en aangeeft wat we willen en dat de gedeputeerde als lid van GS uitvoering geeft. Ik kan daarin niet zo goed plaatsen hoe u bedoelt dat de gedeputeerde het bepaalt.

De voorzitter: Mevrouw Vedder.

Mevrouw Vedder: Dat waren niet mijn woorden. Ik zei dat er begonnen moest worden bij de gedeputeerde die over het dossier gaat. En u heeft helemaal gelijk, PS stelt de kaders en GS geeft daar uitvoering aan. Dus als u dat helpt, dan zal ik het herformuleren naar dat het mij een goed idee lijkt om het onderzoek te starten bij de gedeputeerde die verantwoordelijk is voor de uitvoering van dat dossier.

De voorzitter: Mevrouw Kleine Deters nog?

Mevrouw Kleine Deters: Nou ja, oké. Ik denk dat dat beter klopt, maar wij zijn het daar niet mee eens. Dan mevrouw Dikkers.

Mevrouw Dikkers: Ja, ik wil graag ook benadrukken dat wij als PS de Noordelijke Rekenkamer als een uitvoerder voor ons onderzoek hebben en dat wij hen gemandateerd hebben om onafhankelijk onderzoek te doen. Dus dat wij niet een, mijn voorkeur zou het niet hebben om daarbij richting aan te geven, zeggen van begin maar bij de gedeputeerden. Ik denk dat dat juist hun expertise is en dat het die onderzoeken en de resultaten daarvan over het algemeen juist kwalitatief door ons erg gewaardeerd zijn.

De voorzitter: Mevrouw Vedder nog?

Mevrouw Vedder: Ja, ik begrijp dat het wordt geïnterpreteerd als dat ik zou vinden dat als je start bij een gedeputeerde, dat het onderzoek dan niet meer onafhankelijk is. Dat is niet wat ik ermee bedoel te zeggen. Want ook deze fractie hecht enorm aan de onafhankelijkheid van zo'n onderzoek. Maar het is wel een beetje merkwaardig als je ergens onderzoek naar doet en dan die persoon helemaal niet spreekt.

De voorzitter: Mevrouw Dikkers.

Mevrouw Dikkers: Ik neem aan dat deze bijdragen ook geweest zijn in de commissie, toen ze de Noordelijke Rekenkamer hier zat om bevraagd te worden op de wijze van onderzoek.

De voorzitter: Mevrouw Vedder.

Mevrouw Vedder: Ook in de commissievergadering is inderdaad ter sprake gekomen dat er verwondering was over het feit dat er geen gesprek is geweest met de gedeputeerde.

Mevrouw Dikkers: Dat klopt.

De voorzitter: De heer Uppelschoten.

De heer Uppelschoten: Het is misschien toch goed, want dit is meestal waarom de Noordelijke Rekenkamer er is. De Noordelijke Rekenkamer is er om een tegenkracht te vormen voor PS, tegen de ambtelijke organisatie. Niet dat dat vijanden zijn, maar dat wij niet de beschikking hebben over zoveel kennis en zoveel tijd en zoveel energie om ingewikkelde dingen zelf uit te zoeken. En we hebben juist als Staten de Noordelijke Rekenkamer gecreëerd om dat voor ons uit te zoeken. En dan ga je onderzoek doen naar hoe dingen uitgevoerd zijn, wat de gedeputeerde gedaan heeft, wat de ambtelijke staf gedaan heeft. En het is een beetje gek als je dan begint met de eerste die verantwoordelijk is voor het beleid, om die te betrekken in het onderzoek. Het is een onderzoek van ons. Wij willen weten wat GS gedaan heeft met onze kaders en met onze opdrachten.

De voorzitter: Dat is niet zozeer een vraag aan mevrouw Vedder, maar ze mag wel reageren. Mevrouw Vedder.

Mevrouw Vedder: Ik zal nogmaals een poging doen om het helder te formuleren wat ik precies bedoel. Want daar hecht ik wel waarde aan. Als je onderzoek doet en je hebt daar documenten A, B en C voor nodig, dan is het gewoon een goed idee om aan de eigenaren van die documenten A, B en C te zeggen, dat je op zoek bent naar documenten A, B en C. Punt. Dat is het enige wat ik ermee bedoel aan te geven en die stap is niet gebeurd en dat vind ik raar.

De voorzitter: We hebben nu net een debat gevoerd over waartoe is de Noordelijke Rekenkamer op aard en wat zijn haar instrumenten, ik denk dat dit heel behartigenswaardig is voor de rekenkamer zelf

ook. Goed. Dat gezegd hebbend zijn we aan het eind gekomen van de eerste termijn van de zijde van… Ach, de heer Schomaker nog.

De heer Schomaker: Ja, nog eventjes tot slot twee opmerkingen van laten we zeggen een critical friend. Dat is bij ons in de fractie een gevleugelde uitdrukking geworden inmiddels. Nou, zo'n beetje. Mevrouw Vedder heeft het over dat subsidies geen doel zijn, dus dat je eigenlijk als landbouw wellicht zonder subsidies zou moeten kunnen als gezonde bedrijfstak, maar wij zien subsidies wel degelijk als ook een vliegwiel om iets in gang te zetten. Dus in zoverre zijn subsidies toch tamelijk onmisbaar voor een onderdeel van de transitie. Een tweede punt is, u heeft zich een beetje gestoord aan het rapport van het NRK. Voelt daar, althans zo komt het bij mij over, een beetje alsof de landbouw aangevallen zou worden. Maar ik proef veel meer dat het NRK juist kritisch is op ons systeem hier, dat de controle, dat de uitgaven goed gecontroleerd worden. Dus ik denk dat je die nuance toch wel eventjes zou kunnen maken. Dank u wel voorzitter.

De voorzitter: Mevrouw Vedder.

Mevrouw Vedder: Met het eerste ben ik het van harte eens. Ik zie subsidies wat dat betreft in een transitieperiode ook als een middel om die lerende samenleving vorm te geven, want dat gaat niet uit de vrijemarkteconomie komen. Dus daar komt juist de overheid om de hoek. Die heeft daar een taak in om dingen te faciliteren die we als samenleving wel belangrijk vinden, maar die in de vrije-markteconomie niet vanzelf van de grond komen. Dus volgens mij zitten wij wat dat betreft helemaal op een lijn. En uiteindelijk moet je dan toewerken naar een situatie die zo bestendig is, dat het ook in een vrijemarkteconomie overeind blijft staan. Dus als een NRK zich afvraagt waarom het belangrijk is om oog te hebben voor het feit of een duurzame bedrijfsvoering rendabel moet zijn, ja, dat snap ik gewoon niet zo goed. En volgens mij, ik vermoed zomaar dat wij ook daar elkaar zullen vinden. En op uw tweede opmerking, helemaal eens. Ik ben gewoon heel teleurgesteld over hoe er wordt gekeken naar wat een transitie in de landbouw is in de kern. Want dat is namelijk veel complexer dan een stapel KPI's en technische getallen die je kunt afvinken. En dat vind ik jammer, want het wordt platgeslagen. En dat is niet wat we als maatschappij nodig hebben, want dan gaan we onze doelen gewoon niet bereiken.

De voorzitter: Dank u wel de heer Schomaker nog? Dan zijn we aan het, wel aan het eind gekomen van de eerste termijn van de zijde van de Staten en kijk ik naar de eerste termijn van de zijde van GS, bij monde van gedeputeerde Jumelet.

Gedeputeerde Jumelet: Dank u wel voorzitter. Ik denk dat we in de commissie al goed gewisseld hebben hoe u ook met elkaar kijkt naar dit rapport, het rekenkamerrapport met de hele mooie titel ‘Zoektocht’, ‘Zoektocht naar duurzaamheid in het landbouwbeleid’. En ik vond, toen ik er nog eens een keer naar keek, die titel toch eigenlijk ook wel heel mooi, want het is blijkbaar ook echt een zoektocht. En als ik u hier net ook uw bijdrage hoor leveren, denk ik ook dat dat door u wordt herkend. Het blijft steeds weer in die transitie, in die verandering, een zoektocht van, waar doe je goed aan. En als het gaat om de rol van de provincie, waar het gaat om de rol van de overheid, dan zien we die als provincie voor ons om te faciliteren en te stimuleren. Uiteindelijk om ontwikkelingen mogelijk te maken die leiden tot een duurzame landbouw. En ik heb ook in de commissie al aangegeven dat, als je het hebt over duurzame landbouw, je natuurlijk wel ook iets heel groots zegt, maar of we dan allemaal hetzelfde bedoelen, is inmiddels ook een groot vraagteken. Want we hebben verschillende benamingen daarvoor. We weten dat de minister een visie heeft neergelegd, Kringlooplandbouw. We weten dat er rond gaat circulaire landbouw, natuur- inclusieve landbouw en zo hebben we nog een heel aantal meer. En ik bedoel maar te zeggen, om dan te zeggen als provincie, en daar ben ik het ook van harte mee eens met die opmerking, ‘Over zoveel jaar moet het er zo uitzien’, nou ik zou

zeggen, met Europees beleid, met nationaal beleid, dan houden we ons zeer ook aanbevolen. We hebben hier in Drenthe met elkaar een werkwijze gevonden vanaf dat we met u als Staten het 'Programma Toekomstgerichte Landbouw' hebben vastgesteld, om samen met partners aan de tafel, aan de keukentafel letterlijk, om daar ook te zoeken naar hoe gaan we met elkaar de komende tijd ook een perspectief bieden voor de landbouw, maar tegelijkertijd ook voldoen aan al die maatschappelijke opgaven van verduurzaming, op wat voor wijze dan ook. Het is denk ik goed om dat nog een keer te onderstrepen. Het onderzoek van de Noordelijke Rekenkamer, wat ons betreft, levert ons inzichten op die ons steunen in die ingezette lijn voor een landbouw in Drenthe en zeker om ook die landbouw in relatie tot al die andere beleidsterreinen ook, om die een goed gezicht te geven. Ik denk dat we vanaf 2017 met het vastgestelde programma waaraan gewerkt wordt, inmiddels kunnen zeggen dat we daar gezicht geven aan een belangrijke sector. En reken me niet af op het percentage precies, maar het gaat over nogal een groot deel van onze provincie, die uiteindelijk ook door agrariërs wordt beheerd, waar wordt geproduceerd, waar we de agrarische sector actief zien. En dat allemaal in relatie tot de mensen die er wonen, in relatie tot de belangrijke natuur, in relatie tot alles wat wij met elkaar zeer van waarde vinden. Voorzitter, ik kan herhalen wat we in de commissie aan de orde hebben gehad, dat doe ik maar niet. Ik vind het wel van belang om vooral ook amendementen en de motie ook tegen het licht te houden, om daar ook al iets over te kunnen zeggen. En allereerst de amendementen, ik moet er even bij pakken, want ik weet niet hoe dat precies gaat, maar ik heb de amendementen via via gekregen, dus ik moet maar even hopen dat ik de goeie tekst heb. Maar dat is dan in ieder geval wat mij betreft door mevrouw Potharst, het eerste amendement, wat gaat over, dat u zegt, en moet ik even goed de tekst bekijken. Gedeputeerde Staten sturen in het eerste kwartaal van 2021 PS een verantwoording van het al dan niet behalen van de doelen zoals geformuleerd in de Ontwikkel-agenda Melkveehouderij en Natuur, om dat toe te voegen. En ik heb natuurlijk ook zelf al aangegeven dat we met elkaar heel graag willen vertellen wat we aan het doen zijn. Dus eigenlijk zit het in diezelfde lijn. U moet zich wel realiseren, en dat maak ik toch maar ook hier kenbaar, dat wij natuurlijk met heel veel partners van doen hebben. En dan zeg ik maar even, ik ga ze maar gewoon eens noemen. De Ontwikkel- agenda Melkveehouderij en Natuur is een project van Natuur en Milieufederatie Drenthe, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, Het Drentse Landschap, LTO Noord, Drentse Agrarisch Jongeren Kontakt en de provincie Drenthe. Dus, we zitten met al die partners aan tafel, sinds 2016 als opmaat naar het Programma, na 2017 toen het Programma is vastgesteld, in de zoektocht hoe ga je dat dan inhoud geven. Inmiddels is een project gedraaid met 50 deelnemers, waar belonen voor presteren aan de orde is, inmiddels op 250. En als je dat dan zo zegt, dan denk je, nou laat maar eens zien wat je dan uiteindelijk als opbrengst al hebt. U kunt zich voorstellen dat in een bedrijfsvoering dat natuurlijk heel lastig is. Want eerst moet er dan een plan gemaakt worden met de boer aan de keukentafel. Vervolgens moeten de boeren ook aan de slag gaan. En ik ben van harte bereid om natuurlijk te vertellen in het begin 2021 hoe de stand van zaken is. Maar om u alvast wat te waarschuwen, de kwestie dus waar het gaat om wat zijn je doelen, wat heb je bereikt precies allemaal al, ondanks dat we het zelf een keer hebben opgeschreven, dat geef ik ruiterlijk ook gelijk toe, daarvan moeten we in ieder geval constateren dat het gaat om de kwantiteit en de kwaliteit. En dat zullen we graag willen doen, want er is een heel mooi programma hier aan de orde, waar in ieder geval in die projecten, zoals dit project, veel over te vertellen is. En inderdaad is er landelijk ook aandacht voor. Ook in relatie trouwens tot de stikstofopgave, want daar is inmiddels in het provinciaal gebeuren de BC Stikstof ook op 15 oktober een presentatie over deze aanpak. Dus ik laat graag aan u over of u dit amendement ook wilt omarmen.

Mevrouw Potharst: Voorzitter

De voorzitter: Mevrouw Potharst heeft een vraag voor gedeputeerde Jumelet.

Mevrouw Potharst: Ja voorzitter, begrijp ik het nou goed dat de gedeputeerde zegt dat hij dit graag wil toevoegen aan het ontwerpbesluit?

Gedeputeerde Jumelet: Ik heb er geen bezwaar tegen, maar misschien moet u even kijken naar de formulering. Wat ons betreft is het niet een eind plaatje wat we kunnen laten zien uiteraard, maar het is meer een tussenrapportage van de gestelde doelen op basis van gemiddelde cijfers. Want u moet zich ook voorstellen, het zijn bedrijfsgegevens van boeren. Hier kunnen we natuurlijk niet laten herleid worden naar die individuele ondernemer. Maar wat ons betreft zou een tussenrapportage heel goed kunnen van de gestelde doelen op basis van gemiddelde cijfers en kwalitatieve gegevens. Als u zo'n formulering, volgens mij wordt het allemaal opgenomen, als u zo'n formuleringen wilt laten, zeg maar toevoegen, dan kunnen we daar heel goed mee leven en zullen we dat zeker in 2021 in samenspraak met u ook op de agenda zetten om u daar ook over te informeren.

De voorzitter: Mevrouw Potharst.

Mevrouw Potharst: Ja, we gaan dan bezig met die aanpassing, maar bedankt daarvoor.

De voorzitter: De heer Jumelet vervolgt zijn betoog.

Gedeputeerde Jumelet: Voorzitter, mevrouw Potharst heeft nog een tweede, het is een amendement dacht ik? Ja. Over pachtgronden. Ik breng in herinnering dat u een motie heeft ingediend in december 2019 over hetzelfde onderwerp en daar hebben we toen van gezegd, ik heb tenminste gezegd, ik ontraad het namens GS, omdat wij met elkaar ook nog het Programma Boer, Burger en Biodiversiteit hebben. Daar zit een van de lijnen van pacht ook in, daar zal ook aan gewerkt worden met de partners, ook weer van zoals het zo mooi heet van onderop. Maar om u daar nu al wat over te zeggen. Heel kort voorzitter, dat is dat we binnen het NNN, Natuurnetwerk Nederland, hebben we natuurlijk als het gaat om patchgronden wel degelijk inmiddels ook een aangepast regime, wat betreft ook wat daar mag. Zo buiten het NNN is dat gewoon marktconform, maar er zijn er toch wel weer een paar andere eisen. Ik kan u dat ook doen toekomen. Maar toen heb ik ook al gezegd, wat ons betreft is dit op dit moment het arrangement. Er wordt dus al gestuurd op, wanneer het pacht- gronden zijn, door de provincie. Ik kan me voorstellen dat juist bij die behandeling van de agenda BBB dit aan de orde komt en volgens mij gaan we in november de Investeringsagenda vaststellen en is het voornemen om in december te komen met de plannen daaromtrent, om daar ook invulling aan te gaan geven, zo het allemaal in, zeg maar even, in de voorbereiding ook mogelijk is. Ik zou deze ontraden voorzitter.

De voorzitter: Mevrouw Slagt heeft een vraag voor gedeputeerde Jumelet en het is handig om, als iemand zijn knopje indrukt en ik heb oogcontact, om het knopje ook weer uit te doen, want anders zien de mensen thuis alleen maar degene die het knopje heeft ingedrukt. Goed.

De voorzitter: Mevrouw Slagt.

Mevrouw Slagt: Dat zal ik zeker meenemen voorzitter. Dus excuses daarvoor. En mijn vraag was, er zijn verschillende provincies die als voorbeeldfunctie toch extra eisen stellen op pachtgronden en als voorbeeldfuncties naar gemeenten toe, zou u dan deze motie, of dit amendement alsnog ontraden of wilt u uw mening herzien, is mijn vraag.

De voorzitter: De heer Jumelet.

Gedeputeerde Jumelet: Voorzitter, volgens mij hebben we in december al aangegeven dat de wijze van verpachten van gronden aan de provincie, of door de provincie aan zeg maar boeren in dit geval,

vaak gepaard gaat aan de hand van een aantal regels. En volgens mij is dat op dit moment ook voldoende. En ik kan u heel uitgebreid gaan vertellen hoe het er dan uitziet. Maar laten we dat dan laten rusten tot in ieder geval die BBB-agenda. Dan kunnen we ieder geval aangeven waar we met elkaar aan denken, met een schepje er bovenop.

Mevrouw Slagt: Ook enkele waterschappen hebben al enkele eisen gesteld rondom niet-pachtgronden, maar extra maatregelen in hun watergebied. Dus de ontwikkelingen gaan wel heel hard, dus met de nieuwe ontwikkeling in achtaanneming, is dat nog steeds dan uw mening?

De voorzitter: De heer Jumelet.

Gedeputeerde Jumelet: Voorzitter, om even een voorbeeld te geven, want dan weten we waar we het over hebben met elkaar, grondgebruik binnen het NNN, ingerichte percelen. Wanneer het ingerichte percelen zijn, dan is maaien voor 1 juli niet toegestaan, het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen is niet toegestaan, om maar een voorbeeld te noemen. Percelen die nog niet duurzaam beheerd worden, dus wel binnen het NNN, daar zijn bijvoorbeeld het gebruik van meststoffen op gras en bouwland niet toegestaan. Bijvoorbeeld de beweiding is toegestaan tot en met 15 november met maximaal 2 per hectare. Zo kan ik een hele lijst noemen. Dat zit gewoon binnen het NNN. En gronden buiten het NNN, daar wordt in ieder geval gezegd, daar moet rekening gehouden worden met de biodiversiteit. Eenjarige pachtcontracten en voor alle gronden is de teelt van meerjarige gewassen waaronder de bollenteelt, in principe uitgesloten. Dat is dus de handelswijze van de provincie op dit moment, zoals het gewoon nu wordt gehanteerd. Volgens mij is dat al vergaand. En wanneer er ontwikkelingen zijn, zullen we dat zeker in die BBB-agenda mee willen nemen. Maar we hebben met elkaar ook iets anders afgesproken in deze Staten, tenminste in deze coalitie namelijk, we gaan geen extra maatregelen nemen bovenop de wetgeving zoals die er op dit moment is. Voorzitter.

De voorzitter: De heer Jumelet vervolgt zijn betoog.

Gedeputeerde Jumelet: Dank u wel voorzitter. Dan ga ik naar de heer Vorenkamp, want die heeft een motie ingediend. En dat is een motie die gaat over de opmerking in het Kamerrapport, dat subsidies niet konden worden teruggevonden onder, of in ieder geval op die noemer. Het is denk ik goed om te melden ook dat, en dat is wel ook wat aan de orde is geweest met dat lijstje van mevrouw Vedder van het CDA die zegt van, als je A, B, C hebt enzovoort, hier is in feite dat aan de hand namelijk. Het genoemde beleidsdoel waar in feite door de Rekenkamer al eerst op werd gezocht, ecologische verduurzaming van landbouw, is geen zelfstandig beleidsdoel en dus zijn die subsidies op die noemer ook niet terug te vinden, want ze zitten in zeg maar de verduurzaming van de landbouw. En dat is heel lastig. En daarom heb ik zelf de opmerking ook gemaakt, als dat nou van tevoren even aan de orde was geweest, hadden we dat op z'n minst kunnen toelichten. We zien wel natuurlijk in de latere jaren van dit onderzoeksrapport, dat we wel zien dat er sprake is van de kerngetallen, omdat die ontwikkeling ook van de laatste jaren ook is. Maar even dat terzijde, de heer Vorenkamp heeft iets gezegd ook over, het vraagt wel even ook om die subsidies allemaal eens eventjes tegen het licht te houden. En vraagt zelfs om aan alle portefeuillehouders, moet ik even goed erbij pakken de tekst, verzoeken van alle, dat iedere gedeputeerde op korte termijn een onderzoek instelt van alle uitgaven ingeval het een subsidie betreft, minutieus bijgehouden wordt. Het is denk ik goed om even dan toch te zeggen hoe het in dit huis georganiseerd is. Van alle uitgaven ingeval het een subsidie betreft wordt een dossier bijgehouden. Alle inkomende subsidie-aanvragen worden geregistreerd in DocBase en alle relevante informatie wordt vervolgens in dit digitaal dossier geregistreerd. Denk hierbij aan de verlenings- beschikking, tussentijdse rapportage en de subsidie vaststelling. In de dossiers is niet alleen opgenomen of aan de rechtmatigheidseis is voldaan, er wordt ook aangegeven welke output, dus prestatie, het project oplevert. Deze output is vaak te relateren aan de beleidsdoelen en voorziene

maatschappelijke beleidseffecten, zoals verwoord in het beleid, welke onder andere wordt vertaald in de bijbehorende subsidieregelingen. Van de projecten wordt aan het einde van het project bij de vaststelling een verslag ingediend, waarbij ingegaan wordt op de geleverde prestaties. En samen met alle geleverde prestaties cumuleert dat in een gewenst beleidseffect. Voorzitter. De idee dat we niet weten wat er gebeurt, is dus wat ons betreft, zoals ik al eerder in de commissie heb aangegeven, niet het geval. Wat wel aan de orde is, en daar reageerde volgens mij ook de voorzitter van de rekenkamer op, is, dat als je op die ecologische subsidies zoekt, je ze niet vindt, want die hadden we namelijk niet op die noemer ook geregistreerd. En dat betekent, dat zegt iets heel anders dan dat we dit niet goed op orde hebben. En het is denk ik daarom ook een reden dat we deze motie ontraden.

De heer Vorenkamp: Voorzitter

De voorzitter: Ja. De heer Vorenkamp.

De heer Vorenkamp: Dank u voorzitter. Ja, maar de Noordelijke Rekenkamer heeft ook gesteld en ook geconstateerd, dat het op een gegeven moment voor bepaalde uitgaves niet duidelijk was of iets een subsidie was of niet. En toen bleek het later dus, zeg maar door raadpleging van hoofden, dat het dus om een subsidie ging die geheel of gedeeltelijk dus onder die noemer viel. Maar dat betekent dus, dat is gewoon een constatering dat men daar dus geen subsidiedossier van had. En het tweede is wat ik, maar misschien is dat mijn eerste bijdrage, ik wacht even op het antwoord.

Gedeputeerde Jumelet: Voorzitter, het is heel, het is ook een woordenspel lijkt het haast. Want als je zegt dat je niet hebt kunnen vinden, dat mensen uit hun hoofd iets moesten gaan vertellen, dan kun je zeggen, ja het was er dus niet, maar je kunt ook zeggen, want dat blijkt hier wel, het was er wel namelijk, uiteindelijk. En dat was er wel uiteindelijk, omdat het dus gewoon terug te vinden was. Het is er dus wel gewoon. En de suggestie die misschien gewekt wordt hier, en ik zeg maar even zoals ik het voel, dat het er niet zou zijn en dat het misschien een naja we doen maar wat, ja, dat is echt bezijden de waarheid. En ik moet ook constateren dat de informatie, waar uiteindelijk misschien wel even extra naar gevraagd moest worden, alleen niet in die indeling beschikbaar was, die uiteindelijk wenselijk was voor de rekenkamer, ja dat die wel is geleverd en zo is toch echt de werkelijkheid op dit moment. Ik heb het voorbeeld genoemd van de POP-subsidies, waar het gaat om Europese subsidies. Als er een instrument gebruikt wordt waar een hele sterke verantwoording voor moet worden gedaan, is het wel die Europese subsidie. Dus, ik ga er maar van uit dat dit ook een opmerking is van de rekenkamer, waarvan ze later misschien kunnen zeggen, ja het zal misschien wel ernstig zijn dat we het niet hebben kunnen vinden, maar het is wel geleverd. Dat is een constatering die ook gedaan is.

De heer Vorenkamp: Voorzitter.

De voorzitter: De heer Vorenkamp nog.

De heer Vorenkamp: Ik heb ook gevraagd aan de Noordelijke Rekenkamer, hoe ernstig is dit eigenlijk? Nou, het was heel ernstig, het was echt ernstig. En dat is ook de reden waarom ik gereageerd had met deze motie. En ik zal zo meteen nog even reageren op wat ik verder gezegd, op die hele lijst die u zonet genoemd heeft, opgesomd.

De voorzitter: De heer Jumelet, is bijna aan het eind van zijn tijd.

Gedeputeerde Jumelet: Voorzitter, want ik heb geleerd niet in de verdediging te gaan, want het heeft geen enkele zin om dat te doen, maar ernstig op basis van wat je hier leest zou misschien wel een terechte opmerking kunnen zijn, maar ik hoop dat u ook het vertrouwen hebt in het antwoord dat ik

heb gegeven. Want het gaat niet alleen over de portefeuille landbouw, het gaat over alle portefeuilles. En u zegt nogal wat namelijk, met deze motie, en ik ga er gewoon maar van uit dat u genoeg vertrouwen hebt in dit antwoord. Want als u dat niet hebt, dan hebt u het probleem met het hele college, met de hele organisatie hier, dat het van subsidieverantwoording en registratie niet zoveel deugt. Volgens mij wilt u dat niet zeggen.

De voorzitter: Goed. Is de gedeputeerde aan het eind van zijn betoog?

Gedeputeerde Jumelet: Voorzitter, ik heb een aantal zaken in ieder geval gehoord, blijkt niet ter discussie. Stukjes winterpeen, vond het een hele mooie gedachte, zeker als het gaat om hutspot. Het is denk ik goed om nog ten laatste te benadrukken, dat we met elkaar denk ik ook veel aangeboord hebben. Dat we vooral vanaf het jaar 2017 met ons programma een mooie stap hebben gemaakt. En ik waardeer ook de opmerkingen die ons nog beter kunnen scherpen om u te kunnen verantwoorden wat we met elkaar binnen het programma doen. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel gedeputeerde Jumelet. Ik zie de heer Moes zijn hand opsteken.

De heer Moes: Ja voorzitter, er werd de vraag gesteld van, of er gegevens waren over onderzoekingen, of het college bereikbaar voor enquêtes, daar heb ik geen antwoord op gekregen.

De voorzitter: Ik kijk nog even naar gedeputeerde Jumelet.

Gedeputeerde Jumelet: Absoluut voorzitter, ik was het vergeten, excuus daarvoor. We willen graag natuurlijk u ook alles laten weten hoe het ook met programma gaat. Er zijn inmiddels ook onderzoeken gedaan naar, hoe ervaren de boeren dit programma, ook het laatste programma dus, als het gaat om Ontwikkel- agenda. Om er ook van te leren. Dus dat zullen we u wat mij betreft in presentatie, bij presentatie, ook gewoon kunnen laten zien en vertellen, want dat helpt denk ik het meest ook om even dat verhaal te horen. En misschien nog een ding voorzitter. We hebben de gewoonte, inmiddels ook in dit programma, niet dat wij als provincie alleen maar vertellen hoe het is, u hebt misschien zelf al een keer meegemaakt maar ieder in de vorige periode, dat ook een paar boeren dat verhaal vertellen, maar ook bijvoorbeeld de mensen vanuit de natuurhoek, zodat ze laten zien dat het programma van ons allemaal is. En ik stel voor in ieder geval dat een aantal boeren ook vertellen hoe zij dit programma ervaren. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel gedeputeerde Jumelet. En de heer Moes steekt zijn duim op. Dan gaan we naar de tweede termijn van de zijde van de Staten en ik kijk even rond. Mevrouw Potharst, gaat uw gang.

Mevrouw Potharst: Ja voorzitter, we hebben natuurlijk goed geluisterd naar wat alle fracties en wat het college heeft gezegd. En we zouden er eigenlijk nogmaals willen benaderen, willen benadrukken, dat er in de met name in de melkveehouderij natuurlijk heel veel duurzaamheidswinst te behalen valt, want de veehouderij is de grootste bijdrage aan de uitstoot van broeikasgassen en andere milieubelasting in de landbouw. Het is wat ons betreft dus nog wel moeilijk te begrijpen dat de olifant in de kamer en ook de conclusies uit het rapport van de Noordelijke Rekenkamer nog steeds niet overwogen worden. Wij zijn van mening dat de inkrimping van de veestapel een onderdeel zou moeten zijn van de duurzaamheid van de landbouw en dan niet alleen koeien, maar ook varkens, kippen en geiten. En zolang de intensieve landbouw in Drenthe nog kan groeien, zijn er duurzaamheidspogingen van de provincies slechts een doekje voor het bloeden. Wat wij natuurlijk wel waarderen, is dat de gedeputeerde Jumelet meegeeft, meegaat in datgene wat wij willen bepleiten in onze amendementen, zoals we ze hebben ingediend. Met betrekking tot amendement 1 willen wij

voorstellen dat de tekst wordt aangepast. Ik heb inmiddels ook een aangepaste tekst gemaakt en die ga ik nu naar de griffie sturen. En dan gaat het eigenlijk alleen om aanpassing van zeg maar de volzin die wij zouden willen opnemen, en die zal dan gaan luiden: 'Gedeputeerde Staten sturen in het eerste halfjaar van 2021 de Provinciale Staten een tussenrapportage met betrekking tot het al dan niet behalen van de doelen, zoals geformuleerd in het Ontwikkelprogramma Melkveehouderij en Natuur'. Dus we horen graag een reactie van de fracties en van het college met betrekking tot dat amendement. En het tweede amendement, ja ook daarin hebben we natuurlijk gehoord dat er al heel veel gebeurt in de gebieden van het NNN, wat de gedeputeerde ons ook aangeeft, maar het gaat ons juist om alle gronden die verpacht worden door de provincie, want daar hebben we een keuze in. En we vinden dus nog steeds erg belangrijk dat daar duurzaamheidscriteria aan gesteld worden. En we vragen nog steeds met ons tweede amendement om onderzoek te doen in hoeverre die duurzaamheidsdoelen ook gekoppeld kunnen worden aan die pachtgronden. Dus amendement 2 willen we ongewijzigd laten.

De voorzitter: Mevrouw Vedder heeft een vraag voor mevrouw Potharst.

Mevrouw Vedder: Ja ik ben een beetje aan de late kant, mijn excuses. Ik moest even snel het rapport doorzoeken. Mijn vraag gaat over de constatering dat de olifant in de kamer niet werd geadresseerd over de inkrimping van de veestapel. En toen dacht ik bij mezelf na, volgens mij heb ik daar helemaal niets over gelezen, in het hele rapport niet. Maar dat wilde ik even checken om het zeker te weten. En ik kan er inderdaad niets over vinden, dus hoe komt u tot die conclusie dat dat de olifant is van het NRK-rapport?

De voorzitter: Mevrouw Potharst.

Mevrouw Potharst: Ja dank u wel. Nou goed, kijk, als het gaat over duurzaamheid in de landbouw dan is de grootste winst natuurlijk te halen, ik weet niet of het CDA dat met ons eens is, om te kijken naar hoeveel dieren je houdt. Want de veehouderij is nog steeds de grootste milieu belaster, als je kijkt binnen de landbouw. Dat is ons punt.

De voorzitter: Mevrouw Vedder nog?

Mevrouw Vedder: Ja, volgens mij komen we dan weer mooi met een cirkeltje uit bij wat de bedoeling van dit rapport was, namelijk onderzoek te doen in hoeverre duurzaamheid in onze provinciale landbouwbeleid goed tot uiting komt en niet hoe die duurzaamheid er dan uit moet zien. Dat was niet de opdracht van het NRK.

De voorzitter: Mevrouw Potharst.

Mevrouw Potharst: Nee, dat was niet de opdracht, maar wat ons betreft, is dat dus een gemiste kans. En zeker als je het hebt over een Ontwikkelagenda, dan zou wat ons betreft dat er in thuishoren.

De voorzitter: Mevrouw Slagt heeft nog een vraag aan mevrouw Potharst.

Mevrouw Slagt: Ik heb geen vraag, ik heb alleen ook een tweede termijn.

De voorzitter: Oh ja, maar daar zijn we nog niet. En dan gaan we naar de heer Vorenkamp.

De heer Vorenkamp: Ja dank u voorzitter. Allereerst maar even over de pachtgronden. Nou, we zijn het eens met wat de heer Jumelet verteld heeft, over de omgang binnen de provincie met die

pachtgronden gesplitst in een NNN en een buiten-NNN. En dat het buiten-NNN marktconform gebeurt. Dus prima. Ja dan, de gedeputeerde zegt, ecologische verduurzaming past geen provinciaal doel op zich en dat is dan de reden. Goed, ik heb daar zonet ook nog even wat van gezegd. Hij geeft een hele lijst met hoe er omgegaan wordt met die subsidies. En dat geeft mij inderdaad toch wel vertrouwen. Maar de volgende vraag die je kunt stellen is, maar gebeurt het ook? Het is een hele mooie lijst. Maar de vraag is dus, gebeurt het ook? En daar is in Noord-Holland destijds een extern onderzoek uitgevoerd naar de subsidie- registratie, naar de subsidiedossiers, hoe het daarmee gesteld was. En ik kan u vertellen, de uitkomst was niet verheugend voor de gedeputeerde. Ik geloof dat die zelfs opgestapt is, maar dat was dus een hele slechte uitkomst. Het was een, nee ik zal het netjes houden, maar het was niet goed. Laat ik het zo maar heel netjes uitdrukken. Daar mankeerde wel wat aan. En daarom is het niet een gemiste kans? Want u legt de zwartepiet bij mij, gooit de zwartepiet bij mij op het bord, jawel, jawel. U heeft dan blijkbaar een probleem met het hele college van GS en met het hele systeem van de provinciale ambtenarij. Nou, zo is het niet. Maar is het niet een kans voor GS om dit nou eens een keer te screenen? Om dit nou eens een keer voor zichzelf ook helder te krijgen van hoe het nou door de ambtenarij uitgezocht wordt, of uitgevoerd wordt dat subsidiebeleid. En dat zou ik eigenlijk aan de gedeputeerde willen meegeven. En ik hoop dat jullie als GS dat zien als een kans. Want om dat zelf vanuit GS dus tegen de ambtenaar, tegen de directie te zeggen hier, van we willen een onderzoek daartoe doen, dat lijkt me moeilijk, want dan zal de directeur hetzelfde zeggen als wat u nu tegen mij zegt, namelijk van, vertrouwt u ons niet.

De voorzitter: Mag ik de heer Vorenkamp vragen om af te ronden? Want een tweede termijn is een beetje langdurig.

De heer Vorenkamp: Voorzitter. Als u een opdracht krijgt van PS, dan lijkt me dat een kans voor u. Dank u.

De voorzitter: Ik zie dat mevrouw Kleine Deters een vraag heeft voor de heer Vorenkamp.

Mevrouw Kleine Deters: Nou, meneer Vorenkamp, ik vind toch, u spreekt dan vertrouwen uit, maar ik vind u wel suggestief hoe u het weer een wending of draai weet te geven. En ik heb daar toch wel moeite mee en steunen het zeker niet.

De voorzitter: De heer Vorenkamp.

De heer Vorenkamp: Dat laat ik geheel voor uw rekening.

De voorzitter: Mevrouw Kleine Deters. Oké, dan gaan we door met de heer Blinde van Forum voor Democratie.

De heer Blinde: Ik geef mijn beurt aan de heer Drukker voorzitter.

De voorzitter: Dan krijgt de heer Drukker nu een minuut spreektijd in de tweede termijn. Gaat uw gang?

De heer Drukker: Dank u wel, dank u wel mevrouw de voorzitter. Het rapport van de Noordelijke Rekenkamer en de reactie van de gedeputeerde Jumelet doet ons sterk denken dat voor de Noordelijke Rekenkamer in dit geval in elk geval geldt, de titel van een dichtbundel van een beroemde noordelijke dichter, namelijk Rutger Kopland. En die titel luidde: ‘Wie iets vindt, heeft slecht gezocht.’ Wij begrijpen de reactie van de geachte afgevaardigde van het CDA. Wij begrijpen dat, en wij zullen de amendementen dan ook niet steunen.

De voorzitter: Dank u wel heer Drukker. Dan gaan we door met mevrouw Slagt van GroenLinks.

Mevrouw Slagt: Voorzitter, in deze tweede termijn zouden we graag de toezegging dat het opnemen van de pachtvoorwaarden in de ontwikkeling rond Agenda Boer, Burger, Biodiversiteit, tot de besluitvorming behoort. En voor de rest steunen wij, dienen wij mogelijk als Partij voor de Dieren dat goed vindt, amendement 1 van Partij voor de Dieren mede in, als zij dat goed vinden. Want in aangepaste vorm staan wij daar helemaal achter.

De voorzitter: Dat betekent dus dat mevrouw Slagt nu aanbiedt om het amendement van de Partij voor de Dieren mede te ondertekenen. En dat is aan de Partij voor de Dieren om dat wel of niet goed te keuren. Dank u wel mevrouw Slagt. Dan kom ik bij de heer Mäkel van Luttikhuizen van de SP.

De heer Mäkel: Dank u wel voorzitter. Even kijken hoor, want het is nogal een veelheid vandaag van allerlei amendementen en moties. Even opletten dat ik het allemaal nog wel goed doe. Voor wat betreft de eerste motie van de Partij van de Dieren. Daar gaan we heel graag mee akkoord. Amendement 2, daar willen we nog heel eventjes over discussiëren. We hebben gelukkig nog wat tijd, we hoeven het vanavond pas te doen. Dus dat is dan weer een geluk bij een ongeluk. Voor wat betreft de motie van de PVV, daarvan willen wij toch aangeven dat de oproep tot meer inzicht en transparantie, die kunnen wij ondersteunen en om die reden steunen we de motie.

De voorzitter: Dank u wel meneer Mäkel. De heer Schoenmaker van Sterk Lokaal.

De heer Schoenmaker: Dank u wel voorzitter. Laat ik me beperken tot de amendementen. Amendement 1 van de Partij voor de Dieren, daarover wacht ik het nog even af en vanavond bepalen wat we daarmee doen. Partij van de, of, van de PVV, de onderbouwing van de gedeputeerde daar scharen wij ons achter en we zullen die zeker niet steunen. En het tweede amendement zullen wij ook niet steunen. Ook daarbij is de onderbouwing en de mogelijkheden binnen het NNN lijkt ons ruim voldoende en zou je dit soort bepalingen verder aanscherpen, dan zou het wel eens kunnen betekenen dat je langlopende bedrijfsvoering voor bedrijven echt in gevaar brengt. Dus vandaar zijn we tegen.

De voorzitter: Dank u wel, meneer Schoenmaker. De Heer Moes van de VVD- fractie.

De heer Moes: Dank u wel voorzitter. Eerst even richting GroenLinks, over de subsidie afhankelijkheid van de landbouw. Nou ik kan u vertellen, qua inkomenssteun heeft de landbouw in Nederland in 2019 720 miljoen gehad, een hele berg geld. Maar ik kan u ook direct vertellen daar gaat meer als een miljard naar onze natuur in Nederland. Dus het is niet alleen de landbouw. En over uw pachtgronden, ik wil u net als de heer Jumelet al zei, we hebben afgesproken in de coalitie dat er geen extra regels bovenop de landelijke regels willen in Drenthe. Dan kwamen de amendementen. Het eerste amendement van de Partij voor Dieren is mij nu een beetje onduidelijk, want ik hoorde eigenlijk de gedeputeerde een beetje een toezegging doen. En toen kwam de Partij voor de Dieren met een tweede tekstvoorstel. Dus als ik goed begrijp, dan gaan ze wel indienen. En de tweede dat is hetzelfde, daar gaan we hier echt niet in mee. Dan de motie van de PVV. Ik wou tegen de PVV zeggen, volgens mijn gegevens zit u zelf in de begeleidingscommissie van de accountant. En als u een onderzoek wilt of betere vertaling naar de subsidiecijfers, kunt u die weg bewandelen. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel meneer Moes. De heer Veldsema van de ChristenUnie.

De heer Veldsema: Ja, hij doet het. Nog even een reactie op de amendementen, moties. De eerste van de Partij voor de Dieren, vragen wij af of die straks ook gewoon opgenomen wordt in het stuk, of we daar uiteindelijk nog wel over moeten hebben. En ik heb de officiële tekst nog niet. Maar goed, dat wachten we dan nog even af. Op zich staan we redelijk positief in. Het verhaal van de pachtgronden, nee daar gaan we niet in mee en de motie van de PVV ook niet.

De voorzitter: Dank u wel heer Veldsema. Mevrouw Kleine Deters van D66.

Mevrouw Kleine Deters: Ja voorzitter. D66 wil zich graag beperken tot de inhoudelijke punten, zowel betreft de in een zoektocht als in de duurzaamheid in het landbouwbeleid en natuur. En als we dan gaan naar de ingediende amendementen, moties, dan zijn wat ons betreft de amendementen van de Partij van de Dieren, is op inhoud gericht. Ik heb begrepen dat de gedeputeerde de eerste zou willen overnemen. Dan zou indienen overbodig zijn, maar wij steunen het wel, maar indienen lijkt dan overbodig. De tweede steunen we ook. En nou zeker het debat wat daarna gevoerd is over de motie van de PVV, is het woord vertrouwen een aantal keren gevallen, is voorzitter wat ons betreft allemaal afgeleiden van het thema, het onderwerp waar het over gaat. Dus daar gaan wij zeker niet steunen.

De voorzitter: Dank u wel mevrouw Kleine Deters. De heer Schomaker van de Partij van de Arbeid.

De heer Schomaker: Ja voor wat betreft de amendementen en moties beraden wij ons nog eventjes. Nog even kort de aandacht vragen voor de titel van het NRK-rapport. Als je kijkt naar de taal, daar zitten vaak hele leuke dingen in verstopt. De zoektocht naar duurzaamheid in het landbouwbeleid. Maar dat is theoretisch dus ook mogelijk dat je duurzaam beleid voert, gericht op niet duurzame landbouw. Dat vond ik nog wel grappig om even te zeggen.

De voorzitter: Tja. Mevrouw Vedder van het CDA.

Mevrouw Vedder: Ja dank u wel voorzitter. Nou wat onze fractie betreft gaan we moedig voorwaarts en houden we vooral de lerende en samenwerkende samenleving stevig vast, want op het gebied van duurzaamheid in de landbouw zijn wij nog lang niet klaar. Over de amendementen en de moties. Het eerste amendement gaf de gedeputeerde al aan dat met de wijziging hij daarachter kon staan. Wij zijn er ook enthousiast over, want we zijn razend nieuwsgierig naar de resultaten van de Ontwikkel-agenda Melkveehouderij. Het tweede amendement over de pachtgronden zullen wij niet in meegaan, want we hebben in ons coalitieakkoord niet voor niets afgesproken dat we geen schep bovenop landelijk en Europees beleid doen. En ook in de motie van de PVV zullen wij niet meegaan. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel mevrouw Vedder. Dan zijn we aan het eind gekomen van de beraadslagingen in tweede termijn door de Staten. Inmiddels heb ik begrepen van de griffie dat het gewijzigde amendement van de zijde van de Partij voor de Dieren op uw GO-app staat. En ik geef nu het woord aan de heer Jumelet, maar ik meen dat iemand net nog voorzitter riep?

Mevrouw Potharst: Dat was ik.

De voorzitter: Ah, dat was mevrouw Potharst van de Partij voor de Dieren. Ga uw gang.

Mevrouw Potharst: Ja, ik wil vragen of we even kunnen schorsen, om even over onze amendementen even te sparren, even met GroenLinks.

De voorzitter: Prima. Ik schors de vergadering. Is twee minuten voldoende? Ja. Doet u uw mondkapje op? Heel fijn. Twee minuten schorsen. Ik zie dat iedereen weer naar zijn plaats wandelt of naar haar plaats en zijn of haar mondkapje weer terzijde legt, zodat ik de vergadering kan hervatten. Even kijken. Nee. Ja, maar ik mis de Partij voor de Dieren nog. De Partij voor de Dieren zit achter de paal. Ik vraag eerst aan mevrouw Potharst of zij nog iets wil meegeven aan eenieder, voordat ik het woord geef aan gedeputeerde Jumelet voor zijn tweede termijn.

Mevrouw Potharst: Dank u wel voorzitter. Ja, even over onze amendementen. We hebben even overleg gehad. In principe wil de Partij voor de Dieren amendement een (1) aanhouden en mede indienen door GroenLinks en D66. Behalve als…

De voorzitter: Aanhouden betekent dat u hem op de plank laat liggen. U wilt…

Mevrouw Potharst: O sorry, in stemming brengen. Indienen in een gewijzigde vorm. Ja, behalve als gedeputeerde zegt van, nou zoals in de gewijzigde vorm, zoals die staat, willen we hem overnemen. Dus dat is even aan de gedeputeerden. En amendement 2 willen wij in ongewijzigde vorm indienen, mede namens GroenLinks en D66. Helder. Dus even voor de handelingen, de beide amendementen worden mede ingediend door GroenLinks en D66. En het eerste amendement wordt wellicht ingetrokken als de gedeputeerde op een bepaalde manier antwoordt, maar dat gaan we nu horen.

De voorzitter: Ik geef het woord aan de heer Jumelet.

Gedeputeerde Jumelet: Ja voorzitter, maar we hebben net eventjes zo in de schorsing gedeeld van, ik heb het aangepaste amendement, heb ik niet. Dus misschien is het goed om zo meteen wel even voor te laten lezen, zodat we weten waar het dan over gaat. Maar, of ik moet een exemplaar krijgen, maar ik zie hem niet hier op het scherm.

De voorzitter: Nee. Niet iedereen heeft hem op zijn GO-app, zo heet dat dan. Maar GS heeft geen Go-app.

Gedeputeerde Jumelet: Nee, hebben wij niet. Dus dit is wel even een probleem.

De voorzitter: Sorry, wat zegt de griffie? Het zit in het StatenInformatieSysteem. Het is jammer dat we geen printje kunnen maken.

Mevrouw Kleine Deters: Voorzitter. Ik stel voor in het kader van teamvorming een cursus ‘Omgaan met de iPad’.

De voorzitter: Nou, ik denk dat dat niet zo'n punt is mevrouw Kleine Deters, maar ik denk dat wij die GO-app gewoon ook bij GS moeten introduceren. Dat lijkt me, ja… Ja, hebben jullie hem? Oké. Heeft de heer Jumelet nu de juiste tekst?

Gedeputeerde Jumelet: Ja voorzitter, ik heb de juiste tekst. Misschien daar direct al even op reageren?

De voorzitter: Gaarne.

Gedeputeerde Jumelet: Ja? Gedeputeerde Staten sturen de eerste halfjaar de tussenrapportage met betrekking tot het al dan niet behalen van de doelen. De doelen zijn natuurlijk de doelen die in 2023/2024 pas aan de orde zijn, want in feite loopt het programma zo, dat we dat dus, de

tussenrapportage met betrekking tot het al dan niet behalen van de doelen. Je kunt eigenlijk nog niet zeggen of je het wel of niet gaat halen. Dus dat vind ik wel een lastige. Maar, ja ik begrijp de bedoeling van het amendement. Dus ik denk dat we gewoon in het voorjaar een bijeenkomst gaan beleggen en u gaan rapporteren over de stand van zaken op dat moment. Als dat de bedoeling is van dit amendement, dan kan ik u zeggen dat we dat graag overnemen. Als u een andere bedoeling hebt, om dan al te zeggen van, wat heb je bereikt en het is nog niet zo ver enzovoort, dan wordt het wel heel lastig.

De voorzitter: Mevrouw Potharst.

Mevrouw Potharst: Ja voorzitter. In de toelichting van het amendement staan de doelen waarop wij doelen. En de doelen die, zoals we verwoord zijn in de Ontwikkelagenda Melkveehouderij, daar staan een aantal doelen geformuleerd met betrekking tot 2020. Dus daar zouden we graag een tussenstand over horen. En dus niet zeg maar halverwege datgene wat we in 2023 beogen te bereiken. Mag ook graag, maar…

Gedeputeerde Jumelet: Voorzitter, ik zou zeggen, breng hem maar in stemming, dat lijkt me beter op dit moment.

De voorzitter: Ja, ik denk het ook, want dan is het gewoon glashelder. Goed zo. Dus dan zeggen we nu tegen elkaar dat er een tweetal amendementen voorligt en een motie bij dit agendapunt. De heer Jumelet vervolgt zijn betoog.

Gedeputeerde Jumelet: Voorzitter, niet zo gek veel, want ik kan, ik wil alleen nog even reageren op de bijdragen van de heer Vorenkamp. Hij ziet het als een kans. Ik vond de bijdrage van de heer Moes op dit punt ook van groot belang. Misschien moeten we het zo oplossen met elkaar. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel heer Jumelet. Dan zijn we aan het eind gekomen van de beraadslaging over dit agendapunt en constateer ik dus…

De voorzitter: Even kijken. Ja, de heer Niemeijer.

De heer Nijmeijer: Nijmeijer graag.

De voorzitter: Nijmeijer, neem me niet kwalijk, de heer Nijmeijer.

De heer Nijmeijer: Ik wil even reageren als voorzitter van de Commissie van Onderzoek, want wij worden genoemd, de commissie wordt genoemd, bij aanbeveling 8. Daar staat in dat de commissie de bereidheid heeft om uitvoering te geven aan die aanbeveling. Begrijp ik het nu goed dat PS de Commissie van Onderzoek deze bereidheid oppakt? En dus dat wij dus hiermee aan de slag gaan met deze aanbeveling?

De voorzitter: Ik denk dat dat iets is wat de Commissie van Onderzoek op een later moment kan voorleggen en niet hier plenair. Dat lijkt me nu wat onhandig, maar het ligt wel in de rede. Zullen we het zo maar formuleren? Goed. Dat gezegd hebbend komen wij aan het eind van de beraadslaging voor wat betreft dit agendapunt. Wij constateren dat wij hedenavond hierover gaan stemmen en ook over een tweetal amendementen en over een motie.

G-8 Draagvlak en participatie in de energietransitie; Statenstuk 2020-930

De voorzitter: Dan kom ik bij agendapunt G-8. Dat is het agendapunt draagvlak en participatie in de energietransitie. En dit behelst niet een voorstel van Gedeputeerde Staten, maar dit is een onderzoek. En ik heb begrepen dat het onderzoek is besproken, natuurlijk in de Commissie van Onderzoek en dat er een rapport is verschenen. In een eerder stadium is door het Presidium afgesproken dat aanbevelingen genoemd in rapporten van derden, zoals dat hier nu het geval is, want de derde is dan Lexnova, als zodanig in het Staten- voorstel worden overgenomen. Want dan kunnen we hier gewoon de politieke discussie hebben en dan hoeft die niet in de Commissie van Onderzoek. En dat geeft de ruimte ook natuurlijk aan de fracties om eventuele moties en amendementen in te dienen. De heer Nijmeijer, inderdaad Nijmeijer, die net al meldde dat hij voorzitter is van de Commissie van Onderzoek, die geef ik nu als eerste het woord om het onderzoek en de procesgang toe te lichten. Dus niet de aanbevelingen zeg ik er nog bij. De heer Nijmeijer.

De heer Nijmeijer: Ja dank u wel. De uitvoering van het Klimaatakkoord brengt grote opgaven met zich mee. Overheden en inwoners van Drenthe krijgen hier in hoog tempo mee te maken. En de wijze waarop de inwoners hierbij worden betrokken, het creëren van draagvlak en de wijze van participatie, vormen belangrijke aandachtspunten. Het is van grote meerwaarde dat Provinciale Staten van Drenthe zich tijdig verdiepen in gewenste en passende vormen van participatie, zowel vanuit perspectief van de Staten als vanuit het perspectief van de inwoners van Drenthe. Vandaar dat Provinciale Staten van Drenthe aan onderzoeksbureau Lexnova opdracht hebben gegeven om verkennend onderzoek uit te voeren naar draagvlak en participatie in de energietransitie. En het verkennend onderzoek is uitgevoerd en bestaat uit twee delen. Dat is een hoofd- rapport, dat is de peiling onder de inwoners, en er is een deelrapport wat inzicht geeft in de mogelijkheden. En met name het deel- onderzoek ‘Inzicht in de mogelijkheden’ is juist ervoor gemaakt om Provinciale Staten van informatie te voorzien over hoe zij hun rol kunnen vervullen bij de energietransitie. Dan gaat het voornamelijk over participatie en draagvlak. Ten aanzien van participatie wordt in het Klimaatakkoord aangegeven dat het bevoegde gezag een controlerende functie heeft en erop moet toezien dat initiatiefnemers en de omgeving met elkaar in gesprek gaan. Het verkennend onderzoek wat uitgevoerd is, moet hieraan een bijdrage leveren. In de Commissie van Onderzoek hebben we de uitkomsten van het rapport uitvoerig besproken. Het is ook een langdurig traject geweest om uiteindelijk te komen tot de verhandeling in deze Staten. De Commissie voor Onderzoek is voor een meerderheid van mening, dat dit rapport daartoe een belangrijke bijdrage kan leveren aan het voeren van een goede dialoog over draagvlakvergroting en participatie in de energietransitie. De beleidsnotitie dat u is toegestuurd en wat is aangepast, u hebt een aangepaste notitie gekregen, kent een aantal aanbevelingen. Het advies is dan ook, van de Commissie van Onderzoek, deze aanbevelingen over te nemen. Met het volgen van het advies wordt namelijk recht gedaan aan de uitkomsten van een representatieve inwoners- peiling die heeft plaatsgevonden. In vervolg op het overnemen op de aanbevelingen zullen PS en GS in overleg treden om opvolging van die aanbevelingen te concretiseren, gelet op het RES-proces en alle bestaande beleidsinitiatieven. Uiteraard kan daarin ook de Commissie van Onderzoek nog een belangrijke rol spelen. In de verhandeling in OGB is er voornamelijk ook gesproken over een aantal procesmatige vragen over het onderzoek zelf. Met name ook over de legitimiteit en de representativiteit van het rapport. Ik heb initiatief genomen om de onderzoekers Lexnova daarop nog een aanvullend stuk te laten schrijven en dat is bij de stukken toegevoegd. Ik hoop dat wij nu over kunnen gaan naar de verhandeling van dit stuk. En dan geef ik het woord weer aan de voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel heer Nijmeijer. En dan inventariseer ik wie het woord willen voeren bij dit agendapunt. Partij voor de Dieren, mevrouw Potharst. Ja, mevrouw Kleine Deters, D66? Ja. De heer Bos GroenLinks? Ja. PVV, wie voert het woord? De heer Uppelschoten. Forum voor Democratie? De heer Drukker. De heer Schoenmaker. De Heer Mäkel voor de SP. Mevrouw Zwaan voor de VVD. De

heer Pruisscher voor de ChristenUnie. De heer Schomaker, of nee, wie? De heer Zwiers voor de Partij van de Arbeid. En mevrouw Vedder voor het CDA? Helder. Dan begin ik bij mevrouw Potharst voor de Partij voor de Dieren.

Mevrouw Potharst: Dank u wel voorzitter. Toen dit document in maart van dit jaar in de Commissie van Onderzoek werd besproken, hebben we ervoor gepleit dat dit ook zo snel mogelijk aan de Staten zou worden voorgelegd. En nu is het dan zo ver. We zijn blij dat er nu ook een toevoeging is gekomen, dat ook GS en PS deze uitkomst van het onderzoek samen gaan oppakken. Het onderzoek van Lexnova is wat de Partij voor de Dieren betreft adequaat uitgevoerd en de uitkomst geven een representatief beeld van de mening van de Drenten. Maar liefst 75% van de inwoners van Drenthe is zich bewust van de urgentie van klimaatverandering en 59% maakt zich zorgen. Wij onderschrijven dit beeld en nemen onze verantwoordelijkheid voor de energietransitie. De vraag voor onze fractie is niet of, maar wat en wanneer we gaan doen om bij te dragen aan het verminderen van de gevolgen van de klimaatverandering. De Partij voor de Dieren pleit ervoor dat we als Staten en als college aan de inwoners duidelijk maken waarom energietransitie nodig is. Daarmee kan het draagvlak voor deze transitie vergroot worden. Dit draagvlak kan bevorderd worden als er inzichtelijk gemaakt wordt wat de effecten van de beleidsvoornemens zijn op het klimaat. We hebben daarvoor een motie gemaakt, de motie Klimaat paragraaf, die ik graag mede namens de SP, D66 en GroenLinks wil indienen. Ik lees u de motie voor. Provinciale Staten van Drenthe in vergadering bijeen op 7 oktober 2020 ter behandeling van agendapunt G-8 ‘Draagvlak en participatie in energietransitie’ constaterende dat er een uitzonderlijk grote inspanning zou moeten worden geleverd om de in gang gezette klimaatverandering en de negatieve gevolgen ervan te beperken, 195 landen hiertoe in december 2015 een akkoord hebben gesloten, dat zich richt op het beperken van de opwarming van de Aarde tot 1,5 graad Celsius, overwegende dat, iedere overheid datgene dit dient te doen wat binnen haar invloedssfeer ligt om bij te dragen aan het realiseren van bovengenoemde doelstelling en naast het energiegebruik vele andere factoren en beleidsterreinen zijn die een grote invloed hebben op klimaatverandering, (mobiliteit, landgebruik, voedselproductie), de aanpak van de klimaatverandering dus niet slechts op het terrein van het energiebeleid dient te worden vormgegeven, het toevoegen van een klimaatparagraaf Provinciale Staten inzicht kan geven in de impact van beleidsvoorstellen op de klimaatproblematiek en in de mogelijkheden om negatieve invloeden te beperken en positief invoeren te maximaliseren, verzoeken Gedeputeerde Staten om zo spoedig mogelijk een voorstel te doen voor een uitvoerbare en effectieve uitwerking van een klimaat paragraaf, na een jaar met Provinciale Staten te evalueren of de klimaat paragraaf in een vigerende vorm bijdraagt aan de gewenste doelstelling, te weten meer inzicht in de impact van het voorstel op de klimaatproblematiek en bijsturings-mogelijkheden en uitvoerbaar en effectief is, en gaan over tot de orde van de dag. Namens De Partij voor de Dieren, SP, D66 en GroenLinks.

De voorzitter: Dank u wel mevrouw Potharst.

Mevrouw Potharst: Mag ik nog een laatste afsluitende zin zeggen?

De voorzitter: Ja dat mag.

Mevrouw Potharst: Voorzitter, in het begin van deze COVID-19 crisis is het essentieel dat we oog hebben voor nog veel grotere crisis, de klimaatcrisis. Wij horen graag wat de andere fracties en wat GS vindt van de ingediende motie.

De voorzitter: Dank u wel. Mevrouw Kleine Deters van D66.

Mevrouw Kleine Deters: Ja voorzitter, om aan te sluiten bij de vraag van mevrouw Potharst van de Partij van de Dieren, mag duidelijk zijn dat D66 mede-indiener is en daarmee een oordeel over de motie geven. Ja, een verkennend onderzoek naar de rolinvulling en de positie van ons als Provinciale Staten. Het mag duidelijk zijn voorzitter, dat D66 natuurlijk ook verheugd is te lezen dat een grote groep van de inwoners graag betrokken wil worden bij de energiestrategie. En steeds meer inwoners ook zoeken naar mogelijkheden om invulling te geven aan de energietransitie. Maar wel het moeilijk vinden om de juiste manier te vinden om er invulling aan te geven. En als de vraag is, hoe groot de opgave is, is, denken wij, dit ook de hele klimaat opgave, de grootste opgave die we met elkaar hebben, en de energiestrategie is daar een onderdeel van. Bij de bespreking van de energietransitie-agenda van afgelopen mei ben ik daar ook namens D66 al op ingegaan. Het was voor ons op dat moment ook een mooi moment om een amendement in te dienen voor het toepassen van de participatieladder bij projecten, die voortvloeien uit die transitie- agenda. Voor ons allen is het, denken wij, veronderstellen wij, ook een zoektocht om met elkaar draagvlak te krijgen en inzet te tonen om die energietransitie zo goed mogelijk te laten slagen. Met elkaar daar de schouders onder. En dat de meerderheid in deze Staten en de gedeputeerde het toepassen van die participatieladder steunen, vinden wij ook getuigen van de wil om te investeren met elkaar in het draagvlak en in de participatie op die energietransitie, juist omdat het zo'n grote opgave is voor de toekomst. We hebben daar met z'n allen een verantwoordelijkheid in en die kunnen we niet voor ons uitschuiven. We zullen nu moeten oppakken en stappen moeten zetten met elkaar. En ja voorzitter, D66 ziet natuurlijk ook dat het altijd beter kan, maar wij willen ook de stappen zetten en zien die we op korte termijn zetten. En wij willen zaken niet voor ons uitschuiven. Dus moties of amendementen of anderszins die alleen maar op de toekomst gericht zijn, verre toekomst en op allerlei onderzoeken voor de lange termijn, verdienen dan ook niet onze steun, omdat we direct nu met elkaar, met inwoners, met gedeputeerden, met de collegapartijen in de Staten de schouders eronder willen zetten. En het rapport komt daar goed van pas en geeft ons handvaten. Dank u wel voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel mevrouw Kleine Deters. Ik geef het woord aan de heer Bos van GroenLinks.

De heer Bos: Dank u wel voorzitter. Om niet in herhaling te vallen, gaan wij niet meer in op de inhoud van het onderzoek. We zijn er erg blij mee en onderschrijven de aanbevelingen die gedaan zijn. In de commissie hoorden wij vanuit commissieleden en van de gedeputeerden nog wat verontwaardiging als het gaat om de aanbevelingen die gericht zijn naar PS. Het onderzoek van Lexnova keek natuurlijk specifiek naar de rol van PS in de energietransitie. In het voorgaande agendapunt hoorde ik de woordvoerder van de VVD bijvoorbeeld zeggen, dat zij voor wat betreft de subsidiëring van de landbouw hun controlerende rol beter uit wilden voeren. Als GroenLinks zien wij de aanbevelingen uit het voorliggende stuk in dat licht. Als een opdracht aan onszelf om onze volksvertegenwoordigende, kaderstellende en controlerende rol op een goede manier uit te voeren. In dit geval gaat het dan wel om de energietransitie. We gaan ervan uit dat GS ons ook in die gelegenheid zal stellen. En zo niet, dan is het aan ons om deze rol te bewaken. En daarom steunen wij ook en dienen wij zelfs mede in, de motie van de Partij voor de Dieren, die ons in staat kan stellen om, voor wat betreft het klimaat en de richting de energietransitie, onze controlerende rol uit te kunnen voeren. Resumerend. In die uitvoering zien we graag nog meer afstemmingsoverleggen tussen de Drentse energie- tafel en volks-vertegenwoordigers, zoals eerder dit jaar. En ik zag al dat er een wordt aangekondigd, dus daar zijn we ook blij mee. De klimaatmonitor moet goed gevuld zijn en zoals voorgesteld in relatie gebracht worden tot de doelen uit de omgevingsvisie. De juridische mogelijkheden om eigenaarschap af te dwingen in vergunningenbeleid mogen wat ons betreft verder onderzocht worden. En we hebben de gedeputeerde gehoord in OGB en daarin gaf hij aan, dat hij een aantal aanbevelingen al uitvoerde, maar waar we uiteraard met dit Statenstuk steun aan willen geven. Zou de gedeputeerde ons van deze acties en activiteiten schriftelijk op de hoogte willen stellen? Wij kunnen dan op basis van die

informatie beoordelen of er nog aanvullende acties noodzakelijk zijn om participatie en draagvlak te bevorderen. Voorzitter bedankt.

De voorzitter: Dank u wel meneer Bos. De heer Uppelschoten van de PVV.

De heer Uppelschoten: Dank u wel mevrouw de voorzitter. Het onderzoek heet 'Draagvlak participatie in de energietransitie'. Een verkennend onderzoek naar de rolinvulling en positie van Provinciale Staten van Drenthe bij die energietransitie. Het rapport lezend zou ik de opdracht willen herformuleren. De vraagstelling zou dan worden: "Wat kan PS doen om het beleid beter geaccepteerd te krijgen?" 1. En 2: "Hoe kan PS worden ingezet om dit beleid beter te verkopen draagvlak te creëren?" Het onderzoek van Lexnova is volgens ons een instrument om de energietransitie te bevorderen. Het is een politiek instrument geworden. De indruk wordt gewekt dat de Drentse bevolking grote meerderheid tegen energietransitie goed vindt en die zou willen steunen. Dit is een manipulatie van de mening van de Drentse bevolking. Het is manipulatief. Waarom? Het onderzoek is niet representatief, ook niet na de toevoeging van de onderzoekers. Dat heeft niet alleen te maken met dat er veel te veel hoger opgeleiden in de steekproef zitten, maar het is ook wel heel simpel dat 84% van de geënquêteerden woont in een koopwoning, 11% in een huurwoning en 3% in een sociale huurwoning. Dat is de samenstelling van de steekproef. Dat kan niet de Drentse bevolking zijn. Verder vind ik de vraagstelling erg abstract. Er wordt alleen gevraagd naar de bekendheid met de beleids-doelen. Er wordt niets gevraagd over de consequenties en over de voorgestelde maatregelen. En ten derde. PS zou ingezet moeten worden om het draagvlak te vergroten. Met name het derde punt vinden wij heel gevaarlijk. Een verkennend onderzoek naar de rolinvulling en positie van een soort Provinciale Staten van Drenthe is aanmatigend, of het moet gaan om het beschermen en mogelijk versterken van de rol in deze complexe materie van de energietransitie. De rol van PS als vertegenwoordigend orgaan voor de bewoners om mee te werken aan de acceptatie en het creëren van draagvlak voor de energietransitie, is niet alleen ridicuul, maar ook gevaarlijk. PS is geen orgaan dat namens alle politieke partijen een meerderheidsstandpunt kan uitdragen. De vorming van een eenpartij- systeem lijkt niet ver weg. PS is dan de enige partij en de politieke pluriformiteit is vanwege het grote belang van energietransitie niet meer nodig. PS is dan verworden tot een Raad van Toezicht die GS controleert. Iets over de aanbevelingen nog. Ik zal ze niet allemaal doorlopen, maar daar zijn we ook erg van geschrokken. De eerste aanbeveling was, besluit de informatievoorziening en kennisdeling over de energie- transitie op provinciaal niveau te registreren. Want een goede informatievoorziening is bedoeld als eerste stap om draagvlakken- acceptatie te vergroten. Informatievoorziening is normaal bedoeld, dat mensen een eigen mening kunnen vormen en dat ze een onderbouwd besluit kunnen nemen. Dus ook dat ze kunnen besluiten dat ze het niet gaan doen. Als je formuleert dat een goede informatievoorziening bedoeld is om draagvlak te creëren, dan is er een ander woord voor. Dan heet dat propaganda. Er staat ook een aanbeveling over de rol van PS zelf. Daar moet een werkconferentie komen voor de Drentse volksvertegenwoordiging, als instrument om de energietransitie vooruit te helpen. Dat is volgens ons een aantasting van de positie van PS. Niet de werkconferentie maar PS is het orgaan waar besluiten genomen moeten worden.

De voorzitter: Heer Uppelschoten, u bent over uw tijd heen, wilt u afronden?

De heer Uppelschoten: Dan zeg ik nog een ding. Volgens ons is dit onderzoek een gemiste kans geweest. Want waar hebben wij behoefte aan? Hoe kan PS snel en betaalbaar vaststellen of er draagvlak is voor belangrijke beleidsdoelen? En hoe kan PS verantwoord besluiten nemen in een zo complexe zaak als de energietransitie? Hoe moeten we dat doen? Dat had onderzocht moeten worden, dan had PS instrumenten gehad om beter in deze hele complexe, ingewikkelde zaak besluiten te nemen en te kunnen vaststellen of er draagvlak is voor bepaalde dingen. Dank u wel voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel heer Uppelschoten. Ik geef het woord aan de heer Drukker van Forum voor Democratie.

De heer Drukker: Dank u wel voorzitter. Tijdens de laatste OGB-vergadering heb ik me positief uitgelaten over de methodologische opzet van het Lexnova-onderzoek, maar tevens een kritische kanttekening geplaatst bij de conclusies waar het gaat om uitspraken over de Drentse bevolking, over de populatie. Tot mijn blijde verrassing leidde dit afgelopen vrijdag tot een toelichting 'Representativiteit inwoners peiling', als aan 'alweer' lof voor Lexnova voor die aanvulling. Maar als ik diepgaand zou ingaan op die aanvulling, dan zal mijn bijdrage het karakter van een statistisch debat krijgen en daar zou ik ongetwijfeld alle aanwezigen hiermee de gordijnen in jagen. En dat wil ik vermijden, want u moet maar weer zorgen dat bij dat beklimmen van die gordijnen anderhalve meter afstand gehouden wordt. Dat lijkt me een zware taak, dus ik zal het niet hebben over de statistische onderbouwing. Ik sluit me aan bij collega Uppelschoten wat dat betreft. Hij slaat, statistisch gesproken slaat hij wat mij betreft de spijker op de kop. Toch zijn er dan, als je niet naar de representativiteit kijkt, zijn er toch nog een aantal zaken die mij zeer de wenkbrauwen doen fronsen. Bijvoorbeeld, in paragraaf 2.1 op pagina 11 en verder. Daar wordt gesproken over de wettelijke grondslag draagvlak en participatie. En het gekke is op 23 september hebben wij geboeid geluisterd naar een masterclass van professor Douwe Jan Elzinga, onze eigen staatsrecht geleerde. En het gekke is, dat datgene wat in het Lex- nova rapport vermeld staat en wat professor Elzinga ons verteld heeft over de wettelijke grondslag van de organisatie van rechts, staat haaks op mekaar. Dus de vraag aan de gedeputeerden en aan de mede fractie, aan de medeleden van Provinciale Staten is, wie geloven jullie nou eigenlijk? Ofwel Elzinga, ofwel Lexnova, maar allebei tegelijk? Dat kan niet. Dan wat betreft de aanbevelingen. Op het eerste gezicht lijken die van een hartverwarmende eenvoud en helderheid, maar als je verder gaat lezen dan blijkt dat die aanbevelingen van, ga alsjeblieft zo snel mogelijk met omwonenden en betrokkenen praten en neem hun dingen serieus, als je verder gaat lezen, dan blijken die zaken toch wat anders te zijn, want dan maakt dat standpunt maakt plaats voor dirigisme.

De voorzitter: Mevrouw Kleine Deters heeft een vraag aan u. Mevrouw Kleine Deters.

Mevrouw Kleine Deters: Dank u wel voorzitter. Even toch meneer Drukker, het is een onderzoeksrapport in opdracht van onszelf en de Commissie van Onderzoek is samengesteld uit de Statenfracties, dus ik veronderstel dat u de vraag meer aan de partijen zou willen stellen dan de gedeputeerden, want die staan volgens mij los van dit rapport.

De heer Drukker: Dat zei ik toch ook? Ik zei toch, ik ben benieuwd hoe de mede aanwezigen in deze zaal, daarmee bedoel ik u en de anderen, hierop zouden reageren. En de vraag, daar help ik u nog even aan herinneren was: "Gelooft u Elzinga of gelooft u het rapport? Een van de twee, allebei kan niet.

Mevrouw Kleine Deters: Ik dacht te horen dat u zei van, ik ben benieuwd wat de gedeputeerde daarvan vindt. Maar dan…

De heer Drukker: Nou tevens… Dan bedoelen we hetzelfde. Dat neem ik en passant mee als dat kan. Heel graag.

De voorzitter: Prima. Even kijken. De heer Pruisscher wilde een interruptie plaatsen. Ga uw gang.

De heer Pruisscher: Nou ik ga toch proberen om beide te doen meneer Drukker. Ik heb gelukkig les gehad van meneer Elzinga, dus ik snap een beetje waar die over praat.

De heer Drukker: Dan zult u zonder twijfel bovenmenselijke hulp bij nodig hebben, maar dat is u wel toevertrouwd.

De heer Pruisscher: Ja ook dat nog eens. Ja. Wat de heer Elzinga natuurlijk aangaf, was dat er vanuit een strak conceptueel denken over de staatsinrichting, de vorming van rechtse regio's enigszins dubieus is. En vanuit zijn positie als hoogleraar staatsrecht klopt dat natuurlijk. Waar het Lex- nova rapport van uitgaat, is dat de RES-regio's gevormd zijn als vrijwillige samenwerkingsverbanden tussen gemeenten, provincies en waterschappen. En dat is voor hun dus de status quo en gaan ze van uit. En dat heeft in principe wel wettelijke status, maar is dus niet volgens conceptueel staatsrechtelijk denken uitgedacht.

De heer Drukker: Ik ben buitengewoon blij met deze reactie van collega Pruisscher, want dat is precies in lijn met mijn laatste zinnen. U zult zich ook herinneren, want ik heb u daar gezien en wij hebben daar bij die masterclass gezeten, dat een van de punten van Elzinga is, dat vooral op het terrein van het klimaatbeleid, er voortdurend nieuwe lichamen, organisatorische, overheidslichamen in het leven worden geroepen, die niet gebaseerd zijn op een wettelijke grondslag, die niet gebaseerd zijn in de wet, maar die wel allerlei overheidsmachtstaken aan het overnemen zijn en kunnen uitvoeren. Dat was, dat zijn we met elkaar eens. En kijk, nu ben ik bij de laatste zin…

De voorzitter: Dan is het handig dat de heer Pruisscher eerst nog even reageert, voordat u uw laatste zin uitspreekt. Wil de heer Pruisscher nog reageren? Oké. Nee.

De heer Drukker: Dan komen we nu aan uw laatste zin. In het Lexnova-rapport zien we weer precies hetzelfde. Dat is, er wordt gepleit voor het creëren van een werkconferentie van en voor de Drentse volksvertegenwoordiging, die de afstemming van de RES moet organiseren. Dat was nou exact datgene waar Elzinga op wees, kijk, daar moet je voor uitkijken. Want ook die Drentse, die werkconferentie, die bestaat al. Daarbij sluit ik aan bij collega Uppelschoten, is gelijk, die bestaat al. U zit er namelijk middenin op dit moment. En die werkconferentie is dus volstrekt overbodig. Sterker nog, zou in conflict kunnen komen met de werkelijke volksvertegenwoordiging, en dat zijn wij hier. Dus om die reden voorzitter zullen wij uw verzoek om de aanbevelingen over te nemen, niet honoreren. En we zouden verbaasd zijn als andere fracties zich niet onverwijld bij ons zouden aansluiten. Dat zou namelijk niets anders kunnen betekenen, dan dat ze bereid zijn een belangrijk deel van hun wettelijke taak te delegeren naar een niet gekozen openbaar lichaam zonder enige wettelijke grondslag. En wie dat niet gelooft, die moet ik aanraden om zijn licht eens te gaan opsteken bij onze eigen professor Douwe Jan Elzinga. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel heer Drukker. Dan geef ik nu het woord aan de heer Schoenmaker van Sterk Lokaal.

De heer Schoenmaker: Dank u wel voorzitter. Draagvlak en participatie in de energietransitie. De fractie van Sterk Lokaal Drenthe heeft kennisgenomen van het onderzoek en aanbevelingen die in het rapport opgesteld zijn door Lexnova. Het tot stand komen van het rapport en het traject hoe het te behandelen in de commissie en in de Staten nu was bijzonder. Echter heeft de heer Nijmeijer daar in zijn rol als voorzitter van de Commissie van Onderzoek al een toelichting op gegeven. Voor vandaag wil ik mij beperken tot een aantal aanbevelingen. De fractie van Sterk Drenthe onderschrijft de aanbevelingen en kan daarmee instemmen. Een draagvlak creëer je alleen door open en transparant te zijn over het proces en de wijze van het proces. We zitten al in een energietransitie en daardoor is draagvlak dus essentieel. In de volksvertegenwoordigende rol vindt onze fractie het zeer van meerwaarde om regionale bijeenkomsten, zoals de laatste keer in het gemeentehuis van Assen waar

zowel raadsleden als Statenleden waren uitgenodigd, te blijven organiseren. Het belang van regionale bijeenkomsten zien we als groot pluspunt. Monitoring. Een controlerende rol van de PS is zeer belangrijk. Het ontwikkelen van een laagdrempelig dashboard om goed te kunnen monitoren, spreekt de fractie van Sterk Lokaal Drenthe zeer aan. Ik wou even reageren. Een opmerking die ik vandaag gehoord heb, dat de klimaatparagraaf dat die belangrijker is dan de COVID-19 crisis. Ik kan dat niet helemaal beoordelen en ik vond het nogal bagatelliserend. De huidige status is dat er meer dan een miljoen mensen overleden zijn aan het COVID-19 virus en dat voor een volledige ontwrichting wereldwijd van de economie en op sociaal vlak verantwoordelijk is. Dus ik weet niet welke van de beide het meest zwaar weegt, maar ik neig naar de tweede. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel heer Schoenmaker. Dan geef ik het woord aan de heer Mäkel van de SP.

De heer Mäkel: Ja dank u wel voorzitter. Nou de SP is heel blij met het Statenstuk wat nu voor ons ligt en we zijn ook mede-indiener van de motie Klimaat paragraaf. Het zal u niet verbazen dat we dat allemaal steunen. En we zijn, ik wil eigenlijk aansluiten bij de woorden van mevrouw Potharst, dat de SP ook heel benieuwd is naar de reactie van de Gedeputeerde Staten.

De voorzitter: Mevrouw Zwaan van de VVD.

Mevrouw Zwaan: Dank u wel voorzitter. Tijdens de commissievergadering van 16 september jongstleden hebben we het rapport ‘Draagvlak en participatie in de energietransitie’ besproken en onze fractie heeft deze ook geagendeerd voor deze Statenvergadering. Wat is draagvlak? Draagvlak creëren betekent, ervoor zorgen dat je van tevoren ondersteuning en goedkeuring verwerft voor plannen die je wilt gaan uitvoeren of beslissingen die je wilt gaan nemen. Participatie betekent actieve deelname. Wanneer over participatie wordt gesproken, is er altijd sprake van een subject en een object. Een persoon of een groep die deelneemt, het subject, en datgene waaraan zij deelnemen, het object. Onze fractie hecht er nogmaals waarde aan om te benadrukken dat wij draagvlak voor onze inwoners en participatie van onze inwoners in deze veelomvattende energietransitie van groot belang vinden. Voorzitter, we zijn echter nog niet overtuigd van de kwaliteit van het onderzoek en we blijven erbij dat we ook geen rol voor PS in het geheel zien in het verwerven van draagvlak. Het is aan de politieke partijen in PS en in de gemeenten om dat te doen. Zelf de boer op, in gesprek en doen wat goed is voor Drenthe. De PVV noemde het ook al. Ook constateren we dat de enigszins kromme constructie waarin GS werd gevraagd de acties voor PS over te nemen, is verwijderd. We hebben naar aanleiding van onze inbreng de gedeputeerden gevraagd hoe hij tegen de aanbevelingen die door Lexnova worden gedaan, aankijkt. Drie aanbevelingen aan PS zijn rollen van PS, in welk onderwerp dan ook. Volksvertegenwoordigend, kaderstellend…

De voorzitter: Mevrouw Zwaan, er is een vraag voor u van de heer Bos van GroenLinks.

Mevrouw Zwaan: Oké.

De heer Bos: Ja, ik begrijp dat mevrouw Zwaan net ingaat op mijn vraag zeg maar. Ik wou graag, als ze een ander rapport gelezen hadden, over dat wij de boer op zouden moeten om draagvlak te zoeken, maar ik hoor net dat ze ingaat over de drie rollen van PS, die wij kunnen bevestigen of beter uit kunnen spelen.

De voorzitter: Dus mevrouw Zwaan vervolgt haar betoog. En dan kijken we of dat een antwoord is op uw vraag. De heer Pruisscher heeft ook nog een vraag. Gaat uw gang.

De heer Pruisscher: Ja dank u wel. Ik had eigenlijk ook wel dezelfde vraag, omdat ik ineens heel andere definities hoor over draagvlak en acceptatie dan in de rapporten worden er gegeven. Dus misschien kan mevrouw Zwaan dan ook aangeven waar ze die vandaan haalt.

De voorzitter: Helder. Mevrouw Zwaan.

Mevrouw Zwaan: Goed. Zal ik eerst antwoord geven op de vraag? Die definities zijn gewoon op te zoeken, dus in die zin is dat wat mij betreft de definitie van draagvlak en participatie. En ik denk dat dat ook belangrijke definities zijn. En het is natuurlijk aan een partij om dit te interpreteren. Dat is, u kunt hem anders interpreteren dan ik. Dus dat hoeft niet per se een op een te zijn overgenomen in dit rapport. Ik citeer alleen wat verstaan wordt over het algemeen over draagvlak en participatie en wat daar de definitie van is.

De voorzitter: De heer Pruisscher.

De heer Pruisscher: Ja dat was denk ik ook een van de doelen van dit onderzoek, om een soort gelijkwaardig informatieniveau met elkaar af te spreken, waar we het dan over hebben met dit soort definities, want die gaan nogal inderdaad alle kanten uit. Vandaar dat ze er ook bij staan. Maar als we er dan alsnog allerlei andere definities gaan bijhalen, dan wordt het lastig voorzitter. Dus ik betreur dit wel enigszins.

De voorzitter: Mevrouw Zwaan.

Mevrouw Zwaan: Maar dat is ook wel wat er dan ook proberen enigszins aan te geven, dat het dus ook niet PS is die die definities bepaalt, omdat dat gewoon iets is wat ook vanuit de partijen denk ik belangrijk is om op te halen bij onze inwoners en niet als PS in het algemeen. Maar goed. Laat ik even verder gaan in mijn betoog. Misschien dat dat dan helder wordt. De aanbevelingen die gedaan zijn, daar hebben we de gedeputeerde ook inderdaad een vraag over gesteld, hoe hij daar tegenaan kijkt. En wat ik al aangaf, de volksvertegenwoordiger, de rol, de kaderstellende en de controlerende rol, dat zijn gewoon rollen van PS. En de andere drie zijn wat onze fractie betreft daarin naadloos verweven, het actieve informeren, voorlichten van inwoners, kosten-batenanalyse maken, kosten- baten eerlijk verdelen, en transparant handelen. Dus concluderend voorzitter, om al deze genoemde redenen zal de VVD, maar dat mag duidelijk zijn, niet instemmen. Dank u wel voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel mevrouw Zwaan. De heer Pruisscher van de ChristenUnie.

De heer Pruisscher: Ja dank u wel voorzitter. Tijdens de commissie behandeling is door mijn collega al de waardering voor dit rapport uitgesproken en dat wij daar grote grote waarde aan hechten. Dus dat heb ik bij deze nogmaals gedaan, dan hoef ik dat verder ook niet weer te doen. Er ontstond tijdens de commissie wat discussie over de staatsrechtelijke verhoudingen ten aanzien van het aannemen of overnemen van de aanbevelingen. En u merkte al wel, ook daar begint mijn hart wat sneller van te kloppen. Dus dat nodigt toch uit om daar verder over na te denken. Nu is dat opgelost door de tweede besluittekst weg te halen. En daarmee blijft mijns inziens wel een beetje in het midden wie wat nou gaat doen. De eerste drie aanbevelingen gaan inderdaad een beetje over de vraag van, wat doet u nou GS op dit terrein daarmee? En ik hoorde van GroenLinks al de vraag van, hoe kunt u dat in beeld brengen en noteren hoe u daarmee omgaat. Want tijdens de commissie behandeling heeft u dat eigenlijk al wel aangegeven. Als het gaat om de kaderstellende rol en controlerende rol van PS, vind ik het terecht dat het implementeren daarvan of in beeld brengen daarvan niet bij GS ligt, maar bij ons zelf. En ik kan me zo praktisch heel goed voorstellen dat we bij de oplegnotities vanuit de griffie bijvoorbeeld, regelmatig een herinnering krijgen, goh denkt u nog eens aan die aanbevelingen? Zo zie

ik dat een beetje voor me. Dus dat zou heel goed op die manier kunnen. En voor de laatste aanbevelingen, om een werkconferentie te organiseren of althans de behoefte daarvoor te peilen, dat zou inderdaad verder opgepakt kunnen worden door de Commissie van Onderzoek, die daartoe de statenonderzoekers opdracht geeft. En als ik dan op dat laatste nog even mag reageren op de heer Drukker. Dat wordt niet een soort algemene vergadering van volksvertegenwoordigende organen die samen een bevoegdheid krijgt. Dat wordt puur om een beetje te voelen aan elkaar hoe we in de wedstrijd zitten, omdat we wel als volksvertegenwoordigend orgaan een gedeeld belang hebben bij de RES. En die gezamenlijk in afzonderlijkheid moeten vaststellen. Dus er zit gewoon wat moeilijkheid in het hele systeem, dat we op die manier een beetje willen aftasten. Dus daar wordt niks aan bevoegdheden afgegeven. Die liggen nog steeds hier bij PS, maar ook bij de gemeenteraden en de algemene besturen van de waterschappen. Dat is nou juist de hele ingewikkeldheid van het systeem. En tot slot, als ik nog mag reageren op de motie. Ook daar worden wij enthousiast van, omdat we moeten erkennen dat de klimaatopgave niet iets is voor een gedeputeerde wat alleen maar over klimaat en energie gaat, maar over alle beleidsterreinen moet gaan. En het dus goed is dat er van tevoren bij de voorstellen wordt nagedacht door GS wat de gevolgen daarvan zijn. Misschien is impact teveel en diep gemeten, maar dat daar van tevoren over nagedacht wordt, kan onze steun hebben. Zeker. Dank u.

De voorzitter: Dank u wel heer Pruisscher. De heer Zwiers van de Partij van de Arbeid. Oh, de heer Uppelschoten heeft een vraag voor de heer Pruisscher.

De heer Uppelschoten: Ja dat gaat over de ingewikkeldheid van de werkconferentie. Kijk er zijn verschillende partijen die democratische, of democratische legitimiteit hebben, de gemeenteraden, de Provinciale Staten en de waterschappen. Maar als er nou iets besloten moet worden wat de hele provincie raakt, wat de ruimtelijke kwaliteit raakt? Ruimtelijke kwaliteit van de provincie is toch een, ik zou zeggen een dominante verantwoordelijkheid van de provincie? De provincie hoort daar dan de eindverantwoordelijke voor te zijn en het besluit te nemen of het wel of niet kan gebeuren? Dat is toch niet een optelsom van alle besluiten van die andere partijen?

De voorzitter: De heer Pruisscher.

De heer Pruisscher: Voor zover het om de Regionale Energie Strategie gaat, hebben alle gemeenteraden daar ook hun bevoegdheden in. En in zekere zin heeft meneer Uppelschoten gelijk, dat we gewoon een provinciale omgevingsvisie en -verordening hebben, waar ook kaderstellend voor alle gemeenten regels in staan en waar gewoon aan gehouden moet worden.

De voorzitter: De heer Uppelschoten.

De heer Uppelschoten: Ja, maar mijn vraag is, kijk er komt op een gegeven moment, komt er zoiets als een RES. Maar goed, dat is een beetje de discussie die we zo meteen krijgen. Daar moet een klap opgegeven worden. Dat kan niet zo’n werk- conferentie doen, dan kan je wel mekaar aftasten. Wie neemt nou uiteindelijk het besluit of zo'n RES ja of nee goed is voor Drenthe? In mijn opvatting is dat altijd Provinciale Staten. Want daarvoor is Provinciale Staten, over alle besluiten die de hele provincie raken om daar een democratisch gelegitimeerd besluit over te nemen. En niet een werkconferentie of wat voor gremie dan ook. Ik bedoel, dan kan je in een netwerkorganisatie alles regelen en alles oplossen, maar zo doen we dat net niet in een democratie.

De voorzitter: De heer Pruisscher, tweede keer.

De heer Pruisscher: Ja, niet in een netwerk of een conferentie. Ja, in PS, maar ook in alle gemeenteraden en ook in alle waterschapsbesturen.

De voorzitter: Hartelijk dank. Dan gaan we naar de heer Zwiers van de Partij van de Arbeid.

De heer Drukker: Mag ik nog even mevrouw de voorzitter?

De voorzitter: Ja, de heer Drukker.

De heer Drukker: Ik ben altijd zo onder de indruk van de welsprekendheid van de heer Pruisscher, ik raak helemaal in de war. En de vraag is simpelweg, is hij nou voor of tegen die werkconferentie?

De voorzitter: De heer Pruisscher.

De heer Pruisscher: Nou ja, ik vind het toch wel een hele eer dat ik de heer Drukker in de war breng, maar ik ben voor die werkconferentie.

De voorzitter: De heer Drukker. Dat is dan helder.

De voorzitter: Gelukkig. En daar gaan we nu naar de heer Zwiers van de Partij van de Arbeid.

De heer Zwiers: Nu mag het echt voorzitter? Dank u wel. Tijdens de commissie hebben we als de Partij van de Arbeid al uitgesproken wat voor ons de speerpunten zijn. En dat zijn punten die we gelukkig ook in het rapport toch ook breed terug kunnen lezen. Dat zijn het eerlijk delen van lusten en lasten en de bestrijding van energiearmoede, vroegtijdige participatie van bewoners, daar hebben we tijdens de commissie ook onze zorgen al over uitgesproken, en lokaal eigenaarschap in plaats van de macht bij de grote partijen. Het zijn punten die we los van dit onderzoek ook al meerdere malen hebben genoemd en waar het college werk van maakt. En de gedeputeerde gaf tijdens de commissie al aan, dat veel van de punten lopend beleid zijn of in ontwikkeling zijn. De vraag komt dan op, wat is er aanvullend? Wat moet er nog en wat zit er in de aanbevelingen wat we nu nog niet doen? Want als er een ding uit het rapport duidelijk wordt, is dat de Drentse inwoners overtuigd zijn dat we werk moeten maken van de energietransitie. Er is breed draagvlak om hier invulling aan te geven. En daarbij worden wel een aantal kaders aangegeven, waar de Partij van de Arbeid het als een verplichting naar de Drenten ziet om hier invulling aan te geven. Als je vraagt, moet je ook leveren. En de aanbevelingen, eigenlijk heeft de heer Pruisscher dat ook al op een prachtige manier verwoord, nogmaals de complimenten, zien wij eigenlijk als input voor verdere uitwerking van GS. En die kunnen wij, die aanbevelingen kunnen wij steunen. We zien dit eigenlijk als een soort van initiatiefvoorstel van PS voor GS. En misschien moeten we daarbij ook wel wat wennen aan onze rol waarin we zelf wat meer leidend zijn en niet alleen afwachten op de voorstellen die van GS komen. Voor de Partij van de Arbeid is draagvlak voor de energietransitie een cruciale randvoorwaarde. En de mogelijke overlap die er nu zit met alles wat er vanuit GS al is ingezet, wordt bij de verdere uitwerking wel opgepakt. We pakken het wat dat betreft praktisch op. En wat betreft draagvlak en participatie voor energietransitie doet de Partij van de Arbeid liever dingen dubbel dan helemaal niet. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel heer Zwiers. En tot slot mevrouw Vedder van het CDA.

Mevrouw Vedder: Dank u wel voorzitter. De energietransitie is geen technisch vraagstuk, het is een sociaal vraagstuk. En voor het CDA is een sociale energietransitie dan ook heel belangrijk. Haalbaar en betaalbaar, draagvlak, participatie, lokaal eigenaarschap, allemaal dingen die we erg belangrijk vinden en terugvinden in het rapport van Lexnova. We herkennen ons dus in die zin ook in de

aanbevelingen van Lexnova en ik wil met name even inzoomen op aanbeveling 2 en 4, waarin gevraagd wordt om een programmatische aanpak te ontwikkelen voor een sociale energietransitie en om beleid vast te stellen om lokaal eigenaarschap te stimuleren. Dat zijn twee zaken die wij zeer onderschrijven en heel belangrijk vinden, maar die niet zo makkelijk vorm te geven zijn. Wat dat betreft willen we met name op deze aanbevelingen dus ook zeer onze oproep en aanmoediging eigenlijk uitspreken, om van deze twee zaken echt werk te maken. Dat betekent ook werk voor onszelf en hier misschien ook wel wat meer regie op te durven voeren. En ik ben heel benieuwd hoe de gedeputeerde aankijkt tegen specifiek deze aanbevelingen, hoe we daar het beste invulling aan kunnen geven, want ik ben het met de PvdA van harte eens dat we in die zin een belofte hebben in te vullen naar onze inwoners, en wanneer we hier meer over horen en verder over kunnen spreken. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel mevrouw Vedder. Ik constateer dat wij aan het eind zijn gekomen van de beraadslagingen in de eerste termijn van de zijde van de Staten en dat het in die zin net iets anders is als bij een collegevoorstel, dat de Staten nu natuurlijk ook onderling elkanders nieren hebben geproefd, als ik me zo mag uitdrukken. En de Staten vragen aan het college om ook een beschouwing te geven over wat hier gewisseld is. Zo moeten we dat over en weer denk ik interpreteren. Dus ik ga vragen aan onze voorman in het college om hier eens beschouwend over te delibereren. Ga uw gang heer Stelpstra.

Gedeputeerde Stelpstra: Ja dank u wel mevrouw de voorzitter. Dat is bijna een uitdaging om hier inderdaad echt een beschouwing te gaan geven. Maar ik weet dat er ook nog meer dingen op de agenda staan, die overigens wel weer verband met mekaar hebben. Er zijn eigenlijk een paar dingen. Laat ik beginnen met dat ik blij ben dat het conceptbesluit is veranderd. Daar heb ik me in de commissie nogal stevig over verbaasd. Meneer Bos noemde dat zelfs verontwaardiging. Nou, dat viel wel mee hoor, maar ik vond het wel wat gek dat aan GS werd gevraagd om iets te zeggen over wat PS moet vinden. En dat is gelukkig goed hersteld. Dus daar ben ik blij om. Tweede opmerking vooraf maar even. Het is ook mooi dat over dit punt in ieder geval wordt gesproken ook in de Staten, want dit is ook een punt wat natuurlijk erg speelt in de samenleving en we komen zo meteen over het RES-proces te spreken. Maar zeker als het gaat om draagvlak en participatie, weet van mij dat in de bijeenkomsten die ik daarvan heb, ik noem het bijeenkomsten, dat daar draagvlak en participatie bijna elke keer aan de orde komt en op de agenda staat. Ik zou me niet verwaardigen en het is ook niet aan ons denk ik, om van alles te vinden over opmerkingen die over het rapport zijn gemaakt. Dat is aan de Staten zelf. Daar gaat wel een interessante staatsrechtelijke discussie ontstaan. En dan gaat mijn hart altijd wel wat sneller kloppen. Nou ben ik geen adept van Elzinga. Toen ik in de collegebanken zat was hij nog een medewerker bij de Rijksuniversiteit. Ik ben door zijn leermeesters geschoold, dus vergeeft u mij dat ik daar dan een beetje op terug moeten vervallen, de heren Vis en Donner, waarvan de laatste overigens niet de geringste is, moet ik, mag ik wel zeggen. Maar wat er wel interessant is wat u zegt, maar ik wil er twee dingen, twee opmerking over maken. Eentje over de organen, en daar kom ik zo meteen nog op bij de RES, we hebben een Drentse energie tafel. Dames en heren laat ik heel duidelijk zijn, daar worden geen besluiten genomen en dat hebt u ook niet meegegeven dat daar besluiten moeten worden genomen. U hebt van tevoren vastgesteld op welke wijze wij een proces in zouden gaan. Daar hebben we gezamenlijk gesprekken over en de besluiten die genomen moeten worden over de zaken die of u regarderen of de waterschappen regarderen of de gemeenten, worden daar genomen in de dagelijkse besturen of in de algemene besturen. En dus dat is nu Staten, dat is in de gemeenteraden of in de algemene besturen. En als voorbeeld noemen wij, maar daar komen we zo meteen nog maar op, de RES. Uiteindelijk, de besluitvorming zal ook hier plaatsvinden en zal ook in gemeenteraden plaatsvinden. Het gaat hier over ieder zijn eigen bevoegdheid. Daaraan gekoppeld, u kent vast wel de beroemde trias politica. Zie ik ook in uw aanbevelingen soms of in uw gedachten als ik dan een beschouwing mag geven, soms de neiging om het verschil tussen de wetgevende

macht en de executieve macht toch een beetje door mekaar te halen. En dat is ook zo'n vraag, wat vindt u ervan als wij van alles zelf gaan doen? Dat is het. U bent zelfstandig orgaan, maar er is niet voor niets een uitvoerende macht en een wetgevende macht. En ik zou zeggen, laten we dat ook mooi zo houden, zodat u de uitvoerende macht, dat is in dit geval het college, ook ter verantwoording kunt roepen en kaders kunt stellen. De tweede opmerking die ik over dit punt wil maken is, eentje die best wel ingewikkeld is, want u spreekt heel veel over draagvlak. En nu kan het zo zijn… En democratie. Dat zijn twee kernbegrippen die ik hoor. En nu kan het zo zijn dat er best heel veel draagvlak voor een voorstel is en misschien denkt u er wel heel anders over. En dan gaat de democratie z'n werk doen. Dus is het voor u denkbaar? Ik zou u bijna een retorische vraag terug willen stellen. Is het voor u denkbaar, dat u als democratisch orgaan een voorstel aanneemt waarvoor veel draagvlak is, maar waar u toch anders over denkt? En dat is een hele ingewikkelde. En dat is precies het proces waar we ook inzitten. We hebben gezegd, we willen heel veel samen doen. Dus adeldom verplicht ook. Je kunt niet blazen en het meel in de mond houden door te zeggen we gaan in gesprek. Maar als we dat gesprek gevoerd hebben, dan gaan we toch onze eigen ding doen. Zou ik zeggen, laten we dat gesprek overslaan, dat scheelt heel veel tijd. Ik weet dat ik hiermee enigszins prikkel, maar dat mag bij een beschouwing, dacht ik.

De voorzitter: Ja, dat is helemaal niet verkeerd. De heer Drukker wenst het woord.

De heer Drukker: Mevrouw de voorzitter, de geachte gedeputeerde stelde een vraag. Het antwoord op die vraag is wat mij betreft: Ja. Dat is een helder antwoord.

De voorzitter: De heer Uppelschoten.

De heer Uppelschoten: De gedeputeerde schetst een situatie waarbij wij een besluit zouden nemen wat tegen het draagvlak van de bevolking ingaat. Nou, dat is een hele bijzonder situatie. En ja, dan zou ik toch maar, dat vind ik niet democratisch, maar ik maak me meer zorgen over de andere situatie. Namelijk dat wij een besluit nemen en dat er geen draagvlak voor is. Ik heb het idee dat dat in het verleden wel eens gebeurd is. Het is leuk dat u een heel academisch en theoretisch probleem opwerpt, maar mijn grote probleem is, misschien zitten wij wel in een bubbel en nemen wij besluiten en denken dat die heel goed zijn, maar zijn er voor die besluit geen draagvlak. Ik hoef alleen maar te herinneren aan de ellende die we in de Veenkoloniën gehad hebben en die nu nog doorloopt trouwens, met vrijdag dat kort geding, op donderdag, maar… Dus het is leuk dat u zo'n situatie schetst, ik maak me meer zorgen over de andere situatie. Met name ondergraven we ook de positie van PS en de vraag die u net ook opriep van, ieder gremium neemt op zijn eigen gebied de besluiten. Natuurlijk. Alle gemeenteraden kunnen besluiten dat iets moet gebeuren. Maar hebben we, is dan alleen maar voor ons tekenen bij het kruisje of hebben wij een aparte verantwoordelijkheid? Willen wij dit wel voor Drenthe? En ik probeer dus te stellen van, wij hebben een aparte verantwoordelijkheid, wij horen te kijken naar de ruimtelijke kwaliteit en misschien wel het welzijn van de hele Drentse bevolking en niet alleen wat goed is voor bepaalde gemeenten. En dat hoor ik u nu zeggen. Het lijkt net wij nemen besluiten, de overheid neemt besluiten…

De voorzitter: Oké, oké. Ik wil de Statenleden het volgende voorhouden. Kijk, ik snap dat deze beschouwingen natuurlijk tot grote hoogten kunnen leiden en ze zijn ook heel wezenlijk, laat ik dat zeggen, maar we kunnen hier natuurlijk wel heel lang over doorpraten. Dus ik wil ook de Statenleden voorhouden dat dit een onderzoek is geweest, wat de Statenleden primair regardeert en ik denk secondair GS. Dus dat betekent dat ik nu ook aan onze gedeputeerde ga vragen om zo geserreerd mogelijk zijn beschouwing tot een afronding te doen komen. En dan doen we nog een tweede ronde, kort wat mij betreft, want ja, ik zit hier ook om uw tijd een beetje te bewaken. De heer Stelpstra.

Gedeputeerde Stelpstra: Ik begrijp dat, maar het gaat wel om een wezenlijk punt, omdat het elke keer terugkomt en elke keer ook in de discussie, vind ik ook lastig maakt, omdat we afspraken maken hoe we een proces in gaan zetten. En dan mag je ook verwachten dat als je zo'n proces ingaat, dat je daar ook iets mee doet met wat er uitkomt. En dat is een situatie, en ik vond, meneer Drukker was daar zeer, zeer expliciet in, en staatsrechtelijk is dat zeer correct denk ik, u hebt uw eigen verantwoordelijkheid en daar zal dit college, zal ik ook persoonlijk nooit en te nimmer aan tornen. Maar je moet wel heel goed kijken welke verwachtingen je wekt. Ook als je met zo'n, en dan kom ik toch bij dit onderzoek, wanneer je heel veel in participatie en draagvlak zoekt en je gaat met iedereen in gesprek, dan moet je je afvragen of hoe je je democratisch rol aan het eind in wilt vullen. Daar moet je dan aan het begin wel even heel zuiver over zijn en zelfs vragen of je dan wel zo'n proces in wilt gaan. Dat is wat ik wil zeggen. Je kunt niet zeggen van, meneer Uppelschoten in uw betoog spreekt u zichzelf bijna tegen, u zegt wij gaan erover, maar ik vind altijd wel dat draagvlak, dat is mijn graadmeter. En dat mag, dat mag uw graadmeter zijn, maar ik zou bijna zeggen, huur dan een enquêtebureau in, kom hier niet met z'n allen samen en laten we dat op die manier doen. Dat scheelt heel veel tijd en heel veel kosten. Ik ga nu heel kort nog in op de motie. Die zal het college, ik zeg het maar direct, ontraden. Ik ga er even vanuit dat u een klimaatparagraaf bij Statenvoorstellen bedoelt, want dat was niet helemaal helder uit het stuk, want die vrije interpretatie heb ik er maar aan gegeven. Er komen steeds meer paragrafen bij zo'n Statenvoorstel. Professor Frissen sprak ooit, wij zijn dan de ene helft van het jaar aan het plannen en de andere helft van het jaar aan het controleren en uit te leggen waarom het niet gelukt is met de planning. Dat krijgen we met dit soort dingen ook een beetje. Als we steeds meer paragrafen krijgen, dan komen we, richten we daar onze aandacht op en minder op het werk wat gedaan moet worden. Plus dat u rapportages krijgt bij de begroting. Dat is ook afgesproken en dat zal als het aan mij ligt bij de volgende jaarrekening gebeuren, wat is de staat van de klimaatmaatregelen dwars door alle portefeuilles heen. Dat is ook afgesproken in het coalitieakkoord dat we dat zouden doen. U krijgt bij de verschillende energietransitieplannen regelmatig rapportages, dus ik wou niet nog meer rapportages doen. Dat zeg ik ook in de richting van meneer Bos, u vraagt om ook schriftelijke rapportages. Wij doen wat we doen via de gebruikelijke weg. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel gedeputeerde Stelpstra. Ik ga over naar de tweede termijn en ik kijk nog even naar de heer Nijmeijer of die nog iets wil toevoegen.

De heer Nijmeijer: Ja het lijkt me wel handig om even een korte reactie te geven. Hoewel de meeste fracties geen vragen direct aan de Commissie van Onderzoek hebben gesteld, lijkt het me wel goed om even nog een reactie te geven op met name de PVV. De heer Uppelschoten schoot nogal behoorlijk op de Commissie van Onderzoek. En ik moet toch ook constateren dat de PVV zelf deel uitmaakt van de Commissie van Onderzoek en wij in de Commissie van Onderzoek alle ruimte krijgen om de representativiteit van het rapport met elkaar te bespreken, diepgaande vragen te stellen naar de onderzoekers. En dan doet het mij gewoon wel heel erg veel pijn als voorzitter om nu te moeten constateren dat u uw vertegenwoordiging in de commissie klaarblijkelijk anders interpreteert als wat ik van u nu hoor. En vooral als u stelt dat dit propaganda is. Daar wil ik me graag verre van houden. Datzelfde geldt ook een beetje voor de reacties van de heer Drukker, hoewel daar wel een andere nuance in zit. Ik hoop gewoon dat alle partijen in de Commissie van Onderzoek een bijdrage leveren aan het tot stand komen van goede rapporten met elkaar en dat wij, als het rapport hier ligt, wij hier kunnen beperken tot de inhoudelijke discussie en niet tot een procesmatige discussie of het rapport wel of niet te accepteren is. Dat wou ik nog even als toelichting geven.

De voorzitter: Dank u wel. Dat was namens de Commissie voor Onderzoek. Dan kom ik bij mevrouw Potharst.

Mevrouw Potharst: Ja dank u wel voorzitter. Ik wou in ieder geval even aansluiten bij wat de voorzitter van de Commissie van Onderzoek zegt, dat neemt me eigenlijk de woorden uit de mond, ik vind het jammer dat het zoveel over de methode gaat, terwijl de inhoud wat mij betreft minstens zo belangrijk is. En in tweede termijn wou ik eigenlijk nog expliciet ook een aantal fracties, die zich nog niet hebben uitgesproken over de motie, vragen of die misschien in tweede termijn dat willen doen. Wat ons betreft houden we de motie ieder geval aan. En ik wou in reactie op gedeputeerde Stelpstra zeggen dat het helemaal niet zo ingewikkeld moet zijn om een klimaatparagraaf te maken. Immers, bij onze Statenvoorstellen wordt ook altijd iets gezegd over de economie en werkgelegenheid. Dus op het gebied van klimaat, een van de belangrijkste voornemens ook vanuit dit college, lijkt ons niet zo ingewikkeld om dat ook gewoon toe te voegen aan de Statenvoorstellen.

De voorzitter: Ja, even voor de helderheid, u houdt de motie niet aan, maar u brengt hem wel in stemming.

Mevrouw Potharst: Ja dat bedoel ik. Sorry.

De voorzitter: Nee, goed dat… Mevrouw Kleine Deters.

Mevrouw Kleine Deters: Ja voorzitter. Toch even een reactie. Omdat mijn fractiegenoten in de Commissie van Onderzoek zitten, ben ik woordvoerder op dit onderdeel. We hebben duidelijk afgesproken dat we sec op de inhoud in willen gaan. We hebben kennisgenomen van het verloop van de discussie en ik zal in ieder geval in mijn fractie bespreken om in de Commissie van Onderzoek met elkaar toch eens te hebben over rol, functie, verwachtingen en de taak. Hoe omgaan in de Commissie van Onderzoek met inderdaad onderzoeken die we laten verrichten. Want een aantal zaken vind ik wel verrassend. Maar ook de voorzitter is daar net op ingegaan, dus wat betreft D66 gaan we dat in ieder geval de volgende Commissie van Onderzoek maar eens even agenderen, omdat we ook nog willen proberen te spiegelen wat onze inbreng daar is en de verantwoordelijkheid die we daarin hebben. Dank u wel.

De voorzitter: De heer Bos van GroenLinks.

De heer Bos: Ja, ik wil ook nog graag even ingaan op wat de gedeputeerde ons juist verteld heeft over zijn advies ten aanzien van de motie. Wij begrijpen dat er inderdaad een in de P&C-cyclus ingegaan wordt op klimaat, wat met nieuwe besluiten natuurlijk anders is. Gezien de urgentie van onze klimaatproblematiek vinden wij dat nieuwe besluiten eigenlijk op voorhand al getoetst kunnen worden aan de klimaat- doelstellingen. Dus vandaar dat wij deze motie dan ook mede indienen. Hoe kijkt de gedeputeerde daarnaar? Want nu doen we het dus op voorhand en in de P&C-cyclus is vaak een beschouwing achteraf van gevoerd beleid.

De voorzitter: Dank u wel heer Bos. De heer Uppelschoten van de PVV.

De heer Uppelschoten: Dank u wel mevrouw de voorzitter. Ik heb het idee dat wij in de Staten altijd, over welk stuk dan ook, onze mening mogen geven en dat zullen we ook blijven doen. Als dat betekent dat als een stuk uit de commissie komt, dat dat dan een hamerslag is en dat hier niks meer gezegd moet worden, dat lijkt me van de gekke. Dan zetten we PS helemaal buitenspel. Een tweede opmerking over de onderzoeksopzet. Dit rapport leidt tot de conclusie voor een aantal bij jullie dat 75% van de Drentse bevolking voor de energietransitie is. Dan ga je kijken van, ja maar op grond waarvan wordt dat dan gezegd? Dan ga je met wat statistische dingen bezig en dan zie je dat die conclusie heel voorbarig is. Maar dat het een politiek instrument wordt, namelijk dat je op grond van dit

onderzoek, wat volgens mij rammelt, dit soort conclusies kan trekken. Dus daarom is er een discussie over, wat is eigenlijk de representativiteit van dit onderzoek? En als ik het heb over propaganda…

De heer Bos: Voorzittee

De heer Uppelschoten: dat was aanbeveling 1.

De voorzitter: De heer Bos van GroenLinks heeft een vraag aan de heer Uppelschoten die net over zijn tijd heen gaat. Dus die ga ik straks ook vragen om zijn tweede termijn snel af te ronden. De heer Bos.

De heer Bos: Ik vraag me eigenlijk af meneer Uppelschoten, u geeft weer woord over de inhoud van het onderzoek, maar volgt u niet, zeg maar, het betoog van de voorzitter van de commissie dat u zegt van, als we in de commissie een onderzoek goed af kaderen, kunnen we daarna hier een politieke discussie houden en niet zozeer over de inhoud van het onderzoek.

De heer Uppelschoten: Nee, maar…

De voorzitter: De heer Uppelschoten.

De heer Uppelschoten: Dat is toch te gek voor woorden wat je nou zegt. Natuurlijk, hier in PS mogen wij van alles praten. Als er onderzoek komt, dan zullen we het over de inhoud hebben, maar ook over de manier waarop dat onderzoek heeft plaatsgevonden. Dat is niet een afgemaakte zaak en het domein van de commissie. Sterker nog, als ik iets moet zeggen, de commissie heeft daar een flop aan gemaakt. Die hadden nooit akkoord moeten gaan met zo'n onderzoek. Ik bedoel, dat is nu mijn opmerking die ik hier dan maak over de commissie. En een, dan rond ik mijn tweede termijn af, als er gezegd wordt bij de aanbeveling 1, dat een goede informatievoorziening is bedoeld als eerste stap om draagvlak en acceptatie te creëren, dan denk ik, weten ze wel wat ze zeggen, wat ze schrijven, als dit opgeschreven wordt. Goede informatievoorziening is dat mensen een zelfstandig oordeel kunnen vellen en ja of nee kunnen zeggen en niet dat informatievoorziening bedoeld is om draagvlak te vergroten. Dan heet dat propaganda of in de gewone wereld, reclametaal. Dat willen we toch niet? En dat staat er verdorie.

De voorzitter: Ik zie dat de voorzitter van de commissie wil reageren. De heer Nijmeijer.

De heer Nijmeijer: Ja, want ik krijg het gevoel dat, hij heeft het iedere keer over ‘jullie’ rapport. Het is niet ons rapport. Het is een rapport van Lexnova. Wij hebben dit rapport uit laten voeren in opdracht van PS, van u. En u bent bij de vraagstelling, u bent bij de onderzoeksvraagstelling betrokken geweest, uw commissielid is daarbij betrokken geweest, is ook betrokken geweest bij de uitkomsten van het onderzoek. U hebt het rapport al in december gezien. U hebt, vanaf december hebt u de tijd gehad om met de Commissie van Onderzoek hierover in conclaaf te gaan. En u gaat nu los. Dat is mijn opmerking.

De voorzitter: De heer Uppelschoten.

De heer Uppelschoten: En dan dat ik nu losga, betekent dat het minder waardevol is, dat had ik een halfjaar geleden moeten doen? Reageer maar op wat ik zeg inhoudelijk. Dat lijkt me veel belangrijker.

De voorzitter: De heer Uppelschoten is aan het eind gekomen van zijn betoog. Even kijken, de heer Drukker van Forum voor Democratie.

De heer Drukker: Ja ik begrijp, ik zal het heel kort houden. Ik begrijp uit de reactie, dat de heer Uppelschoten op een aantal hele lange tenen is gaan staan in deze vergadering en daar doe ik graag nog even aan mee. Zijn veronderstelling was, stel nou eens even dat wij hier in deze vergadering iets zouden beslissen, waar buiten deze vergadering heel anders over gedacht wordt. Stel dat die mogelijkheid er is. Nou, laten we nou even eerlijk zijn, daar zijn we met de RES aan alle kanten mee bezig. Want als er buiten deze vergadering over de RES unanimiteit of grote eensgezindheid zou bestaan dat die op deze wijze uitgevoerd moet worden, dan was de noodzaak om draagvlak te creëren niet aanwezig. Die was er namelijk al en dat wist iedereen. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel heer Drukker. Dan kom ik bij de heer Schoenmaker van Sterk Lokaal.

De heer Schoenmaker: Dank u wel voorzitter. Ik wou in ieder geval even de steun ook geven aan de voorzitter van de Commissie van Onderzoek. En de heer Uppelschoten hoor ik een aantal zaken zeggen rondom die commissie. De stukken waren inderdaad langer bekend en ik zou zeggen instrueer uw eigen commissielid en dat was een betere plek geweest wellicht. Dan kunnen we hier rustig de discussie voeren. Maar u bent zelf vertegenwoordigd in de commissie en ik vind dat best wel een bijzondere gang van zaken. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Dan kom ik bij de heer Mäkel van Luttikhuizen van de SP.

De heer Mäkel: Ja dank u wel voorzitter. Ja ik wilde eigenlijk in tweede termijn niet meer reageren, maar wat er nu allemaal gebeurt is toch wel denk ik van belang om ook aan te geven, dat de SP vindt dat hij zich aansluit bij de woorden van Nijmeijer. Met nadruk. Dus dat wil ik nog even kwijt.

De voorzitter: Dank u wel. Dan kom ik bij mevrouw Zwaan van de VVD-fractie.

Mevrouw Zwaan: Ja dank u wel voorzitter. Inderdaad kom ik nog even terug op de motie Klimaatparagraaf van de Partij voor de Dieren. Terecht dat mevrouw Potharst daar naar vraagt. Als fractie gaan wij ervan uit dat er bij alle beleidsvoorstellen wordt nagedacht over verschillende gevolgen van een besluit. Dus veel onderwerpen overstijgen altijd veel beleidsthema's en dus aan een aparte paragraaf alleen voor klimaat hebben wij dan ook geen behoefte. Als het relevant is, dan wordt het meegenomen nemen we aan. Dus daarom zullen we die motie niet steunen. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel mevrouw Zwaan. De heer Pruisscher. O, neem me niet kwalijk. Even kijken. Ah, ja, de heer Schoenmaker Sterk Lokaal heeft een vraag voor mevrouw Zwaan.

De heer Schoenmaker: Ja nou, ik wou eigenlijk even interrumperen of ze het goed vindt dat wij de motie ook niet steunen, want ik was het net vergeten.

De voorzitter: Ach nou.

Mevrouw Zwaan: Ja hoor, dat vind ik goed.

De voorzitter: Mevrouw Zwaan heeft daar geen bezwaar tegen. Goed zo. De heer Pruisscher ChristenUnie.

De heer Pruisscher: Ja dank u wel voorzitter. Ook dank aan het advies van de gedeputeerde, maar waar we niet in meegaan. We begrijpen heel goed dat hij genoeg rapportages geeft ook binnen de P&C cyclus en gerapporteerd op het klimaatakkoord. Allemaal helder. Maar wat we nou vragen, is dat

ook juist zijn collega's daar voortvarend mee aan de gang gaan, in ieder geval over nadenken van hoe hun voorstellen zich nu verhouden tot de klimaatverandering en wat voor gevolgen dat heeft. Ik heb met een andere collega van u wel eens de discussie gehad hoe gekwalificeerd dat gerapporteerd moet worden. Dat hoeft niet altijd kwantitatief, maar mag ook kwalitatief. Als in ieder geval maar duidelijk is dat er over nagedacht wordt. Ik denk dat dat al een goede vooruitgang zou zijn, dus blijft bij ons wel de behoefte bestaan voor deze paragraaf. Voor de rest, ik vond het uitermate interessant vanmiddag hier.

De voorzitter: Het is een bijzondere afsluiting van uw betoog. Ik ga naar de heer Zwiers van de Partij van de Arbeid.
De heer Zwiers: Voorzitter dank u wel. Laat ik beginnen met ook de woorden van de voorzitter van de commissie te onderschrijven. We zien ook dat eigenlijk sommigen, die lezen uit het stuk wat ze er uit willen halen. Als we het hebben over een werk- conferentie, als Statenleden hoppen we van werkconferentie naar werkconferentie en dat wordt dan weer meegenomen in vervolgstukken en opeens zou dat nu niet meer democratisch zijn of niet meer passen. Daar kunnen wij eerlijk gezegd helemaal niets mee. En dan richting de motie van de Partij voor de Dieren. Nou ik gaf in eerste termijn al aan, we kiezen voor een praktische insteek. We hebben van de gedeputeerde gehoord dat dit niet heel praktisch is. Dus dat kan niet op onze steun rekenen en in die zin ook sluiten we ons aan bij de woorden van mevrouw Zwaan. Als het er echt om gaat, dan zal er ook naar worden gekeken. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel heer Zwiers en tenslotte mevrouw Vedder van het CDA.

Mevrouw Vedder: Dank u wel voorzitter. Wij zijn natuurlijk nog lang niet uitgesproken over de RES. Dit wordt een heel interessant traject. En het zou onze fractie helpen als de gedeputeerde toch nog even wil reflecteren in ieder geval op die aanbeveling 2. Wij vinden het rapport van Lexnova heel waardevol. Daar komt iets heel cruciaals uit, namelijk dat er draagvlak is, maar ook grote zorgen over hoe we dit sociaal met elkaar gaan invullen. En naar onze mening ligt er gewoon een enorm vraagstuk te wachten en daar kunnen we niet vroeg genoeg mee beginnen. Dus, ik zou heel graag willen weten hoe de gedeputeerden daartegen aankijkt tegen specifiek die aanbeveling. En met de motie van de Partij voor de Dieren gaat onze fractie niet mee. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel mevrouw Vedder. We zijn aan het eind gekomen van de tweede termijn van de zijde van de Staten. Ik kijk naar de heer Stelpstra of hij nog wil reageren vanuit het college van GS.

Gedeputeerde Stelpstra: Ja, ik heb twee dingen nog meegekregen. Nog een keer over de motie. Nog een keer een poging van een aantal fracties om niet mij maar het college tot andere inzichten te brengen. Ik moet u teleurstellen, dat is niet gelukt. U zou nog eens moeten kijken naar alle andere paragrafen die daar zo langzamerhand onder zo'n voorstel komen. Of er niet een soort devaluatie plaatsvindt. Enige deregulering op, deparagrafering zou misschien nog wel eens een keer een suggestie zijn, maar die geef ik gewoon even uit de losse pols mee. Mevrouw Vedder heeft nog een vraag gesteld over aanbeveling 2. Volgens mij mevrouw Vedder, zijn wij juist heel erg bezig om het behoorlijk programmatisch aan te pakken. Ik heb volgens mij ook in de commissie iets gezegd van, het verhaal moet misschien niet in de grote stappen, maar in de vele kleine, om tot resultaten te komen. Dat is daar volgens mij echt een onderdeel van. U krijgt ook in de Statenvergadering van november, tenminste dat is onze bedoeling als college, maar u gaat erover of u dat behandelt, de Expeditie energieneutraal wonen alweer terug, waarin ook met name over coöperaties een aantal dingen staan. Het aanjagen daarvan. Dus volgens mij wordt u, werd u op uw wenken bediend en wordt u op hun wenken bediend.

De voorzitter: Dank u wel heer Stelpstra. Ik zie dat de heer Uppelschoten nog een opmerking voor u heeft, een vraag. Ga uw gang meneer Uppelschoten.

De heer Uppelschoten: Dat heeft te maken inderdaad met aanbeveling 2. Wij zien inderdaad ook dat er een heel groot sociaal probleem gaat ontstaan en we hebben het idee dat het weggemoffeld wordt door te zeggen, we moeten een programmatische aanpak hebben om dit probleem op te lossen. Maar het probleem is toch dat de rijken rijker gaan worden en de armen armer. En dan kun je wel over coöperaties praten en over participatie, maar de dubbeltjes gaan dan naar de mensen toe die participeren en de euro's gaan naar de rijken toe die dit soort parken of dit soort windturbines kunnen neerzetten. Dat kan je toch niet wegorganiseren door een programmatische aanpak? Dit is toch een heel wezenlijk probleem dat gaat ontstaan en alleen maar scherper zal worden? De tweedeling in de maatschappij zal alleen maar scherper worden, wat nu gaat gebeuren. En dan is dat zo'n aanbeveling 2, dan denk ik, dat heb je makkelijk opgeschreven, maar wat betekent dat nou? Daar komt het programma voor armen en rijken.

De voorzitter: meneer Stelpstra

Gedeputeerde Stelpstra: Nou meneer Uppelschoten, u geeft een hele korte analyse van de gevolgen van een neoliberalisme. Volgens mij gaat het daar nu even niet om, de armen worden armer en rijken worden rijker. We hebben gezegd dat deze energietransitie ook een sociale transitie is en dat weten we met z'n allen. Het hele klimaatvraagstuk is ook een sociaal vraagstuk en daar hebben wij oog voor. En wanneer wij dat doen via een programmatische aanpak, is dat gewoon een werkwijze. Dat heeft niets met rijken worden rijker en armen worden armer te maken. En overigens is het niet mijn aanbeveling, het is de aanbeveling van dit rapport. Maar ik heb alleen gezegd dat wij het serieus nemen en ermee aan het werk zijn.

De voorzitter: Ik constateer dat wij aan het eind van de beraadslaging zijn gekomen van de bespreking van het rapport. Ik zie dat mevrouw Potharst nog een opmerking wil maken.

Mevrouw Potharst: Ja een beetje laat. Ik wou nog even interrumperen op wat de gedeputeerde zei over de deparagrafering. En wellicht is het een idee om de paragrafen economie en werkgelegenheid dan weg te halen en de klimaatparagraaf toch toe te voegen. Want wat heb je aan geld als de ijskappen smelten?

De voorzitter: Wil de heer Stelpstra er nog op reageren?

Gedeputeerde Stelpstra: Het was een idee, het was geen vraag.

De voorzitter: Ja en het is natuurlijk aan de Staten om er vervolgens iets mee te doen. Want dit was in die zin een bijzonder agendapunt in onze Staten, omdat het natuurlijk over een rapport gaat wat de Staten zelf hebben geëntameerd en ook zelf hebben besproken. En uit zo'n rapport kan natuurlijk van alles voortvloeien wat je vervolgens aan GS kan doen toekomen. Dus op zichzelf een bijzondere dynamiek zal ik maar zeggen. En zoals de heer Pruisscher het zei, nou dat heeft ook wel weer eens wat. Laat ik dat als uw voorzitter dan maar zeggen ter afsluiting. Ik constateer dat de motie is ingediend, vanavond in stemming wordt gebracht.

G-9. Concept RES

De voorzitter: En ik constateer ook dat wij naadloos over kunnen stappen naar agendapunt G-9. Ook op de inhoud, want daar gaat het om de concept-RES. Aangekondigd is dat een aantal moties worden ingediend, wordt ingediend. Ik wil u voorstellen om drie minuten spreektijd per fractie te hebben. En omdat de fractie van de PVV zes moties heeft aangekondigd, stel ik voor om hen een minuut extra te geven. En dan hoop ik dat die zes moties in die vier minuten kunnen worden voorgelezen. Dat gezegd hebbend kijk ik even wie het woord willen voeren. De PVV. Ja, de heer Uppelschoten. Forum voor Democratie? Ja, de heer Drukker. De Partij voor de Arbeid? De heer Zwiers. Dan heb ik hier verder staan de heer Bos van GroenLinks. Ja. De heer Schoenmaker. Mevrouw Potharst van de Partij voor de Dieren. De Heer Mäkel van Luttikhuizen van de SP. Mevrouw Meeuwissen van de VVD. De heer Pruisscher van de ChristenUnie. Mevrouw Kleine Deters van D66 en mevrouw Vedder. Ja, u bent de hele tijd vandaag de hekkensluiter, van het CDA. Dat gezegd hebbend geef ik de heer Uppelschoten het woord.

Mevrouw Dikkers: Voorzitter. Ja, ik wou graag voorstellen om even 10 minuten te pauzeren. We zijn al vanaf een uur aan een stuk door bezig.

De voorzitter: Ja, dat klopt. Wordt dat ondersteund door de andere fracties? Ja. ik zie dat iedereen graag even de benen wil strekken. Wij schorsen tot 15.55 uur. En ja, ik zeg daar maar weer bij, wilt u alstublieft weer de 1,50 meter hoog in het vaandel houden. Dank u wel.
Leden van de Staten, wij continueren onze vergadering. Met dank aan mevrouw Dikkers, want het was inderdaad goed om eens even de benen te strekken, maar ik vraag ook aan mijn dierbare Statenleden om zo gecomprimeerd mogelijk de agenda af te werken, omdat velen van ons natuurlijk naar huis moeten. Misschien wel moeten koken en eten en dan om 20.30 uur natuurlijk achter hun beeldscherm moeten zitten. Ja, u moet vanaf 20.00 uur inloggen. Dat klopt. En om 20.30 uur gaan we met z'n allen stemmen. Dus ik hoop dat wij dat ook een beetje in ons achterhoofd houden bij het vervolg van deze vergadering. Dat gezegd hebbend stel ik aan de orde de concept-RES. En ik constateer maar gewoon als uw voorzitter of als Jetta, dat wij bij ons vorige agendapunt natuurlijk ook al een beetje hebben gesproken over het draagvlak voor de energietransitie. Dus wellicht hoeven we sommige dingen niet helemaal overnieuw te doen. Sprak zij opgewekt, wetend dat de PVV natuurlijk in ieder geval vier moties gaat indienen. En dat gaat, o zes, ja natuurlijk, zes. Neem mij niet kwalijk. En het gaat de heer Uppelschoten…

De heer Drukker: Voorzitter, ik stel voor om in het vervolg als er zoveel moties ingediend worden door een partij, om niet voor te stellen om de spreektijd uit te breiden met een minuut, maar de spreektijd in te korten met een minuut. Dat dat scheelt.

De voorzitter: Ja, dat kan wel op veel bijval rekenen. Edoch, het presidium heeft in zijn wijsheid besloten dat de geachte afgevaardigde de heer Uppelschoten nu toch een minuutje extra krijgt. Dus ik geef hem het woord en ik weet zeker dat hij zich aan die vier minuten gaat houden. Dank u wel allen. Heer Uppelschoten.

De heer Uppelschoten: Ik dacht trouwens dat ik twee minuten erbij gekregen had voor de moties, voor de zes.

De voorzitter: Geen moment.

De heer Uppelschoten: O, oké.

De voorzitter: Nee, wij hebben net gedeeld dat u staccato het dictum van de moties gaat voorlezen.

De heer Uppelschoten: Dat doe ik. Goed zo. Maar ja, dat was, dit is een heel droevig begin van mij natuurlijk, want ik ben het heel vaak met Jan Willem eens, maar nu doet hij een voorstel waar ik van schrik. Maar ja. Het agendapunt de RES. Waarom heb ik ook met name zo aangedrongen op het bespreken van de RES, de concept-RES, en dat hier in PS aan de orde stellen? Ik heb het idee dat de RES het belangrijkste agendapunt gaat worden de komende jaren. En ik wilde een aantal dingen veiligstellen. Het eerste is, dat ik vind, maar goed dat heb ik bij het vorige agendapunt ook al gezegd, dat PS het orgaan is wat uiteindelijk de beslissing neemt over de RES. En dat het goed is dat de gemeenteraden over hun gebiedjes zeggen wat ze daar willen doen, maar dat wij de afweging moeten maken, is dat niet teveel, of is dat niet te weinig, of vinden we dat wel goed voor Drenthe? En dat het finale besluit of een RES voor de provincie Drenthe, dat die hier genomen wordt in PS. En dat we dat altijd moeten bewaken en dat we dat niet moeten laten afnemen door welk orgaan dan ook. Het eerste. Het tweede is, ik ben, dit nog aanvullend, er wordt gezegd, ach, waar maak je je druk over, het is de concept-RES, die stuur je als kennisgeving naar Den Haag en we gaan er pas over praten als als de echte RES komt. Ik denk dat dat een naïviteit is, want een conceptstuk, dat ligt er dan, dat is het uitgangsstuk, en dat gaat heel erg bepalen ook hoe de RES er uitziet. Dus juist als je invloed wil uitoefenen, moet je ook over een concept stuk, moet je een uitspraak gedaan hebben, zodat je zeker weet, willen we dit stuk wel als uitgangsstuk hanteren voor de RES voor Drenthe. Het tweede. Als je kennisneemt van de RES en dan, dat is het punt wat ook in de commissie aan de orde is gesteld door de VVD, we zijn geschrokken van het feit dat Drenthe 10% van de opgaven voor hernieuwbare energie voor haar rekening neemt. Dat vinden wij veel te veel. Die 10% is dan 3,5 Twh en de hele elektriciteitsproductie of overconsumptie in Drenthe is nu 2.7 Twh. Dus wat wij aanbieden is meer dan wat nu in Drenthe geconsumeerd wordt aan elektriciteit. De bevolking van Drenthe is 3% van het land, dan heb ik het ruim gerekend, dus we zouden nooit meer dan 3% mogen aanbieden volgens ons. De opgaven die erin staan…

De heer Pruisscher:: Voorzitter.

De voorzitter: Ja, de heer Pruisscher.

De heer Pruisscher: Ik zou wel graag willen weten waarom de PVV die koppeling zou maken met het elektriciteitsverbruik, aangezien het totale energieverbruik in Drenthe wel 14,3 Twh is. Dus waar hij deze koppeling nou vandaan haalt, ben ik wel benieuwd naar.

De voorzitter: De heer Uppelschoten en heer Uppelschoten begrijp ik uw betoog zo, dat u nu de moties als het ware aan ons voorlegt door dit betoog? Of krijgen we zo meteen al die teksten van de moties?

De heer Uppelschoten: Nee, nee. Ik heb nu in de vluchtigheid maar een algemeen verhaal gemaakt, waarbij ik hoop dat ik alle constateringen en overwegingen dan meeneem.

De voorzitter: Prima.

De heer Uppelschoten: Zodat ik zo meteen alleen de dictum hoef op te lezen en dat dit eigenlijk de inleiding is voor alle moties.

De voorzitter: Ja, maar dan ga ik dus nu wel het volgende zeggen. U gaat uiteraard de vraag van de heer Pruisscher beantwoorden, maar u heeft nu nog anderhalve minuut om echt de dicti voor te lezen. Dus ik hoop dat u dat redt. Ga uw gang.

De heer Uppelschoten: Nou, dan zal ik die vraag beantwoorden. Dan ga ik alleen maar voorlezen dan.

De voorzitter: Graag, graag.

De heer Uppelschoten: Er wordt, de energie-opgave wordt vooral nu gekoppeld aan de elektriciteits-opgave en daar wordt de vergelijking gemaakt met die 3,5 Twh en de 2,7 Twh die we nu als elektriciteit gebruiken. Dat is de koppeling. Dus het is onzinnig om de elektriciteitsvraag te vergelijken met de totale energievraag. Dan moet je ook de elektriciteitsvraag met de elektriciteits- vraag of de consumptie vergelijken. Daar komt die vergelijking van 3,5 en 2.7 vandaan.

De voorzitter: De heer Pruisscher. De heer Uppelschoten vervolgt zijn betoog.

De voorzitter: Ja. Dus dat zal ik dan heel snel doen. Zo snel dat ik het niet meer kan oplezen. Een ding is nog opgevallen in het concept. Wat staat er ook niet in? Nou wat staat er niet in, dat is de kernenergie? En dat vinden we ongelooflijk, als je het hebt over de oplossing van de energieproblemen in de toekomst, dat je dat niet durft te noemen. Maar goed, dan ga ik nu naar de dicta, dicti toe…

De heer Zwiers: Voorzitter

De voorzitter: meneer Zwiers.

De heer Zwiers: Ik ben wat verrast. Enerzijds zegt u niet meer dan wat Drenthe zelf verbruikt en anderzijds zegt u willen wij kernenergie en dat is in Drenthe niet mogelijk. Dat doet mij vergelijken met een kat die ik had. Als hij buiten zat wilde die naar binnen en als hij binnen zat wilde hij naar buiten. Het beest was hartstikke aardig, maar was zo tiepelzinnig als wat. En dat vind ik eigenlijk ook een beetje, dat concludeer ik eigenlijk een beetje uit uw bijdrage. Ik kan er geen touw aan vastknopen.

De voorzitter: Nou, dat woord tiepelzinnig is wel geweldig. De heer Uppelschoten.

De heer Uppelschoten: Ik heb het over kernenergie en ik zeg niet dat de kerncentrales in de Drenthe moeten komen, maar dat kernenergie moet worden meegenomen in het nadenken over de energiegebruik en -productie tot 2050. En we hebben het nu over 2030.

De voorzitter: De heer Zwiers.

De heer Zwiers: Dat betekent dus dat u alleen, dat u zegt van, goh we willen alleen ons eigen probleem oplossen, maar laat dat vooral door een ander doen als het kernenergie niet in Drenthe kan. Nee, dat vind ik niet passen in verantwoordelijkheid nemen.

De heer Uppelschoten: Ik kan me niet voorstellen dat in iedere RES-regio een kerncentrale zou komen. En als je daar realistisch naar kijkt, dan denk ik dat je het hebt over twee of drie in Nederland. En er zijn al plekken aangewezen waar die dingen dan bijvoorbeeld of bij voorkeur verstandig zouden staan. En daar wil ik het over hebben. Maar het punt is dan dat je zegt, wil je bij onze inbreng ook in het achterhoofd houden dat er misschien kernenergie nodig is. En kernenergie is dan ook de energie die CO2-arm is. En dat je met het aanbod wat je doet, maar dat geldt niet alleen voor ons, maar dat zou voor alle regio’s gelden, maar goed daar kunnen we niks geen besluit over nemen, dat je daar dan ook rekening mee houdt dat dat een oplossing is, omdat die oplossing is nu helemaal niet aan de orde is. Die is weg.

De voorzitter: De heer Zwiers zijn allerlaatste interruptie.

De heer Zwiers: Ja voorzitter dank u wel. Is de heer Uppelschoten dan met mij eens dat een andere regio ons probleem op moet lossen en dat dat weer haaks staat op uw eerdere uitspraak ‘Als iedereen zo zou denken, dat we nergens zouden komen’.

De voorzitter: De heer Uppelschoten.

De heer Uppelschoten: Nee, ik wil per se niet zeggen dat wij alleen maar voor onszelf moeten zorgen en dat de anderen een ander probleem moeten oplossen. Ik denk dat als je het over kernenergie hebt, dat het een probleem is als ik het zo mag zeggen, wat voor heel Nederland geldt. Maar dat als je het hebt over hernieuwbare of CO2-arme energie, want dat gaat toch om het beperken van CO2-uitstoot, dat het dan volgens mij onzinnig is als je kijkt naar de termijn van 2030 en 2050, dat je dan niet over kernenergie hebt en dat ook niet meeneemt in de plannen die je hier hebt, wat je wil doen met het plaatsen van windturbines en zonneakkers. Dan ben je…

De voorzitter: De heer Uppelschoten leest zijn dicti voor.

De heer Uppelschoten: Precies. Nou het eerste. Dat is de motie Proces inzake de Concept RES Drenthe, besluiten dat PS als bestuur van Drenthe het democratische orgaan is om een finale uitspraak te doen over de Concept RES en de definitieve RES. Ja, ik had dat toen geschreven toen ik nog dacht dat vorige week woensdag de PS-vergadering zou zijn. 2. Dat er een onderzoek moet plaatsvinden door GS naar de consequenties van deze Concept RES voor de burgers qua woonlasten en leefomgeving en een onderzoek naar de consequenties voor de ruimtelijke kwaliteit in Drenthe. 3. Dat deze onderzoeken PS voldoende inzicht geven en dat uit de uitkomsten daarvan door PS wordt ingestemd voordat GS dan wel de regio RES Drenthe de Concept RES zal opsturen naar Den Haag respectievelijk Nationaal Programma RES. Maar goed, dat is allemaal al gebeurd. Want deze vergadering is later dan 1 april, eh 1 oktober. De tweede is, dat gaat over de hoorzitting over de RES Drenthe. Dat is, daar ben ik op gekomen, doordat ik merkte dat…

De voorzitter: Wilt u alleen de moties voorlezen. Echt hoor. want…

De heer Uppelschoten: Ik lees ze nou voor, ik zeg alleen maar, dit is in Groningen al gebeurd. Verzoeken het college van GS op korte termijn een hoorzitting te organiseren voor PS, waar een grote groep deskundigen van een of meerdere planbureaus respectievelijk economische instituten, onderzoeksinstituten, instituten van relevante bedrijven et cetera worden uitgenodigd, maar tevens kritische tegenleiders van klimaat en energietransitie kritische instituten en kunnen worden gehoord ons en kunnen worden gevraagd, zodat PS goed gefundeerd een evenwichtige afweging kan maken ten behoeve van toekomstige besluiten over de RES 1.0. Dus een hoorzitting. Energie is een duurzame energiebron, besluiten ‘PS’ gebruik van landelijke of noordelijk opgewekte kernenergie als duurzame energie voor Drenthe te erkennen. Dat wij dat willen meenemen in de opgaven die wij doen. Kernenergie opnemen als duurzame energiebron, dus niet alleen dat we het dan erkennen, maar dan wordt het, verzoeken het college van GS de bereidheid van de gemeenten in Drenthe te onderzoeken of deze instemmen met landelijke of noordelijke kernenergiecentrales als CO2-neutrale energiebronnen die deel uitmaken van een duurzame energieopgave en hierover de Staten informeren voordat RES 1.0 wordt vastgesteld. Dus de eerste was dan, we besluiten dat kernenergie een element is. En ten tweede, gemeenten worden gevraagd of ze dat ook vinden.

De voorzitter: De heer Van Dekken heeft een vraag voor de heer Uppelschoten.

De heer Van Dekken: Ja voorzitter, ik wil graag komen tot een punt van orde. We hebben in het presidium hier uitgebreid over gesproken. Ik stel vast dat u als voorzitter probeert ook de fractie van de PVV te manen, aan de ene kant tot haast, maar aan de andere kant kiest deze fractie er heel bewust voor kennelijk, om een grote hoeveelheid moties hier aanhangig te maken in dit huis. Ik zie ook dat ze inmiddels bijna al onderdeel zijn van de verhandelingen. Ze zitten in ieder geval bij ons informatiesysteem. Maar ik zou toch willen vragen richting PVV, u neemt op dit moment gewoon een bewust risico om de meest wonderlijke moties hier in te brengen en misschien kunnen we afspreken om dat toch te beperken?

De voorzitter: Nou, ik denk dat dat het goed is, zeg ik nu maar even als voorzitter, dat de heer Uppelschoten nu zijn stapeltje moties tot een afronding brengt. U heeft gelijk, de moties zijn reeds rondgedeeld, maar er kijken ook mensen met ons mee. En ik hecht eraan dat de tekst van moties in onze Staten ook gewoon wordt voorgelezen. En ik ben ook met u eens, dat we dan niet een stapel moties moeten hebben als we beperkte spreektijd hebben afgesproken. Dus dit is nog wel een puntje van aandacht in het volgende presidium. Maar ik geef de heer Uppelschoten nu het woord om zijn andere moties af te ronden.

De heer Vorenkamp: Voorzitter. Ik wil even een vraag stellen, een vraag stellen aan de heer Dekken. Is dit de Drentse democratie?

De voorzitter: Ik geef u nu niet het woord, neem me niet kwalijk. De heer Uppelschoten heeft het woord.

De heer Uppelschoten: Nou, ik zal de dicti van de laatste twee moties voorlezen. De vijfde motie is ‘Beperken van zonne-akkers in de Veenkoloniën’. Dat heeft te maken met het feit en de brief die wij gekregen hebben, B.24 van de Avebe en…

De heer Drukker: Voorzitter, misschien kunt u de heer Uppelschoten vragen om over te schakelen van 33? e tour op 78 toeren. Dat scheelt weer.

De voorzitter: Nee maar, dames en heren. Laat de heer Uppelschoten nu moties gewoon indienen. We wisten dit allemaal van tevoren, we gaan nou niet moeilijk doen. Heer Uppelschoten, wilt u alstublieft uw laatste twee moties voorlezen. …

De heer Uppelschoten: verzoeken GS in het belang van de noordelijke werkgelegenheid zo spoedig als mogelijk een moratorium in te stellen op de plaatsing van zonneakkers op de landbouwgronden in de Drentse Veenkoloniën en indien noodzakelijk de daartoe benodigde regelgeving uit te vaardigen, alsmede in overleg te gaan met de provincie Groningen op dit beleid te harmoniseren. Dit is de brief van de Avebe over gebrek aan grondstoffen, omdat de landbouwgronden verdwijnen. En dan de laatste, ‘Maximering opgave RES 1.0’, verzoeken het college hierover met gemeenten in overleg hun aanbieding af te stemmen, zodat Drentse biedingen in de Concept RES en de RES 1.0 dit door PS gestelde maximum niet zal overstijgen. En dat maximum dat is 2,7 Twh, dat is het huidige verbruik en dat we niet meer aanbieden dan wat wij zelf verbruiken. Dat waren alle moties en de dicti van de moties.

De voorzitter: Dank u wel heer Uppelschoten. Dat geeft ik nu het woord aan de heer Drukker van Forum voor Democratie.

De heer Drukker: In het kader van het voorgaande mevrouw de voorzitter hebben we zojuist overleg gehad. We trekken zowel onze bijdrage als onze motie in, teneinde de vergadertijd te bekorten.

De voorzitter: Dat is, dank u, wel beleefd zou ik willen zeggen. Dan komen we bij de heer Zwiers van de Partij van de Arbeid.

De heer Zwiers: Ja voorzitter dank u wel. Het betreft een motie rondom een probleem wat wel in de RES wordt aangestipt, maar waarbij geen vervolgactie is gezet. Waarbij een zestal partijen hebben gezegd, daar moeten we wel iets mee en dat is de motie 'Ruimte voor participatie van coöperaties voor verduurzamen ook van particulier woningbezit'. Ik ga de motie voorlezen. Provinciale Staten van Drenthe bijeen, vandaag, constaterende dat de verduurzaming van de woningvoorraad een grote opgave is die niet voor iedereen makkelijk financieel haalbaar is en in veel wijken sprake is van versnipperd bezit doordat woningcorporaties in het verleden woningen hebben verkocht, woningcorporaties druk bezig zijn hun woningvoorraad te verduurzamen, het voormalig corporatie eigendom daarin niet automatisch meegaat, woningcorporaties niet mogen participeren in oplossingen om ook het particulier eigendom te verduurzamen, maar deze rol wel willen spelen. Overwegende dat het een goede zaak is dat woningcorporaties wettelijk ruimte wordt geboden om deel te nemen in initiatieven om particulier woningbezit te verduurzamen in combinatie met de eigen woningvoorraad. Dat hiermee het tempo van de verduurzaming van de totale woningvoorraad wordt bevorderd, een gebiedsgerichte aanpak voor alle betrokkenen gunstig is, het niet de bedoeling is dat corporaties de verduurzaming van particulier eigendom financieren, verzoekt het college er bij de minister op aan te dringen op meer praktische oplossingen, zodat woningcorporaties kunnen participeren in initiatieven om particulier eigendom in combinatie met coöperatie eigendom te kunnen verduurzamen en gaat over tot de orde van de dag. Namens de fracties van de Partij van de Arbeid, GroenLinks, CDA, VVD, D66 en Partij voor de Dieren. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel heer Zwiers. De heer Bos van GroenLinks.

De heer Bos: U verraste mij. Voorzitter, als GroenLinks hebben wij onze zorgen in de commissie afdoende naar voren gebracht met betrekking tot de Concept RES en dan de systeemintegratie en kosten. En we hebben er vertrouwen in dat onze gedeputeerde deze zorgen meeneemt naar de Drentse Energie tafel. In mijn bijdrage zullen wij als GroenLinks dan ook ingaan alleen op de moties en daar hebben de opstellers ook recht op. Ik kan me zo voorstellen dat zij hier best wat tijd en energie ingestoken hebben. Allereerst de fantastische motie zojuist voorgelezen voor verruiming van mogelijkheden in transitie ten aanzien van versnipperd bezit. Deze dienen wij met trots mede in. Als Groen Links maken wij ons zorgen om deze woningeigenaren, omdat zij vaak niet de middelen en kennis hebben om mee te komen in de transitie en wij ondersteunen de zoektochten naar mogelijkheden. De motie van de PVV inzake de Concept RES Drenthe het proces. De Drentse Energietafel was inderdaad geen orgaan dat besluiten kan nemen, maar er kunnen wel afspraken worden gemaakt met partners. En wij zien de voorstellen om die afspraken om te zetten in beleid graag tegemoet vanuit de Gedeputeerde Staten en steunen de motie niet. 'Maximering opgave Concept RES'. Zelfs autonome groei van zon en wind vanuit de huidige markt overstijgt de genoemde 2,7 Twh en wij zijn er als GroenLinks blij mee. Ook deze motie steunen wij niet. Dan de hoorzitting over de RES Drenthe. Wij willen ons als GroenLinks ook zo goed mogelijk laten informeren over de energietransitie, maar daar ben ik als portefeuillehouder al druk genoeg mee en we kunnen ons dan ook niet vinden in de overwegingen en constateringen in deze motie en zullen deze dan ook niet steunen. 'Beperken van zonneakkers in de Veenkoloniën'. Vanuit de Concept RES weten we dat er marktpartijen zijn met meer plannen dan op dit moment haalbaar. En de brandbrief vanuit de agri-industrie snappen wij dan ook vanuit dat referentiekader. We hebben er echter genoeg vertrouwen in dat de Drentse Energietafel onze omgevingsvisie en ons Drentse gemeenten een ruimtelijke afweging kunnen formeren. En deze motie steunen we ook niet. De kernenergie moties, beide dan, om de CO2-uitstoot te verminderen met de urgentie die er nu is, moeten we bronnen aanwenden die nu

beschikbaar zijn. En we vinden het bewonderenswaardig dat de PVV nu ook CO2-uitstoot wil verminderen, chapeau, echter minder schadelijke vormen van kernenergie moeten nog ontwikkeld worden. Maar deze bestempelen wij als GroenLinks met de kennis van nu, niet als duurzaam. Daarnaast kunnen wij ons ook niet vinden in de constateringen en overwegingen en steunen we de motie niet. Voorzitter bedankt.

De voorzitter: U ook bedankt meneer Bos. Ik geef het woord aan de heer Schoenmaker van Sterk Lokaal.

De heer Schoenmaker: Dank u wel voorzitter. Voor de fractie van Sterk Lokaal is de energietransitie prima. Wij sluiten de ogen niet voor verandering in de samenleving en voor klimaat. In het vorige onderwerp hebben we het al gehad over draagvlak creëren onder de inwoners. Zoals ook in de commissievergadering van 16 september aangegeven, vragen wij ons af of de prijs voor de Drentse traditie, eh transitie ambitie niet te hoog is. Het zal landschappelijk veel invloed hebben. En er komt ook nog een RES 2.0 en 3.0. En daar moet dan nog wel ruimte voor zijn. Wij ervaren wel veel draagvlak bij de inwoners omtrent zonnepanelen op daken. En daarnaast bereiken ons ook berichten over grote zorgen die gemaakt worden door de inwoners door het verrijzen van de vele zonne- en windparken, want dat heeft landschappelijk een grote invloed. Hoe meer projecten er verrijzen, hoe groter de argwaan wordt en dat zal draagvlaktechnisch misschien nog wel een uitdaging worden. Echter, de gemeentes hebben een BIT gedaan en daar ligt de voorlopige regie. De RES is in principe vrijblijvend voor de gemeentes, zolang ze gezamenlijk maar leveren. Onze zorg blijft, zoals ook aangegeven in de commissievergadering, wat gebeurt er als de gemeentes niet leveren en hoe staat het dan met de vrijblijvendheid? Qua moties kunnen we het volgende geven…

De voorzitter: Mag ik heel even tussendoor? Ik moet tegen de griffier zeggen dat ze iets meer afstand moet nemen, fysiek bedoel ik. Oké. Ja sorry. Ja, wederom dit is geen anderhalve meter. Ja, ik kan het ook niet helpen. De heer Schoenmaker vervolgt zijn betoog. Neem me niet kwalijk.

De heer Schoenmaker: Maakt niet uit. Dank u wel. De motie zoals voorgelezen of voorgedragen door de heer Zwiers van de PvdA, die zullen wij steunen. De moties alle zes, ik zal ze niet stuk voor stuk behandelen, door de PVV zullen wij niet steunen. Ik heb ook begrepen dat alles ondertiteld wordt en geschreven wordt. Ik wens degene die die moties op moet schrijven van de PVV heel veel succes bij het opschrijven. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel meneer Schoenmaker. Dan kom ik bij mevrouw Potharst van de Partij voor de Dieren.

Mevrouw Potharst: Dank u wel voorzitter. In de commissievergadering hebben wij inhoudelijk over de Concept RES gesproken en we kunnen als Staten deze Concept RES niet vaststellen, omdat de RES-tafel dit conceptstuk heeft vastgesteld. Inmiddels is dit ook al naar de minister gestuurd. Pas als er een RES 1.0 is opgesteld, kunnen we daar als Staten over meepraten, in ieder geval kunnen we instemmen of deze afkeuren. Helaas is het zo dat hier een landelijk proces is afgesproken en daar moeten we ons als Staten in voegen. Dat betreuren wij en we hadden wel graag hier de Concept RES ook gezamenlijk vastgesteld. Nu liggen er een paar moties voor en daar kunnen we wel wat over zeggen. En we hebben nog een paar vragen ook aan het college. Er bereiken ons berichten, dat vergunningen die nu worden afgegeven door de gemeente niet voldoen aan de voorwaarden zoals ze in de Concept RES zijn vastgesteld. Kan de gedeputeerde daar wat over zeggen? Klopt dit en gaat de provincie daar wat aan doen? En dan de participatie door de inwoners. Dat vinden we heel belangrijk. Wij pleiten ervoor om de komende tijd te benutten om het proces binnen de gemeenten intensief te monitoren en hierover te rapporteren in de Staten. We vragen de gedeputeerde in welke vorm dat

eventueel zou kunnen, of hij daarvoor voelt om dat ook te gaan doen. En met betrekking tot de moties wou ik in ieder geval nog even onder de aandacht brengen dat wij moeten stoppen met het verbranden van fossiele brandstoffen. En daarvoor hebben we duurzame energieopwekking nodig. Naast uiteraard energiebesparing die we moeten realiseren met elkaar. Omdat we zo snel mogelijk moeten stoppen met de fossiele energie heeft ook deze energietransitie haast. Wat de Partij voor de Dieren betreft, geldt daarbij wel dat het proces zorgvuldig gelopen moet worden. Energieopwekking kan duurzaam zijn en dus geen last voor de huidige en komende generaties veroorzaken, als we kiezen voor de zonneladder en als we alle voor- en nadelen van energieopwekking afwegen. Dat betekent bij de overweging voor kernenergie dat we kernenergie weren uit onze provincie en uit de noordelijke provincies en uit Nederland wat mij betreft, omdat het afval 100.000 jaar radioactief blijft en dat er nog steeds geen oplossing voor gevonden is. Tot zover voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel mevrouw Potharst. De heer Mäkel van Luttikhuizen van de SP.

De heer Mäkel: Dank u voorzitter. Ja wij hebben het er natuurlijk al in de commissievergadering over gehad, heeft de SP al allerlei zaken aan u meegedeeld en ik wil er een dingetje nog even uithalen, omdat het steeds hebben over participatie. De SP heeft al meerdere malen herhaald dat menig energieproject met minimale participatie tot stand is gekomen. De SP vindt dat wanneer we als RES regio Drenthe streven naar 50% lokaal eigendom, dit met het woordje ‘streven’ veel te vrijblijvend is geformuleerd en we pleiten daarom voor een minimale participatie van 50%. Dat wil ik nog graag even kwijt. Dan wil ik de PVV hartelijk danken voor alle arbeid die is verricht. We kunnen alles zeggen van de PVV, maar niet dat het ze ontbreekt aan werklust. Dus dank daarvoor. Helaas, we hebben ze allemaal goed doorgelezen en komen tot de conclusie dat ze alle zes niet kunnen steunen. Voor wat betreft de motie net voorgelezen door de Partij van de Arbeid, daarvoor kunnen we zeggen dat we die wel gaan steunen. We onderschrijven de constateringen en de overwegingen, maar wel met een nadrukkelijk kanttekening dat woningcorporaties vanwege de verhuurdersheffing genoodzaakt waren en zijn tot verkopen en dat dit een heel probleem heeft gegeven, wat waarschijnlijk niet nodig was geweest als de verhuurdersheffing er niet was. Dus dat is de bijdrage van de SP.

De voorzitter: Dank u wel meneer Mäkel. Dan ga ik naar mevrouw Meeuwissen van de VVD.

Mevrouw Meeuwissen: Voorzitter dank u wel. De VVD maakt zich zorgen. Zorgen over de zeggenschap, over de plaatsing van zonnepanelen op land en windmolens op land, en begrijpen heel goed dat de gemeentes ambities hebben om een bijdrage te leveren aan de energietransitie. En nog sterker, dat juichen wij toe. Ook de provincie heeft die hoge ambitie en ook dat is goed. Die ambities ondersteunen wij. Onze zorg betreft de zeggenschap. En wij krijgen er maar niet goed de vinger achter waarom de deelnemers van de Drentse RES-regio ervoor kiezen om een zo hoog bod van 3,45 TWh te doen aan het Rijk, waarmee we ons vastleggen op de concrete invulling van de energie ambities specifiek in zon op land en wind op land per gemeente, bij het Rijk. Ons lijkt het echt veel logischer om de zeggenschap over daadwerkelijke keuzes en invulling zo veel mogelijk bij onszelf te houden, bij de gemeenten en de provincies zelf. En ik benadruk nogmaals, niets maar dan ook niets weerhoudt ons om vervolgens meer te doen dan het Drentse aanbod aan het Rijk. Dus wij kunnen maar niet begrijpen waarom deze keuze wordt gemaakt. We hebben hierbij nog vers in het geheugen hoe wij, maar eigenlijk allen in deze Statenzaal en ook de mensen van de gemeenten, hoe wij allen ons voelden toen het Rijk via de Rijkscoördinatieregeling besluiten nam over windmolens in de Veenkoloniën. Vele malen werd ook hier herhaald, we hadden de regie graag zelf gehouden. En wij vinden het belangrijk dat de regie ook nu hier in Drenthe wordt behouden. Want het kan toch goed zijn, dat we in de loop van het verdere proces tijdens bijeenkomsten met inwoners tot de conclusie komen dat een andere invulling beter is dan we nu hebben opgegeven, misschien een andere timing, misschien een andere technologie of wat dan ook maar. Waarmee we nog steeds, ik herhaal, nog

steeds ons doel bereiken, maar waarbij we net kiezen voor een net iets andere invulling. En wij zien nu voorzitter dat wij de ruimte voor flexibiliteit in onze toekomstige keuzes nu weggeven en dat kunnen wij niet begrijpen. Zeker moeten wij ons aandeel leveren en zeker mogen we meer doen dan het minimale. Maar laten we de zeggenschap en daarmee de gewenste flexibiliteit om in te kunnen spelen op wensen vanuit de bevolking hier bij ons houden, zoveel mogelijk, in de gemeenten en de provincies…

De heer Pruisscher: Voorzitter…

Mevrouw Meeuwissen: daar waar die zeggenschap hoort. Opdat we verderop in het traject bij de te maken keuzes goed rekening kunnen houden met de wensen van inwoners en de kwaliteit van ons landschap. In onze ogen essentieel voor het vergaren van draagvlak voor de keuzes die nog volgen.

De voorzitter: De heer Pruisscher heeft een vraag voor mevrouw Meeuwissen.

De heer Pruisscher: Ja dank u wel. Dank ook voor het betoog van mevrouw Meeuwissen, maar daar zit een gedachtegang in die ik nog niet helemaal kan volgen. Hoe komt zij in haar gedachtegang van het doen van een hoog bod tot het verliezen van zeggenschap en het verliezen van flexibiliteit?

De voorzitter: Mevrouw Meeuwissen.

Mevrouw Meeuwissen: Door het doen van dit hoge bod, wat in onze ogen hoger is dan wat noodzakelijk is geweest, geven we aan in het Rijk dat wij zon op land en zon op daken, ja specifiek per gemeente in terawattuur, dat hebben we allemaal precies uitgelijnd. En dat leveren we nu in. En hadden we dat wat minder gedaan, dan hadden we nog de vrijheid gehad om daar andere keuzes in te maken. Misschien wel op kleinere daken, wat nu niet meetelt of andere mogelijkheden die ook bijdragen aan onze energietransitie. Maar ja, wij geven nu meteen al dat hoge bod door aan het Rijk. Dus daarmee verminder je de, nou sorry, ik kom slecht uit mijn woorden. Daarmee verminder je de flexibiliteit om zelf keuzes te maken om net iets anders te doen dan je eerder had opgegeven. En dat vind ik jammer.

De voorzitter: De heer Pruisscher nog in tweede instantie.

De heer Pruisscher: Nou ja, dat ik die gedachtegang nog steeds niet helemaal volg, maar ik begrijp hoe de VVD daar op komt. Ja, dank u.

De voorzitter: Oke, Mevrouw Meeuwissen, u was aan het eind van uw betoog…

Mevrouw Potharst: Voorzitter…

De voorzitter: U was aan het eind van uw betoog al?

Mevrouw Meeuwissen: Ja, nou ik wil nog even ingaan op de moties van de PVV, of anders…

De voorzitter: Prima. Dan ga ik eerst het woord geven aan mevrouw Potharst, want die heeft ook een vraag aan u.

Mevrouw Potharst: Ja dank u wel voorzitter. Ik vroeg me af of de VVD dan, horende het betoog, niet instemt met de procedure zoals die is afgesproken en landelijk is afgekondigd, er moet een bod

worden gedaan vanuit de regio's. Een Concept RES wordt vastgesteld op RES-tafels. Dat is volgens mij allemaal landelijk beleid. Klopt het dat de VVD het daar niet mee eens is?

De voorzitter: Mevrouw Meeuwissen.

Mevrouw Meeuwissen: Nee, mijn verhaal is dat wij niet begrijpen waarom de Drentse deelnemers aan de RES-regio komen tot dit aanbod, vanwege de door mij geschetste redenen. Wij zien dit als onverstandig om dat nu zo te doen, vanwege dat gebrek, of inleveren van flexibiliteit. En wij denken dat het belangrijk is om ons doel op een andere manier te bereiken.

De voorzitter: Mevrouw Potharst in tweede instantie.

Mevrouw Potharst: Ik weet niet meer wat ik moet vragen. Bedankt.

De voorzitter: Oké. Dan ga ik naar de heer Bos van GroenLinks.

De heer Bos: Ja voorzitter. Vorig jaar hebben wij de startnotitie vastgesteld voor de RES, vorig jaar of in ieder geval een tijdje geleden, en daar is in dit proces heel duidelijk beschreven wat we gingen doen, volgens mij ook met alle kanttekeningen van wanneer gaan wij vaststellen en wanneer gaan we zienswijzen indienen? Begrijp ik dat u nu tot een ander inzicht ben gekomen?

De voorzitter: Mevrouw Meeuwissen.

Mevrouw Meeuwissen: Ik geef nu een reactie op de 3,45 TWh en ik geef aan wat de VVD daarvan vindt. Ik zie niet dat dat iets anders is dan een zienswijze over een proces- afspraak.

De voorzitter: De heer Bos.

De heer Bos: Nou eigenlijk, die link die gelegd wordt met dat wij daarna zeggenschap zouden verliezen, die is volgens mij, die ziet op die procesafspraak. Want als je nu dus afspreekt van we gaan 3,45 invullen, waar al de partners aan Drentse initiatief, aan de Energie tafel voor hebben getekend, een aantal van die ambities is zelfs techniek-neutraal, het grootste deel zit al in de pijplijn, ik zie niet waar die zeggenschap verloren gaat. En die zeggenschap hebben we gewoon afgesproken in onze Startnotitie.

De voorzitter: Mevrouw Meeuwissen.

Mevrouw Meeuwissen: Het gaat erom dat wij denken dat met bijvoorbeeld een bod van, nou ik zeg 2,5 TWh, dat we dan een heel keurig bod hadden gedaan aan Den Haag, waarin we alle afspraken nakomen. En doordat nu veel hoger te maken, dat je je vastlegt op de uitvoering ervan. Terwijl je wat ons betreft die flexibiliteit hier zou kunnen houden, als je voor die laatste, dat laatste terawattuur dat niet had vastgelegd in de RES. Waarmee je je prima houdt aan alle afspraken en ook aan het proces.

De voorzitter: De heer Zwiers van de Partij van de Arbeid.

De heer Zwiers: Ja voorzitter dank u wel. Ik herken de zorgen over de regie vanuit het Rijk. En dan is misschien mijn vraag wel van, goh, zouden we niet hier vanuit PS Drenthe de lobby moeten starten, de uitspraak ook van dat wij van de Rijks- coördinatieregeling af willen op dit terrein. Dat we die hele regie ook zelf kunnen houden.

De voorzitter: Mevrouw Meeuwissen.

Mevrouw Meeuwissen: Nou dat vind ik een interessante gedachte. Dus daar moeten we nog maar eens over hebben. Maar of dat dan direct ook betekent dat wij het RES-aanbod naar beneden kunnen doen, die link zie ik dan niet direct.

De voorzitter: De heer Zwiers nog?

De heer Zwiers: Het gaat in elk geval om, dat we met elkaar zelf de regie houden op onze eigen omgeving en op wat we zelf aan het doen zijn en we absoluut niet de houding hebben dat we de hakken in het zand zetten wat een Rijkscoördinatieregeling in mijn optiek, in onze optiek rechtvaardigt. Dus wat dat betreft zou dat zwaard van Damocles misschien wel boven ons hoofd weg moeten.

De voorzitter: Mevrouw Meeuwissen.

Mevrouw Meeuwissen: Zal ik nog even mijn betoog…

De voorzitter: Nee, want ik heb nog meer interrupties voor u. Mevrouw Vedder van het CDA.

Mevrouw Vedder: Dank u wel voorzitter. Mevrouw Meeuwissen sprak over haar zorg om de regie te verliezen richting het Rijk en die regie dichtbij te willen houden waar ze hoort, in de provincie. Mijn vraag is, want die zorg over regie, die delen wij. Met name als we het hebben over zon op land versus zon op dak en de prioritering daarvan. Maar vindt de VVD- fractie dan dat er op dit moment in de provincie genoeg regie wordt gevoerd daarop?

De voorzitter: Mevrouw Meeuwissen.

Mevrouw Meeuwissen: Nou dat is ook nogal een interessante. Voor de zomer hebben we ook in meerderheid in deze Staten een motie aangenomen waarin we ook aangeven nog eens goed te kijken naar zon op land en hoe we dat hier in Drenthe willen en wat er in de omgevings- vordering daarover staat. Daar wordt ook aan gewerkt door het college is mij bekend, dus ik verwacht wel dat daar iets uitkomt waarmee wij onze regie iets meer nog in handen kunnen nemen.

De voorzitter: Mevrouw Vedder nog in tweede instantie?

Mevrouw Vedder: Nee, nou ik hoor dat de zorg wordt gedeeld en dat doet me goed.

De voorzitter: Prima, dan heb ik de heer Uppelschoten nog gezien.

De heer Uppelschoten: Ja, want de vragen over het verliezen van flexibiliteit, dat is ook de motie die wij hier geformuleerd hadden voor de maximering. Als wij als Drenten al 10% van het aanbod bieden, dan betekent het dat andere regio's waarschijnlijk minder kunnen doen. En als wij gewoon het aantal hadden genomen, of de hoeveelheid hadden aangeboden die we nu als elektriciteit gebruiken, dan hadden we altijd als PS zelf kunnen besluiten we doen meer. Maar ik denk dat men in Den Haag heel blij is dat wij zo'n groot aanbod gedaan hebben. Dat wordt in dankbaarheid ervaart en dat het teruggedraaid wordt, dat zit er niet in. Ik bedoel, het zal alleen maar verzoeken zijn omhoog en nooit minder. En als wij een aanbod hadden gedaan wat overeenkomstig is wat wij gebruiken, dan hadden wij altijd zelf wel kunnen besluiten als er tekorten zouden zijn, nou dan doen we wat meer. Maar die flexibiliteit zijn we kwijt.

De voorzitter: Mevrouw Meeuwissen.

Mevrouw Meeuwissen: Ik heb geen vraag gehoord, dus dat…

De voorzitter: Ik ook niet, dit was gewoon een statement. Mevrouw Meeuwissen vervolgt haar betoog.

Mevrouw Meeuwissen: Ik wil aan het eind nog even nu stilstaan bij de moties. Een dienen we mee in met de Partij van de Arbeid, dus daar kan ik kort over zijn. Dat vinden wij een goed plan. Dan de moties van de PVV. Ik hoor veel elementen in het verhaal en in de moties waar wij het mee eens zijn. Ik noem bijvoorbeeld onderzoek doen naar kernenergie, waar ook in de Tweede Kamer onze fractie zich hard voor maakt. Ik hoorde zorg over zonne- akkers, dat is net ook al even aan en aan de orde gekomen, maar… Oh ja, de vraag om een hoorzitting. Nou vind ik dat heel lastig om nu in te schatten of dat nu bijdraagt op dit moment in het hele RES-proces waar we nu zijn. Dus dat vind ik een lastige. We moeten misschien op een ander moment nog eens naar kijken of een Statenontmoeting, maar het moet wel iets zijn dat we er ook iets aan hebben dat het past bij de rol van ons in de besluitvorming. Maar kortom. Ik hoor allerlei elementen waar wij mekaar kunnen vinden. Echter, als ik alle teksten lees, dan lees ik ook overal weer dingen die, ofwel waar we het niet mee eens zijn of niet kunnen in onze ogen, dus wij zullen de moties om die reden niet steunen.

De voorzitter: Dank u wel mevrouw Meeuwissen. Dan ga ik naar de heer Pruisscher van de ChristenUnie.

De heer Pruisscher: Ja, dank u wel voorzitter. Drenthe is ambitieus en de Drentse gemeente zijn ambitieus. Dat hebben we bij de commissievergadering ook aangegeven en dat is wat ons betreft iets om dankbaar voor te zijn. Dat is een ander geluid zo het rijtje af. Want hieruit blijkt ons inziens dat we de energietransitie ook serieus nemen en daar samen de schouders onder willen zitten. Het is bovendien ook nodig om onze eigen doelstellingen te behalen. We hebben met elkaar vastgesteld dat we in 2050 volledig energieneutraal willen zijn. Betekent dat het aandeel van hernieuwbare energie in 2030 op 40% moet liggen, aldus onze eigen omgevingsvisie. Tijdens de commissie behandeling heb ik ook gewezen op de verschillen tussen de gemeentelijke ambities en de grafiek op pagina 51. Daar zien we gewoon grote verschillen tussen. Het mag dan zo zijn dat aan de Drentse Energie- tafel tevreden gekeken wordt naar het eindresultaat en dat in de gemeente ook de eigen inbreng naar tevredenheid wordt gekeken. Maar er moet ook iemand zijn die naar het geheel kijkt en ook bekijkt of dat een eerlijke verdeling over de provincie geeft. Nou laat dat dan deze Provinciale Staten maar zijn. In de Concept RES kunnen we daar geen verantwoording over vinden. We verzoeken dan ook de gedeputeerde om dat in ieder geval bespreekbaar te maken aan de Energietafel en in de RES 1.0 daarover een paragraaf op te nemen waarin die verdeling wordt toegelicht en verantwoord. We hebben ook gewezen op de gedachte van lokaal eigendom en dat mensen recht hebben op de lusten wanneer ze participeren. Maar hoe zit dat dan met de mensen die niet willen participeren? En dat raakt ook een beetje aan de sociale energietransitie, maar ook op de manier hoe wij naar energie kijken. Nou daar willen we graag verder over nadenken. We hebben al een bijeenkomst in november gepland, dacht ik. Nou dat zijn nog wat zaken die we richting de RES 1.0 nog nader met elkaar willen bediscussiëren. En voor wat betreft de moties. De motie van de Partij van de Arbeid cum suis zullen we steunen. Mooi plan. De moties van de PVV niet. Dank u.

De voorzitter: Dank u wel heer Pruisscher. Dan kom ik nu bij mevrouw Kleine Deters van D66.

Mevrouw Kleine Deters: Ja voorzitter dank u wel. Nou meneer Pruisscher, een ander geluid komt ook van deze kant. Al eerder heeft D66 aangegeven dat vastgestelde doelen in het Klimaatakkoord een gezamenlijke en echt een grote opgave. En we hebben in het verleden misschien ook wel teveel

gevraagd, waardoor wat ons betreft de ambitie en, ja mevrouw Meeuwissen zegt, te grote bijdrage. Voor ons kan die niet groot genoeg zijn. We hebben misschien ook nog wel wat in te halen met elkaar. Jaren zijn wij daar misschien wel te slordig mee omgegaan. Wat ons betreft voorzitter vraagt de energietransitie ook dat we groots durven denken en doorpakken. Want je ambitie kun je wel aangeven, maar je moet het ook nog waarmaken met elkaar. Want hoe complex is het energie-vraagstuk? En we hebben eerder aan de gedeputeerde gevraagd van, u hebt een inspanningsverplichting. Wat betreft D66 willen wij wel heel graag naar een resultaatverplichting. Want die ambitie moeten we nog maar waarmaken. Zit daar sowieso al niet een stuk flexibiliteit, wisselgeld in. Voorzitter, D66 wil zich heel graag als fractie inzetten…

Mevrouw Meeuwissen: Voorzitter…

Mevrouw Kleine Deters: met alle betrokken partijen. Wij willen ons inspannen om de transitiedoelen en wat ons betreft nog iets meer te halen. En ja, wij zijn die verplicht… Ik zal voordat ik een nieuwe zin…

De voorzitter: Heel goed, heel goed. Mevrouw Meeuwsen heeft een interruptie voor u.

Mevrouw Meeuwissen: Ja, u stelt uw bijdragen als tegenstelling op die van mij. Dus dan denk ik dat u, als ik zeg van, wij willen, wij vinden het prima om een hoge ambitie na te jagen. Alleen wij willen dat niet dat we die kop op die hoge ambitie vastleggen in de RES, want dan leg je je vast bij het Rijk. Wij zeggen doe dat nou niet en hou dat hier. Maar u zegt dus, omdat u het als tegenstelling op mijn verhaal zegt van, hoe meer we aan de RES, misschien hadden we wel 10 TWh moeten vast…, want ja, daarna kunnen we zeggen, het moet van het Rijk. Dan gaan we het ook realiseren, dan hebben we een resultaat- verplichting. Is dat nou wat ik u hoor zeggen, omdat u het zo scherp als tegenstelling tegenover mijn verhaal zet?

De voorzitter: Mevrouw Kleine Deters.

Mevrouw Kleine Deters: Nee hoor, daarbij heb ik denk ik duidelijk aangegeven dat wij vinden dat we al tekortgeschoten zijn in het verleden in onze bijdrage. Dat wij heel graag een grotere ambitie halen dan dat ons opgelegd is. En wij ervaren hem niet dat het Rijk die ons oplegt, omdat wij ervan overtuigd zijn dat wij die inzet ook moeten leveren. Dus de verplichting, en zo hoor ik hem van u wel, dat u hem als verplichting ervaart, ja dat is echt anders denk ik, zoals ik hem beleef.

De voorzitter: Mevrouw Meeuwissen nog? Oké. Mevrouw Kleine Deters vervolgt haar betoog.

Mevrouw Kleine Deters: Ja voorzitter. Wat D66 betreft zijn wij ook bij het behalen van die transitiedoelen de verplichting aangegaan met inwoners, bedrijven, gemeenten en waterschappen. En ik weet niet zo goed te duiden, als we het dan hebben over een hoorzitting of gemeenteraden hebben een aanbod gedaan, gaan wij die dan overrulen? Wij willen heel graag het behalen van die resultaten, wij willen ook heel graag, dat hebben de gedeputeerde ook gevraagd, de regie te voeren, maar wij willen niet gemeenten overrulen in de zin van, ja wij weten het beter of moet het anders. Dus voorzitter, dat is niet de insteek waar D66 voor kiest. Dus de motie door de heer Zwiers van de Partij van de Arbeid verwoord, zijn we mede-indiener, helder dat wij die steunen. En alle andere moties die vooral inzetten op mogelijke mogelijkheden op zeer lange termijn, ja die dragen voor ons niet bij aan het behalen van doelen en resultaten op korte termijn en de opgaven die we hebben volgens het Klimaatakkoord. Dus die zullen wij niet steunen. Dank u wel voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel mevrouw Kleine Deters. Ja ik kom weer bij onze hekkensluiter, mevrouw Vedder van de CDA-fractie.

Mevrouw Vedder: Dank u wel voorzitter. Een B-stuk zonder stukken, dat is vast niet vaak gebeurd. Dan moet het wel een belangrijk onderwerp zijn. En dat is het natuurlijk ook, want de RES brengt klimaat ineens heel dichtbij. Drenthe heeft ambitie getoond in de concept- RES en dat juichen we toe. En we hebben het in Drenthe bottom up aangepakt, in tegenstelling tot sommige andere provincies. Vanuit de gemeenten en dat past ook bij hoe we hier in Drenthe gewend zijn met elkaar samen te werken. Maar wij hebben ook een grote zorg en die wil ik graag toch even benoemen, ook omdat die is aangewakkerd door wat de gedeputeerde Brink vorige, in de commissievergadering heeft gezegd. Want wij hebben in deze Staten telkens weer herhaald dat we het belangrijk vinden dat we de nadruk leggen op zon op dak en dan pas zon op land. In ons coalitieakkoord staat dat we inzetten op maximale benutting van zon op dak en dat we voor zon op land kijken naar slimme functie-combinaties. En dan noemen we industrieterrein en stortplaatsen of waterbergingsgebieden. En dat we landschap, prioritering van grondgebruik en participatie zo belangrijk vinden, van provinciaal belang, dat we daar actief regie op gaan voeren. Diezelfde ambitie zien we in de Omgevings- visie en in de aangenomen motie waar meneer, eh mevrouw Meeuwissen net al aan refereerde. Allemaal geschreven in dezelfde geest. Maar als ik naar de Omgevingsvergunning kijk en naar de concept-RES, dan vind ik die ambitie daar niet terug en regie eigenlijk al helemaal niet. En toen ik gedeputeerde Brink hoorde zeggen dat we bij beschikbare net- capaciteit eerst zon op land gaan invullen en dan, als er weer net capaciteit vrijkomt, zon op dak, dan denk ik hoezo in deze volgorde? Waarom niet andersom? Want we hebben ons als Staten hier toch al heel vaak duidelijk over uitgesproken. En stevenen we nou niet af op een situatie waarin de inwoners het paneeltje op hun eigen dak niet voor elkaar kunnen krijgen en ondertussen op weg naar hun werk langs een zonneakker van een energiecowboy fietsen. En wat gaat dat dan doen met ons maatschappelijk draagvlak, als we dit zo laten voortkabbelen? Wij zijn echt oprecht bezorgd dat we een soort Veenkoloniën 2.0 op onze nek halen. Op pagina 48 van de concept-RES staat een mooie cartoon, waar tegen een boer wordt gezegd: “Als u nou even 25 hectare dak bouwt, leggen wij er daarna zonnepanelen op.” En misschien wel een heel veelzeggend grapje, want als we de energie- cowboys, de vrijemarkteconomie en de optelsom van wisselend gemeentelijk beleid, daar rolt niet automatisch uit dat we de landbouwgrond en ons mooie Drentse landschap voldoende gaan ontzien. Dat we de nadruk gaan leggen op zon op dak en dan pas op zonne-akkers. En ook de Natuur en Milieufederatie heeft de vorige week nog een dringend beroep gedaan op de zonneladder, Partij voor de Dieren had het er ook al over, en de landschappelijke inpassing meer invulling te geven en tot die tijd even een pas op de plaats te maken. Kortom, deze fractie kijkt met spanning uit naar november, gezien de aangenomen motie en wij hopen en verwachten dan een klinkend plan hoe GS die ambitie uit het coalitieakkoord en de Omgevingsvisie wil gaan borgen. En wat ons betreft is dat in de geest zon op dak. Ambitie is heel goed, maar prioritering vinden wij ook belangrijk. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel mevrouw Vedder, als laatste van de zijde van de Staten in deze eerste termijn. En ik kijk nu naar gedeputeerde Stelpstra voor zijn eerste termijn dit agendapunt. Gaat uw gang.

Gedeputeerde Stelpstra: Dank u wel mevrouw de voorzitter. Ik zal maar niet een grote algemene beschouwing doen, want dan tikt u mij op de vingers, terecht misschien wel. Maar ik hecht er wel even aan om te zeggen dat deze RES, concept-RES zoals u die geagendeerd hebt, in deze vergadering gemaakt is conform de afspraken die wij in deze Staten gemaakt hebben. U hebt een startnotitie gehad. Daar hebben wij een aantal processtappen in aangegeven. Die startnotitie is voor ons de leidraad en volgens die startnotitie hebben we gewerkt. En het enige waar er wordt afgeweken van de startnotitie, is dat u de RES in de Staten bespreekt. Maar dat is uw recht. Da's prima. Maar mevrouw Potharst, we hadden met z’n allen al afgesproken dat we het volgens dat proces zouden doen, ook als u zegt, hij mocht niet hier ter besluitvorming voorliggen. Ja dat mocht prima, alleen die afspraak

hadden we niet gemaakt. Dus, we hebben keurig volgens de afspraken gewerkt. Voor ons als provincie daaroverheen zit een andere afspraak. Dat is namelijk de afspraak die we in de Omgevings-visie hebben neergelegd, die nog eens een keer in de Energietransitie agenda is neergelegd en dat is de afspraak van 40% eigen opwek in 2030. Dan ga ik nog niet over 2050 spreken. Dat is de ambitie die we hebben. En ik hoor eigenlijk heel veel fracties zeggen dat ze die ambities van harte ondersteunen. En dat is nog steeds mooi, want dan betekent dat ook dat we op die weg kunnen gaan. Dan kun je dus niet andersom even simpel gaan rekenen, want dan doe je echt aan cherry picking, in goed Drents. En om dan te zeggen van ja ik pak even een willekeurig getal 10% van de inwoners, of je kunt het aantal schoorstenen gaan tellen, of je pakt maar iets willekeurig, dat is echt complete willekeur. Want ik denk dat, in die zin gaf de heer Pruisscher al een voorzet, daar is een forse opwek nodig van energie als we in onze eigen behoeften willen voorzien. En dan wijs ik u ook nog een keer op de start- notitie. In diezelfde startnotitie stond een keer een getal en dat was het tot 3,5 TWh kunnen optellen, als het ging om de elektriciteitsbehoefte. En daar stond een sterretje bij van, dat is wat de provincie heeft vastgelegd als ambitie en wees ervan bewust dat de ambities van de willekeurige gemeenten daar nog ver bovenuit stijgen in een aantal gevallen. In ieder geval niet minder zijn. Dus we wisten met z'n allen precies in welk proces we stapten. Ik hecht er toch even aan uw geheugen even op te frissen. Dan loop ik maar even langs uw bijdragen, voor zover ik daar, al gemeend in meegegaan. Ik denk dat het wel belangrijk is dat we met zijn allen ook deze RES maken, want het gaat ook over, het is niet even simpel links of rechts iets neerzetten. Er zit ook een heel systeem onder, een heel, nou alleen al een netwerk waar we van alles moeten doen. En daarom is het ook goed dat we met z'n allen om tafel zitten en ook met de netwerkbedrijven daaraan gekoppeld. Dat betekent dat een aantal ambities die er in de RES staat wel zijn ingevuld als het gaat om het getal, maar dan niet om de plek. En daar zal nog met name in gemeenten de discussie over plaatsvinden. Dat is ook wat we besloten hebben. We leggen primair de eerste rol bij de gemeenten als het gaat om het aanwijzen van locaties en ook als het gaat om het verkrijgen van draagvlak. En dat zou als eerste overheid, zal daar primair discussie moeten plaatsvinden. En dan kan ik me best voorstellen dat u zorg hebt. We zien links en rechts dingen opkomen. Windmolens, zonneparken, ja het wordt een beetje flauw bijna van mij, maar ook dat is in discussie geweest, dat dat ging gebeuren en dat er een veranderend landschap zou komen. Dus dat zien we ook. Maar laten we ook eerlijk zijn, deze RES is ook een optelsom van dat wat allemaal al lang in de pijplijn zat, al zelfs voor de Omgevingsvisie die we vastgesteld hebben. Waar dat beleid er niet was, maar voor een deel inderdaad nu misschien moet zeggen van, goh, had dat misschien wel beter landschappelijk ingepast kunnen worden. Daar kunnen we ook best eerlijk in zijn. Maar dat zijn allemaal wel lopende processen. En ik snap dat wanneer je dat vandaag ziet, dat je dat allemaal op een hoop gooit, maar ik vind het wel eerlijk om ook wel even die splitsing te maken. En dat is ook wat mevrouw Potharst zegt, er worden al vergunningen verleend die niet aan de voorwaarden van concept-RES voldoen. Nou ik weet dat niet, dat is mij niet bekend. Ik weet wel dat we wel inderdaad met een voortschrijdende situatie zitten, waar we echt ook nu steeds meer kijken van, hoe kunnen we die ruimte kwaliteit beter borgen. En wat dat betreft komt er inderdaad een brief van het college. Mijn collega Brink en ik hebben daar deze week nogal over gesproken. Hij had het anders zelf wel kunnen zeggen, maar daar zit een beperking ook aan onze aanwezigheid hier, maar die brief zal echt duidelijkheid geven, dat zeggen we ook in de richting van mevrouw Vedder, waarin wij aan zullen geven hoe wij omgaan met de hoeveelheid zon op land en de hoeveelheid zon op dak. En dan, even kijken, dan vraagt mevrouw, meneer Schoenmaker, waar uw punten dan beantwoord, wat gebeurt er als gemeenten niet leveren? Dat is ook wel een beetje wat mevrouw Meeuwissen zegt, ik weet anders niet of de SCR hier überhaupt nog van toepassing is op zo'n RES, dat is ook maar de vraag. De SCR kent getallen met megawatts en zo, dus dat is maar zeer de vraag. We hebben wel gezegd, we hebben altijd het huis van Thorbecke nog. Dus dat betekent dat eerst de provincie aan zet is en als wij ontwenning doen, dat dan ook in het Rijk aan zet is. Ik moet u heel eerlijk zeggen, ik proef niet een hele grote bereidheid bij het Rijk om op de RES in te grijpen. Ik zie wel iets anders. Maar dat is eigenlijk een discussie die ik

buiten de RES om zie, een geneigdheid tot centralisme op het hele gebied van ruimtelijke ordening. Ik hoorde er laatst ook weer een minister iets over zeggen, maar dat staat even heel erg los van deze hele RES, die eigenlijk zegt, dat hele regionale denken en dat lokale denken, ja, wij weten het eigenlijk in Den Haag beter, als ik maar even een heel populair vertel. Dus ik zou zeggen, bij de komende kabinetsformatie moeten we daar goed op inzetten dat de regie inderdaad in de regio blijft.

De voorzitter: Mevrouw Vedder heeft een vraag voor de heer Stelpstra.

Gedeputeerde Stelpstra: O, kijk eens aan.

Mevrouw Vedder: Ja, dan zoom ik even weer, dan spoel ik even een stukje terug, excuses daarvoor, want ik hoor u zeggen we komen straks met een brief, waarin we gaan vertellen hoe we omgaan met zon op land en zon op dak. Daar heeft uw collega Brink in de commissievergadering ook iets over gezegd. Dat was die opmerking over wij gaan eerst zon op land realiseren en dan bij nieuwe capaciteit, ik zie al een nee knik, nou ik zal mijn zin dan niet afmaken, maar ik hoop dat het klopt dat er iets anders in gaat staan. Maar ik hoor u ook zeggen, het ligt in principe bij de gemeente. En ik zie een Omgevingsvisie waarin een voorkeur voor zon op dak wordt uitgesproken, een ambitie voor zon op dak, en dan pas incourante stukken en dan pas op landbouw- en natuurgrond, die ik absoluut niet vertaald zie in de Omgevingsverordening. En dan snap ik wel dat er al projecten lopen van voor de Omgevingsvisie, maar er zijn toch ook, er worden nu ook nieuwe projecten opgestart. En ik krijg die jongens ook bij mij aan de deur, die duizenden euro's per hectare bieden, dus hoe gaan we daar nou, hoe gaan we die optelsom nou in de hand houden dan als provincie?

De voorzitter: De heer Stelpstra.

Gedeputeerde Stelpstra: Nou, ik zou eerst zeggen op dat aanbod niet ingaan, dat heb ik ook tegen de LTO gezegd. U vraagt mij iets om daarover te zeggen, maar u moet bij uw leden zijn. Maar dat weet u dat ik dat vind. Maar ik wil ook mijn collega Brink even recht doen. Die heeft niet gezegd, wij gaan eerst zon op land invullen en dan gaan we pas naar zon op dak kijken. Want ik weet van hemzelf, en daarin verschillen wij niet van mening, dat wij graag de hoeveelheid zon op dak ook ingevuld zien. Alleen wij hebben het in de Omgevingsverordening, de Omgevingsvisie, niet voor gekozen, u zegt dat nu, we hebben er niet voor gekozen om te zeggen, eerst dit, eerst dat, eerst dat. We hebben gekozen voor, we zullen alles nodig hebben. Dus er zal zon op land nodig zijn en er zal zon op dak nodig zijn. En zon op dak heeft altijd onze voorkeur, maar we hebben daar niet een tijdsvolgorde aan gekoppeld. En het klopt ook dat dat niet in de Omgevingsverordening is opgenomen, omdat we dat niet zo hebben afgesproken.

De voorzitter: Mevrouw Vedder in tweede instantie.

Mevrouw Vedder: Ja, u zegt een paar dingen die echt niet kloppen, want ik heb het fragment nog expres een paar keer teruggeluisterd. En dat was wel degelijk de volgorde zoals meneer Brink die aangaf. Dan hoop ik dat hij zich heeft versproken, prima, maar ik heb het niet verkeerd gehoord. Dus ik hoop inderdaad dat het dan andersom gaat zijn, maar dat laat ik nog even niet los. En ten tweede vind ik het eerlijk gezegd gewoon een beetje flauw als u zegt, u moet uw leden aanspreken. Ten eerste wie zijn mijn leden? En ik weet niet of u wel eens de leden van de ChristenUnie heeft aangesproken op het feit dat ze een bepaald merk fiets moeten kopen, maar dat lukt waarschijnlijk ook niet. Onze inwoners hebben gewoon zelf zeggenschap over wat ze doen en laten.

De voorzitter: De heer Stelpstra.

Gedeputeerde Stelpstra: Nou, ik had het niet over uw leden, ik had het over de leden van de LTO. U zei, uw leden en dat zijn tegen mij. Ik sprak tegen de LTO. Toen heb ik tegen hen gezegd, uw leden. Maar ik bedoelde dan, ik moet erg precies zijn in wat ik zeg met u, geloof ik, ik bedoelde tegen de LTO zeggen, de voorzitter van de LTO heb ik gezegd, uw leden, dus uw leden van de LTO moet u daar dan ook op aanspreken. Dus dan is dat in ieder geval uit de wereld. Ik heb het fragment van mijn collega niet nageluisterd, maar ik weet wel dat hij er zo instaat. Hij heeft er wel op gewezen dat er een gevaar bestaat, dat wanneer een net- capaciteit weer op meer sterkte is, dat er dan een gevaar bestaat, dat zon op land alleen nog maar verder ingevuld gaat worden. En daar gaat onze brief over. En ik kan u al verklappen dat wij een denkrichting hebben waarin we zeggen, maar dat moet nog in de colleges, dus ik ga een beetje voor de muziek uit, maar goed laat ik stout zijn, waarin we zeggen van, nou dit is de hoeveelheid zon op land die in de RES is afgesproken. En dan zit er nog een deel techniekneutraal in, Maar als dat is ingevuld, dan gaan we daar niet verder mee voordat zon op dak is gerealiseerd. En dat is wat anders dan dat ik zegt van, we gaan eerst zon op land doen en dan pas dak, want we gaan tegelijk daar aan het werk.

De voorzitter: De heer Bos van GroenLinks heeft een vraag voor de heer Stelpstra.

De heer Bos: Voorzitter, ik hoor de gedeputeerde zeggen dat, als er weer netcapaciteit beschikbaar is, dat er dan een risico bestaat voor een invulling voor de zon op land. En hangt dat samen met de vraag van marktpartijen, die zich nogal roeren?

De voorzitter: De heer Stelpstra.

Gedeputeerde Stelpstra: Nou ik denk, dat is het probleem wat mevrouw Vedder heel terecht aangeeft, dat er dan grote partijen komen die grote sommen geld bieden en als je dat niet afgeregeld hebt in je ruimtelijk beleid, ja dan gaat het alle kant op. En volgens mij wilt u daar ook juist paal en perk aan stellen. En daar gaan wij, krijgt u een hele mooie brief van ons over.

De voorzitter: De heer Bos in tweede instantie.

De heer Bos: Ja, want dan vraag ik me af zeg maar, kijk de netbeheerders hebben waarschijnlijk ook afspraken met die marktpartijen. Hoe zit het met het 50% lokale eigendom zeg maar, vanuit die vraag van de markt. Hebben we daar nog invloed op vanuit ons beleid?

De voorzitter: De heer Stelpstra.

Gedeputeerde Stelpstra: Zowel de markt als de netwerkbedrijven hebben het Klimaatakkoord ondertekend, waarin staat dat er een streven is naar 50%. En dat kan dus ook 10% zijn, laat ik heel helder zijn, want dat hangt erg van de businesscase af, dat er een streven is naar 50%. En daarmee reageer ik net op de heer Mäkel. U zegt, ik wil minimaal 50%, ik denk niet dat dat realistisch is. Mevrouw Meeuwissen, u zegt u maakt zich zorgen…

De voorzitter: Even kijken, mevrouw Vedder had nog een tweede interruptie voor de heer Stelpstra. Sorry. Gaat uw gang.

Mevrouw Vedder: Dank u wel. Ja, ik wilde toch nog echt wel even heel graag reageren op uw opmerking richting de LTO leden, want daar zit iets heel fundamenteels onder. En dat vind ik zo belangrijk, dat kan ik gewoon niet voorbij laten gaan. Want u kent het verhaal van de tragedie van de meent ongetwijfeld ook. Dat de optelsom van individuele belangen niet hetzelfde is als het collectieve

belang. En als we, en dat is nou juist het fundamentele probleem van de RES. Dat we daarmee worstelen als overheid, van hoe gaan we nou met die tragedie van de meent om en wat is onze rol daarin…

Gedeputeerde Stelpstra: Sorry, ik versta u niet, de tragedie van de?

Mevrouw Vedder: Tragedie van de meent. U moet het maar eens googelen. Dat betekent dat een aantal boeren die een gemeenschappelijk grasland delen, er ieder voor zich belang bij hebben om er stiekem extra koe tussen te stoppen, waardoor het collectief lijdt onder overbegrazing van het stuk land. Oftewel, de individuele belangen botsen met het collectieve belang. En dat is precies wat er hier ook speelt. Ik vrees dat dat heel vaak het geval is.

De voorzitter: Ik geef het woord nu aan de heer Stelpstra.

Gedeputeerde Stelpstra: Maar als u zegt van, dat moeten die leden dan maar zelf oplossen, dan gaan we dus voorbij aan het fundamentele probleem.

Mevrouw Vedder: En daar maak ik me echt zorgen over.

De voorzitter: Ja, nee. De heer Stelpstra.

Gedeputeerde Stelpstra: Maar mevrouw Vedder, u bent wel een beetje een karikatuur aan het maken vanmiddag en dat vind ik niet prettig. Wanneer ik tegengeworpen krijg dat het allemaal zo niet kan, maar je kijkt ook niet wat je daar in je eigen gelederen aan kunt doen, laat ik u misschien de uitkomst vertellen. Ik heb ook met de voorzitter van de LTO gesproken en wij zijn beiden van mening, dat we samen het gesprek erover aan moeten gaan, om samen te kijken hoe we dat op kunnen lossen. Dat betekent dat wij naar hun zullen luisteren. Ik verwacht ook van onze kant dat dan ook met je eigen achterban spreekt van, hoe regelen wij dat dan met z'n allen? Wat kunnen wij daaraan doen? En volgens mij is dat een volwassen gesprek wat je dan voert met mekaar. Maar als we statements over en weer gaan doen, dan helpen we elkaar niet verder. Ik ga even verder met mevrouw Meeuwissen, want ik moet ook op mijn tijd letten. Die heeft over zeggenschap gesproken als ik het heel…

De voorzitter: De heer Uppelschoten heeft ook nog een interceptie. Ik ga nu kijken naar …

Gedeputeerde Stelpstra: Het ligt niet aan mij…

De voorzitter: Ik weet het gedeputeerde Stelpstra. En ik hoop dat de Statenleden heel kort willen interrumperen, als ze per se moeten interrumperen. De heer Uppelschoten.

De heer Uppelschoten: Maar de vraag die toch gesteld werd aan u is, Wie heeft nou de regie over het collectieve belang? Want dat…

De voorzitter: Dat is een mooie korte vraag. Dat is…

De voorzitter: De heer Stelpstra. …

De heer Uppelschoten: dat is het lemma wat geschetst wordt.

Gedeputeerde Stelpstra: Dat is de overheid, denk ik.

De voorzitter: Het is een mooi kort antwoord.

De voorzitter: De heer Stelpstra…

De heer Uppelschoten: Heeft u dan de regie?

Gedeputeerde Stelpstra: Zoals u weet hebben wij een gedecentraliseerde eenheidsstaat. Het is veel staatsrecht vanmiddag en daar heeft iedere overheid zijn eigen rol in. Ik ga, mag ik nu naar mevrouw Meeuwissen gaan? Want als ik u goed begrijp…

De voorzitter: Heel graag.

Gedeputeerde Stelpstra: …als ik u goed begrijp mevrouw Meeuwissen, en misschien doe ik u wel een beetje onrecht hoor, maar zegt u van, had dan wat in je achterzak gehouden, dan had je nog wat onderhandelen gehad en had je ook nog wat ruimte gehad om zelf misschien iets meer te doen. Maar geef niet te veel weg. Nou dat voegt…

Mevrouw Meeuwissen: Nou dat voegt….. O, voorzitter.

De voorzitter: Ja mevrouw Meeuwissen gaat uw gang.

Gedeputeerde Stelpstra: Ik daag u uit, dit was wel mijn schuld.

Mevrouw Meeuwissen: Ik vind dat een heel goed argument. Dat heb ik de vorige keer genoemd, maar nu niet. Maar ik had het kunnen zeggen. Maar dat was niet de kern van vandaag van mijn verhaal.

Gedeputeerde Stelpstra: Nee oké, oké. Maar goed, dan zitten we daar dus denk ik wel iets anders in. Omdat wij, ik vind dat, als je een ambitie hebt geformuleerd in je Omgevingsvisie, dat je ook best mag zeggen en dat betekent dit in dit. En dat hebben ook de gemeenten gedaan, maar daar ga ik niet over. Die hebben ook gezegd, we willen een realistische ambitie vanuit onze eigen gemeente en we kijken vooral naar onze eigen plannen. En dat is op tafel gekomen. En die optelsom heeft tot 3,45 geleid. Ja, volgens mij kun je daar een andere tactiek in voorstellen? Dit is wat er nu ligt. En wat ik wel van u oppik, daar heb ik zonet al iets over gezegd, als het gaat over regie van het Rijk, staan wij denk ik zij aan zij, dat wij dat koste wat het koste gaan voorkomen. Ik denk niet dat dat met een lager bod gebeurt, maar dat dat op een hele andere manier moet gebeuren. Inderdaad door echt op dit soort punten de regie veel meer in de regio te leggen. Maar ik denk dat er veel andere bedreigingen zijn die misschien wat te maken hebben met de NOVI of met straks een nieuwe kabinetsformatie. Volgens mij moeten we daar heel erg alert op zijn.

De voorzitter: Mevrouw Meeuwissen in tweede instantie.

Mevrouw Meeuwissen: Nou ik ben blij met uw opmerking over het regie voeren. Dat u dat heel belangrijk vindt en dat u daar ook zich hard voor maakt, alleen u koppelt dat niet aan de omvang van het bod aan het Rijk. En ja, dat vind ik dan weer vreemd.

De voorzitter: De heer Stelpstra.

Gedeputeerde Stelpstra: Nou ik heb eigenlijk niet zo’n zin om met het Rijk hierover een de discussie te voeren. Wij hebben nu met de gemeenten geconstateerd, dat dit is waar we onze komende jaren tot 2030 voor inzetten. Volgens mij kunnen we dat prima doen. Is er ook wel een ruimte om daarin te

schuiven. Als die niet op plek A kan dan kan hij misschien op plek B, dat gesprek gaan we wel aan de komende tijd, maar ik heb dat niet nodig om richting Rijk een vuist te maken. De heer Pruisscher die wil graag een een verdeling, de toelichting daarop heb ik begrepen, in de DET. Ik zal dat doorgeven aan de tafel. Mevrouw Kleine Deters, volgens mij ben ik de punten die u in hebt gezegd, in mijn verhaal wel op ingegaan. En mevrouw Vedder heb ik ook volgens mij op gereageerd. En dan sluit ik direct even over de moties aan. Dan hebben we dat maar gehad. Ik wil ze wel even doorlopen, ik vind dat u daar recht op hebt, om vanuit het college te weten wat wij daarvan vinden. Ik begin maar met een motie die bij mij nummer 22 heeft. Die gaat over de bereidheid om in te stemmen met noordelijke kernenergiecentrales enzovoort. Nou ik vind dat een discussie die eigenlijk op dit moment niet opportuun is. Maar er staan nog een aantal dingen, overwegingen, die gewoon niet kloppen, met name over de kosteneffectiviteit. Ik wijs u op het rapport van Canvasta, waarin daar redelijk gehakt van wordt gemaakt. Dan ga ik even naar de tweede motie over erkenning. Daar geldt hetzelfde voor. Zonnewagens in de Veenkoloniën, dat, wij hebben gezegd dat wij met een brief van ons college komen over de zon versus dak ook. Daar wou ik het maar bij laten. En overigens is het een uiterst merkwaardig dictum, door te vragen dat het college iets gaat harmoniseren over de bevoegdheid van deze Staten. En ik verwijs u, heer Uppelschoten, naar de eerdere discussies die we daarover in deze Staten hebben gehad. Aan de maximering concept-RES geldt hetzelfde voor. Dat lijkt mij niet in lijn met de afspraken die we met z'n allen hebben gemaakt, ook niet met de gemeenten. En ik vind afspraak is afspraak en we gaan niet tussentijds de spelregels veranderen. Zo zit het, zo zitten wij in ieder geval niet in elkaar. De motie van de PvdA cum suis, zoals de heer Pruisscher dat zegt, van de PvdA en al die andere fracties, dat is een mooie motie, die kan op sympathie rekenen. En dit college gaat niet over hoorzittingen die de Staten willen houden. Ook dat is weer een raar dictum. U vindt dat PS een goed gefundeerde en evenwichtige afweging moet maken, terwijl u van een vorig agendapunt zei, dat het er om ging dat de politieke partijen een goede afweging moesten kunnen maken. Dus dit is toch redelijk in strijd met eerdere discussies die ik heb gehoord en als ik dat serieus neem, dan snap ik deze motie niet. Maar het is ook niet denk ik aan ons om dat te doen, u moet zelf voor uw informatie zorgen. Dus wij raden behalve de motie van de PvdA en al die andere fracties de rest af.

De voorzitter: Dank u wel heer Stelpstra. Ik kijk naar de Staten voor de tweede termijn. De heer Uppelschoten. Iedereen heeft een minuut, als men nog wil, maar het hoeft niet. De heer Uppelschoten.

De heer Uppelschoten: Ik heb maar een opmerking nog. Ik ben ontzettend blij dat de optelsom maar tot 3,45 geleid heeft en niet tot 5 of 6 TWh. Want had u dan ook niet ingegrepen? Was het gewoon de optelsom geweest en klaar uit? En de regie mis ik dan totaal.

De voorzitter: Ik kijk nog even naar de fractie van Forum voor Democratie. De heer Drukker.

De heer Drukker: Heel kort. Mevrouw de voorzitter en mevrouw Meeuwissen en mevrouw Vedder hebben het standpunt van onze fractie keurig verwoord en hebben we weinig aan toe te voegen, met een kanttekening. De bezorgdheid dat wij de regie zouden kwijtraken, is bij ons wat groter. We zijn de regie allang kwijtgeraakt en wat dat betreft voelen we ons gesterkt door de opmerkingen van de geachte gedeputeerde, die zei, denk erom, wat er nu op tafel komt, zat al heel lang in de pijpleiding. Dat noemen we padafhankelijkheid in de economie.

De voorzitter: Dan kom ik bij de heer Zwiers van de Partij van de Arbeid.

De heer Zwiers: Ja voorzitter dank u wel. Eigenlijk nog een punt. Het ging even over dat maximum ja of de nee. Gisteren was ik bij het grootste zonnepark van Nederland, in Nieuw-Buinen. 200 ha aan zonne- energie, bijna 300.000 panelen, goed voor 30.000 huishoudens. Geen enkel bezwaar,

omwonenden zijn er blij mee. Dus volgens mij hoeven we niet zo angstig te zijn dat we meer doen dan dat we verbruiken. En kunnen we dat, weliswaar is dat niet altijd even eenvoudig, toch op een hele goede manier invullen. Dus volgens mij pleit dat er alleen maar voor dat dat bod wat we doen, dat daar ook wel goed over is nagedacht. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. De heer Bos van GroenLinks.

De heer Drukker: Ik heb een vraag mevrouw de voorzitter. Hebt u uitgerekend hoeveel hectare dat per huishouden is?

De voorzitter: De heer Zwiers.

De heer Zwiers: Nee, dat heb ik niet gedaan, dank u.

De heer Drukker: Dat moet u eens doen.

De heer Zwiers: We hebben hier over gebruik van gronden die verder geen enkele bestemming hebben, dus wat dat betreft maakt het niet uit hoeveel hectare het zou zijn.

De heer Drukker: Oké, dat…

De voorzitter: Dank u wel. Dan kom ik bij de heer Bos van GroenLinks.

De heer Bos: Nee hoor, dank u wel.

De voorzitter: De heer Schoenmaker, Sterk lokaal.

De heer Schoenmaker: Dank u wel voorzitter. Ik heb de gedeputeerde vandaag heel veel horen zeggen over de RES en mijn zorgen over de regie zijn daardoor alleen maar vergroot. De stelling dat de leden van LTO Noord of van LTO individuele belangen ondergeschikt zouden maken aan het collectief, vind ik bijna naïef. Het gaat volgens mij goed zolang iedereen maar levert, maar o wee als dat niet lukt. Dan maak ik me echt grote zorgen waar de regie komt te liggen. Dank u wel.

De voorzitter: Mevrouw Potharst, Partij voor de Dieren.

Mevrouw Potharst: Ja dank u wel voorzitter. We hadden in eerste termijn gevraagd of wij ook als Staten geïnformeerd kunnen worden in de tussentijd totdat de RES 1.0 voor komt liggen. Over de participatie van de inwoners en wellicht ook het lokaal eigendom. Het lijkt me goed als wij daar een vinger aan de pols kunnen houden. Misschien kan de gedeputeerde daar nog wat over zeggen. En ik had in eerste termijn verzuimd om te zeggen dat wij de motie van de Partij van de Arbeid van harte ondersteunen.

De voorzitter: Dank u wel mevrouw Potharst. De heer Mäkel van Luttikhuizen. Dank u wel.

De voorzitter: Mevrouw Meeuwissen van de VVD.

Mevrouw Meeuwissen: Ja, de reactie van de gedeputeerde op onze inbreng, die kan onze zorgen helaas niet wegnemen. We moeten echt nog zien hoe dat draagvlak zich gaat ontwikkelen. We hopen het van harte, maar nou dat moeten we nog zien. Mevrouw Vedders warme pleidooi voor zon op dak vóór zon op land, dat was precies de reden voor het indienen van de motie voor de zomer. Dus ja,

daar zijn wij heel blij mee. En wij kijken ook zeer uit naar de brief van het college op dit punt, die zoals de gedeputeerde net zei, binnenkort verwacht mag worden. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel mevrouw Meeuwissen. De heer Pruisscher van de ChristenUnie. Mevrouw Kleine Deters van D66. Mevrouw Vedder van het CDA.

Mevrouw Vedder: Ja dank u wel voorzitter. Ik heb de gedeputeerde net horen zeggen dat hij geen vuist wil maken ten opzichte van het Rijk. Ik heb de gedeputeerde ook horen zeggen dat de regie bij de gemeentes ligt. En dan ja, ik blijf worstelen met dat in ons coalitieakkoord staat, dat wij prioritering van grondgebruik zo belangrijk vinden dat we daar actief regie op willen voeren. En ik zie het nog niet terug. Dus onze zorgen blijven staan. Wij kijken dus ook met grote belangstelling uit naar de brief van november, net als de fractie van de VVD. En wat betreft de moties hebben wij de motie over de woningcorporaties mee ingediend, dus daar zijn wij natuurlijk uiteraard enthousiast over. En de moties van de PVV zullen wij niet in meegaan. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel mevrouw Vedder. We zijn het eind gekomen van de beraadslaging van de zijde van de Staten in tweede termijn. Ik kijk naar gedeputeerde Stelpstra voor zijn tweede termijn.

Gedeputeerde Stelpstra: Ja ook kort. Blijkbaar spreek ik uiterst onduidelijk, want voor mij heb ik niet gezegd dat ik geen vuist wil maken aan het Rijk. Ik heb gezegd dat die waarschijnlijk op een ander punt moet liggen dan op dit punt. Dat die effectiever is. Maar dat ik geen vuist wil maken van, wij regelen dit zelf, dat heb ik in ieder geval niet gezegd. En als dat zo is overgekomen, dan heb ik dat redelijk beroerd overgebracht. Maar ik dacht dat ik duidelijk was. Maar dan hoop ik dat ik nu duidelijk ben. Nou, ik ga even van achteren naar voren voor de variatie. De zorgen bij de VVD zijn niet weggenomen. Nou, we zullen de toekomst zien. Ik ben altijd iemand die hoop heeft, dus ik denk dat ik optimistischer ben dan u. Maar we zullen het zien. Mevrouw Potharst. Ik zeg u maar eerlijk, ik kreeg inderdaad een appje net, want er zijn wat mensen die meeluisteren op de achtergrond, dat inderdaad een aantal van de zaken die u noemt in de RES naar richting 1.0 zal worden meegenomen. Dus volgens mij wordt u daarmee bediend. En meneer Uppelschoten heeft een vraag gezegd. Had u ook ingegrepen bij meer? Op ‘als’-vragen geef ik nooit antwoord zoals u weet.

De voorzitter: Dank u wel heer Stelpstra. Dan zijn we aan het eind gekomen van agendapunt de RES en gaan wij door met agendapunt H de Rondvraag.

H. Rondvraag

En we beginnen met een rondvraagpunt ingediend door de ChristenUnie over de aardbeving bij Winde en de heer Pruisscher zal het woord voeren. Ik geef hem het woord.

De heer Pruisscher: Ja dank u wel voorzitter. Zoals u vanmorgen misschien wel gemerkt hebt, is dit een rondvraag van mijn collega Van den Berg. Maar die zit niet bij het OGB-gedeelte, ik neem de honneurs waar. Ik mag haar tekst voorlezen. Voorzitter, op 27 september heeft er een aardbeving plaatsgevonden in Winde met een kracht van 1.8 op de schaal van Richter. Hele nare ervaring voor de inwoners aldaar. En hoewel wij liever willen voorkomen dat dit soort bevingen plaatsvinden en daar ook veel aandacht voor hebben gevraagd, vinden wij daarnaast heel belangrijk dat eventuele schade snel en laagdrempelig wordt vergoed. Zo hebben we onlangs ook vragen gesteld over het feit dat de schade afhandeling bij Langelo is opgeschort. Kortom, genoeg reden voor ons om nu weer scherp te kijken naar deze situatie. Ook als Staten hebben we uitgesproken dat voor alle inwoners van Nederland en ook in onze provincie die schade lijden door gaswinning, dezelfde rechtsbescherming

en toegankelijkheid daartoe moet geregeld zijn. Daarom de volgende vraag. Kan het college aangeven welk veld de beving heeft veroorzaakt? Is er ook bekend of er schade is ontstaan bij deze aardbeving? En waar kunnen inwoners met hun schade terecht? Dank u.

De voorzitter: Dank u wel heer Pruisscher. Ik kijk of er nog aanvullende vragen zijn aan het college. Zo niet, dan geef ik graag het woord aan gedeputeerde Stelpstra.

Gedeputeerde Stelpstra: Ja dank u wel meneer Pruisscher voor uw vragen. Ik kan u in ieder geval melden, want u refereerde ook even aan het opschorten van de schade- procedures bij Norg, dat we er de afgelopen weken overleg over hebben gehad met de voorzitter van de commissie van Groningen, waar Noordenveld onder valt, samen met ook de burgemeester van Noordenveld en wethouder Van Pekela, die in dezelfde situatie leven. Daar wordt nu op dit moment een rapport over gemaakt, waar en hoe het komt dat er opeens een verandering in de schade-afhandeling, in de schade- beoordeling plaats kon vinden. Dat rapport wordt tegen het eind van het jaar verwacht. En ik heb met de voorzitter van de commissie ieder geval afgesproken dat we daar communicatief zeer zorgvuldig mee om moeten gaan, omdat ik het niet prettig vindt wanneer u dingen uit de kranten moet lezen. En dat is afgesproken. Dat even buiten deze vragen om en dan bent u ook daar even over geïnformeerd. Uw vraag is uit welk veld het komt. Het komt zoals het nu lijkt in ieder geval niet uit de gasopslag Norg, maar uit het Veld bij Peize of Vries, zeg ik zo even populair. Het is nog niet helemaal duidelijk, maar daar zit het in ieder geval, het komt uit een, wat in de volksmond dan een klein veld heet hier. Dus zijn er, we zijn met SodM in gesprek waar nou exact die locatie was, of het nou Vries is of Roden. Tot mijn spijt heb ik daar nog steeds niet het goede antwoord op. Maar in ieder geval, helder is dat het een van die twee is en ik denk dat dat het belangrijkste is in relatie tot het Groningerveld namelijk. Want dat is van belang voor de schade- afhandeling. Ik weet dat er bij de landelijke Commissie Mijnbouw, wat mijn informatie tot op heden is, het zijn altijd even dagkoersen, dat daar twee meldingen waren binnengekomen, maar dat er bij de schade commissie Groningen, en nu ziet u maar weer hoe vervelend het is dat dat allemaal weer in verschillende commissies zit, dat daar een toename is geconstateerd van het aantal meldingen. Dat zit normaal tussen de 2 en 16 per week en na deze beving kwamen er 33 meldingen binnen uit Winde, Peize, Bunde en Lieveren, 33 meldingen. Dus dat is een aanzienlijk aantal meer. Maar wanneer deze schade inderdaad voortkomt uit een van die kleine velden, dat zal die niet bij de commissie Groningen gemeld moeten worden, maar dan moet die bij die andere commissie gemeld moeten worden. Hier gaat zich het fenomeen voordoen waar wij al heel vaak over hebben gesproken. Ik ga ervan uit dat die twee commissies dat onderling goed met elkaar gaan regelen. Dat er gewoon een deugdelijk antwoord komt. Het kan niet zo zijn dat Groningen zegt, het is niet van toepassing, dus we wijzen de schade af en dat men dan naar het volgende muurtje moet van een kastje. Dus wees ervan verzekerd dat wij daar bovenop zitten. En ik zal ook de komende tijd actief daar mee bezig gaan om te kijken dat dat goed gaat. En als dat niet goed gaat, dan ga ik een vuist maken naar degenen, en dat was in dit geval het Rijk, die zei dat wij ons hier geen zorgen over hoefden te maken. Dus wij staan wel pal voor onze inwoners wat dat betreft.

De voorzitter: Dank u wel heer Stelpstra. Dan ga ik over naar de volgende rondvraag en dat is een rondvraag door de fracties van de PvdA en Sterk Lokaal Drenthe, over de verergerde noodsituaties bij de Drentse dorpshuizen door de corona maatregelen. Ik wil graag het woord geven, ik denk aan de heer Du Long.

De heer Du Long: Ja dank u wel voorzitter en dat is mede namens mijn collega de heer Schoenmaker van Sterk Lokaal. Ik begrijp dat gedeputeerde Kuipers speciaal voor de beantwoording van deze vragen zich terug heeft gespoed uit Den Haag. Nou dank daarvoor. Het is ook wel een belangrijk onderwerp denk ik. Vanochtend kwam het al even kort aan de orde. De toestand van de, de penibele

toestand van een aantal van de dorpshuizen in Drenthe. En als ik zeg een aantal dan is dat een licht understatement. Het is toch wel een redelijk aantal. We hebben het in de commissievergadering aan de orde gehad. Collega Schoenmaker vroeg vanochtend al iets daarover in het kader van de Culturele nota aan gedeputeerde Bijl, die daar op reageerde. Ondertussen zijn er toch wat andere dingen nog aan de hand. En de rondvraag gaat daarover, namelijk over de verergerde noodsituatie bij de Drentse dorpshuizen. Vorige week was daar een artikel over op RTV Drenthe, 1 oktober was dat. En die verergerde situatie komt dan door nieuwe corona maatregelen. Dus het was al niet zo goed, het wordt steeds erger. De vraag aan de gedeputeerde is, of hij kan aangeven wat op dit moment de stand van zaken is met betrekking tot de provinciale ondersteuning voor de dorpshuizen, we hebben het een aantal keren erover gehad. En in aansluiting daarop denk ik ook, of de gedeputeerde daarover in overleg is met de Drentse gemeenten. Dank.

De voorzitter: Dank u wel meneer Du Long. Ik kijk even of er aanvullende vragen zijn? Ja. Gaat uw gang, de heer Pragt van D66.

De heer Pragt: Dank u voorzitter. Met de september circulaire hebben gemeenten een compensatie specifiek voor dorpshuizen ontvangen. Heeft de gedeputeerde berichten van gemeenten ontvangen of dit voldoende is? Ik hoor graag het antwoord van de gedeputeerde.

De voorzitter: Dank u wel heer Pragt. Ja. Ik zie de heer Schoenmaker, aanvullende vraag.

De heer Schoenmaker: Nou eigenlijk een toevoeging. We hadden aangegeven in de commissievergadering dat we het een en ander ook wouden agenderen. We zijn in gesprek met het BOKD. Dan volgen, daar zijn vervolgafspraken gepland. Dan krijgen we alles nog beter in kaart. Dus vandaar dat wij hem nu via de rondvraag hebben gesteld, maar we houden het op de agenda.

De voorzitter: Prima. Ik geef het woord aan de heer Kuipers, onze gedeputeerde.

Gedeputeerde Kuipers: Dank u wel voorzitter. Om de heer Du Long gerust te stellen, ik was virtueel in Den Haag, dus ik was eigenlijk vrij dichtbij hier. Over de situatie van de dorpshuizen. Het is goed dat u daar aandacht over vraagt. Er was natuurlijk bij de ingekomen stukken van de commissie FCBE de rapportage van de BOKD, waar we ook de opdracht voor hadden verleend om de situatie in beeld te brengen. En u refereert al aan het artikel van RTV Drenthe, want met de verlenging van de corona maatregelen is de situatie finan…, dat is natuurlijk niet goed voor de financiële situatie van de dorpshuizen. Dat moge helder zijn. U vraagt, zijn we daarover in gesprek met de gemeente? Het korte antwoord is ja. Ik zal er nog wat meer over uitweiden voorzitter. Vorige week hebben we daar nog een bestuurlijk overleg gehad met alle twaalf betrokken wethouders in VDG-verband. Kijk, het moeilijke is, dorpshuizen zijn echt hyperlokaal, dat is ook de kracht van een dorpshuis of een buurthuis. Maar de orde van grootte van de problematiek, maar ook de werkelijke vraag vanuit de dorpshuizen die verschilt gewoon enorm. En dan neem ik gelijk de beantwoording van de heer Pragt mee, het Rijk heeft al een aantal steunmaatregelen afgekondigd om hun eigen corona maatregelen te versoepelen. Dus denk aan de TOGS-regeling waar wij voor hebben gelobbyd, dat dorpshuizen daar ook aanspraak op kunnen maken. En daar is eigenlijk een heel rijtje van. Bovendien heeft het Rijk dus in augustus aangekondigd dat er financiële steun aan de gemeenten wordt gegeven om de dorpshuizen te helpen, te ondersteunen. Nou.

De heer Schoenmaker: Interruptie.

De voorzitter: De heer Schoenmaker heeft een vraag.

De heer Schoenmaker: Een verhelderende vraag. Die steun, is dat geoormerkt geld?

Gedeputeerde Kuipers: Dat is onderdeel van het steunpakket van het Rijk aan de gemeenten, maar dat is één bedrag voor een aantal thema's. Maar voorzitter, wat, mijn vervolg. Wat we hebben afgesproken vorige week met de VDG en dat bleek ook vanuit de wethouders, dat ze de situatie en de ondersteuningsbehoefte verder in beeld gaan brengen. Dus wat is precies de vraag en ook in beeld gaat brengen, is er een noodfonds nodig of zijn de huidige maatregelen daarvan voldoende? Het is mij nog niet bekend uit den lande dat het noodfonds of de bijdrage van het Rijk niet voldoende zou zijn, maar dat is iets wat de gemeenten echt in beeld moeten gaan brengen. Er is afgesproken dus dat de situatie in beeld wordt gebracht en ook de eventuele invulling en voorwaarden van een noodfonds. Wat zou dat kunnen zijn? We blijven dat ook nauwgezet volgen, we hebben zoals ik heb aangegeven, daar goed contact over met de VDG. Maar voordat we hier stappen in kunnen zetten, moeten we echt die situatie in de hulpvraag duidelijk hebben. Het is afgesproken dat dat oktober/november afgerond zou moeten zijn, dus op een redelijk korte termijn. Ik hoor in ieder geval ook het signaal hier van uw partij, in ieder geval, dat heb ik goed gehoord. En ik zal de Staten ook actief informeren over de stand van zaken bij de dorpshuizen als ik hier het vervolg hiervan heb vernomen. Dank u wel voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel gedeputeerde. Dan heeft de griffie mij net nog opmerkzaam gemaakt op het feit dat vanochtend Forum voor Democratie een vraag had naar aanleiding van een LIS-stuk, namelijk A.11, aan deze gedeputeerde. En toen hebben we gezegd, de gedeputeerde is virtueel in Den Haag, dus hij komt vanmiddag. Wil Forum die vraag nog stellen? Dan geef ik die gelegenheid.

De heer Blinde: Ja dank u wel voorzitter. Ja, dat kan wel als het goed is. Ik heb hem ook gemaild naar de heer Kuiper, maar het gaat over, en dan moet ik even nadenken, over het mogelijk testen inderdaad, ter zake van synthetische drugsresten door waterschappen in waterzuiveringsinstallaties. Bij veel andere provincies gebeurt dat. En wij hebben hier in het noorden echt last van groeiende drugs- problematiek en met name productie ook. En zoals uit de beantwoording van onze schriftelijke vragen kwam, heeft de provincie wel een duidelijke oren en ogen rol in die problematiek. Dus bij deze mijn verzoek van, zou de gedeputeerden dat kunnen onderzoeken of dat zin heeft en of het mogelijk is? Dank u wel voorzitter.

De voorzitter: De heer Kuipers.

De heer Kuipers: Ja ik had inmiddels van de heer Bijl begrepen dat ik schriftelijk zou terugkomen op deze vraag, dus daar waren we al mee bezig. Ik weet dat op een aantal plekken in het land gemonitord wordt in het afvalwater hoe het met het drugsgebruik voorstaat. Maar dat is natuurlijk alleen heel grofmazig, want je meet dat aan een productiepunt, bij een waterschap gebeurt dat, bij een zuiveringspunt bedoel ik natuurlijk. Dus ik zie op dit moment geen aanleiding vanuit de provincie om de waterschappen daarom te verzoeken. Ik kan me voorstellen dat als dit ergens een vraag is om daar inzicht in te krijgen, dat die vraag dan automatisch bij het waterschap terechtkomt. Dat zou kunnen zijn vanuit gemeenten of vanuit de veiligheidsregio. Maar dat hebben we eigenlijk ook al aangegeven in onze schriftelijke beantwoording, als ik het wel heb. U overvalt mij hier een beetje mee, maar ik zie nog geen aanleiding om de waterschappen hier direct vanuit de provincie om te verzoeken.

De voorzitter: Dank u wel voor deze flexibiliteit gedeputeerde, want ik kan me voorstellen dat u zich had ingesteld op de schriftelijke beantwoording en ik stel me zo voor dat die ook nog komt.

Gedeputeerde Kuipers: Ja, als die anders is dan dat wij daar geen aanleiding toe zien, dan zal ik die alsnog beantwoorden.

De voorzitter: Prima. Helemaal goed. Dan kom ik bij het laatste agendapunt van vandaag. De heer Zwiers. Heeft een orde voorstel?

De heer Zwiers: Ja voorzitter. Ik heb van tevoren niet goed opgelet bij de knip van de agenda, want ik had heel graag een ingekomen stuk willen agenderen. En ik, ja, het is een domme fout van mijzelf. En eigenlijk zou ik het verzoek willen doen om alsnog brief A.3 te willen agenderen voor een volgende commissievergadering.

De voorzitter: O, dat is voor de volgende commissievergadering? Ik kijk de Staten rond. Bestaat daar bezwaar tegen? Zo nee, dan kan stuk A.3 bij de volgende commissievergadering op de agenda worden gezet. Is dat OGB of FCBE? Dat is, even voor u, de beantwoording van vragen van de Statenfractie van de Partij van de Arbeid over de loketfunctie ETP-terrein. Oké, dan gaat die naar de volgende commissievergadering.

I. Motie vreemd aan de orde van de dag over 'Injecteren productiewater in lege gasvelden'

De voorzitter: Het laatste punt op onze agenda voor van vandaag, dat is een motie vreemd aan de orde van de dag over 'Injecteren productiewater in lege gasvelden'. En die motie wordt ingediend door de fractie van D66. Ik kijk naar mevrouw Kleine Deters.

Mevrouw Kleie Deters: En de motie zou mede ingediend worden door de Partij van de Dieren, maar door het verplaatsen van onze Statenvergadering is de termijn voor het indienen van de zienswijzen helaas verstreken. We zouden vorige week PS, de zienswijze moest voor 1 oktober binnen zijn, maar reden voor ons was dat wij de snelle evaluatie zoals door de minister toegezegd, graag hadden willen afwachten voordat er een m.e.r.-procedure gestart zou worden. De risico's van het transport voor het injecteren in onze ondergrond en de effecten op die ondergrond zijn nu nog onbekend. Want dat is immers onderdeel van die evaluatie. En wat ons betreft had de minister dat gewoon moeten afwachten. En pas na het bekend worden van die resultaten van de evaluatie zou je kunnen besluiten om de m.e.r.-procedure te starten. Maar zoals gezegd, aangezien de termijn verstreken is en we hebben kennis kunnen nemen van het indienen van de zienswijze van GS, maar met mijn toelichting mag helder zijn dat wat ons betreft de hele m.e.r.-aanvraag op het verkeerde moment zou zijn. Ja, dat is niet meer te veranderen. Omdat de zienswijze weg is, zullen wij de motie niet meer indienen. Inmiddels hebben wij in ieder geval contact met onze woordvoerder Matthijs Sienot in de Tweede Kamer en zullen wij trachten om van die kant, vanuit die kant, vanuit de Tweede Kamerfractie, hier alsnog op te sturen. We vinden toch dat we dit ook publiekelijk in deze zaal moeten aangeven, waarom we dan nu niet tot werkelijke indiening ingaan.

De voorzitter: Fijn dank u wel, want dat is heel helder. Ik kijk nog even rond in de Staten of er nog aanvullingen zijn. Zo niet, ja ik denk dat dit ook voor de gedeputeerde… Even kijken, zie ik nog iets? Ja, neem me niet kwalijk. Gaat uw gang? GroenLinks, mevrouw Slagt.

Mevrouw Slagt: Op dit punt doorgaand, agendapunt 'Afvalwater injecteren in de Drentse bodem', zou ik graag de complimenten willen geven aan de gedeputeerden over de structurele brief die die heeft geschreven. En wat ook zeer gewaardeerd is, daar kom ik weer aan met mijn buren in Duitsland, maar wat de burgemeester in Emlichheim ook zeer gewaardeerd heeft, is dat hij opgekomen is voor de Duitse informatiebelangen.

De voorzitter: Dank u wel mevrouw Slagt. Even kijken, ja, mevrouw Dikkers van de SP.

Mevrouw Dikkers: Ja, wij hadden de bedoeling om in ieder geval ook de motie te ondersteunen. En vergelijkbaar, omdat de datum voor indienen al verstreken was, komt het geheel op een wat andere manier nu op de agenda. Ik heb een vraag aan de gedeputeerde, want de brief van GS wordt niet als een zienswijze ingediend. Er staat 'advies', het is een adviesbrief. En mijn vraag is, moeten we die nu gewoon zien als zienswijze of is het hier een bepaalde bedoeling/betekenis onder, die ons nu even ontgaat? Want als zienswijze vinden we hem namelijk erg mager. Maar als het een advies is en daar komt nog een vervolg via bijvoorbeeld een m.e.r. of op welke manier dan ook, waarbij de ongerustheid nadrukkelijk wel uitgesproken wordt en ook de uitspraak dat er onder Emmen en Coevorden gewoon geen afvalwater geïnjecteerd moet worden, dan zou ons dat een lief ding zijn. Want nu hebben we het gevoel dat we helemaal met lege handen staan.

De voorzitter: Ik kijk nog even verder rond. De gedeputeerde. Stelpstra.

Gedeputeerde Stelpstra: Het is interessant, een gesprek over een motie die er niet is, maar we zitten in een…

De voorzitter: Nee, nee, nee, kijk, mevrouw Kleine Deters grijpt de microfoon. Dat doet ze terecht, want dit was wel aangekondigd.

Gedeputeerde Stelpstra: Prima. Dat is prima. We zitten nu in de fase van dat de Nota Reikwijdte en Detailniveau voor een m.e.r. wordt opgesteld, en daarin is aan ons gevraagd wat we daarvan vinden en we hebben daar ons advies over gegeven. Dit is dit stuk. Dit is nog maar een van de eerste fases. Er komen nog allerlei andere fasen. Er komt nog een fase waarbij daadwerkelijk naar een vergunningverlening gegaan wordt. En u hebt ook, voor zover u daartoe in staat was, de informatieavond bij kunnen wonen en die fase zal tegen de, in de eerste helft van volgend jaar zijn, tegen de zomer waarschijnlijk. En dan komen we ook op het punt dat het college als bevoegd gezag een verklaring van geen bedenkingen moet afgeven. Dus dan komt het er echt veel meer op aan voor ons. Alleen zijn wij gehouden wel binnen de kaders van de wet te adviseren. En dat zullen wij dan ook al moeten doen. Maar dit is de eerste stap. En volgens mij, ik had ook uit de informatieavond van uw kant een aantal zorgen beluisterd en volgens mij hebben we die opgenomen in deze brief.

De voorzitter: Mooi. Ik kijk nog een keer de Statenzaal rond. Dan zijn we aan het eind gekomen van onze Statenvergadering voor vandaag. Ik kan u nog melden dat vanuit de Veiligheidsregio Drenthe er een campagne is gestart hedenmiddag, om onze Drentse inwoners opmerkzaam te blijven maken op het feit dat de 1,50 meter toch wel een heel wezenlijk ding is in deze tijden. En daarbij zijn ook paraplu's uitgedeeld, zodat als het gaat regenen je in ieder geval onder een paraplu kunt gaan staan en je buurman ook, zodat je daar ook dan weer de afstand voor hebt. Die paraplu's zijn na het herfst-reces ook voor ons allemaal te bekomen, hier vanuit het provinciehuis. Dus, haal hem vooral af zou ik willen zeggen, want daar staat volgens mij ook weer het woord 'Drenthe' prominent op. Ik zie de heer Schoenmaker nog voor een nabrander.

De heer Schoenmaker: Ik ga er eerlijk gezegd van uit dat u zo meteen de procedure voor vanavond nog toe gaat lichten, maar ik hoop gezien het verleden, dat wij daar een mooi overzicht van krijgen waar we over gaan stemmen. En ik ben heel benieuwd hoe dat bij ons komt.

3. Sluiting

De voorzitter: U haalt me de woorden uit de mond meneer Schoenmaker, want ik had nog niet formeel de vergadering afgesloten. Wij zien elkander via onze schermen weer om 20.30 uur en nogmaals vanaf 20.00 uur kan er ingelogd worden en de fracties krijgen de overzichten van alle moties, amendementen en voorstellen op een rij. Zodat precies, zodat we allemaal precies weten waar we over stemmen. Dus ik wens u voor nu wel thuis, smakelijk eten en tot 20.30 uur graag. Dank u wel.